Tyípínì

Ń yṹnpyé, yépi nónó-á sɛ́bɛ́y mɛ̀ kàrpulɛ, mé wɛkı yé tyí.

Tyípínì sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ, Likyi sɛ́bɛ́y wɑ̃́rkínɔ ní-ò ye kélɛ.

Wăh nɛ̂ wɑ̃rkı gbennɛ, tɛ́ ǹ yĩnnɛ ké yõ pè n ye Likyi sɛ́bɛ́ynɛ,képah Yesu min pı dùkù tyí ólɛ n yo á tyí, gbĩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ à mɛ sétáh yõ. Ǹtɛ ǹ sɛ́bɛ́y ní-ò mɛ̀ wɔlɛ, nɛ̂-á pè n ye Tyípínì sɛ́bɛ́ynɛ, kè Yesu yĩ̂nyõ dɔ́kɔ́nsɔkɔnɔ tyílɛ n yo á tyí; ànɛ̂ képah náh, Liyel Mirki-á pɔ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tɔkɔ, tɛ́ Yesu yõ sɛ̃́pú tĩ̀nkì̀nɔ́ tyah dùkù nɛ̂nɛ.

Yesu yõ sɛ̃́pú tĩ̀nkì̀ nɔ́pi sɔ̃̀ tyah Pyɛrı ànɛ̂ Nsyɔ̃ gbɔ̃̀ yõ Nsyifunɔ wrɔ́, Yerusalɛmı kwil ànɛ̂ Nsyifunɔ kwlo túkù sɔkɔ. Tɛ́ tĩ̀nkì̀ nɔ́pi túkù mɛ wɛ Pole gbɔ̃̀ yõ kwlo yísyɔ́ sɔkɔ, nónó náh pı Nsyifunɔ kwlolɛ, sɔ̃́-á Antyɔsyı kwil, ànɛ̂ Korɛ̃nti kwil, ànɛ̂ Filipi kwillɛ. Képah náh, Likyi mɛ Pole Liyel tɔ̃̀ pínkɔnkɔ̃nɔ dùkù yo wah ànɛ̂ yɔ̃́tyí nónó-á à wɛ ké sɔkɔ. Pole-á tɛ̃ wɛ yɔ̃́tyí nɔ́pi yah wah dùkù nɛ̂nɛ, Likyi ké tɔ yah yo wah.

Likyi ǹ sɛ́bɛ́y mɛ̀ sɔkɔ tyi kèdùkù yah yo á tyí, ké 1.8:

- Liyel yõ sɛ̃́pú tĩ̀nkì̀ tyàhnɔ́lɛ Yerusalɛmı kwil sɔkɔ (1.1 - 8.3),
- Liyel wɛy yónkɔ̃nɔlɛ Yerusalɛmı kwil, ànɛ̂ Nsyude, ànɛ̂ Samari gbɛ̃̆nyah (8.4 - 12.25),

- ànɛ̂ kèkõyɔ̋ tȁntȁn pól sɔkɔ (13.1 - 28.31).

Wâh Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye Liyel wɛy yo dùkùlɛ n yah, ǹ n núkú fɛ̃ n pĩ kwɔ́nɔ́ nɛ̂-á sɔ̏ pè Yesu yɔ̃ sɛ̃púlɛ n kɔ̃. Kénɛ Liyel wɛy yónɔ́ mɛ̀ ye Nìvìnì tirlɛ. Képah tɔ̃ Yesu dùkùlɛ álɛ n wɛ̃kı, ǹmɔ nɛ̂-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. Ǹmɔ ye pɔ tɛ̃ kèkõyɔ̋ mɛ̀ sɔkɔ, à pwáhnmɔnɔlɛ névye kɔ̃, nónó pól-á fɛ̃ syi sɛ̃ ǹ yɔ̃.

Liyel yé yah tɛ̃ ké kàrnɔ́ sɔkɔ.

Amina!

Liyel vyãh kɔ̋nɔ́lɛ ǹ Mirki pɔ́nɔ́ tyí sɔkɔ

1 Ŋ́ dɩ̋ Tewofil, máh lésõ sɛ́bɛ́y gben nɛ̂ tɛkı mɔ
á tyí, képah sɔkɔ ye mé wãrkı Yesu tyípínì ànɛ̂
ǹ névye kwɔ́nɔ́nɔ póllɛ. Mé sè wãrkı à tɔkɔ ǹ
tɔ̏ tyàhnɔ́ tyí,* 2 pópó à pɔ nɔ sõ nɛ̂-á Liyel à yɔ̃
dɔkɔ sɔkɔ yȋnyõ. Tɛ́ Yesu-á pópó n yɔ̃ n dɔkɔ n
sɔkɔ, à tȁn kwãh sah ǹ tɛ̃ntɔ̏ syínyopu kɔ̃ Liyel
Mirki gbɔ̏ yõ, pépi nónó-á lésõ à yah wilki sah.
3 Yesu-á yèvyãhrı pı à ku, képah náh tɛ̃ntɔ̏ névye
nɔ́pi tyí ye à ǹ gblɔ̌y wɛ̃kı duke duke náhnáhlɛ
nɛ, páh mɛ vilɛ. Sèpȉn tikininí sɔkɔ ye sɔ̏ à ǹ
gblɔ̌ynɛ pélɛ n wɛ̃kı, tɛ́ pélɛ n kwɔ Liyel tɔ̋rí tyí
yõ.
4-5 Képah sɔkɔ, sɔ̋ yɔ́lɛ pè mɛ yõke yɔ̋nɔ́ sɔkɔ,
tɛ́ Yesu gbáhdyâh yɔ́ di pé tyí nɛ: «Yé káh n
gbɛ n mɔ Yerusalɛmı kwillɛ. Ŋ̀gbòlɛ, Nsyɔ̃ lésõ
névye wel wilki ni sɔkɔ, ǹtɛ núkúnúkú, kàh

---

* **1:1** 1.1 - Liyel wɛy sɛ́bɛ́y fɩ̋ nɛ̂-á pè n ye Likyilɛ, képah tyí ye Likyi n yo Tewofil tyí nɛ pé sɛ́bɛ́y gben-á.

pópó n nɔ sèpȉn yísyɔ́ tyí, Liyel kı yé tɔ̃ sah ǹ Mirkilɛ kı yé pı yályál. Képah ye, yé káh gbɛ mɔ Yerusalɛmınɛ. Yé Liyel Mirki syıkı n tɛ̃ nɛ́npɔ́, képah nɛ̂-á Sú Liyel vyãh kɔ̃́nɔ́lɛ, nɛ̂ tyí-á mé yo sah yé tyí.»

Yesu yɔ̃́ndɔkɔnsɔkɔnɔlɛ yȋ̂nyõ

6 Tɛ́ Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye-á sɔ̏ mɛ tùkènmɔnɔlɛ ǹ
tnɔ̂, pè píkínyahnɔ yɔ́ pı ǹ tyí nɛ, pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃,
núkúnúkú se à kı tɔ̃́rí tɔ̃ dahbı Yisrayel gbɛ̃̆nyah
tãn gbɔ̏ sɔkɔ nı? 7 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Yépi tyí
náh ké lésõ ànɛ̂ ké gbȋ́ pȋ́nɔ́lɛ. Sú Liyel nɛ̂ ó-á
tɔ̃́rí nɛ́tɛ̃̂nɛ, ǹmɔ ye wilki sah légbȋ́nɛ. 8 Ǹtɛ yé kı
pɔ tɛ̃́nwɛnɔ yɔ́ wɛ, Liyel Mirki-à pɔ tiki yé yõ gbȋ́
nɛ̂nɛ. Képah sɔkɔ, yé kı pı ńmɔ tyí yónwàhpu
kègblɔlɛ à tɔkɔ Yerusalɛmı kwil, ànɛ̂ Nsyude
gbɛ̃̆nyah pól sɔkɔ, à tahlı Samari gbɛ̃̆nyah tyí, fɔ́ɔ́
à kı kyı syı kèkõyɔ̃́ pól yȉn tyí.»
9 Yesu-á fyɔ̀ kénɛ wɛlɔ yo tɛ, à núkú yɔ̃ dɔkɔ
n sɔkɔ yȋ̂nyõ pé pól yȋ́ yah. Tɛ́ ńyȋ́rkȉ yɔ́ pɔ à
fɔkɔ tũ, pè náh tɔ̃ à wɛ. 10 Tɛ́ pǎh mɛ kénɛ yȋ̂nyõ
yáhnɔ́ sɔkɔ díkídíkí sɛ̃, pè núkú díbí nɛ́pȋ̂ nímí
yísyɔ́ wɛ pé tnɔ̂ fwɔ̀pikinɔ sɔkɔ, 11 pè mɛ n yo pé
tyí nɛ ńkɛ̃́: «Kalile gbɛ̃̆nyah tãn, kwâh nɛ̂ mɛ, tɛ́
yé yȋn tɛ̃ ásɔ̂, à yȋ̂nyõlɛ n yah sɛ̃́? Sɔ̃́-á yé wɛ Yesu
mɛ̀nɛ, à yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ yȋ̂nyõ yɔ̀, sɛ̃́ntɛ̃ ó ye à kı tɔ̃
ǹ syı n pɔ n pi.»

Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye syínpɔnɔlɛ Yerusalɛmı kwil

12 Képah náh, Yesu tɛ̃ntǒ névye yal Wolivi yèh
yɔ̃lɩ yõ, à pé syɩ n pi Yerusalɛmɩ sɔkɔ. Kénɛ
yɔ̃lɩ náh sǒ mɛ fíí kah Yerusalɛmɩnɛ, kè mɛ lɛ́rí
tɔ́ní kénkɔ̃ kɔ́-ńsahlɛ. 13 Pǎh pɔ de, pè dɔkɔ
yuku yĩ̂nyõ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, pǎh ńkɛ̃́nɛ wɛ̃nɛ n tuke
n mɔ ńyãh sɔkɔ. Pyɛrɩ sǒ mɛ, ànɛ̂ Nsyɔ̃nɛ,
ànɛ̂ Nsyakɩlɛ, ànɛ̂ Andrelɛ, à tahlɩ Filipi tyí, ànɛ̂
Tomalɛ, ànɛ̂ Barteleminɛ, ànɛ̂ Matyelɛ, ànɛ̂ Alfe
pídĩ́ Nsyakɩlɛ, ànɛ̂ Simolɛ nɛ̂-á sǒ pè n ye sú fṍ
vyãh syí-òlɛ, ànɛ̂ Nsyakɩ pídĩ́ Nsyudelɛ. 14 Pé pól
sǒ mɛ pé sõnɔ pɩ núkúlɛ, à n tuke n mɔ wɛ̃ tyí
gbĩ́mɛgbĩ́, à nírílɛ n pɩ. Syɔ́ yísyɔ́ tɔ sǒ mɛ pélɛ,
à tahlɩ Yesu yṹ Mari tyí, ànɛ̂ Yesu yṹnpyélɛ.†

Matyasɩ sàhnɔ́lɛ Nsyudasɩ swɔ

15 Kénɛ sèpĩ̀n sɔkɔ, sõ yɔ́lɛ, Yesu yõ sɛ̃́pú sǒ
mɛ tuke mɔ nɛ́pĩ̂ tikinúkò (120) kénkɔ̃lɛ. Tɛ́
Pyɛrɩ mɛ yuku yĩn pé nɩyṍ, tɛ́ yo pé tyí nɛ, 16 pé
yṹnpyé, Liyel wɛy sɔkɔ Liyel Mirki-á lésõ Davidi
kɔ̃, à nɛ̂ yo sah Nsyudasɩ tyí sɔkɔ, kǎh sǒ yĩnɛ
kè pɩ ó pɩ. Kénɛ Nsyudasɩ-á lésõ Yesulɛ ǹ tɛ̃́pú
wɛ̃kɩ. 17 Tɛ́ pépi tĩ̀nkì sɔkɔ nɛy yɔ́-á mó tɔ̃ sǒ
ǹnɛ, tǒlɛ dáhbínɔ́lɛ ǹ gbǒ pépi tyí kɔ̃lɛ. 18 Ǹtɛ
wǎh pɔ́ nɛ̂ wɛ ǹ tyítúkù pínɔ́ yõrelɛ, képah-á dwe
swãhlɛ. Tɛ́ à mɛ pɔ syɩkɩ ǹ fɔkɔ sɔ, ǹ dyɔ pól
wil karkɩ. 19 Képah sɔkɔ, Yerusalɛmɩ tãn pól mɛ
kè noh, pè kɔ̃ pè kénɛ swãhlɛ n ye pé wɛy sɔkɔ

† **1:14** 1.14 - Yesu yṹnpyé nónó tyí-á n yo ásǒ sɔkɔ yɔ̀, túkù sõnɔ
sɔkɔ, ǹ kèkùrkì núkú gbãm ye à n ye. Tɛ́ túkù sõnɔ sɔkɔ mó, ǹ
kèkùrkì núkú gbãm náh à n ye.

Akeldamalɛ, nɛ̂ kɔ́r-á tő swãhlɛ. 20 Képah tyí-á
sȍ wắrkínsàhnɔ́lɛ Gbálnɔ́ sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Ǹ kéte kɩ pɩ kéntíkínìnɛ,
ànɛ̂ nɛy náh tɔ̃ n tɛ̃ n pi ké sɔkɔ.»‡
Tɛ́ tɔ̃ yo ké fɩ̃́ yɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Ǹnɩ̂ kɩ ǹ pɩ pɩ tȍ tɔkɔ n pɩ.»§
21 Képah-á, névye nɔ́nɔ́-á sȍ mɛ pélɛ Yesu mɛ gbɩ̃́
dùkùlɛ, 22 à tɔkɔ Nsyɔ̃-á à wel wilki ni sɔkɔ gbɩ̃́
nɛ̂nɛ, fɔ́ɔ́ à kyɩ syɩ ǹ yɔ̃ n dɔkɔ n sɔkɔ sõ tyí yɩ̃̂nyõ.
Pépi sɔkɔ nɛ́núkù yɔ́-á yĩnɛ à tahlɩ pé tyí, pé ǹ
tyílɛ n yo n wah nɛ, wăh ku tɛ́ yilki mɔ.
23 Wăh yo sɛ̃́, pè mɛ nɛ́pɩ̂̃ nímí wɛ̃kɩ. Núkú
yĩn ye Nsyosɛfulɛ, nɛ̂-á pè n ye Barsabasɩlɛ, tɛ́
tɔ̃ ǹnɛ n ye Nsyusitusilɛ. Ní-ò yĩn mɛ Matyasɩlɛ.
24 Képah sɔkɔ, pè mɛ Liyel ni nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel,
ǹmɔ nɛ̂-á no pól fɔ́kɔ́sõnɔlɛ n pnɛ, wăh nɛ̂ yah
wilki nɛ́pɩ̂̃ nímí nɔ́pi sɔkɔ, à tɛ̃nɛ pé wɛ̃kɩ. 25 Tɛ̃
wɔ-á kɩ Nsyudasɩ swɔ tɔkɔ Yesu tɛ̃ntȍ névye tȍ
mɛ̀ sɔkɔ, wăh nɛ̂ milki tɛ́ yuku fɩ̃́ yɔ́, ńyãh-á yĩnɛ
ǹnɛ.* 26 Képah tɛ̃nɛ, pè sắhntɔkɔnɔ pɩ, kénɛ
sắhntɔkɔnɔ mɛ pɔ yĩnɛ Matyasɩlɛ. Ǹmɔ núkú
kwrɔ mɔ Yesu tɛ̃ntȍ névye nɛ́pɩ̂̃ gbɔ̃núkú sɔkɔ.

2

Liyel Mirki pɔ́nɔ́lɛ

‡ **1:20** 1.20 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 69.26. § **1:20** 1.20 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 109.8. * **1:25** 1.25 - Fɩ̃́ nɛ̂ tyí-á n yo ásȍ yɔ̀, yèvyãhrɩ tɛ̃-ǹsah ye nɛ́npɔ́lɛ, nɛ̂-á pɩ nyàh mɛ́-ńsahlɛ. Nsyudasɩ ye ku sɔkɔ nɛ́npɔ́.

1 Syáh sõ-á pɔ nɔ, nɛ̂-á pè n ye Pãntekɔtı syáhlɛ,
Yesu yõ sɛ̃pú pól sɔ̀ mɛ tùkènmɔnɔlɛ fı̃́ núkú
sɔkɔ. 2 Dǒ, yı̃́npɔ̃ yɔ́ núkú n wil lı́yel sɔkɔ á kı nɛ
yã́hpékè yɔ́ sɔ̃ kõ, à pé mɛ́-ńsah wɔ̀kɔ̀ pól yuku.
3 Tɛ́ kwâh yɔ́ núkú wil mɔ á kı nɛ nyàh lépɔ̃ sɔ̃,
tɛ́ kɔ̃lı tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃ pé nɛ́núkù núkú pól yõ. 4 Liyel
Mirki mɛ pé pól tɔkɔ. Pè tyah wɛ́nsnɔ́lɛ n wɛkı
Liyel Mirki-á nónó dahbı pé vyɛ̃y.

5 Tɛ́ légbı̃́nɛ, Nsyifunɔ nónó-á pé Liyel wɛ̃kì
tɛ̃nɔ́ plɛ, pè sɔ̀ mɛ wil kèkõyṍ kwlo kwlo pól sɔkɔ,
à pɔ twah Yerusalɛmı kwil. 6 Yı̃́npɔ̃ mɛ̀-á wil sɛ̃,
pé pól tuke mɔ tɔ́wûlɛ. Tɛ́ pé pól yáh-ńsah sɔ̀ mɛ
tyɛ, pé nɛ́núkù núkú pól-á sɔ̃npílɛ pé kwlo wɛlɔ
wɛ́kínɔ́lɛ n nohnı Yesu yõ sɛ̃pú tyí. 7 Kǎh pı sɛ̃,
pé gbɛ̃̀n du, pé lékã́m fɛ̃kı, pè mɛ tyah n yo wɛ̃
tyí nɛ: «Nónó pól-á n wɛkı yɔ̀, pé póllɛ Kalile
gbɛ̃nyah tãn náh di? 8 Ǹtɛ kè pı sɔ̃ tɛ́ ápi nɛ́núkù
núkú pól á kwlo wɛlɔ wɛ́kínɔ́lɛ n nohnı pé tyí,
9 ápi nónó-á n wil gbɛ̃nyah nɔ́pi sɔkɔ, nónó-
á pı: Partɛselɛ, ànɛ̂ Medilɛ, ànɛ̂ Yelamnɛ, ànɛ̂
Mesopotami tɔlɛ, ànɛ̂ Nsyudelɛ, ànɛ̂ Kapadɔsılɛ,
ànɛ̂ Põtelɛ, ànɛ̂ Asilɛ, 10 ànɛ̂ Frisyilɛ, ànɛ̂ Pãnfililɛ,
ànɛ̂ Yesyiptilɛ, à tahlı Sirɛnı kwil tãn tyí, Libi
sɔkɔ, ànɛ̂ Wrome kwil tãn nónó-á mɛ tɛ̃nɔ́lɛ ásɔ̂,
11 ànɛ̂ Krɛtı tãnnɛ, ànɛ̂ Arabuninɛ. Ápi túkù sɔ̀
dubi Nsyifunɔ Liyel nínɔ́ wɛ̃kì sɔkɔ, tɛ́ túkù mó
vi mɔ de álɛ ké sɔkɔ. Tɛ́ á pól mɛ Liyel tyí-ǹgbnɔ
pínɔ́ tyí yɔ́nɔ́lɛ n nohnı pé tyí á kwlo wɛlɔ sɔkɔ.»
12 Képah sɔ̀ mɛ pé pól yáh-ńsah tyɛ, tɛ́ gbɛ̃ndùnì
tɛ̃ tyí, pè mɛ tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ, tir nɛ̂ se képah

n wɛ̃kɩ nɩ? 13 Tɛ́ pé túkù mó sȍ mɛ kő̃lɛ Yesu yõ
sɛ̃́púlɛ n ko nɛ, ɗìvɛ̃ pènɛ̀kɩ̀-á tɛ̃ pélɛ.

Pyɛrɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ tɔ́wû tyí

14 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ yuku yĩn pé no tɛ̃ntȍ
névye nɛ́pȋ gbɔ̃núkú tɛ́lɔ́ nɩyő̃, tɛ́ tyah n yo yĩ́npɔ̃
ǹgbɛ̃nɛ tɔ́wû tyí nɛ: «Ápi Nsyifunɔ póllɛ ànɛ̂
nónó pól-á mɛ tɛ̃̀nɔ́lɛ Yerusalɛmɩ kwil, yé yé ní
kwɔ noh pallɛ ń tyí, yè mó ń wɛy syíkí-ńsah pĩ.
15 Mé pĩ nɛ yáh mɛ n sõ nɛ, sètɛ̃̀nɩ̀ sɔkɔ-á no
nɔ́pilɛ, tɛ́ sɛ̃́ náh dɛ́! Pɔ̃y tõ gbĩ́ ó sɔkɔ náh álɛ
yɔ̀ di?* 16 Ǹtɛ Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò Nsyowɛlɩ-á nɛ̂
yo sah, képah ye pɩ yɔ̀.† 17 Ȁ lésõ nɛ, Liyel-á nɛ
ńkɛ̃́:
‹Kèkõyő̃-à pópó n tyɛ,
mé kɩ ń Mirki tiki mɔ no pól yõ.
Yé ɗĩ́npȉ ànɛ̂ yé syɔ́npȉ kɩ ń tɛ̃ntõnènɛ n syi n yo.
Mé kɩ wɛ̃́kínɔ́lɛ yé kètɛ̃̀npȉlɛ n wɛ̃kɩ,
tɛ́ yé yèwàhnɩ̀ kɩ dlɛ́ynɛ n dɔ.
18 Gbɩ yõ, kénɛ sèpȉn sɔkɔ,
mé kɩ ń Mirki tiki mɔ ń tȍnpɩbɩ díbí ànɛ̂ syɔ́ yõ.
Tɛ́ pè kɩ ń tɛ̃ntõnènɛ n syi n yo.
19 Mé kɩ gbȉl tyi pɩ yȋnyõ,
tɛ́ kɩ gbȉl tyi pɩ sétáh yõ,
nɛ̂-á kɩ pɩ tő̃, ànɛ̂ nyàh, ànɛ̂ gbȉsyikilɛ,
20 gbĩ kɩ vi mɔ pɩ fɛ̃́ntȗ̃nɛ, tɛ́ ńwɔ̃́ kɩ syãh tő̃ sɔ̃́,
tɛ́ Tɛ̃́ ǹgbɛ̃ tukey tùkènɔ́ yòh ǹgbɛ̃ kɩ pyě pɔ, kénɛ
tɔ̃́rí yòh ǹgbɛ̃nɛ.

---

* **2:15** 2.15 - Yáh wɛ Pyɛrɩ pɔ̃y tõ gbĩ́ tyílɛ n yo, Nsyifunɔ náh sȍ tɔ̃lɛ n wɔ, pɔ̃y tõ gbĩ́ nírí sɔ́kɔ́-ńkɛ̃ sɔkɔ. † **2:16** 2.17-21 - Yah n tɛ Nsyowɛlɩ 2.28-30.

21 Képah sɔkɔ, nónó pól-à Tɛ̃ ǹgbɛ̃ ye gbo, pépi
wɔ kɩ pwah.›»
22 Pyɛrɩ-á Nsyowɛlɩ wɛlɔ nɔ́pi yo tɛ, à tɔ̃ ǹ syɩ
yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́: «Yisrayel tãn, yé noh ń tyí,
máh kɩ nɛ̂ yo n pi: Nasarɛtɩ Yesulɛ, ǹmɔ ye pɩ
névi yɔ́lɛ, nɛ̂-á Liyel syɔ̃ ǹ tyí, à ǹ gblɔ̌y tɔ̃rílɛ yé
wɛ̃kɩ ǹ gbǐl ànɛ̂ ǹ gbɛ̌ndùnì tyi pínɔ́ sɔkɔ yé wrɔ́.
Yépi ńtɛ̃ ye kè pĩ ó! 23 Liyel-á ǹ tyi yah tɔkɔ sah
sɔ̃̀, sè pɩ sɛ̃́. Ȁ kénɛ dɩ̃́ gbàh dɛ mɔ yé kɔ̃, yé mɛ
ǹnɛ Liyel dêl pípú kɔ̃ pè à syɩ dahnɩ yɔ̃, à à ko
mɔ. 24 Ǹtɛ kũ náh sɔ̃̀ fɛ̃ à tɛ̃ n sah n pi. Képah ye,
Liyel mɛ tɔ̃ ǹ lékó yilki mɔ, à à wilki kũ yèvyãhrɩ
sɔkɔ. 25 Ǹmɔ tyí ye lésõ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Davidi yo nɛ ńkɛ̃́:‡
‹Péwɔ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel náh mɛ ké tyí nɛ pé tɛ̃ n
kwlɔ.
Képah-á, à mɛ pélɛ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́ pé yohnɩ mɔ yĩnnɛ.
26 Páh tɔ̃ mɛ nìvìnì sɔkɔ, ànɛ̂ nìvìnì wɛlɔ ó-á pè
n nɛ n wɛkɩ.
Pé gbɔ̃̀ sàhnɔ́-á mɛ ké yɔ̃ nɛ, pâh pɔ ku, pé min-á
kɩ mɛ tɛ̃ yèvɩnɩ sɔkɔ.
27 Ȁ náh pé lékó sah kũ kɔ̃ n pi,
ànɛ̂ à náh n yɛ pé lékó kɔ̃ kè n pyãh n pi,
péwɔ nɛ̂-á ǹ tɔ̃̀npɩ pèpɛynɛ.
28 Wǎh min wȁllɛ pé wɛ̃kɩ. Tɛ́ kɩ pé kɔ̃,
pé kɩ mɛ nìvìnì sɔkɔ kṹmm ǹ yah.›»
29 Képah yóntɛnɔ náh, Pyɛrɩ tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Á
no, yé yɛ mè á náh nɛy Davidi tyi yo n wah yé
syah. Ȁ lésõ ku pè yĩ. Tɛ́ kwɛy mɛ̀ sɔkɔ, ǹ diki
ńtɛ̃ mɛ ápi kwil. 30 Ǹtɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò ye sɔ̃̀

‡ **2:25** 2.25-28 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 16.8-10.

ǹnɛ. Ǹ gbȍ sàhnɔ́ sȍ mɛ Liyel vyãh kɔ̃́nɔ́ mɛ̀ yõ,
Liyel-á ǹ wo nɛ̂ sɔkɔ nɛ, ǹ pétóbé sɔkɔ yɔ́-á kı pɔ
pı yȍtɛ̃̆nɛ ǹ swɔ. [31] Tɛ̃̆ wɔ ye pɔ pı Kristalɛ, nɛ̂
kɔ́r-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. Tɛ́ wăh nɛ n yilki
n mɔ n pi ǹ kúntɛnɔ náh, képah ye Davidi kwãh
tɛ̃ wɛ, à kɔ̃ à nɛ ńkɛ̃́: ‹Ȁ náh n wũ n pi lékókwíl,
ànɛ̂ ǹ lékó náh n pyãh n pi.› [32] Núkúnúkú Yesu
mɛ̀nɛ, á pól ye kè wɛ yĩ́nɛ nɛ wăh ku, tɛ́ Liyel
mɛ ǹ lékó yilki mɔ. [33] Ȁ yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ yĩ̂nyõ, mɛ
kyı tɛ̃ Liyel gbȍyȍ sȍlɛ. Tɛ́ Sú Liyel-á ǹ vyãh kɔ̃
ǹ Mirki nɛ̂ tyí sɔkɔ, à mɛ kélɛ Yesu kɔ̃ à tiki mɔ
á yõ. Képah ye á n yah, tɛ́ n nohnı yɔ̀.

[34] Ǹtɛ Davidi náh dɔkɔ yuku yĩ̂nyõ, tɛ́ wăh kè
yo nɛ ńkɛ̃́:

‹Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Liyel kè yo ńmɔ yȍtɛ̃ dĩ́ tyí nɛ,
pɔ n kɔ̃ n tɛ̃ ń gbȍyȍ sȍlɛ,
[35] fɔ́ɔ́ kè pɔ nɔ gbĩ́ nɛ̂-á mé kı á sépɛ́bí pı á gbáhkì
súnsàh-ǹsahlɛ.›»§

[36] Képah yóntɛnɔ náh, Pyɛrı tɔ̃ pè syah nɛ:
«Yisrayel tãn pól yĩnɛ yè kè pĩ gbı yõ nɛ, Yesu
nɛ̂-á yépi tɛ̃ syı dahnı yõ, ǹmɔ-á Liyel pı TɆ̏
ŊGBƐNƐ tɛ́ tɔ̃ à pı Kristalɛ, nɛ̂ kɔ́r-á Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ.»

Népĩ̂ kèyõ núkú kyɛgbãm (3 000) dòhnìnɔ́lɛ Yesu yõ sɛ̃́pú yõ

[37] Pyɛrı-á wɛy mɛ̀ yo pɔ tyɛ sɛ̃́, kè névye nı kah
tɛ̃, pè mɛ Pyɛrı ànɛ̂ Yesu tɛ̃ntȍ névye tɛ́lɔ́ piki
yah nɛ, pé no, sɔ̃́ se pé yĩnɛ pé pı nı? [38] Képah

§ **2:35** 2.34-35 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 110.1.

sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ yo pé tyí nɛ: «Yé yé nnɔ vi mɔ,
yé nɛ́núkù núkú pól mó wèlnwȉlkȉnɔ́ wɛ ni sɔkɔ
Yesu Krista yĩn yõ, yé tyípêl yɔ̃̌nmɔnɔ yĩnnɛ.
Képah sɔkɔ, Liyel Mirki kɩ yé kɔ̃. 39 Liyel-á ǹ
vyãh kɔ̃ ǹ Mirki tyí sɔkɔ nónó yĩnnɛ, yépi ye,
ànɛ̂ yé wɛ̃́npȉlɛ, à tahlɩ nónó pól-á mɛ kwlo fífí
sɔkɔ, ànɛ̂ nónó pól-á Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Liyel kɩ n ye n pi.»
40 Tɛ́ Pyɛrɩ tɔ̃ sȍ mɛ wɛlɔ náhnáhlɛ n gbah n yo
pé tyí, à sőrélɛ n mɔ pé sɔkɔ. À sȍ mɛ n yo pé
tyí nɛ: «Yé Liyel pwáhnmɔnɔ fɛ̃ syi, yè mó wil
kwɛy gbĩ névye nɛ́pêl wrɔ́.» 41 Képah sɔkɔ, nónó-
á Pyɛrɩ wɛlɔ fɛ̃ syi, pè wèlnwȉlkȉnɔ́ wɛ ni sɔkɔ.
Ké lésõlɛ, nɛ́pĩ̂ kèyõ núkú kyɛgbãm (3 000) kénkɔ̃
dohnɩ Yesu yõ sɛ̃́pú yõ.

Yesu yõ sɛ̃́pú nɛ́gbro tɛ̃̆nɔ́lɛ wɛ̃ tyí

42 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu tɛ̃ntȍ névye-á kwɔ́nɔ́lɛ
nónónɛ n kɔ̃, pé pól sȍ mɛ pé gblɔ̌y kɔ̃, mɛ n
nohnɩ pé tyí, tɛ́ mɛ kwrɔ mɔ pé sɔkɔ, à pɩ pélɛ
núkúlɛ. Pè sȍ mɛ yõkelɛ n yõ pélɛ wɛ̃ tyí, tɛ́ mɛ
nírílɛ n pɩ pélɛ. 43 Liyel sȍ mɛ n syɔ̃ Yesu tɛ̃ntȍ
névye tyí, à gbȉl tyi náhnáhlɛ n pɩ. Kǎh pɩ sɛ̃́, kè
tíkílɛ no pól tɛ̃. 44 Nónó pól-á sȍ vi mɔ pɩ Yesu yõ
sɛ̃́púlɛ, pè sȍ mɛ kwrɔ mɔ tɛ̃ wɛ̃ tyí, tɛ́ mɛ pé gbȁn
yĩ̂ póllɛ n sah wɛ̃ yõ. 45 Pè sȍ mɛ pé swɛ̃y ànɛ̂ pé
gbȁn yĩ̂lɛ n yãm. Tɛ́ mɛ sé yȁmnɔ́ pɔ́nɔ́lɛ n dibi
wɛ̃ wrɔ́, à yĩnɛ pé nɛ́núkù núkú pól fyȁhnɔ́nɔlɛ.
46 Tɛ́ pè sȍ mɛ pé sõnɔ pɩ núkúlɛ, à wɛ̃nɛ n tuke
n mɔ sõmɛső Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ. Pè sȍ pé
fɔkɔ dal wɛ̃nɛ, à yõkenɔlɛ n yõ wɛ̃ yõ nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ,

pé gbéngbèn sɔkɔ. 47 Pè sồ mɛ Liyellɛ n gbilki, tɛ́
no pól mɛ pélɛ n sõ. Tɛ́ Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ sồ mɛ névyelɛ n
pwah n mɔ n dohnɩ pé yõ sõmɛsố.

3

Gbáhkì núkú dɩ̃́ yɔ́ dɛ́nmɔnɔlɛ

1 Képah sɔkɔ, sõ yɔ́lɛ Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ sồ mɛ n
yuku gbèkãm gbɩ̃́ Liyel ní-ńsah, Liyel ní-ńsah gbô
sɔkɔ. 2 Tɛ́ dɩ̃́ yɔ́ sồ mɛ gbáhkì núkúlɛ ǹ dubi gbɩ̃́
dùkùlɛ. Sõmɛsố, pè sồ ńkɛ̃̆nɛ à twah n pɔ n sah
Liyel ní-ńsah gbô dé-ńsah yah sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye
dé-ńsah Kètǎrlɛ, à kɔ̃ ǎ pɔ́lɛ n ni n syi ké sɔkɔ
dépú tyí. 3 Wǎh Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ wɛ pè n tyah
dénɔ́lɛ ké sɔkɔ, à pɔ́ ni pé tyí. 4 Képah sɔkɔ, pè
à gbah yah, tɛ́ Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ, à pé yah
yɩ̃́ɩ̃. 5 Wǎh yo sɛ̃́, dɩ̃́ sồ wɛ nɛ, páh kɩ kwâh yɔ́
wɛ n syi n pi pé tyí, tɛ́ tyah pélɛ n gbah n yah.
6 Képah tɛ̃̆nɛ, Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ, pɔ́ ànɛ̂ sấn
náh mɛ pé tyí, ǹtɛ kwâh nɛ̂-á mɛ pé tyí, páh kɩ
kélɛ à kɔ̃. Tɛ́ nɛ: «Nasarɛtɩ Yesu Krista yɩ̃n yõ,
yuku nɛ n kɔ!» 7 Tɛ́ mɛ ǹ gbồyồ sɔkɔ tɛ̃, à à yilki
sah. Nɛ́npɔ́ swɔ, sèkùkù dɩ̃́ gbyɛ̂h ànɛ̂ ǹ létốhnì
sũ. 8 À núkú yɔkɔ syɩkɩ ǹ gbyɛ̂h yõ, à tyah n kɔ,
tɛ́ de pélɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, mɛ n kɔ, tɛ́ n
yɔkɔ n syɩkɩ, à Liyellɛ n gbilki. 9 No pól à wɛ à
mɛ n kɔ, mɛ Liyellɛ n gbilki. 10 Pè mɛ à yah pɩ̃
nɛ, ǹmɔ-á ńkɛ̃̆nɛ n tɛ̃ ǹ nɛ n ni n syi Liyel ní-ńsah
gbô dé-ńsah sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye dé-ńsah Kètǎrlɛ.

Tɛ́ tir nɛ̂-á pɩ ǹ tyí, képah sɔ̃̀ mɛ kah pɩ yáh-ńsah
tyɛ́nɔ́ ànɛ̂ gbɛ̃̆ndùǹìnɛ no pól tyí.

Pyɛrɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ tɔ́wû tyí

11 Képah sɔkɔ, sèkùkù dɩ̃́ náh tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ ǹ syɩ
Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ náh. Tɛ́ gbɛ̃̆ndùǹì kàhnmɔnɔ tɛ̃
tyí, névye to pɔ pè mɔ gbɩ̃ Liyel ní-ńsah gbô párn
yɔ́ sɔ̃̀, nɛ̂-á pè n ye Salomo párnnɛ. 12 Pyɛrɩ-á
képah wɛ sɛ̃́, à yo tɔ́wû tyí nɛ: «Yisrayel tãn,
kwâh nɛ̂ pɩ, tɛ́ tir mè pínɔ́ yé gbɛ̃̀n du wɛ́? Kwâh
nɛ̂ pɩ tɛ́ yé álɛ n gbah n yah sɛ̃́? Yé káh wɛ nɛ ápi
yɛ̃́ngbɛ̃́ tɛ̃́nwɛnɔ, képah náh pɩ, á Liyel wɛ̃̆kì tɛ̃́nɔ́
pèpɛy-á pɩ dɩ̃́ mènɛ à kɔ̃ à kɔ dɛ́? 13 Ά náh tãn
nónó-á pɩ Abrahmɩ, ànɛ̂ Yisakɩ, ànɛ̂ Nsyakɔbɩ,
ànɛ̂ pé no tɛ́lɔ́lɛ, pépi Liyel ye gbílkínɔ́ sah ǹ
tɔ̃̀npɩ Yesu yɔ̃, ǹmɔ nɛ̂-á yé dahbɩ yɔ̃̀tãm gbɔ̃̀, tɛ́ à
yahle gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ Pilati yɩ̃́ yah. Tɛ́ Pilati
mó tɔ̃ sɔ̃̀ kè yah tɔkɔ nɛ, pé à fin mɔ. 14 Ǹtɛ ǹmɔ
nɛ̂-á mɛ Liyel tyí yɔ̃, tɛ́ mɛ nɛ́gbílɛ Liyel yah, yé
ǹmɔ yahle, tɛ́ pyě nɛ́kókè mɔ́-ò wɔ fínmɔnɔ yah
kɔ̃. 15 Tɛ́ min nɛ́tɛ̃̂ Yesu nɛ̂-á yé ko mɔ, yépi ńtɛ̃
ye kè wɛ yɩ̃́nɛ, Liyel mɛ ǹ lékó yilki mɔ. 16 Dɩ̃́ nɛ̂-á
yé n yah yɔ̀, yé ǹnɛ n pnɛ. Yesu yɩ̃n yɔ̃ sɛ̃́nɔ́ gbɔ̃̀
yɔ̃ sɔkɔ ye ǹ gbyɛ̂̃h mɛ sũ. Yé pól yɩ̃́ yah ye Yesu
yɔ̃ sɛ̃́nɔ́ dɩ̃́ mè dɛ mɔ pnɛ́pné yɔ̀ dɛ́!

17 Ǹtɛ núkúnúkú, á no, mé pɩ̃ nɛ ǹpɩ̃̀-ǹkɛ̃́ sɔkɔ-
á yépi ànɛ̂ yé yɔ̃̀tãm ko mɔ Yesulɛ. 18 Tɛ́ Liyel-
á lésɔ̃ ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu pól kɔ̃, pè nɛ̂ yo sah di
mónɔ́lɛ nɛ, Krista-á kɩ yèvyãhrɩ pɩ, képah ye à pɩ
yɔ̀. 19 Kăh pɩ sɛ̃́, yé yé nnɔ vi mɔ, yè mó Liyel

wɛ̃kì tɛ̃, à kɔ̃ à yé tyípêl yɔ̃ mɔ yé kɔ̃. [20] Képah
sɔkɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel kɩ yèvɩnɩ gbɩ̃́nɛ yé kɔ̃, tɛ́ kɩ
Yesu Krista tɛkɩ mɔ yé kɔ̃, wǎh sɔ̃̀ nɛ̂ yah wilki
sah yépi yĩnnɛ.

[21] Ǹtɛ núkúnúkú, à yĩnɛ à tɛ̃ yĩ̂nyɔ̃, fɔ́ɔ́ kè kyɩ
syɩ tyi pól tɔ̃́nsàhnɔ́ tyí, sépi nónó-á Liyel ǹ tɛ̃ntɔ̃̀
syínyopu kɔ̃ pè sè yo sah ǹgbò dùkùlɛ, pépi nónó-
á mɛ ǹ tyí yɔ̃. [22] Moyisi kè yo sah ǹgbòlɛ nɛ ńkɛ̃́:
‹Yé Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel kɩ yé sɔkɔ nɛy yɔ́ wilki mɔ yé kɔ̃
n pi, à kɩ pɔ pɩ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-òlɛ ńmɔ tyí kɔ̃lɛ.
Yé nɛ n nohnɩ ǹ tyí ǹ wɛlɔ pól sɔkɔ. [23] Tɛ́ nɛ̂-à
yahle sàhnɔ́lɛ ǹ tyí yɔ̃, tɛ̃ tyí kɩ yɩkɩ, à kɩ ku to
Liyel wɛ̃́npì wrɔ́.›* [24] Ǹtɛ gbĩ nɛ̂-á yé n wnɛ yɔ̀,†
képah tyí ye Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò Samuyɛlɩ yo sah
ǹ mɛ gbĩ́ dùkùlɛ, à tahlɩ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu tɛ́lɔ́
tyí, nónó pól-á pɔ ǹmɔ tyí náh. [25] Yé yah, Liyel-á
tyi nónó pól yo ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu tyí, yépi yĩn ye
à yo sélɛ, à tahlɩ wǎh lésɔ̃ yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ
nɛ̂ pɩ yé náh tãn tyí, nɛ̂-á à yo Abrahmɩ tyí nɛ
ńkɛ̃́: ‹Áwɔ pétóbé gbɔ̃̀ yɔ̃, kèkɔ̃yɔ̃́ névye pól kɩ
ń pèpɔrɩ wɛ.›‡ Kénɛ yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ nɛ̂-á à
pɩ yé náh tãnnɛ yɔ̀, yépi tɔ vyãh mɛ ké sɔkɔ dò!
[26] Yépi ǹgbò tyí ye Liyel tɛkɩ mɔ ǹ tɔ̃̀npɩ Yesulɛ
pèpɔrɩ pɩ yĩnnɛ yé tyí nɛ, à yé pól nɛ́núkù núkú
yohnɩ n mɔ yé kɔ̃ yé tyítúkúnì pínɔ́ yal n mɔ.»

4

* **3:23** 3.22-23 - Yah n tɛ Tɔ̃́nyonɔ 18.15,18. † **3:24** 3.24 - Gbĩ nɛ̂ wnɛ́nɔ́ tyí-á n yo yɔ̀, Yesu mɛ gbĩ́ tyí ye kè n yo. ‡ **3:25** 3.25 - Yah n tɛ Yenɛsɩ 22.18.

Yȍtãm-á Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ tuke sɔ̃́

1 Képah tɛ̃̀nɛ, Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃-á sȍ mɛ wɛ́kínɔ́
sɔkɔ tɔ́wû tyí sɛ̃́, nósyɔ́ pɔ wil mɔ pé yõ. Sárká
syínwȉlkȉpu yísyɔ́ ye sȍ, ànɛ̂ Liyel ní-ńsah gbô
syíkípú yȍtɛ̃̀nɛ, à tahlɩ Sadusɛ̃ névye yísyɔ́ tyí.
2 Tɛ́ kénɛ no fɔkɔ sȍ mɛ kah vyãh Pyɛrɩ ànɛ̂
Nsyɔ̃nɛ, pǎh sɔ̃́npílɛ névyelɛ n kwɔ nɛ, Yesu-á
ku tɛ́ yilki mɔ, ànɛ̂ lékyî tɔ-á kɩ pɔ n yilki n mɔ n
pi. 3 Képah sɔkɔ, pè pè tɛ̃. Tɛ́ lékẫh-á sȍ mɛ mɔ
n tɛ sɛ̃́, képah ye pè pè dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ,
pópó à pɔ syɩ ɗĩndal tyí. 4 Ǹtɛ nónó-á Yesu tɛ̃ntȍ
névye kwɔ́nɔ́ noh, pé náhnáh Liyel wɛ̃̀kì tɛ̃. Kǎh
pɩ sɛ̃́, Yesu yõ sɛ̃́pú nɔ nɛ́pȋ̂ kèyõ nínɔ́ kyɛgbãm
(5 000) kénkɔ̃lɛ.

5 Képah sɔkɔ, ké ɗĩndallɛ, Nsyifunɔ yȍtãm, ànɛ̂
kwil yèwàhnì, ànɛ̂ Liyel tyi kȍnsàhnɔ́ kwɔ́pú wɛ̃
tuke Yerusalɛmɩ sɔkɔ. 6 Sárká syínwȉlkȉpu yȍtɛ̃
ǹgbɛ̃ An sȍ mɛ ànɛ̂ ǹ gbô tãn póllɛ. Pépi túkù
ye sȍ pɩ Kayifilɛ, ànɛ̂ Nsyɔ̃nɛ, ànɛ̂ Alɛkisãdrelɛ.
7 Képah tɛ̃̀nɛ, pè Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ tɛ̃ pɔ pé nɩyṍ, à
pɔ pè piki yah nɛ, tɛ̃́nwɛnɔ nɛ̂ gbȍ yõ se, képah
náh pɩ, nɛ̂ yĩn yõ se pè pɩ dɛ́nmɔnɔ mɛ̀nɛ nɩ?
8 Képah sɔkɔ, Liyel Mirki gbȍ yõ, Pyɛrɩ pè syah
nɛ: 9 «Kwil yȍtãm ànɛ̂ yèwàhnì, áyáh pèpɔrɩ pɩ
sèkùkù ɗĩ́ yɔ́ tyí, képah yõ sɔkɔ náh yé n piki
n yah álɛ kwɛynɛ nɛ, sɔ̃́ se á pɩ, tɛ́ à dɛ mɔ di?
10 Yépi pól ànɛ̂ Yisrayel tãn pól yĩnɛ yè kè pĩ nɛ,
Nasarɛtɩ Yesu Krista yĩn yõ-á ɗĩ́ mɛ̀nɛ yĩ́nntɛ̃̀nɔ́lɛ
yé yah sɔkɔ lènɔlɛ yɔ̀. Yépi ye syɩ Yesulɛ dahnɩ

yõ, tɛ́ Liyel mɛ ǹ lékó yilki mɔ. 11 Ǹmɔ Yesu tyí
ye yónɔ́lɛ Liyel wɛy sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́: ‹Wɔ̀kɔ̀ mɔ́pú-á
yahle dáhkì nɛ̂ mɔ́nkɔ̃̀nɔ́lɛ, képah ye pɔ pı wɔ̀kɔ̀
dáhgbílɛ.››* 12 Képah náh, Pyɛrı tõ nɛ: «Yesu ó
yĩn kı fɛ̃ névye pwah mɔ. Nɛ́ ǹmɔ ó yĩn náh, yĩn
yɔ́ ńtɛ̃ náh ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ kõ kèkõyṍ, nɛ̂-á kı fɛ̃ névye
min pwah mɔ.»
13 Tukey tùkèpu sȍ pĩ nɛ Pyɛrı ànɛ̂ Nsyɔ̃ náh
Nsyifunɔ kǎrn ǹgbɛ̃ pı, ànɛ̂ pè náh mɛ n mɔ n kõ
nɛ́npɔ́ tȉnnɛ. Tɛ́ pǎh n wɛkı nìsãh ànɛ̂ lékã́mnɛ
sɛ̃́, képah mɛ pé gbȁn du. Ǹtɛ pè mó tɔ̃ sȍ pĩ nɛ,
pépi-á lésõ Yesu kɔ́mûnɛ. 14 Tɛ́ pé yĩ́-á mó tɔ̃ sȍ
mɛ dĩ́ mɛ̀ yõ nɛ̂-á dɛ́nmɔnɔ wɛ, tyíyóné náh tɔ̃ wɛ
pé tyí. 15 Kǎh pı sɛ̃́, pè Pyɛrıpi kɔ̃ pè wil tukey
tùkèpu tȉnkȉ wrɔ́, tɛ́ pépi mɛ wɛ̃ wɛ pé yahlɛ 16 tɛ́
nɛ, sɔ̃́ se pé kı pı no nɔ́pilɛ nı? Ńkɛ̃́, kɔ̃lı kɔ̃lı
tɛ̃ náh se mó tɔ̃ kélɛ tɛ́. Yerusalɛmı tãn pól-á pĩ
nɛ, Pyɛrıpi-á pı gbȉl mɛ̀nɛ. 17 Kàh pı sɛ̃́, pé ye kè
yahle pé tyí dírí sɔkɔ nɛ, pè káh tɔ̃ Yesu yĩnnɛ n
yo ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ tyí. Képah-à pı, yĩ mɛ̀ náh n tɔ̃ n
mɔ n yuku n pi yahlɛ.
18 Képah tɛ̃̀nɛ, pè tɔ̃ pè ye, tɛ́ kè yahle pé tyí
gbógbó nɛ, pé káh tɔ̃ Yesu yĩn noh n yah pé vyɛ̃y
yah, ànɛ̂ pè káh tɔ̃ kwɔ́nɔ́ pı ǹ yĩn yõ. 19 Ǹtɛ
Pyɛrıpi pè syah nɛ: «Yépi ńtɛ̃ kè sõ n yah kɛ̀: Kè
se mɛ yĩ́nɛ́nɔ́lɛ Liyel tyí, áyâh ǹmɔ tyí yɛ, tɛ́ yépi
yóré fɛ̃ syi? 20 Ápi tɛ̃ wɔlɛ, áyáh nɛ̂ wɛ, tɛ́ nɛ̂ noh,
á náh fɛ̃ n yɛ n pi sé yã́hnɔ́lɛ.» 21 Képah tɛ̃̀nɛ,
tukey tùkèpu tɔ̃ dírí gbah wɔ pé tyí, tɛ́ pè fin mɔ.

* **4:11** 4.11 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 118.22.

Pè náh sȍ mɛ vı̏-ǹsah wɛ pé wɛ fõh fõh tɛ̃̏nɛ, no
pól-á sɔ̃́npı́lɛ Liyel yĩnnɛ n gbilki Pyɛrıpi tyı́pı́kı̀
mɛ̀ yĩnnɛ. 22 Tɛ́ dı̃́ nɛ̂ dɛ́nmɔnɔ-á sȍ pı gbı̏llɛ, à
kah ye tikininı́nɛ.

Yesu yõ sɛ̃́pú nı̂rı̂lɛ

23 Pǎh fyɔ̀ Pyɛrı ànɛ̂ Nsyɔ̃ fin mɔ, sárká
syı́nwı̏lkı̏pu yȍtãm ànɛ̂ yèwàhnı̀-á nɛ̂ yo pé tyı́,
pè kyı sè pól yãh pé kɔ́mû tyı́. 24 Pé wɛlɔ
nóhntɛnɔ náh, pé pól pé sõnɔ pı núkúlɛ, à Liyellɛ
n ni nɛ ńkɛ̃́: «Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, áwɔ ye mɔ yı̃̂nyõlɛ, ànɛ̂
sétáhlɛ, ànɛ̂ pnɛ yɔlɛ, à tahlı sé sɔkɔ yı́yı̏n pól tyı́.
25 Ápi náh nɛy Davidi nɛ̂-á á tȍnpılɛ, áwɔ ye à kɔ̃
à kè yo á Mirki gbȍ yõ nɛ ńkɛ̃́:
‹Kwâh nɛ̂ yúkúnyahlenɔ mɛ kwlo kwlo tyı́?
Kwâh nɛ̂ tyı́kwɛ̂ sõnɔ mɛ névye sɔkɔ!
26 Kèkõyő yȍtãm wɛ̃ tyı́ mɔ,
tɛ́ yah tãm tɔ tuke mɔ, à pı núkúlɛ,
pè Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Liyellɛ n fwo ànɛ̂ ǹ nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ.›†
27 Gbı yõ, kwil mɛ̀ ńtɛ̃ sɔkɔ, yȍtɛ̃̀ dı̃́ Yerɔdı ànɛ̂
gbɛ̃̏nyah yah tɛ̃́-ò dı̃́ Põse Pilati ye wɛ̃ tyı́ mɔ, à
tahlı Yisrayel tãn ànɛ̂ kwlo kwlo tɛ́lɔ́ tyı́, pè á
tȍnpı Yesulɛ n fwo, ǹmɔ nɛ̂-á á nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ.
28 Yah, wáh lésõ á tɛ̃́nwɛnɔ sɔkɔ tyi nónó yah
tɔkɔ sah á dyɔ dyɔ tɛ̃̀nɛ, sépi ye pè pı. 29 Ǹtɛ
núkúnúkú, yah pè ápilɛ n kyĩ n kɔ̃ kɛ̀! Nı̀sãh
ǹgbɛ̃nɛ á kɔ̃, à á wɛynɛ n yah n yo, ápi nónó-á
á tȍnpıbılɛ. 30 Tɛ̃́nwɛnɔlɛ á kɔ̃, à yámpúlɛ n dɛ

† **4:26** 4.25-26 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 2.1-2.

n mɔ, à mó gbı̃̀l tyilɛ n pı, á tɔ̃̀npı Yesu yı̃n yõ.»
31 Tɛ́ fı̃́ nɛ̂ sɔkɔ-á sɔ̃̀ pélɛ tùkènmɔnɔlɛ, nírí-á fyɔ̀
n tyɛ, nɛ́npɔ́ núkú yike. Képah tɛ̃̀nɛ, Liyel Mirki
pé pól tɔkɔ, pè tyah Liyel wɛynɛ n yah n yo n kɔ̃
nı̀sãhlɛ.

Yesu yõ sɛ̃́pú nɛ́gbro mɛ dùkùlɛ wɛ̃ tyí

32 Yesu yõ sɛ̃pú pól sɔ̃̀ mɛ n sõ dùkù núkúlɛ,
tɛ́ mɛ ké tyí nɛ pé nɛ n pı dùkù núkúlɛ. Pé
sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ mɛ n yo nɛ, pé gbɛ̃̀n yı̂lɛ, pé
gblɔ̃̀y núkúní tyí-á sélɛ. Tɛ́ pé wɛ̃ wrɔ́, pé pól
gbɛ̃̀n yı̂ sɔ̃̀ pı tɔ́wû tyílɛ. 33 Tɛ́ tɛ̃́nwɛnɔ ǹgbɛ̃
sɔkɔ ye sɔ̃̀ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye pı ǹ tyí
yónwàhpu kègblɔlɛ, à ǹ tyílɛ n yo n kɔ̃ nɛ, wǎh
ku tɛ́ yilki mɔ. Tɛ́ Liyel pèpɔrı ǹgbɛ̃ sɔ̃̀ mɛ pé pól
yõ. 34-35 Swɛ̃y, képah náh pı, gbên-à sɔ̃̀ mɛ nóno
tyí, pě sélɛ n yãm, ǹ tɛ́ sé pɔ́lɛ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névyelɛ
n kɔ̃. Pépi n mó sélɛ n dibi, à yı̃nɛ pé nɛ́núkù
núkú pól fyɛ̃̀hnɔ́nɔlɛ. Képah ye, yãm pí-ò náh sɔ̃̀
mɛ pé sɔkɔ.
36 Tɛ́ légbı̃́nɛ, Nsyosɛfu yɔ́ sɔ̃̀ mɛ, nɛ̂-á dubi
Syipri gbɛ̃̆nyah. Levi yı̃̀kı̃̀ nɛy ye sɔ̃̀ ǹnɛ. Tɛ́ Yesu
tɛ̃ntɔ̃̀ névye mɛ yı̃n dyı à kɔ̃ Barnabasılɛ, nɛ̂ kɔ́r-
á sɔ̃́ré mɔ́-òlɛ. 37 Ǹmɔ mɛ ǹ swãh yãm, tɛ́ mɛ pɔ
ké pɔ́lɛ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye gbɔ̃̀ dahbı.

5

Ananiyasi ànɛ̂ ǹ kyı Safiralɛ

1 Ǹtɛ dı̃́ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye Ananiyasilɛ. Ǹmɔ
ànɛ̂ ǹ kyı Safira mɛ pé sétáh yɔ́ yãm, tɛ́ yo sah

núkú yõ, 2 à ké pɔ́ túkù kãm sah. Képah náh,
Ananiyasi mɛ kyɩ ké pɔ́ tɛ́ynɛ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye
kɔ̃. 3 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ, Ananiyasi,
sétã̀n yɔ̃̀tɛ̃ se pɩ sɔ̃ tɛ́ wɛ de yɩ̃́ ǹ nɩ sɔkɔ sɛ̃, fɔ́ɔ́
à pɔ mìnì yo Liyel Mirki tyí, tɛ́ sétáh yã̀mnɔ́ pɔ́
túkù kãm sah nɩ? 4 Sétáh mɛ̀ yã̀m-ǹkɛ̃ gbɩ̃́nɛ, ǹ
yɛ̃́ngbɛ̃ tyí kó sɔ̃̀ kélɛ nɩ? Wăh tɔ̃ pɔ kè yãm, ké
pɔ́ kó pɩ ǹmɔ tyílɛ nɩ? Ǹtɛ yɩ̃ mɛ̀ dùkù pínɔ́ sɔ̃nɔ
se pɩ sɔ̃, tɛ́ de ǹ nɩ sɔkɔ nɩ? Ń́kɛ̃, névye ó tyí
náh à yo mìnìnɛ dɛ́, Liyel tɔ tyí-á. 5 Ananiyasi-á
fyɔ̀ kénɛ wɛlɔ noh, à núkú syɩkɩ ku. Kăh pɩ sɛ̃,
nónó pól-á yɩ̃ mɛ̀ noh, tíkí pè kah tɛ̃. 6 Wăh ku sɛ̃,
kètɛ̃̆npɩ̀ mɛ pɔ ǹ lékó fɔkɔ, tɛ́ à tɔkɔ kyɩ yɩ̃.

7 Képah náh, lɛ́rínɔ́ tɔ̃́nɔ́ kénkɔ̃ sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh,
ǹ kyɩ pɔ de nɛ́npɔ́, tɛ́ tir nɛ̂-á pɩ sɔkɔ, à náh sɔ̃̀
mɛ kè pɩ̃. 8 Pyɛrɩ mɛ à syah nɛ, à yo pé syah, dan
mɛ̀ se ńtyɩ̃́nɔ pè yãm pé sétáh mɛ̀nɛ nɩ? À mɛ nɛ,
àwe, kénɛ dan-á. 9 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí
nɛ, pè se pɩ sɔ̃, tɛ́ yo sah núkú yõ ǹ pɛlɛ, à pɔ Tɛ̃
ǹgbɛ̃ Mirki vyãh sɔ̃̀lɛ n noh nɩ? À yah, nónó-á
kyɩ yɩ̃ ǹ pɛ lékólɛ, păh mɛ pɔ n de yɔ̀. Tɛ́ păh kɩ
ǹ tɔ lékó tɔkɔ n sɔkɔ n pi. 10 Pyɛrɩ-á yo sɛ̃, nɛ́npɔ́
swɔ, pi núkú syɩkɩ ǹ yah tɩ̃̀nnɛ, à ku. Kètɛ̃̆npɩ̀-á
de kyɩ, pè kyɩ à wɛ kúnɔ́lɛ. Pè mɛ à tɔkɔ kyɩ yɩ̃ ǹ
pɛ tnɔ̂. 11 Képah sɔkɔ, tíkí Yesu yõ sɛ̃́pú tɩ̃̀nkɩ̀ pól
kah tɛ̃, à tahlɩ tyi nɔ́pi nóhpú pól tyí.

Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye gbɩ̆l tyi náhnáh pínɔ́lɛ

12 Liyel sɔ̃̀ mɛ n syɔ̃ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye tyí, à gbɩ̆l
tyi náhnáhlɛ n pɩ névye nɩyɔ̃́. Pè sɔ̃̀ mɛ pé sɔ̃nɔ

pı núkúlɛ ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃́pú tɛ́lɔ́ póllɛ, tɛ́ wɛ̃nɛ n
tuke n mɔ Liyel ní-ńsah gbô párn yɔ́ sɔ̃̀, nɛ̂-á pè n
ye Salomo párnnɛ. 13 Ǹtɛ no tɛ́lɔ́ sɔkɔ nɛy yɔ́ ńtɛ̃
náh sɔ̃̀ mɛ ǹ nılɛ n syãh n kwrɔ n mɔ pé sɔkɔ. Tɛ́
no pól mó tɔ̃ mɛ pélɛ n kah n sõ. 14 Képah sɔkɔ,
díbí ànɛ̂ syɔ́ náhnáh sɔ̃̀ mɛ n sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yõ,
dòhnı̀nɔ́ kɔ̃ kè n pı n yuku ǹ yõ sɛ̃́pú yõ. 15 Kăh
pı sɛ̃́, névye tyah n wil pé yámpúlɛ, à pélɛ n sah n
pɔ pàl yõ, képah náh pı, sɛ̃ sɛ̃ yî yõ wằl yey sɔkɔ,
nɛ Pyɛrı-à pɔ n sɔkɔ, tɛ́ ǹ mírkí wɛ mɔ pé sɔkɔ
nɛy nɛ̂ yõ, tɛ̃ wɛ dɛ. 16 Yerusalɛmı gbɔ̀plɔ kwlo
névye náhnáh ńtɛ̃ tɔ sɔ̃̀ mɛ pé yámpúlɛ n tɛ̃ n pɔ
n pɔ, à tahlı névye tyí, sétằn-á sɔ̃̀ mɛ nónónɛ n
kwlɔ. Tɛ́ pé pól sɔ̃̀ mɛ dɛ́nmɔnɔlɛ n wɛ.

Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye fɔ̃́hnɔ́lɛ

17 Képah tɛ̃nɛ, sárká syínwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ ànɛ̂
ǹ náh névye póllɛ nónó-á Sadusɛ̃ névyelɛ, pè tyah
dyɔ́yɔ́kı̀lɛ n pı Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névyelɛ, 18 tɛ́ pè tɛ̃ kyı
dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. 19 Ǹtɛ lékẫh-á pɔ mɔ,
Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yĩ̂nyõ tɔ̃̀npı yɔ́ pɔ wɔ̀kɔ̀npèkè mɛ̀ yah
yıkı mɔ ànɛ̂ ké sɔkɔ táh vı̀ yeynɛ, à Yesu tɛ̃ntɔ̃̀
névye wilki, tɛ́ yo pé tyí nɛ: 20 «Yé kyı Liyel ní-
ńsah gbô sɔkɔ, yè kyı min sẩn tyi nɔ́pi pól yo
névye tyí.» 21 Wɛy mɛ̀-á yo pè noh sɛ̃́, séngbɔ̃́
púpúlɛ, pè mɛ yuku kyı Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ,
à kyı tyah kwɔ́nɔ́lɛ n pı.

Légbĩ́nɛ, sárká syínwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ ànɛ̂ ǹ
náh névye mɛ kyı tukey tùkèpu tĩ̀nkı̀ ye ànɛ̂
Yisrayel gbɛ̃̆nyah yèwàhnı̀ póllɛ. Tɛ́ mɛ sràsyíbí

tõ nɛ, pè kyı Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye wilki n pɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. 22 Ǹtɛ pǎh kyı yĩni tɛ̃, pè náh pè
wɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. Pè mɛ pé syı pɔ ké yah yo
pé yɔ̃̀tãm tyí nɛ ńkɛ̃́, 23 páh kyı wɔ̀kɔ̀npèkè yah
wɛ tɛ̃́nmɔnɔlɛ pallɛ ànɛ̂ ké sɔkɔ táh vì yey tɔlɛ, sé
syíkípúlɛ tɛ̃nɔ́lɛ pé tɛ̃-ǹtɛ̃̀n sɔkɔ. Ǹtɛ páh se mó
tɔ̃ sè yıkı mɔ de, pé náh nɛy wɛ sé sɔkɔ. 24 Pǎh
yo sɛ̃́, yĩ mɛ̀ nóhnɔ́ Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yɔ̃̀tɛ̃
dɪ̃́ ànɛ̂ sárká syínwı̃̀lkı̀pu yɔ̃̀tãm fɔkɔ fil. Pè mɛ
wɛ̃nɛ n piki n yah Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye tyí-á pı dùkù
nɛ̂nɛ. 25 Pǎh mɛ képah sɔkɔ, ǹnî yɔ́ pɔ yo pé tyí
nɛ, névye nónó-á pè dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ,
pǎh mɛ névyelɛ n kwɔ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ.

26 Képah tɛ̃̌nɛ, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yɔ̃̀tɛ̃
dɪ̃́ ǹ no tɛ̃, à pé nyáh sõ. Pǎh kyı, tíkí pè tɛ̃ nɛ
páh kı nɛ pé pè tɛ̃ gbùgbù, névye káh pɔ pé
minki ko dyêhlɛ. Kǎh pı sɛ̃́, pè pè ye yárr, à
sɔkɔ. 27 Pǎh kyı yĩni tɛ̃ pélɛ tukey tùkèpu tı̃̀nkı̀
tyí, sárká syínwı̃̀lkı̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ pè syah nɛ,
28 pé kó lésõ kè tũ pé tyí nɛ, pè káh tɔ̃ kwɔ́nɔ́ pı n
yah dɪ̃́ mɛ̀ yĩn yõ nı? Tɛ́ pè yah, pǎh pé kwɔ́nɔ́ tɔ̃
mɔ Yerusalɛmı kwil pól sɔkɔ, tɛ́ tɔ̃ mɛ ǹ kũ plɔlɛ
n twah pépi yõ kɛ̀! 29 Ǹtɛ Pyɛrı ànɛ̂ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀
névye tɛ́lɔ́ mɛ yo pé tyí nɛ: «Á kı Liyel dyɔ yɪ̃́ tɛ̃
yɛ sɔ̃́, tɛ́ kı névye tyílɛ n pı? 30 Yesu nɛ̂-á yé ko
mɔ dahnı yõ, á náh tãn Liyel ye ǹ lékó yilki mɔ,
31 tɛ́ à yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ, à kyı à sah ǹ gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔ̃̀lɛ. Tɛ́
à pı yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ, ànɛ̂ pwáhnmɔ-òlɛ nɛ ńkɛ̃́, ǹmɔ gbɔ̃̀
yõ Yisrayel tãn fɛ̃ pé nnɔ vi mɔ, pè mó pé tyípêl

yɔ̃nmɔnɔ wɛ. 32 Kénɛ tyi nónó-á Liyel pɩ, ápi ànɛ̂
Liyel Mirki ye sé yónwàhpu kègblɔlɛ, wǎh képah
nɛ̂nɛ névye kɔ̃, nónó-á sah ǹ tyí yõ.»

33 Képah tɛ̃nɛ, tukey tùkèpu tȉnkȉ-á wɛlɔ nɔ́pi
noh sɛ̃́, pé fɔkɔ kah vyãh, fɔ́ɔ́ pè sɔ̏ mɛ ké tyí
nɛ, pé Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye ko mɔ. 34 Ǹtɛ Farisiyɛ̃
nɛy yɔ́ sɔ̏ mɛ pé sɔkɔ pè n ye Kamalyɛlɩlɛ. Liyel
tyi kɔ̏nsàhnɔ́ kwɔ́-ò yɔ́ ye sɔ̏ ǹnɛ, nɛ̂-á névye pól
mɛ yɔ̏yénnɛ n sah ǹ yõ. Ǹmɔ mɛ yuku yȋn tukey
tùkèpu tȉnkȉ nɩyɔ̃́ tɛ́ nɛ, pè Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye wilki
mɔ kégbɔ́ kwéy átrɛ. 35 Pǎh wil, à ǹ syɩ yo pé no
tyí nɛ: «Á no Yisrayel tãn, yé yé gblɔ̆y kyɔmɩ
yȋ̃́ yé tyípínɔ́ sɔkɔ, à yuku díbí nɔ́pi tȉnnɛ dɛ́!
36 Ké náh tɔ̃̆nì pɩ di mónɔ́lɛ kah, gbȋ̃́ nɛ̂-á Tedasɩ
mɛ yuku ǹ gblɔ̆y pɩ nɛ, nɛ́-ǹgbɛ̃-á péwɔlɛ, tɛ́ díbí
nɛ́pȋ̂ kyɛyɛ̃́h (400) sõnɔ vi mɔ pè kɔ̃ pè ǹ sɔ̏ tɛ̃.
Ǹtɛ wǎh pɔ ko mɔ, ǹ sɔ̏ tɛ̃̆pú pól náh karkɩ di?
Nɛy se tɔ̃ wũ? 37 Ǹmɔ tyí sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, Kalile
gbɛ̃̆nyah dȋ́ Nsyudasɩ mɛ tɔ̃ yuku kénɛ gbɛ̃̆nyah
névye yãh gbȋ̃́nɛ, à pé náhnáh yõ yɩkɩ pè kɔ̃ pè
ǹ sɔ̏ tɛ̃. Ǹtɛ ǹ tɔ náh pɔ ko mɔ, tɛ́ ǹ sɔ̏ tɛ̃̆pú mɛ
karkɩ di? 38 Képah ye núkúnúkú tɛ̃̆nɛ, mé kélɛ n
yo yé tyí, yé yé vyɛ̃y dɛ no nɔ́pi tyí sɔkɔ, yè mó
pè fin mɔ pè nɛ n yuku. Pé tir yáhntɔkɔnɔ, képah
náh pɩ, pé tyípíní mɛ̀-à kɩ mɛ wil névye tɛ̃̆ tyí, kè
kɩ tyɛ ké gblɔ̆y. 39 Ǹtɛ kàh kɩ mɛ wil Liyel tɛ̃̆ wɔ
tyí tɔ́tɔ́, yépi náh fɛ̃ kè yɩkɩ n pi. Yé kyɔ̀mìnɔ́ pɩ,
yè káh pɔ tyah Liyel wɔlɛ n fwo dɛ́!»

Kamalyɛlɩ-á yo sɛ̃́, pé no sah ǹ tyí yõ. 40 Pè mɛ

tɔ̃ Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye ye de, à pɔ pè ko yèfɔ̃hlɛ. Tɛ́
kè yahle pé tyí nɛ, pè káh tɔ̃ Yesu tyílɛ n yãh, tɛ́
pè fin mɔ. 41 Ǹtɛ Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye sɔ̏ mɛ nìvìnì
sɔkɔ kègbılɛ, pǎh n yal tukey tùkèpu tȉnkȉ wrɔ́
gbȉ́ nɛ̂nɛ, pǎh sɔ̃́npílɛ kè kyɔmı wɛ nɛ, páh yĩnɛ
fɔ̃́hnɔ́lɛ Yesu yĩnnɛ. 42 Képah sɔkɔ, sɔ̃mɛsɔ̃́ pè
n nɛ n mɛ Liyel ní-ńsah gbô ànɛ̂ kétlo sɔkɔ, ǹ
névyelɛ n kwɔ, ǹ tɛ́ Nìvìnì tirlɛ n yo pé tyí Yesu
Krista tyí yɔ̃.

6

Yɔ̃ke tɔ̃́nsàhndibipu yáhnwȉlkȉnɔ́lɛ

1 Légbȉ́nɛ, wãn sɔ̏ mɛ n mɔ Yesu tɔ̏ sɑ̃́hpú
nɛ́dán yɔ̃. Képah sɔkɔ, Krɛkı wɛy wɛ́kípú tyah n
wɛkı nɛ, sɔ̃mɛsɔ̃́ pé no Yebre wɛy wɛ́kípú-á mɛ
n syıkı pépi pɛ́kúsyɔ yɔ̃ yɔ̃ke dibi gbȉ́nɛ. 2 Kǎh
pı sɛ̃́, Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye nɛ́pȋ gbɔ̃nimí mɛ Yesu tɔ̏
sɑ̃́hpú tɔ́wû pól ye tuke, tɛ́ yo pé tyí nɛ, kè náh
yĩnɛ pépi Liyel wɛy yónɔ́ yal n mɔ, pé mó de tɛ̃
yɔ̃ke díbínɔ́ sɔkɔ. 3 Képah-á, pé yṹnpyé, pè díbí
nɛ́pȋ kwǎrnimi yah n wilki pé sɔkɔ, nónó yı̃́ngbí-
á mɛ n yo, tɛ́ Liyel Mirki mɛ pè tɔkɔ, ànɛ̂ lékɑ̃́m
mɛ pé sɔkɔ. Páh kı tɔ̏ mɛ̀ dahbı pépi gbɔ̏. 4 Kàh
kı pı sɛ̃́, pépi-á kı mó yɔ̃ sɔkɔ níri pínɔ́ ànɛ̂ Liyel
wɛy yónɔ́ tɔ̏lɛ. 5 Képah sɔkɔ, pǎh nɛ̂ yo, tɔ́wû pól
kè fɛ̃ syi. Pè mɛ Yetyɛ̃nı yah wilki, ǹmɔ nɛ̂ Liyel
yɔ̃ sɛ̃́nɔ́-á sɔ̏ mɛ glò, tɛ́ Liyel Mirki mɛ à tɔkɔ.
Ȁ tahlı Filipi tyí, ànɛ̂ Prokɔrılɛ, ànɛ̂ Nikanɔrılɛ,
ànɛ̂ Timolɛ, ànɛ̂ Parmenasılɛ, ànɛ̂ Antyɔsyı kwil

Nikolasılɛ, ǹmɔ nɛ̂-á lésõ vi mɔ de Nsyifunɔ Liyel
nínɔ́ wɛ̃kı̀ sɔkɔ. 6 Tɛ́ mɛ pépilɛ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye
wɛ̃kı. Pépi mɛ pé gbɛ̃̀n sah pé yõ nírí pínɔ́ sɔkɔ,
à sãm mɔ pé sɔkɔ.

7 Képah tɛ̃nɛ, Liyel wɛy sɔ̃̀ mɛ n tɔ̃ n mɔ n yuku,
tɛ́ wãn mɛ n mɔ n yuku náhnáh Yesu tɔ̃̀ sɛ̃́hpú
nɛ́dán yõ Yerusalɛmı kwil. Sárká syínwı̃̀lkı̃̀pu tɔ
náhnáh sɔ̃̀ mɛ fɛ̃ syi sɛ̃ Yesu yõ.

Yetyɛ̃nı tɛ̃́nɔ́lɛ

8 Yetyɛ̃nı sɔ̃̀ Liyel pèpɔrı náhnáh wɛ ànɛ̂ ǹ
tɛ̃́nwɛnɔlɛ. À̃ sɔ̃̀ mɛ à tɔkɔ à gbı̌l tyilɛ n pı névye
nıyɔ̃́. 9 Képah tɛ̃nɛ, Nsyifunɔ tyah yékɑ̃̂blɛ n pı
Yetyɛ̃nınɛ. Pé túkùlɛ, Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ nɛ̂-á pè
n ye yɔ̃rı sɔkɔ wı̃̀lpu wɔ̀kɔ̀lɛ, képah névye ye. Pè
n wil Sirɛnı kwil ànɛ̂ Alɛkisãdri kwil. Pé túkù
mɛ n wil Silisi gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ Asi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
10 Tɛ́ Liyel Mirki gbɔ̃̀ yõ, Yetyɛ̃nı sɔ̃̀ mɛ n wɛkı
lékɑ̃́mnɛ. Képah ye, no nɔ́pi náh mɛ tɛ̃ wɛ ǹ
wɛlɔlɛ n kɔ̃lı. 11 Képah tɛ̃nɛ, pè kyı nósyɔ́ tɔkɔ
pɔ́lɛ nɛ pè pɔ yo nɛ, páh à wɛ à mɛ Moyisi ànɛ̂
Liyel tyílɛ n yo n yıkı. 12 Pè képah pı, à tɔ́wû,
ànɛ̂ yèwàhnı̀, ànɛ̂ Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ kwɔ́pú mɔ
Yetyɛ̃nı yõ, pè kɔ̃ pè à fyãh tɛ̃ yuku ǹnɛ tukey
tùkèpu tı̃̀nkı̃̀ tyí. 13 Tɛ́ tɔ̃ tàrfyɔ̀ mìnyobe yísyɔ́
yah, à yuku pélɛ nɛ pè kyı yo nɛ, dɪ̃́ mɛ̀ náh
mɛ n yal n mɔ Liyel ní-ńsah gbô ànɛ̂ Moyisi tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́ tyí yónyıkınɔlɛ. 14 Páh kè noh ǹ vyãh
yah à mɛ n yo ńtɛ̃nɛ nɛ, kénɛ Nasarɛtı Yesu mɛ̀-
á kı pɔ Liyel ní-ńsah gbô sɔ n pi, tɛ́ Moyisi-á pé

kwɔ wȁl nónónɛ, wǎh kı sé tɔ vi mɔ. [15] Képah
sɔkɔ, tukey tùkèpu tȉnkȉ pól tyah Yetyɛ̃nınɛ n yah
dı́kı́dı́kı́, tɛ́ ǹ yah wɛ kè mɛ yȋnyõ tȍnpı tyı́ kɔ̃lɛ.

7

Yetyɛ̃nı Liyel tyi yah yónɔ́lɛ

[1] Képah sɔkɔ, sárká syı́nwȉlkȉpu yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ
Yetyɛ̃nı piki yah nɛ, no-á nɛ̂nɛ n yo ǹ tyı́ sɔkɔ, gbı
se kélɛ nı? [2] Yetyɛ̃nı mɛ yo ǹ tyı́ nɛ: «Ń súbı́ ànɛ̂
ń yű̃npyé, yé noh ń tyı́. Gbı̃́ nɛ̂-á lésõ á náh nɛy
Abrahmı náh tɔ̃̀nı̀ mɛ yal yuku Yarã kwil sɔkɔ,
tɔ̃́rı́ nɛ́tɛ̃ Liyel ye lésõ wil ǹ yah Mesopotami
gbɛ̃̆nyah, [3] tɛ́ mɛ yo ǹ tyı́ nɛ: ‹Yal á gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ á
kéte tãn wrɔ́, ǹ yuku gbɛ̃̆nyah yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂-á mé kı
ǹ wɛ̃kı n pi.›* [4] Képah sɔkɔ, Abrahmı yal Kalde
tãn gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à kyı tɛ̃ Yarã kwil.† Képah náh,
ǹ sú-á pɔ ku tɛ, Liyel mɛ à kɔ̃ à yal Yarã kwil, à pɔ
tɛ̃ gbɛ̃̆nyah mɛ̀ sɔkɔ, nɛ̂ sɔkɔ-á yépilɛ núkúnúkú
yɔ̀. [5] Tɛ́ Liyel náh sȍ sétáh yɔ́ ńtɛ̃nɛ à kɔ̃ ǹ tyı́lɛ
ásȍ̂. Gbáhsúkı́ kénkɔ̃ fyé tyahlɛ, à náh kélɛ à kɔ̃.
Ǹtɛ à ǹ vyãhlɛ à kɔ̃ nɛ, páh kı pɔ gbɛ̃̆nyah mɛ̀
póllɛ à kɔ̃. Tɛ́ kǎh kı tõ pı ǹ pétóbé tɔ tyı́lɛ, ǹmɔ
kɛ̃̋ náh ńtɛ̃ sɔkɔ. Tɛ́ légbı̃́nɛ, pi ńtɛ̃ náh sȍ mɛ
Abrahmı tyı́. [6] Liyel mɛ tɔ̃ yo ǹ tyı́ nɛ: ‹Á pétóbé
kı pɔ wil kı kyı n tɛ̃ n pi gbɛ̃̆nyah káhkı́ sɔkɔ.
Nɛ́npɔ́ sɔkɔ pè kı n pı n pi yɔ̃bılɛ, tɛ́ kı fɔ̋hnɔ́ wɛ,
pópó ye kyɛyɛ̋h (400). [7] Ǹtɛ gbɛ̃̆nyah káhkı́ nɛ̂

---

* **7:3** 7.3 - Yah n tɛ Yenɛsı 12.1. † **7:4** 7.4 - Abrahmı lésõ mɛ
Kalde gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, Mesopotami sétáh yõ.

sɔkɔ-á pélɛ yɔ̃rɩ sɔkɔ, ńmɔ Liyel tukey kɩ n syɩkɩ
n pi kénɛ gbɛ̃̆nyah tãn yõ. Tɛ́ képah náh, pè kɩ wil
yɔ̃rɩ sɔkɔ nɛ́npɔ́, kɩ pé syɩ pɔ ńmɔ yĩn gbilki ásɔ̃̂.›
8 Képah yóntɛnɔ náh, Liyel mɛ yégbékè kwrɔ mɔ
Abrahmɩnɛ, képah nɛ̂-á kɩ sɔ̃̀ n wɛ̃kɩ n pi kɔ̃̀kè
kɔ̃̀nɔ́ sɔkɔ. Képah ye, Abrahmɩ-á pɔ Yisakɩ dubi,
à mɛ à kõ ǹ dúbínɔ́ sèpȉn kwǎrtɔ̃-ò sõlɛ. Yisakɩ
tɔ mɛ pɔ ǹ pídɩ̃́ Nsyakɔbɩ kõ. Nsyakɔbɩ tɔ mɛ pɔ
ǹ dɩ̃́npȉ nɛ́pȋ gbɔ̃nimí kõ, pépi nónó-á ápi yȉkȉnȉ
gbɔ̃ninɔ́ náh tãnnɛ.
9 Képah náh, á náh tãn pɔ tyah pé gbɛ̃̆ndɩ̃́
Nsyosɛfu dyɔlɛ n yɔ. Tɛ́ à tɛ̃̆ yǎ̃m yɔ̃̀lɛ, pè kõ
pè sɔkɔ ǹnɛ Yesyipti gbɛ̃̆nyah. Ǹtɛ Liyel sɔ̃̀ mɛ
Nsyosɛfulɛ. 10 À ǹ yõ wilki yènvyȁ̃hnpèl nɔ́pi
sɔkɔ, tɛ́ lékɑ̃́mnɛ à kõ yɩ̃́ɩ̃́, tɛ́ Yesyipti yɔ̃̀tɛ̃̆ dɩ̃́
Farawɔ̃ yɩ̃́ kõ kè yuku ǹnɛ. Képah sɔkɔ, à mɛ à
pɩ ǹ gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀rí kéte pól yah tɛ̃́-òlɛ. 11 Tɛ́
kwɛ́npékè yɔ́ pɔ de Yesyipti gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ Kanah
gbɛ̃̆nyah pól sɔkɔ, à pɩ yèvyãhrɩ ǹgbɛ̃nɛ pé tyí.
Ké pékénkàhnmɔnɔ tɛ̃̆ tyí, á náh tãn náh tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ
kwâh yɔ́ ńtɛ̃nɛ n wɛ n yõ.‡ 12 Tɛ́ Nsyakɔbɩ-á pɔ kè
wɛ noh nɛ, yõke-á mɛ Yesyipti sɔkɔ, ké gbennɛ, à
á náh tãn tɛkɩ mɔ nɛ́npɔ́, pè kyɩ yõke yah pɔ, pépi
nónó-á ǹ wɛ̃́npȉlɛ.§ 13 Pǎh tɔ̃ pɔ pé syɩ yuku kɛ ní-
òlɛ, Nsyosɛfu mɛ ǹ gblɔ̃̌y tyí yo wah ǹ nɛ́nkyíbí

‡ **7:11** 7.11 - Kanah gbɛ̃̆nyah mɛ ye pè n ye Yisrayel gbɛ̃̆nyahlɛ núkúnúkú. § **7:12** 7.12 - Yáh wɛ pè nɛ kwɛkɩ-á de Yesyipti gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, tɛ́ tɔ̃ nɛ Nsyakɔbɩ-á yõke tyí noh nɛ́npɔ́, Liyel léső lékɑ̃́mnɛ Nsyosɛfu kõ à yõkelɛ n koh n sah, yõke pɛkɩ gbɩ̃́nɛ. Képah ye yõke kõ kè pɔ wɛ nɛ́npɔ́.

tyı́. Kăh pı sɛ̃́, Farawɔ̃ mɛ Nsyosɛfu duku wı̀l-
ǹsah pı̃. [14] Képah sɔkɔ, Nsyosɛfu tɛ̃ntɔ̃̀ mɔ nɛ,
pè kyı pé sú Nsyakɔbı ànɛ̂ ǹ no pól tɛ̃ n pɔ. Pè
sɔ̃̀ mɛ nɛ́pı̃̂ tikitɔ̃ní pɔ́ gbãm pɔ́ kwlɔ́lɛ. [15] Sɛ̃́ ye
Nsyakɔbı mɛ yuku pɔ tɛ̃ Yesyipti gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
À syi pɔ ku nɛ́npɔ́ ànɛ̂ á náh tãn tɔ póllɛ. [16] Pé
lékyı̂ mɛ twah kyı yı̃ Sisyɛmı kwil diki yɔ́ sɔkɔ,
nɛ̂-á lésõ Abrahmı dwe Yemɔrı wɛ̃́npı̀ tyı́.

[17] Liyel-á lésõ ǹ vyãhlɛ Abrahmı kɔ̃ nɛ̂ yı̃nnɛ,
ké pı gbı̃́-á pɔ n nɔ, ápi no kwel náhnáh Yesyipti
sɔkɔ. [18] Tɛ́ yɔ̃̀tɛ̃̆ késã́n yɔ́-á pɔ dɔkɔ Yesyipti yõ,
ǹmɔ náh sɔ̃̀ Nsyosɛfulɛ n pnɛ. [19] À mɛ vi syıkı
á no yõ. Ǹ nɛ́pékè kàhnmɔnɔ tɛ̃ tyı́, à á náh tãn
kyı̃ mɔ, pè kɔ̃ pè pé wɛ̃́npı̀ yrɔ̃́ milki sah kégbɔ́ pé
ku yı̃nnɛ. [20] Légbı̃́ mɛ̀ ó sɔkɔ ye Moyisi dubi. À
kah plɛ yı̃́ı̃, ànɛ̂ ǹ tyı́ nɔ Liyel tyı́. Pè à pu ńwɔ̃́lɔ́
tɔ̃́nɔ́ ǹ sú gbô. [21] Képah náh, pè à tɔkɔ kyı milki.*
Farawɔ̃ pı́sê mɛ à wɛ tɔkɔ. À pɔ à pu ǹ yɛ̃́ngbɛ̃́
pı́dı̃́ sɔ̃́. [22] Kăh pı sɛ̃́, lékã́m tyi nónó pól-á sɔ̃̀ mɛ
Yesyipti sɔkɔ, Moyisi kwɔ́nɔ́ wɛ sé pól yõ. Képah
ye, à pı wɛ̀ntăhnı̀ wɛ́kı́-òlɛ ànɛ̂ tyı́tăhnı̀ pı́-òlɛ.

[23] Tɛ́ wăh pɔ nɔ ye tikinininı́nɛ gbı̃́ nɛ̂nɛ, à kè sõ
wɛ nɛ, páh kı kyı yah pé yṹnpyé Yisrayel tãn tyı́.
[24] Wăh kyı, à kyı yı̃nɛ ǹ tyı́ névi yɔ́lɛ, Yesyipti
nɛy yɔ́ mɛ n fõh. Moyisi tyı́ névi fɔ̃́hnɔ́ yrɔ tɛ̃ tyı́,
à ǹ vyãh syi, à Yesyipti nɛy mɛ̀ ko mɔ. [25] Moyisi
sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ, pé no Yisrayel tãn-á kı n pı̃ n pi
nɛ, Liyel-á kı péwɔ tɔkɔ, kı pè wilki n pi pé yɔ̃rı

* **7:21** 7.21 Yah n tɛ Yálnɔ́ 1.22 - 2.10.

sɔkɔ. Ǹtɛ pè náh tɛ̃ wɛ kè pĩ ǹ tyí. [26] Ké ďĩndallɛ,
à tɔ̃ kyı Yisrayel tãn nɛ́pî̃ nímí yísyɔ́ wɛ, pè mɛ
n fwo. À nɛ pé pè syi mɔ, tɛ́ yo pé tyí nɛ, pé
no, pépi ó-á pé yahlɛ. Tɛ́ kwâh nɛ̂ se pè wɛ̃nɛ n
fõh nı? [27] Ǹtɛ nɛ̂-á sɔ̃̀ n fõh ǹ ní-òlɛ, ǹmɔ Moyisi
syah nɛ ńkɛ̃́, nɛ̂ se sah ǹnɛ pépi yɔ̃̀tɛ̃nɛ ànɛ̂ pé
tùkè-òlɛ nı? [28] Péwɔ kònmɔ-ńsah káh kı nɛ̂, á n
yah n kɔ̃, wǎh ńnínínɛ Yesyipti nɛy mɛ̀ ko mɔ
sɔ̃́ dɛ́? [29] Wǎh fyɔ̀ képah yo, Moyisi to, tɛ́ kyı tɛ̃
Madyã gbɛ̃nyah sɔkɔ, à syi pɔ ďĩ́npı̀ nɛ́pî̃ nímí wɛ
nɛ́npɔ́.†

[30] À tɛ̃ nɛ́npɔ́, pópó à ye tikininí pı. Képah náh,
sõ yɔ́lɛ, à sɔ̃̀ mɛ gbɛ̃́nnı sɔkɔ, Syinayi yɔ̃lı gbɔ̀pɔ,
tɛ́ yî̃nyõ tɔ̃̀npı yɔ́ wil ǹ yah nyàh lépɔ̃́ sɔkɔ, nɛ̂-
á sɔ̃̀ mɛ n kõ dukuni yɔ́ sɔkɔ. [31] Yĩ mɛ̀ wɛ́nɔ́ pı
gbɛ̃̀ndùnı̀nɛ Moyisi tyí. Tɛ́ wǎh mɛ n nɔ n de
nɛ, pé kè wɛ yah yĩ̃́, à Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ yónmɔnɔ noh nɛ
ńkɛ̃́: [32] ‹Á náh tãn Liyel ye ńmɔlɛ, Abrahmı, ànɛ̂
Yisakı, ànɛ̂ Nsyakɔbıpi Liyellɛ.› Képah tɛ̃̆nɛ, tíkí
Moyisi tɛ̃, fɔ́ɔ́ ǹ wil n syah. À náh tɔ̃ ǹ nı syãh
ǹ yah yɔ̃ yah. [33] Képah sɔkɔ, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ mɛ yo ǹ
tyí nɛ: ‹Tyah nɛ̂ sɔkɔ-á álɛ yɔ̀, nɛ́npɔ́ mɛ ńmɔ tyí
yõ. Képah ye, á lékyêh dɛ. [34] Mé ń no kwlɔ dùkù
wɛ yĩ́nɛ Yesyipti gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, tɛ́ pé gbı̃̀nɔ́ yĩ́npɔ̃́
noh. Mé pɔ pé wı̃̀lkı̀-ǹsah pé yɔ̃rı sɔkɔ. Képah
ye, sɔkɔ! Mé álɛ n tɛkı mɔ ké tyí sɔkɔ núkúnúkú
Yesyipti sɔkɔ.›‡

[35] Tɛ́ kénɛ Moyisi nɛ̂-á lésõ Yisrayel tãn yahle,

† **7:29** 7.27 - 29 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 2.11 - 15.21 - 22. ‡ **7:34** 7.30-34 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 3.1-10.

tɛ́ à syah nɛ ńkɛ̃́, nɛ̂ se sah ǹnɛ pépi yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ
ànɛ̂ pépi tùkè-òlɛ nɩ? Ǹmɔ ó ye tɔ̃ Liyel tɛkɩ
mɔ yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ ànɛ̂ pwáhnmɔ-òlɛ yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ gbɔ̃̀ yõ,
nɛ̂-á lésõ wil ǹ yah dukuni sɔkɔ. 36 Moyisi ye
wilki Yisrayel tãnnɛ Yesyipti gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, tɛ́
pnɛ yɔ́nsyẫh kah pélɛ, tɛ́ tɛ̃ pélɛ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ
pópó ye tikininí. Liyel gbɔ̃̀ yõ ye à pɩ sépi póllɛ
gbǐl sɔkɔ. 37 Tɛ́ ǹmɔ ye tɔ̃ yo Yisrayel tãn tyí nɛ:
‹Liyel kɩ yé sɔkɔ nɛy yɔ́ tɛkɩ n mɔ n pi. Ȁ kɩ pɔ pɩ
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-òlɛ ńmɔ tyí kɔ̃lɛ.›§ 38 Gbɩ̃́ nɛ̂-
á sɔ̃̀ Yisrayel tãn mɛ tùkènmɔnɔlɛ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ,
ǹmɔ ye tɔ̃ sɔ̃̀ wɛ syi yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ tɛ̃ntɔ̃̀lɛ Syinayi
yɔ̃lɩ yõ, à pɔ yo á náh tãn tyí. Sɛ̃́ ye à wɛ syi
min wɛlɔlɛ Liyel tyí, à yo á tyí.* 39 Ǹtɛ á náh
tãn náh fɛ̃ syi sah ǹ tyí yõ. Pè à yahle, tɛ́ sɔ̃̀ mɛ
n sõ nɛ, pé pé syɩ yuku Yesyipti sɔkɔ, 40 tɛ́ mɛ
yo Arɔ̃† tyí nɛ: ‹Moyisi nɛ̂-á tɛ̃ wil ápilɛ Yesyipti
sɔkɔ, á náh tɔ̃ mɛ pĩ, kénɛ Moyisi tyí-á mɛ pɩ sɔ̃́
dɛ́! Képah ye, yî yísyɔ́ pɩ á kɔ̃ líyelnɔ́lɛ, sè á yahlɛ
n tɛ̃.›‡ 41 Kénɛ sèpȉn sɔkɔ, pè mɛ tɔ̃̀ yɔ́ mɔ náhpír
kètɔ̀lɛ, tɛ́ sárká wilki ké yõ, à nɩ̀vɩ̀nɩ̀ syáh syah,
à pé gbɛ̃̆npɩnɩ gbilki.§ 42 Képah tɛ̃ sɔkɔ, Liyel ǹ
náh vi pè kɔ̃, tɛ́ pè fin mɔ sah ńwɔ̃́ kèpye gbílkínɔ́
sɔkɔ, sɔ̃́-á Liyel ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu kɔ̃ pè kè wãrkɩ
sah pé sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
‹Yisrayel tãn, yáh yípɛ̂y nónó ko sárkálɛ

§ **7:37** 7.37 - Yah n tɛ Tɔ̃́nyonɔ 18.15,18. * **7:38** 7.38 - Yah n tɛ Tɔ̃́nyonɔ 5.1-33, ànɛ̂ Yálnɔ́ 19.1 - 20.17. † **7:40** 7.40 - Arɔ̃ mɛ̀nɛ, Moyisi nɛ́nkyí dɩ̃́ ye sɔ̃̀ ǹnɛ. ‡ **7:40** 7.40 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 32.1. § **7:41** 7.41 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 32.2-6.

pópó ye tikininí gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ,
yé se mɛ n sõ nɛ, ńmɔ tyí-á yé ko sélɛ?
43 Ɔ̃́ɔ̃ dɛ́! Yé tȭ nɛ̂ yĩn-á Molɔkɩlɛ, képah yèpir ye yé twah,
à tahlɩ yé ńwɔ̃́ kèpil tȭ tyí tyí, nɛ̂-á yé n ye Wrefannɛ.*
Kénɛ tȁn ye yé pɩ sah yé gblɔ̌y tyí, tɛ́ sélɛ n gbilki.
Képah ye, mé kɩ yé tɛ̃ sɔkɔ, fɔ́ɔ́ Babilɔnɩ kwil náhlɛ.›»†
44 Képah yóntɛnɔ náh, Yetyɛ̃nɩ tɔ̃ yɔ̃ sɔkɔ yo pé
tyí nɛ: «Á náh tãn-á sȍ mɛ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ,
yèpir yɔ́ sȍ mɛ pé tyí, nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ, Liyel-á mɛ
pélɛ. Liyel sȍ kè yah kɔ̃ Moyisi tyí nɛ, à yèpir
mɛ̀ pɩ sɔ̃́-á pé à wɛ̃kɩ ké pínɔ́lɛ gbrámgbrám.
45 Képah náh, á náh tãn pɔ yèpir mɛ̀nɛ pé wɛ̃́npɩ̀
kɔ̃. Nsyosye ye sȍ pɩ pé yah tɛ̃́-òlɛ, pè yuku
kénɛ yèpirlɛ à kyɩ nɛ́káhbí gbɛ̆nyahnɔ́ syi, Liyel-
á nónó yĩni yal. Képah sɔkɔ, yèpir mɛ̀ mɛ tɛ̃
nɛ́npɔ́, pópó à pɔ syɩ yȍtɛ̃ dĩ́ Davidi gbĩ tyí. 46 Tɛ́
Davidi tyí sȍ kah nɔ Liyel tyí. Képah sɔkɔ, ǹ tɔ
mó Liyel ni nɛ, à yɛ pé wɔ̀kɔ̀ yɔ́ mɔ à kɔ̃, ǹmɔ
nɛ̂-á Nsyakɔbɩ Liyellɛ. 47 Tɛ́ ǹ pídĩ́ Salomo ye pɔ
pɩ kénɛ wɔ̀kɔ̀ mɔ́-òlɛ Liyel tyí. 48 Ǹtɛ Yȍtah Liyel
náh mó tɔ̃ n tɛ̃ névi gbȍ wɔ̀kɔ̀nmɔnɩ sɔkɔ, sɔ̃́-á
Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò yo kélɛ nɛ,
49 Tɛ̃ ǹgbɛ̃-á nɛ ńkɛ̃́: ‹Yĩ̂nyɔ̃ ye pɩ ń tɔ̃́rí kɔ̌lɛ,
sétáh mɛ pɩ kòpírlɛ, ń gbáhkì súnsàh-ǹsahlɛ.

* **7:43** 7.43 - Molɔkɩ ànɛ̂ Wrefannɛ, Nsyifunɔ tnɔ̂ tɛ̃pu tȁn yísyɔ́ ye sȍ sélɛ. † **7:43** 7.42-43 - Yah n tɛ Amɔsɩ 5.25-27.

Tɛ́ wɔ̀kɔ̀ nɛ̂ dùkù mɛ yé kı fɛ̃ mɔ ń́mɔ kɔ̃ wɛ́?
Ǹmɔ se kı fɛ̃ tɛ̃ yépi wɔ̀kɔ̀nmɔnı sɔkɔ?
50 Ǹmɔ gbɛ̃̀npınɔ náh yı́yı̀n póllɛ di?›»‡
51 Képah náh, Yetyɛ̃nı tɔ̃ yo tukey tùkèpu tyı́
nɛ: «Nikisekɔ́kɔ́ névye nɔ́pi, yé yé nnɔ ànɛ̂ yé
ní tah tũ, à yahle Liyel wɛy nóhnɔ́lɛ, tɛ́ mɛ Liyel
Mirki yahle pɔ kwɛy nɔ. Yé mɛ yé náh tãn tyı́
kɔ̃lɛ. 52 Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syı́nyo-ò yɔ́ ńtɛ̃ se mɛ, nɛ̂-á
yé náh tãn náh à fõh yah? Nɛ́gbı́ nɛ̂-á Liyel tyı́,
nónó-á ǹ pɔ́nɔ́ tyı́ yo sah kèkõyṍ, pè náh pépi tɔ
ko mɔ di? Ǹtɛ núkúnúkú, kénɛ nɛ́gbı́ náh yépi vi
ǹ náh, tɛ́ à ko mɔ di? 53 Yı̃̂nyõ tɔ̃̀npıbı ye Liyel tõ,
pè pɔ Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ yo yé tyı́. Tɛ́ yé yahle
kɔ́lɔ́lɛ sé wã̀l yõ.»

Yetyɛ̃nı kònmɔnɔlɛ, ànɛ̂ kǎh yı̃nɛ Sole tyı́ sɔ̃́

54 Yetyɛ̃nı-á wɛlɔ nɔ́pi yo sɛ̃́, kè tukey tùkèpu
kah yɔ kah mɔ, fɔ́ɔ́ pè pé ynı́nɛ n tah yrɔ tɛ̃
tyı́. 55 Ǹtɛ Liyel Mirki tɛ̃-á mɛ Yetyɛ̃nı tɔkɔ
sɛ̃́, à tyah yı̃̂nyõlɛ n yah dı́kı́dı́ki, tɛ́ Liyel tɔ̃́rí
wɛ ànɛ̂ Yesulɛ yúkúnyı̃nntɛ̃̀nɔ́lɛ Liyel gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔ̃̀lɛ.
56 Képah tɛ̃ sɔkɔ, à nɛ: «Yé yah, mé mɛ yı̃̂nyõlɛ n
yah yı́kı́nmɔnɔlɛ, tɛ́ Névi Pı́dı̃́ mɛ yúkúnyı̃nnɔlɛ
Liyel gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔ̃̀lɛ.» 57 Névye-á képah noh sɛ̃́, pè
gbo mɔ wòhòh, tɛ́ pé ní sni tũ, tɛ́ to tuke pé póllɛ
ǹ yõ. 58 Tɛ́ à yɔrı wil kwil náhlɛ. Képah sɔkɔ,
nónó-á sɔ̃̀ pè ye pɔ pı tàrfyɔ̀lɛ, pépi mɛ pé fwɔ̀mɔ̀-
ǹgbnɔ dɛ sah kètɛ̃̀npı̀kı̀ yɔ́ tyı́, nɛ̂-á pè n ye Solelɛ.
Tɛ́ pè tyah Yetyɛ̃nınɛ n minki dyêhlɛ, ǹ ku ku tɛ̃

‡ **7:50** 7.49-50 - Yah n tɛ Yesayi 66.1-2.

yõ. 59 Ǹtɛ pǎh mɛ Yetyɛ̃nɩ mínkínɔ́ sɔkɔ dyêhlɛ
sɛ̃́, à sɔ̃̀ mɛ nírílɛ n pɩ nɛ ńkɛ̃́: «Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Yesu, ń
min yohnɩ n syi.» 60 Tɛ́ mɛ ǹ gbètukunɔ di, à yo
yɩ̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ: «Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, káh pé tyípékè mɛ̀
mɔ n kõ.» Képah yóntɛnɔ ǹsɔ̃, à ku.

8

1 Tɛ́ pǎh à ko mɔ sɛ̃́, képah nɔ Sole tyí.

Sole-á Yesu yõ sɛ̃́pú fõh dùkù nɛ̂nɛ

Képah sɔkɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú tɩ̃̀nkɩ̀ kàhnfõhnɔ
núkú tyah Yerusalɛmɩ sɔkɔ lésõlɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, à
wil Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye tyí sɔkɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú tɛ́lɔ́
pól to karkɩ de kwlo sɔkɔ, nónó-á mɛ Nsyude
gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ Samari gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. 2 Ǹtɛ névye
nónó-á sɔ̃̀ mɛ Liyel wɛ̃̆kɩ̀ tɛ̃́nɔ́ plɛ, pé yísyɔ́ mɛ
Yetyɛ̃nɩ lékó tɔkɔ yĩ, tɛ́ ǹ kũ pɔ̀ kah gbo. 3 Ǹtɛ
Sole tɛ̃̀ wɔ sɔ̃̀ mɛ n yah n kɔ̃ Yesu yõ sɛ̃́pú tɩ̃̀nkɩ̀
duku tó-ńsahlɛ pnɛ́pnɛ́. À sɔ̃̀ mɛ n de n kɔ̃ gbɛ̂n
sɔkɔ, à Yesu yõ sɛ̃́pú díbí ànɛ̂ syɔ́lɛ n tɛ̃ n yɔrɩ n
wilki n dah n mɔ n pɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.

Filipi Liyel wɛy yónɔ́lɛ Samari gbɛ̃̆nyah sɔkɔ

4 Képah sɔkɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú nónó-á sɔ̃̀ karkɩ kɔ̃,
pépi mó mɛ Nìvìnì tirlɛ n yo n kɔ̃ tɛ̃̀ntɛ̃̀n pól sɔkɔ.
5 Tɛ́ pé sɔkɔ nɛy nɛ̂-á pè n ye Filipilɛ, ǹmɔ mɛ kyɩ
kwil yɔ́, Samari gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à kyɩ tyah Krista
tyílɛ n yo nɛ́npɔ́. 6-7 Képah tɛ̃̆nɛ, sétɛ̃̀n kwɩ̃nki
nónó-á sɔ̃̀ mɛ déntɛ̃̆nɔ́lɛ névye sɔkɔ mɛ pélɛ n
kwlɔ, sè sɔ̃̀ mɛ n kah n de n syi, tɛ́ n wil pé sɔkɔ, tɛ́
wil kúnɔ́ névye ànɛ̂ gbáhkɩ̀ núkú névye náhnáh

tɔ sɔ̏ mɛ dɛ́nmɔnɔlɛ n wɛ. Képah sɔkɔ, tɔ́wû-á
Filipi gbȉl pínɔ́ tyí yɔ́nɔ́ noh, tɛ́ kyɩ sè wɛ sɛ̃́, pé
pól pé sõnɔ pɩ núkúlɛ, à ǹ wɛlɔlɛ n tɔ̃ n sah n
nohnɩ. 8 Kǎh pɩ sɛ̃́, nìvìnì ǹgbɛ̃ wɛ kénɛ kwil.
9 Tɛ́ légbȉ́nɛ, dȉ́ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye Simolɛ. À̏
sɔ̏ mɛ tɛ̃̀nɔ́lɛ kénɛ kwil mɛ̀ ó sɔkɔ di mɔ́nɔ́lɛ.
Ǹmɔ sɔ̏ mɛ snɛ̀y tyilɛ n pɩ, nónó-á mɛ Samari
gbɛ̃̀nyah tãn gbȁn du kègbɩlɛ, tɛ́ mɛ ǹ gblɔ̌y pɩ
nɛ́-ǹgbɛ̃nɛ. 10 No pól sɔ̏ mɛ mɔ ǹnɛ, à tɔkɔ wɛ̃̀npȉ
tyí, à kyɩ sah yèwàhnì tyí. Tɛ́ mɛ yo tũ nɛ ńkɛ̃́,
Liyel tɛ̃́nwɛnɔ nɛ̂-á pè n ye Ǹgbɛ̃nɛ, képah-á dȉ́
mɛ̀nɛ. 11 Tɛ́ dȉ́ mɛ̀ sɔ̏ mɛ gbɛ̃̀ndùnȉnɛ n pɩ pé tyí
ǹ snɛ̀y sɔkɔ di mɔ́nɔ́lɛ, képah ye pè kɔ̃ pè mɔ
ǹnɛ. 12 Ǹtɛ Filipi-á pɔ Liyel tɔ̃́rí Nìvìnì tir ànɛ̂
Yesu Krista tyí yo pé tyí sɛ̃́, pè sɛ̃ ké yõ. Tɛ́ díbí
ànɛ̂ syɔ́ mɛ à kɔ̃ à pè wel wilki ni sɔkɔ. 13 Képah
sɔkɔ, Simo ńtɛ̃ tɔ sɛ̃ Yesu yõ, tɛ́ Filipi kɔ̃ à à wel
wilki ni sɔkɔ. À̏ náh tɔ̃ sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ pé yal
Filipi tnɔ̂. Tɛ́ gbȉl tyi ǹgbnɔ nónó-á sɔ̏ mɛ n pɩ à
n yah, sè sɔ̏ mɛ pɩ gbɛ̃̀ndùnȉnɛ ǹ tyí.
14 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye-á tɛ̃ Yerusalɛmɩ
kwil, tɛ́ noh nɛ Samari gbɛ̃̀nyah tãn-á Liyel wɛy fɛ̃
syi sɛ̃́, pè Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ tɛkɩ mɔ pè kɔ̃. 15-16 Pǎh
kyɩ de Samari sɔkɔ, tɛ́ Yesu yõ sɛ̃́pú nónó wɛ
nɛ́npɔ́, Liyel Mirki náh tɔ̃̀nì sɔ̏ mɛ tiki pé sɔkɔ
yɔ́ ńtɛ̃ yõ. Pè sɔ̏ mɛ wèlnwȉlkȉnɔ́ wɛ ni sɔkɔ Tɛ̃̀
ǹgbɛ̃ Yesu wɔ yĩn yõ. Kǎh pɩ sɛ̃́, Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃
mɛ tyah nírílɛ n pɩ pé tyí, nɛ pè Liyel Mirki wɛ.
17 Pè sɔ̏ mɛ pé gbȁn sah no nɔ́pi yõ à nírílɛ n pɩ
pé tyí. Képah sɔkɔ, pè mɛ Liyel Mirki wɛ.

18 Képah tɛ̃̌nɛ, Simo-á kè wɛ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye
pé gbɛ̃̀nnɛ n sah pé yõ, pè kɔ̃ pè Liyel Mirkilɛ n
wɛ sɛ̃́, à pɔ pɔ́lɛ Pyɛrɩpi tyí, 19 tɛ́ nɛ, pè péwɔ tɔ
kɔ̃ kénɛ tăhkìlɛ. Képah sɔkɔ, pâh fyɔ̀ pé gbɛ̃̀n sah
nɛ̂ yõ, tɛ̃̌ Liyel Mirki wɛ. 20 Wăh yo sɛ̃́, Pyɛrɩ mɛ à
syah nɛ, ǹ tyí yɩkɩ n to ànɛ̂ ǹ pɔ́ tɔlɛ, wăh sɔ̃́npílɛ
n sõ nɛ, páh kɩ fɛ̃ Liyel yĩ́nkɔ̃nɔ kwâh dwe pɔ́lɛ.
21 Ǹ nɩ-á mɛ kétúkùyɔ̂ Liyel yah. Képah-á, wɛ wɛ
tɛ̃̌ náh mɛ ǹ tyí yĩ mɛ̀ sɔkɔ. À náh yĩnɛ kélɛ póllɛ.
22-23 Páh kè wɛ nɛ, dyɔ́yɔ́kì képékè-á yuku sah ǹ
nɩlɛ, ànɛ̂ wăh mɛ tyípékè yɔ̃rɩ sɔkɔ. Képah-á, à ǹ
nɩ vi mɔ, à mó Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ Liyel ni à kɔ̃ à ǹ fɔ́kɔ́sõnɔ
pèkè mɛ̀ yɔ̃ mɔ à kɔ̃, kàh kɩ fɛ̃ n pɩ n pi. 24 Képah
sɔkɔ, Simo mɛ yo Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃ tyí nɛ, pépi Tɛ̃̌
ǹgbɛ̃ Liyel ni pé tyí pé gblɔ̃̌y. Kàh kɩ pɩ sɛ̃́, tyi
nónó-á pè yo pé tyí, sé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh pé nɔ n
pi.

25 Képah náh, Pyɛrɩ ànɛ̂ Nsyɔ̃-á tyi nónó pĩ
Yesu tyí sɔkɔ, păh sè yãh tɛ névye tyí, tɛ́ Tɛ̃̌
ǹgbɛ̃ wɛy yo tɛ pé tyí gbĩ́ nɛ̂nɛ, pè pé syɩ n yuku
Yerusalɛmɩ kwil, tɛ́ mɛ Nìvìnì tirlɛ n yo n yuku
kwílpî náhnáh sɔkɔ wɛ̃̌kì yah, nónó-á mɛ Samari
gbɛ̃̌nyah.

Filipi Liyel wɛy yah yónɔ́lɛ Yetyopi gbɛ̃̌nyah né-ǹgbɛ̃ yɔ́ tyí

26 Sõ yɔ́lɛ, Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ yɔ́ pɔ yo Filipi
tyí nɛ ńkɛ̃́, à ǹ gblɔ̃̌y vi, à mó ǹ yah mɔ gbĩ̀ngboke
gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔ̃̀lɛ, à wɛ̃̌kì tɛ̃, nɛ̂-á wil Yerusalɛmɩ, à n tiki
n yuku Kasa kwil. Kénɛ wɛ̃̌kì mɛ̀ yõ kɔ́pú náh mɛ
fwɔ́ɔ. 27 Képah sɔkɔ, Filipi núkú yuku kénɛ wɛ̃̌kì

tɛ̃. Wǎh n yuku, dǒ, à Yetyopi gbɛ̌nyah nɛ́-ǹgbɛ̃
yɔ́ wɛ.* Ǹmɔ ye sȍ Yetyopi yȍtɛ̃ pi Kãndasɩ tɔkɔ
sah ǹ tahrɩ yȍtɛ̃nɛ. À sȍ kyɩ Liyel ni Yerusalɛmɩ
sɔkɔ. 28 Tɛ́ wǎh ǹ syɩ n yuku ǹ tȉnnɛ, à sȍ mɛ
kɔ̃́ntɛ̃nɔ́lɛ ǹ wòtoro sɔkɔ, mɛ Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò
Yesayi sɛ́bɛ́ynɛ n kar. 29 Képah sɔkɔ, Liyel Mirki
mɛ yo Filipi tyí nɛ, à kɔ n tel wòtoro mɛ̀ tyí.
30 Filipi mɛ to tel ké tyí, tɛ́ dȉ́ kàrnɔ́ noh. À sȍ
mɛ fȉ́ yɔ́lɛ n kar Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò Yesayi sɛ́bɛ́y
sɔkɔ. Filipi mɛ à piki yah nɛ, fȉ́ nɛ̂-á à n kar yɔ̀,
à se mɛ ké kɔ́rlɛ n pnɛ nɩ? 31 Dȉ́ mɛ yo ǹ tyí nɛ,
sɔ̃́ se pé kɩ pĩ ké kɔ́rlɛ, nɛ́ nɛy náh ké yah yo pé
syah nɩ? Tɛ́ mɛ kè yah kɔ̃ Filipi tyí nɛ, à pɔ n
dɔkɔ n kɔ̃ n tɛ̃ pé tnɔ̂ wòtoro sɔkɔ. 32 Tɛ́ fȉ́ nɛ̂-á
sȍ dȉ́ mɛ n kar, kè mɛ yónɔ́lɛ nɛ́npɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«À sȍ pɩ képɔ́ sɔ̃́, nɛ̂-á pè tɛ̃ n yuku kò-ǹsah;
képah náh pɩ, nɛ̂ yɛ̀-á pè n kɔ̃,
tɛ́ à náh ǹ vyãh fyɔ.
33 Pè à yilɔ, tɛ́ lékàhlɛ à kɔ̃,
tɛ́ à ko mɔ, ǹ duku to kèkɔ̃yɔ̃́.
Nɛ̂ kɩ tɔ̃ n yãh ǹ no tyílɛ?»†

34 Dȉ́-á kar tɛ, à mɛ yo Filipi tyí nɛ, à kékwɛ, à
yo pé syah, nɛ̂ tyí se Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò Yesayi n
yo sɛ̃́ yɔ̀ nɩ? Ǹ gblɔ̌y tyí se à n yo, tȉ̂ ǹnî tyí se à n
yo? 35 Képah sɔkɔ, Filipi syɔ̃ kénɛ Liyel wɛy mɛ̀
tyí, à Nìvìnì tir yo à syah Yesu tyí sɔkɔ. 36 Pǎh

---

* **8:27** 8.27 - Díbí nónó pól-á sȍ tȍlɛ n pɩ yȍtãm fnɛ́ sɔkɔ, pě pè wɔ̃, nɛ pè káh pɔ pé yȉ́ wil syɔ́ tyí. Képah ye, Yetyopi gbɛ̌nyah nɛ́-ǹgbɛ̃ mɛ̀ tɔ sȍ mɛ wɔ̃́nɔ́lɛ.
† **8:33** 8.32-33 - Yah n tɛ Yesayi 53.7-8.

mɛ wɛ̃kì yõ, pè kyı syı yɔ yɔ́ tyí. Dı̃́ mɛ yo Filipi
tyí nɛ ńkɛ̃, yɔ-á yɔ̀, tir yɔ́ tɛ̃-à kı mɛ́-ńkɛ̃nɛ, páh
mɛ ké tyí nɛ, à pé wel wilki ni sɔkɔ. [37 À mɛ yo
ǹ tyí nɛ, wàh kı mɛ sɛ̃ Yesu yõ ǹ nı póllɛ, páh kı
fɛ̃ à wel wilki ni sɔkɔ. Dı̃́ mɛ yo ǹ tyí nɛ, páh sɛ̃
ké yõ nɛ, Liyel Pı́dı̃́-á Yesu Kristalɛ.] 38 Tɛ́ mɛ nɛ,
pè wòtoro yĩn mɔ. Kǎh yĩn, à tiki ànɛ̂ Filipilɛ à
kyı de yɔ, tɛ́ Filipi mɛ à wel wilki ni sɔkɔ. 39 Pǎh
fyɔ̀ wil yɔ sɔkɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel Mirki núkú Filipi
tɔkɔ sɔkɔ. Yetyopi gbɛ̃nyah nɛ́-ǹgbɛ̃ mɛ̀ náh tɔ̃
à wɛ. Ǹtɛ à yɔ̃ sɔkɔ ǹ kɔ́lɔ́lɛ nìvìnì sɔkɔ. 40 Tɛ́
Filipi tɛ̃ wɔ mó kyı ǹ gblɔ̌y wɛ Asɔtı kwil. À mɛ
yɔ̃ sɔkɔ, à Nìvìnì tirlɛ n yo n yuku kwlo kwlo pól
sɔkɔ, wǎh n kah nónó sɔkɔ, pópó à kyı de Sesarı
kwil.

9

Yesu yónmɔnɔlɛ Sole tyí

1 Tɛ́ légbı̃́nɛ, Sole mó sɔ̃̀ mɛ yɔ̃ sɔkɔ dírílɛ
n pı Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ, mɛ n yah n kɔ̃
pé kònmɔ-ńsahlɛ. Képah sɔkɔ, à kyı wil sárká
syínwı̃̀lkı̃̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí. 2 Tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, à
sɛ́bɛ́ynɔ́lɛ pé kɔ̃, pé kyı Daması kwil Nsyifunɔ
Liyel ní-ńtɑ̃̂n vì yɔ̃̀tɑ̃m kɔ̃. Képah sɔkɔ, páh kı
kyı díbí ànɛ̂ syɔ́ nónó wɛ nɛ́npɔ́, tɛ́ pè mɛ Tɛ̃
ǹgbɛ̃ Yesu wɛ̃kìlɛ n kɔ, pé pè tɛ̃ n pukubi n pɔ
Yerusalɛmı kwil.
3 Wǎh sè wɛ syi, à wɛ̃kì tɛ̃ n yuku Daması kwil.
Wǎh mɛ yúkɛy kélɛ, kyòo yɔ́ núkú wil yı̃̂nyɔ̃ à
kwɛ ǹ yɔ̃ pěrr, à à mɔ gbı̃. 4 Képah sɔkɔ, à yɔ̃
syıkı sétáh, tɛ́ yı̃́npɔ̃ yɔ́ noh, nɛ̂-á mɛ n yo ǹ tyí

nɛ: «Sole, Sole, kwâh nɛ̂ pɩ tɛ́ á ńnɛ n fõh?» 5 Sole
mɛ piki yah nɛ, nɛ̂ se ǹmɔlɛ nɩ, pé Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃? Kénɛ
yı̃́npɔ̃̆ tɔ̃ yo ǹ tyí nɛ: «Yesu ye ńmɔlɛ, nɛ̂-á á n fõh.
6 Ǹtɛ yuku n de kwil sɔkɔ, tɛ́ wáh yı̃nɛ ǹ nɛ̂ pɩ,
pè kɩ kè yo ǹ syah.» 7 Tɛ́ Sole-á sɔ̃̀ mɛ wɛ̃̆kɩ̀ yõ
ànɛ̂ nónónɛ, pé tɔ sɔ̃̀ mɛ yı̃́npɔ̃̆ mɛ̀nɛ n nohnɩ, tɛ́
pè náh mɛ nɛy wɛ. Kăh pɩ sɛ̃́, pé gbɛ̃̀n du, pè yı̃n
tɛ̃ syísyí, pè náh mɛ fɛ̃ tirlɛ n yo. 8 Képah sɔkɔ,
Sole-á yuku yı̃n, à ǹ yı̃́ yɩkɩ mɔ, tɛ́ à náh tɔ̃ mɛ
fɛ̃ n yah. Pè mɛ ǹ gbɔ̃̀ sɔkɔ tɛ̃, à de ǹnɛ Damasɩ
kwil. 9 À sèpı̃̀n tɔ̃́nɩ̀ pɩ nɛ́npɔ́ yı̃́tũri sɔkɔ, yõke
yő-ńkɛ̃̂nɛ ànɛ̂ ni wɔ́-ńkɛ̃̂nɛ.

10 Tɛ́ légbı̃́nɛ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò yɔ́ sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́ pè
n ye Ananiyasilɛ. Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Yesu wil ǹ yah, tɛ́ nɛ:
«Ananiyasi!» Ananiyasi mɛ syi, tɛ́ nɛ páh yɔ̀, Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃! 11 Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Yuku ǹ wɛ̃̆kɩ̀
tɛ̃, wɛ̃̆kɩ̀ nɛ̂-á pè n ye wɛ̃̆kɩ̀ Tómmnɛ. Wáh kɩ kyɩ
Nsyudasɩ gbô sɔkɔ, ǹ dı̃́ yɔ́ tyí piki n yah. Kénɛ
dı̃́ n wil Tarsɩ kwil, pè ǹnɛ n ye Solelɛ. À mɛ Liyel
nínɔ́ sɔkɔ núkúnúkú. 12 Tɛ́ ǹ níri pínɔ́ sɔkɔ, à dı̃́
yɔ́ wɛ pè n ye Ananiyasilɛ.* À mɛ de pɔ ǹ gbɛ̃̀n
sah ǹ yõ nɛ, à fɛ̃ nɛ n yah ńtɔ̃.»

13 Képah sɔkɔ, Ananiyasi nɛ, ű, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃, névye
náhnáh-á dı̃́ mɛ̀ tyí yãh pé noh, ànɛ̂ wăh mɛ Yesu
yõ sɛ̃́púlɛ n fõh sɔ̃́ Yerusalɛmɩ kwil, páh ké tɔ
noh. 14 Tɛ́ wăh tɔ̃ sɛ́bɛ́y wɛ syi sárká syínwı̀lkı̀pu
yɔ̃̀tãm tyí, à pɔ ásɔ̂̃ sɔkɔ nɛ, pé pɔ ǹmɔ yéngbopu

---

* 9:12 9.12 - Ananiyasi sɔ̃̀ pĩ nɛ dı̃́ nɛ̂ tyí-á Liyel n yo pé tyí yɔ̀, péwɔ-á.

pól tɛ̃ pukubi n sɔkɔ. 15 Ǹtɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ mɛ tɔ̃ yo
Ananiyasi tyí nɛ: «Ńmɔ ye yah tɔkɔ pɩ dɩ̃́ mɛ̀nɛ ń
tɔ̃̀npɩlɛ nɛ, à ń tyílɛ n yo n kɔ̃ névye tyí, nónó náh
pɩ Nsyifunɔlɛ, à tahlɩ pé yɔ̃̀tãm tyí, ànɛ̂ Yisrayel
tãn tɔ tyí. Képah ye, kyɩ ǹ tyí! 16 Wǎh kɩ kwlɔ́nɔ́
nɛ̂ pɩ n pi ńmɔ yĩnnɛ, mé kɩ kélɛ à wɛ̃kɩ ń gblɔ̌y.»
17 Képah sɔkɔ, Ananiyasi yuku sɔkɔ. Wǎh kyɩ de
Nsyudasɩ gbô sɔkɔ, à ǹ gbɛ̃̀n sah Sole yõ, tɛ́ yo ǹ
tyí nɛ ńkɛ̃́, pé yṹnpi Sole, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Yesu nɛ̂-á wil
ǹ yah wɛ̃kì yõ wǎh n pi gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, ǹmɔ-á tõ pélɛ
ǹ tyí nɛ, á fɛ̃ nɛ n yah ńtɔ̃, ànɛ̂ Liyel Mirki mó
à tɔkɔ. 18 Nɛ́npɔ́ swɔ, yɩ̂ yísyɔ́ núkú wil Sole yɩ̃́
sɔkɔ à pɔ kwɛ yɛ̃́nkɔ̂ gbró sɔ̃́, tɛ́ ǹ yɩ̃́ mɛ yɩkɩ. Ȁ
mɛ yuku, tɛ́ pè mɛ à wel wilki ni sɔkɔ. 19 Képah
náh, à yõke yõ, tɛ́ ǹ syɩ tǎhkì wɛ.

Sole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Damasɩ kwil

Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nónó-á sɔ̃̀ mɛ
Damasɩ kwil, Sole tɛ̃ à sèpɩ̃̀n yísyɔ́ pɩ pépilɛ. 20 Tɛ́
núkú tyah Yesu tyílɛ n yo n kɔ̃ Nsyifunɔ Liyel ní-
ńtɑ̃̂n vì sɔkɔ nɛ, Liyel Pídɩ̃́-á ǹnɛ. 21 Képah tɛ̃̀nɛ,
nónó pól-á sɔ̃̀ mɛ ǹ wɛlɔlɛ n nohnɩ, kè pé gbɛ̃̀n
du. Pè tyah n yo nɛ, tɛ́ ǹmɔ kó lésõ n kah n fõh
Yesu yĩn yéngbopulɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ nɩ? Tɛ́ pé
tɛ̃́npukubinsɔkɔ-ńsah ńtɛ̃-á à pɔ ásɔ̂̃ sɔkɔ, nɛ pé
kyɩ pélɛ sárká syínwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̃̀tãm tyí dɛ́! 22 Ǹtɛ
wãn sɔ̃̀ mɛ n tɔ̃ n mɔ n yuku Sole tǎhkì yõ. Ȁ sɔ̃̀
mɛ kélɛ n yo n wah nɛ, Yesu-á Liyel yah tɔkɔ pɩ
pwáhnmɔ-òlɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, Damasɩ kwil Nsyifunɔ
yáh-ńsah tyɛ, tyíyóné náh tɔ̃ wɛ pé tyí.

23 Képah sɔkɔ, sèpȉn náhnáh sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh,
Nsyifunɔ pɔ yo sah núkú yõ nɛ, páh kɩ Sole ko
mɔ. 24 Tɛ́ Sole mɛ pɔ pé yȋ́nvȉ mɛ̀ wɛ noh. Pè
sɔ̏ mɛ kwil dé-ńtɑ̂̃nnɛ n syɩkɩ, ké lékɑ̂̃h ké gbȉntɔ̃,
nɛ pé à wɛ n ko n mɔ. 25 Ǹtɛ sõ yɔ́ lékɑ̂̃hnɛ, ǹ
tɔ̏ sɑ̃́hpú sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ pé à pwah mɔ. Képah
sɔkɔ, pè à dah mɔ tɔ̀kɔ̀-ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ à tiki mɔ
kɛ̃́nkahnɩnɛ, nɛ̂-á kwil kore vi.

Sole syínyukunɔlɛ Yerusalɛmɩ kwil

26 Képah sɔkɔ, Sole sɔkɔ Yerusalɛmɩ kwil. Wǎh
kyɩ yȋni tɛ̃ nɛ́npɔ́, à sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ, pé kwrɔ
mɔ Yesu tɔ̏ sɑ̃́hpú sɔkɔ. Ǹtɛ pépi náh sɔ̏ mɛ fɛ̃
sɛ̃ ké yõ nɛ, wǎh pɩ Yesu tɔ̏ sɑ̃́h-òlɛ kègbɩsɩ tɛ̃
yõ; képah ye tíkí pè tɛ̃. 27 Ǹtɛ Barnabasɩ wɔ mɛ
à tɛ̃ yuku Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye tyí. Tɛ́ Sole-á sɔ̏ Tɛ̃
ǹgbɛ̃ wɛ dùkù nɛ̂nɛ Damasɩ kwil wɛ̆kì yah, ànɛ̂
Tɛ̃ ǹgbɛ̃-á yo mɔ ǹ tyí sɔ̃́, Barnabasɩ ké yah yo pé
tyí. Tɛ́ tɔ̃ kè yo pé tyí, wǎh Yesu tyí yo nìsɑ̃hlɛ
dùkù nɛ̂nɛ Damasɩ sɔkɔ. 28 À tɔkɔ légbȋ́ tyí, Sole
kwrɔ mɔ pé sɔkɔ, à Liyel wɛynɛ n yah n yo n kɔ̃
nìsɑ̃hlɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yȋn yõ Yerusalɛmɩ sɔkɔ. 29 À sɔ̏
mɛ n yɑ̃h ànɛ̂ Nsyifunɔ tɔlɛ, nónó-á Krɛkɩ wɛynɛ
n wɛkɩ, mɛ yékɑ̂̃blɛ n pɩ pélɛ. Ǹtɛ pépi wɔ sɔ̏ mɛ
ǹ kònmɔ-ńsahlɛ n yah n kɔ̃. 30 Yesu yõ sɛ̃́pú-á pɔ
kè noh, pè à tɛ̃ sɔkɔ Sesarɩ kwil, à kyɩ à tɛkɩ mɔ
Tarsɩ kwil.
31 Légbȋ́nɛ, Yesu yõ sɛ̃́pú tȉnkȉ nónó-á sɔ̏
Nsyude, ànɛ̂ Kalile, ànɛ̂ Samari gbɛ̆nyah pól sɔkɔ,
pé pól sɔ̏ mɛ yèvɩnɩ sɔkɔ. Pè sɔ̏ mɛ tǎhkìlɛ n wɛ,

tɛ́ mɛ n kɔ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ yah tíkí pínɔ́ sɔkɔ, tɛ́ Liyel
Mirki gbɔ̃̀ yõ, wãn mɛ n mɔ n yuku pé nɛ́dán yõ.

Yene dɛ mɔ dùkùlɛ

32 Tɛ́ légbɩ̃́nɛ, Pyɛrɩ sɔ̃̀ mɛ tɛ̃̀ntɛ̃̀n póllɛ n kɔ n
kɔ̃. Képah sɔkɔ, sõ yɔ́lɛ, à tiki yuku Lida kwil
Yesu yõ sɛ̃́pú tɔ tyí. 33 Tɛ́ kyɩ dɩ̃́ yɔ́ wɛ nɛ́npɔ́ pè n
ye Yenelɛ. Ŋ́yân sɔ̃̀ mɛ ǹ wil ko; képah ye à sɔ̃̀ mɛ
sɛ̃ tɛ̃ ǹ sɛ̃ sɛ̃ kwâh yõ pópó ye kwǎrtɔ̃nɔ. 34 Képah
sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Yene, Yesu Krista ye
álɛ n dɛ n mɔ yɔ̀. Yuku, ǹ tɛ́ á sɛ̃ sɛ̃ kwâh yõ
tɔ̃ n sah á gblɔ̌y.» Wǎh yo sɛ̃́, dɩ̃́ núkú yuku yĩn.
35 Képah sɔkɔ, Lida kwil ànɛ̂ Sarõ gbɛ̃̌nyah tãn-á
képah wɛ sɛ̃́, pé pól vi mɔ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Yesu tyí yõ.

Tabita kúnɔ́ ànɛ̂ ǹ yĩ̂lkĩ̂nmɔnɔlɛ

36 Pi yɔ́ lésõ mɛ Nsyope kwil sɔkɔ Yesu tɔ̃̀ sɛ̃́h-
òlɛ. Ǹ yĩn ye sɔ̃̀ Tabitalɛ, pè n ye Dɔrkasɩlɛ Krɛkɩ
wɛy sɔkɔ. À sɔ̃̀ pèpɔrɩlɛ n pɩ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́, mɛ yãm
tãnnɛ n yohnɩ n mɔ. 37 Tɛ́ kénɛ sèpɩ̃̀n sɔkɔ, yam
pɔ à fɛ̃ mɔ, à ku. Pè mɛ ǹ lékó wel, tɛ́ à tɔkɔ kyɩ
sah yĩ̂nyõ wɔ̀kɔ̀ yɔ́ sɔkɔ. 38 Tɛ́ kǎh pɩ Lida kwil
ànɛ̂ Nsyope kwil sɔ̃̀ mɛ yúkɛy wɛ̃nɛ sɛ̃́, Yesu tɔ̃̀
sɛ̃́hpú nónó-á sɔ̃̀ mɛ Nsyope sɔkɔ, pè sɔ̃̀ noh nɛ,
Pyɛrɩ-á mɛ Lida kwil. Képah sɔkɔ, pè mɛ díbí
nɛ́pĩ̂ nímí tõ ǹ tyí nɛ, pè kyɩ yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́, à
ǹ gblɔ̌y yɛ, à mó pɔ pépi tĩ̂nnɛ súú. 39 Pǎh kyɩ
kè yo sɛ̃́, à núkú yuku pè sɔkɔ wɛ̃ tyí. Wǎh kyɩ
yĩni tɛ̃, pè à tɛ̃ dɔkɔ yuku yĩ̂nyõ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́
pɛ́kúsyɔ pól sɔ̃̀ mɛ nɔ de ǹ tnɔ̂ mɛ n gbo, tɛ́ mɛ

fwɔ̀mɔ̀-ǹgbnɔ ànɛ̂ fwɔ̀mɔ̀npi᷆lɛ ǹnɛ n wɛ̃kɩ, nónó-
á Tabita tĩ gbĩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ à mɛ vilɛ. 40 Képah sɔkɔ,
Pyɛrɩ névye pól kɔ̃ pè wil kégbɔ́, tɛ́ ǹ gbètukunɔ
di à Liyel ni. Tɛ́ mɛ ǹ yah vi pi lékó tĩ̀nnɛ tɛ́ nɛ:
«Tabita, yuku.» Pi núkú ǹ yĩ́ yɩkɩ mɔ. Tɛ́ wăh
Pyɛrɩ wɛ, à yuku kɔ̃ tɛ̃. 41 Pyɛrɩ mɛ ǹ gbɔ̃̀ sɔkɔ
tɛ̃, à à yilki sah. Képah náh, à Yesu yõ sɛ̃́pú ànɛ̂
pɛ́kúsyɔ ye pɔ ǹnɛ pè wɛ̃kɩ vilɛ. 42 Kăh pɩ sɛ̃́, yĩ
mɛ̀ tɔ̃ mɔ Nsyope kwil ywɔ̃ ywɔ̃ pól sɔkɔ, ànɛ̂ pé
náhnáh pɩ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yõ sɛ̃́púlɛ. 43 Képah náh,
Pyɛrɩ tɛ̃ mo kwéy Nsyope sɔkɔ sénpɩ dĩ́ yɔ́ tyí, nɛ̂
yĩn-á Simolɛ.

10

Névye ye dùkùlɛ Liyel tyí, nónó náh pɩ Nsyi-funɔlɛ

1 Dĩ́ yɔ́ lésõ mɛ Sesarɩ kwil pè n ye Kɔrnɛylɛ.
Sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ yɔ́ ye sɔ̃̀ ǹnɛ, Wrome tãn sràsyíbí
tĩ̀nkì sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye Yitalɩ gbɛ̃̆nyah sràsyíbí
tĩ̀nkìlɛ. 2 À sɔ̃̀ mɛ Liyel wɛ̃̆kɩ̀ tɛ̃́nɔ́ plɛ, mɛ ǹ yah
tíkílɛ n pɩ, tɛ́ ǹmɔ ànɛ̂ ǹ gbô tãn pól mɛ ǹnɛ n
ni. À sɔ̃̀ mɛ Nsyifunɔ yãm tãnnɛ n yohnɩ n mɔ
náhnáh, tɛ́ mɛ Liyellɛ n ni gbĩ́mɛgbĩ́. 3 Képah
sɔkɔ, sõ yɔ́ gbèkãm gbĩ́ kénkɔ̃ sɔkɔ, à wɛ̃́kínɔ́ yɔ́
wɛ. À Liyel yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ yɔ́ wɛ pnɛ́yy à de pɔ
ǹ tĩ̀nnɛ, à pɔ à ye ǹ yĩnnɛ nɛ: «Kɔrnɛy!» 4 Ǹtɛ
Kɔrnɛy sɔ̃̀ mɛ yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩlɛ n yah díkídíkí tíkítĩ̀kì
sɔkɔ, tɛ́ à piki yah nɛ, kwâh nɛ̂ se nɩ, pé yɔ̃̀tɛ̃?
Yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Wáh nírí nónónɛ n

pɩ, ànɛ̂ wáh yòhnìnmɔnɔ nónónɛ n pɩ yãm tãn
tyí, Liyel yi᷄ mɛ sé yõ. Ǹ dyɔ mɛ n kwnɛ á tyílɛ.
5 Núkúnúkú tɛ̃nɛ, nósyɔ́ wilki n tɛkɩ n mɔ Nsyope
kwil, pè kyɩ Simo yɔ́ tɛ̃ n pɔ, nɛ̂-á pè n ye Pyɛrɩlɛ.
6 À mɛ twáhntɛ̃nɔ́lɛ sénpɩ di᷄ yɔ́ tyí, nɛ̂ tɔ yĩn-á
Simolɛ. Ǹ gbô mɛ pnɛ yɔ gbɔ̀pɔ.» 7 Képah sɔkɔ,
yi᷈nyõ tõ̀npɩ-á wɛlɔ nɔ́pi yo tɛ Kɔrnɛy tyí, tɛ́ yal ǹ
tnɔ̂, Kɔrnɛy núkú ǹ tõ̀npɩbɩ díbí nɛ́pi᷈ nímí ye ànɛ̂
sràsyí yɔ́lɛ, nɛ̂-á sõ̀ mɛ tɛ̃̀nɔ́lɛ ǹ tnɔ̂ di mɔ́nɔ́lɛ, tɛ́
mɛ Liyel wɛ̃̀kì tɛ̃́nɔ́ plɛ. 8 Tɛ́ mɛ tyi nɔ́pi pól yãh
pé tyí, tɛ́ pè tɛkɩ mɔ Nsyope kwil.

9 Ké dĩndallɛ, pè sõ̀ mɛ wɛ̃̀kì yõ sɛ̃́, tɛ́ pǎh pópó
n de Nsyope kwil sɔkɔ gbi᷄ nɛ̂nɛ, gbĩ sõ̀ mɛ yõ̀tah
sírr kénkɔ̃ sɔkɔ, tɛ́ Pyɛrɩ mɛ dɔkɔ gbɛ̃́nti᷈n yõ, mɛ
nírílɛ n pɩ. 10 Képah sɔkɔ, kwɛkɩ pɔ à tɛ̃; à sõ̀ mɛ
ké tyí nɛ, pé yõke yõ. Tɛ́ pǎh mɛ yõkelɛ n pɩ ǹ tyí
gbi᷄ nɛ̂nɛ, Liyel wɛ̃́kínɔ́ yɔ́lɛ à wɛ̃kɩ. 11 À yi᷈nyõ wɛ
yíkínmɔnɔlɛ, tɛ́ kwâh yɔ́ mɛ wil ké sɔkɔ, fwɔ̀pi̊n-
ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔ̃, ké vyɛ̃yno ńyấhlɛ tɛ̃́nɔ́lɛ, tɛ́ mɛ n tiki
n pi sétáh. 12 Tɛ́ gbyɛ̂̂h ǹyɛ̂̂h yî duke pól sõ̀ mɛ ké
sɔkɔ, ànɛ̂ yî nónó-à n til, à tahlɩ kèpye duke pól
tyí. 13 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ yi᷄npɔ̃ yɔ́ noh kè mɛ n yo
ǹ tyí nɛ: «Pyɛrɩ, yuku n ko sé sɔkɔ ǹ kɔ.» 14 Ǹtɛ
Pyɛrɩ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ syah nɛ, páh pɩ sɔ̃ pilɛ, pé náh
dêl kwâh yɔ́ ńtɛ̃ yõ yah, képah náh pɩ, kwâh yɔ́
ńtɛ̃nɛ, nɛ̂-á névilɛ n silki Liyel yah. Képah-á, pé
náh kè pɩ n pi póllɛ. 15 Képah tɛ̃nɛ, yi᷄npɔ̃ mɛ̀ tɔ̃
ké syɩ yo à noh kɛ ní-òlɛ nɛ ńkɛ̃́: «Liyel-á kwâh
nɛ̂ wɛ̃kɩ kwáhpépɛ̌ynɛ, áwɔ tyí náh ké wɛ̃́kínɔ́lɛ

nɛ, kǎh mɛ névilɛ n silki Liyel yah.»* 16 Képah tɛ̃̆
pɩ sɛ̃́ kɛ tɔ̃́nɔ́, tɛ́ Liyel núkú kénɛ kwâh yɔ̃ dɔkɔ
sɔkɔ yĩ̂nyõ.

17 Kǎh pɩ sɛ̃́, Pyɛrɩ lékã́m sɔ̃̀ mɛ fɛ̃kɩ, à mɛ ǹ
gblɔ̃̌ynɛ n piki n yah wɛ̃́kínɔ́ nɛ̂-á à wɛ, ké yõ-
á kɩ fɛ̃ n pɩ n pi tir nɛ̂nɛ. À mɛ képah sɔkɔ, tɛ́
Kɔrnɛy tɛ̃ntɔ̃̀ névye mó mɛ sénpɩ dĩ́ Simo gbô tyí
piki yah kɔ̃ pɔ wɛ, mɛ yĩn tɛ̃ ké yah, 18 tɛ́ mɛ n
piki n yah nɛ, Simo nɛ̂-á pè n ye Pyɛrɩlɛ, à se mɛ
twáhntɛ̃̆nɔ́lɛ ásõ̂ sɔkɔ nɩ? 19 Ǹtɛ Pyɛrɩ-á sɔ̃̀ mɛ yɔ̃
sɔkɔ ǹ fɔkɔlɛ n sõ wɛ̃́kínɔ́ mè tyí sɔkɔ sɛ̃́, Liyel
Mirki mɛ yo ǹ tyí nɛ à yah, díbí nɛ́pĩ̂ tɔ̃́mí-á mɛ
ǹnɛ n yah n kɔ̃. 20 Péwɔ-á tɛkɩ mɔ pélɛ ǹ tyí.
Képah-á, à yuku n tiki n sɔkɔ pélɛ, à káh tɔ̀tɔ̀ pɩ.
21 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ tiki kyɩ no nɔ́pi tnɔ̂, tɛ́ yo pé
tyí nɛ, nɛ̂-á pè n yah n kɔ̃, ǹmɔ-á péwɔlɛ. Ńkɛ̃́,
pè kèyǎh kɔ̃. 22 Pè mɛ yo ǹ tyí nɛ, sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃̆
dĩ́ Kɔrnɛy-á tõ pélɛ ǹ tyí. Nɛ́gbí-á ǹnɛ, wǎh Liyel
yah tíkílɛ n pɩ, ànɛ̂ Nsyifunɔ pól-á ǹ yĩ́ngbílɛ n
yo. Yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ yɔ́-á kélɛ à wɛ̃kɩ nɛ, wǎh yĩnɛ à
pɔ ǹ tɛ̃ n kyɩ ǹ gbô sɔkɔ, tyi nónó-á mɛ á tyí yo
yo tɛ̃̆nɛ, á sè yo à syah. 23 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ
pé kɔ̃ pè de gbô sɔkɔ, à twah ǹ tyí à lékã̂h pɩ.

Tɛ́ ké dĩndallɛ, à mɛ pé sɔ̃̀ tɛ̃ sɔkɔ. Tɛ́ Yesu yõ
sɛ̃́pú yísyɔ́ tɔ sɔ̃̀ sɔkɔ pélɛ, nónó-á n wil Nsyope
kwil. 24 Pé sɔkɔ sõ dĩndallɛ, pè kyɩ de Sesarɩ kwil;
tɛ́ kyɩ nɛ yah Kɔrnɛy mɛ ǹ gbô tãn ànɛ̂ ǹ kódíbí

* **10:15** 10.15 - Liyel lésõ gbɛ̃̆nkyɔ yísyɔ́ tyí yo Nsyifunɔ tyí nɛ, pè káh sélɛ n kɔ. Yah n tɛ Levitiki 11.

kègblɔ ye tuke, mɛ pɔ pè syɩkɩ tɛ̃. 25 Pyɛrɩ-á pɔ
n de gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, Kɔrnɛy kyɩ à yohnɩ, tɛ́ kɔ kwĩnki
ǹ yah, à à gbilki. 26 Ǹtɛ Pyɛrɩ mɛ yo ǹ tyí nɛ à
yuku, tɛ́ à yilki sah, tɛ́ nɛ névi ó-á péwɔ tɔlɛ dò.
27 Pè mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ wɛ̃ tyí, tɛ́ de yuku gbô
à kyɩ no nɔ́pi wɛ tùkèntɛ̃̀nɔ́lɛ pípí. 28 Pyɛrɩ mɛ
pè syah nɛ, pǎh pĩ nɛ, dêl-á kélɛ Nsyifunɔ tyí, pè
náh n pɩ n soh wɛ̃ tyí kwlókáhkí névyelɛ, ànɛ̂ pè
náh n de pé gbên sɔkɔ kɛ̀. Ǹtɛ Liyel-á kélɛ péwɔ
tɛ̃ wɛ̃kɩ nɛ, pé náh yĩnɛ pé ǹnî yɔ́ ńtɛ̃nɛ n yah nɛ,
wǎh mɛ sɩ̏lkɩ̏nɔ́lɛ Liyel yah, képah náh pɩ, nɛ à
náh yĩnɛ pínsòhnɔ́lɛ névye tyí. 29 Képah-á, pé kɔ̃
pǎh pé ye pé pɔ yékẫb pí-ńkɛ̃̂nɛ. Ńkɛ̃́, pè se kɩ fɛ̃
pé yénɔ́ yɔ̃ yo pé syah nɩ? 30 Képah sɔkɔ, Kɔrnɛy
mɛ yo ǹ tyí nɛ, ké sèpɩ̏n ǹyɛ̂̃h-á yɔ̀, gbèkãm gbɩ̃́
mɛ̀ ó kénkɔ̃ sɔkɔ, páh lésõ mɛ nírílɛ n pɩ pé wɔ̀kɔ̀
sɔkɔ. Tɛ́ dǒ, pé núkú dɩ̃́ yɔ́ wɛ yɩ̃́nntɛ̃̀nɔ́lɛ pé yah
tɩ̃̏nnɛ, wil flɔlɛ pěrr ǹ tyí, 31 tɛ́ mɛ pé ye pé yĩnnɛ
nɛ, Kɔrnɛy, Liyel-á pé nírí tɛ̃; ǹ dyɔ-á mɛ n kwnɛ
pé pèpɔrɩ pínɔ́ tyílɛ. 32 Képah-á, pé névye wilki
n tɛkɩ n mɔ Nsyope kwil, pè kyɩ Simo ye n pɔ
ásɔ̂̃, nɛ̂-á pè n ye Pyɛrɩlɛ. Wâh mɛ twáhntɛ̃̀nɔ́lɛ
sénpɩ dɩ̃́ Simo gbô sɔkɔ, pnɛ yɔ gbɔ̀pɔ. 33 Kǎh pɩ
sɛ̃́, pé núkú névye tɛkɩ mɔ ǹ tyí nɛ, pè kyɩ à ye n
pɔ. Ǹ tɔ mó tɔ̃ pɩ plɛ tɛ́ fɛ̃ syi pɔ. Núkúnúkú, pé
pól-á ásɔ̂̃ Liyel yah sɔkɔ, ǹ wɛlɔ noh yĩnnɛ, nónó
pól-á Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ dahbɩ ǹ gbɔ̏, nɛ à yo pé syah.

Pyɛrɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ Kɔrnɛy gbô

34 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ mɛ wɛy tɔkɔ tɛ́ nɛ:
«Núkúnúkú, mé pĩ kègbɩ yɔ̃ nɛ, Liyel náh ǹnî

yɔ́ ńtɛ̃nɛ n wah. 35 Névi nɛ̂-à fyɔ̀ ǹ yah tíkílɛ n
pɩ, tɛ́ mɛ n kɔ gbɩ wɛ̃kɩ̀ yõ, tɛ̃-à sɔ̃ mɛ yìkì nɛ̂
nɛynɛ, ǹ tyí n nɔ Liyel tyí. 36 Ǹmɔ Liyel ye ǹ
wɛy tɛkɩ mɔ Yisrayel tãn tyí, à Nìvìnì tir yo pé
tyí nɛ, yèvɩnɩ-á n wɛ Liyel tyí Yesu Krista gbȍ yõ,
ǹmɔ nɛ̂-á no pól Tɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ. 37 Nsyɔ̃-á kwní kɔ̃ tɛ
ni sɔkɔ wèlnwìlkìnɔ́ tyí sɔkɔ, képah náh, nɛ̂-á pɩ
Kalile gbɛ̃nyah ǹgbò sɔkɔ ànɛ̂ Nsyude gbɛ̃nyah
pól sɔkɔ, yé se mó kè pĩ tɛ́! 38 Tɛ́ Liyel sȍ mɛ
Nasarɛtɩ kwil Yesulɛ. À ǹ Mirki ànɛ̂ tɛ̃nwɛnɔlɛ à
kɔ̃. Képah ye, à mɛ n kɔ n kɔ̃ tȁntȁn pól sɔkɔ, à
pèpɔrɩlɛ n pɩ, tɛ́ nónó pól-á sȍ mɛ sétȁn yȍtɛ̃ yɔ̃rɩ
sɔkɔ, à sȍ mɛ pélɛ n wilki ké sɔkɔ. 39 Tɛ́ wǎh tyi
nónó pól pɩ Yerusalɛmɩ kwil ànɛ̂ Nsyifunɔ kwlo
tɛ́lɔ́ sɔkɔ, á pól ye sè wɛ yĩ́nɛ. Ǹtɛ pè mɛ à tɛ̃ syɩ
dahnɩ yõ, à à ko mɔ. 40 Tɛ́ ké sèpȉn tɔ̃-ò sõlɛ, Liyel
mɛ ǹ lékó yilki mɔ, tɛ́ à kɔ̃ à ǹ gblɔ̌ynɛ no wɛ̃kɩ,
41 ǹtɛ à náh ǹ gblɔ̌ynɛ no pól wɛ̃kɩ. À ǹ gblɔ̌ynɛ
ápi ó wɛ̃kɩ, ápi nónó-á lésõ Liyel yah tɔkɔ pɩ Yesu
lékó yílkínmɔnɔ wɛ́pú ànɛ̂ sé yấhpúlɛ. Ápi lésõ
yõke yõ, tɛ́ wɔ wɔ kwâh wɔ ǹnɛ wɛ̃ tyí, ǹ lékó
yílkínmɔntɛnɔ náh. 42 Képah sɔkɔ, à mɛ á tõ nɛ:
‹Yé kyɩ Liyel wɛynɛ n yo n kɔ̃ no tyí. Yé kélɛ pè
wɛ̃kɩ nɛ, ńmɔ-á Liyel sah vye ànɛ̂ lékyî tùkè-òlɛ.›
43 Ǹmɔ Yesu tyí ye tɔ̃ Liyel tɛ̃ntȍ syínyopu pól yo
nɛ, névi nɛ̂-à sɛ̃ ǹmɔ yõ, tɛ̃ tyípêl-á kɩ yɔ̃ mɔ à kɔ̃
ǹmɔ yĩn yõ.»

Liyel Mirki nósyɔ́ tɔkɔ, nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ

44 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ sȍ mɛ wɛ́kínɔ́ sɔkɔ sɛ̃, tɛ́
Liyel Mirki tiki ǹ wɛy nòhnìpu pól yõ. 45-46 Liyel-

á Mirki nɛ̂ kɔ̃, kǎh tɔ̃ mɔ névye yõ nónó náh pı Nsyifunɔlɛ, pè kɔ̃ pè wɛ́nkáhkínɔ́lɛ n wɛkı nónó-á pè náh sè sãh, tɛ́ Liyellɛ n gbilki sɛ̃́, képah pı gbɛ̃̆ndùǹìnɛ Yesu yõ sɛ̃́pú Nsyifunɔ tyí, pépi
nónó-á sɔ̃̀ pɔ ànɛ̂ Pyɛrılɛ. 47 Képah sɔkɔ, Pyɛrı
nɛ: «Névye nónónɛ Liyel Mirki wɛ tɛ ápi tyí kɔ̃lɛ, á kı fɛ̃ yahle sɔ̃́ nɛ, pè káh n wel n wilki ni sɔkɔ?»
48 Tɛ́ mɛ pè kɔ̃ pè Kɔrnɛypi wel wilki ni sɔkɔ Yesu Krista yĩn yõ. Képah sɔkɔ, pépi mó Pyɛrı ni nɛ, à wũ sèpı̃̀n yísyɔ́ pı pélɛ.

11

Pyɛrı-á nɛ̂ yo Yerusalɛmı kwil Yesu yõ sɛ̃́pú tyí

1 Tɛ́ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃́pú tɛ́lɔ́
nónó-á sɔ̃̀ mɛ Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, pè kè noh nɛ, nósyɔ́ tɔ-á mɛ Liyel wɛy fɛ̃ syi, nónó náh pı
Nsyifunɔlɛ. 2 Képah tɛ̃̆nɛ, Pyɛrı-á pɔ ǹ syı kyı
Yerusalɛmı sɔkɔ gbı̃́ nɛ̂nɛ, Yesu yõ sɛ̃́pú Nsyifunɔ kyı tyah lékàhlɛ ǹnɛ n kɔ̃, 3 tɛ́ nɛ, à se sɔ̃́npí kyı
de, à yõke tɔlɛ n yõ névye tı̃̀nnɛ, nónó náh pı
Nsyifunɔlɛ nı?
4 Képah sɔkɔ, tir mɛ̀-á pı sɔ̃́, Pyɛrı ké yah yo
wah pɔ dal mɔ pé tyí wárwár nɛ, 5 páh sɔ̃̀ mɛ
Nsyope kwil mɛ nírílɛ n pı, tɛ́ Liyel wɛ̃̆kínɔ́ yɔ́lɛ
pé wɛ̃kı. Páh kwâh yɔ́ wɛ kè mɛ wil yı̃̂nyõ
fwɔ̀pı̃̀n-ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔ̃́, ké vyɛ̃ynɔ ńyɑ̃̂hlɛ tɛ̃́nɔ́lɛ, tɛ́
mɛ n tiki n pi à pɔ yı̃ni tɛ̃ pé tnɔ̂. 6 Páh mɛ ké
yáhnɔ́ sɔkɔ díkídíkí, pé yípɛ̂y wɛ ké sɔkɔ, ànɛ̂
gbɛ̃́nkyɔlɛ, ànɛ̂ yı̂ nónó-á n til, à tahlı kèpye tyí.
7 Képah tɛ̃ sɔkɔ, pé yı̃́npɔ̃́ yɔ́ noh kè mɛ n yo pé

tyí nɛ: «Pyɛrı, yuku n ko sé sɔkɔ ǹ kɔ.» 8 Ǹtɛ pé
mɛ yo yı̋npɔ̃ mɛ̀ tyí nɛ pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃, pé náh képah
pı n pi, ńkɛ̃́ páh pı sɔ̃́ pilɛ, dêl kwâh yɔ́ ńtɛ̃ náh
de yah pé vyãh ànɛ̂ kwâh yɔ́ ńtɛ̃nɛ, nɛ̂-á névilɛ
n silki Liyel yah. 9 Képah tɛ̃̀nɛ, yı̋npɔ̃ mɛ̀ tɔ̃ wil
yı̂̃nyɔ̃, mɛ n yo nɛ ńkɛ̃́: «Liyel-á kwâh nɛ̂ wɛ̃kı
kwáhpépɛ̌ynɛ, áwɔ tyí náh ké wɛ̃́kínɔ́lɛ nɛ, kăh
mɛ névilɛ n silki Liyel yah.» 10 Képah tɛ̃̀-á pı sɛ̃́ kɛ
tɔ̃́nɔ́, tɛ́ Liyel mɛ tɔ̃ kénɛ kwâh tɔkɔ dɔkɔ yı̂̃nyɔ̃.

11 Tɛ́ légbı̃́ mɛ̀ ó sɔkɔ, díbí nɛ́pı̂̃ tɔ̃́mí mó mɛ pɔ
yı̃n tɛ̃ péwɔ mɛ́-ńsah gbô yah sɔkɔ. Ǹnî-á tɔ̃ pélɛ
Sesarı kwil, pè pɔ péwɔ tyí. 12 Tɛ́ Liyel Mirki mɛ
yo péwɔ tyí nɛ, pé sɔkɔ pélɛ, pé káh tɔ̀tɔ̀ pı. Pé
yű̃npyé nɛ́pı̂̃ kénúkò nónó-á yɔ̀, pépi mɛ pé sɔ̃̀ tɛ̃ à
yuku Sesarı kwil. Pé pól kyı de Kɔrnɛy gbô sɔkɔ.
13 Képah sɔkɔ, Kɔrnɛy tɔ mó yo pé tyí nɛ, páh sɔ̃̀
mɛ pé gbô sɔkɔ, tɛ́ yı̂̃nyɔ̃ tɔ̃̀npı yɔ́ wil mɔ pé yah,
tɛ́ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́, pé nɛy tɛkı n mɔ Nsyope kwil.
Tɛ̃ kyı Simo tɛ̃ n pɔ, nɛ̂-á pè n ye Pyɛrılɛ. 14 Wăh
kı pɔ wɛlɔ yísyɔ́ yo pé tyí, nónó-á kı pé pwah
mɔ ànɛ̂ pé gbô tãn póllɛ. 15 Kɔrnɛy-á képah yo tɛ
sɛ̃́ péwɔ Pyɛrı tyí, tɛ́ pé fyɔ̀ tyah à tyilɛ n yo pé
tyí, Liyel Mirki tiki Kɔrnɛypi tɔ yɔ̃, sɔ̃́-á lésɔ̃ kè
tiki pépi yɔ̃ ké tyah gbı̃́nɛ. 16 Kăh pı sɛ̃́, péwɔ dyɔ
to kɔ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛy mɛ̀ tyílɛ, wăh nɛ̂ yo nɛ
ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃ névye wel wilki ni sɔkɔ, ǹtɛ yépi tɛ̃
wɔlɛ, Liyel kı yé tɔ̃ sah ǹ Mirkilɛ kı yé pı yályál.»
17 Ǹtɛ pépi-á sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu Krista yɔ̃, tɛ́ Liyel
mɛ ǹ Mirki nɛ̂nɛ pépi kɔ̃, wăh fyɔ̀ kélɛ no nɔ́pi
tɔ kɔ̃ tɛ pépi tyí kɔ̃lɛ, nɛ̂ se péwɔlɛ kı fɛ̃ Liyel tir

yah kõ nı? [18] Képah sɔkɔ, névye-á wɛlɔ nɔ́pi noh
sɛ̃́, pé pól vı, tɛ́ Liyel yĩnnɛ n gbilki mɛ n yo nɛ,
Liyel-á ńtyı̃́nɔ ké wɛ̃̌kìlɛ névye tɔ kõ nónó náh pı
Nsyifunɔlɛ, pè kı fɛ̃ pé nnɔ vi mɔ, kı tyɛ́-ńkɛ̃́ min
wɛ dɛ́!

Antyɔsyı kwil Yesu yõ sɛ̃́pú tı̃̀nkı̀lɛ

[19] Yetyɛ̃nı ko mɔ gbı̃́nɛ, pè sɔ̃̀ mɛ Yesu yõ sɛ̃́púlɛ
n fõh. Képah ye, pè to karkı. Pé túkù sɔkɔ
Fenisi gbɛ̃̌nyah, túkù sɔkɔ Syipri gbɛ̃̌nyah, túkù
mɛ sɔkɔ Antyɔsyı kwil. Tɛ́ pè náh sɔ̃̀ mɛ Yesu
tyílɛ n yo ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ tyí, nɛ́ Nsyifunɔ ó tyí náh.
[20] Ǹtɛ túkù sɔ̃̀ mɛ pé sɔkɔ, nónó-á n wil Syipri
gbɛ̃̌nyah sɔkɔ ànɛ̂ Sirɛnı kwil. Pépi-á pɔ Antyɔsyı
sɔkɔ, pè sɔ̃̀ mɛ Nı̀vı̀nı̀ tirlɛ n yo no tɛ́lɔ́* tɔ tyí
Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ Yesu tyí sɔkɔ. [21] Tɛ́ Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ sɔ̃̀ mɛ
tɛ̃́nwɛnɔlɛ pélɛ n kõ. Kǎh pı sɛ̃́, névye náhnáh
vi mɔ Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ Yesu wɛ̃̌kı̀ yõ, à pı ǹ yõ sɛ̃́púlɛ.
[22] Képah tɛ̃̌nɛ, Yerusalɛmı Yesu yõ sɛ̃́pú tı̃̀nkı̀-á
képah noh sɛ̃́, pè Barnabası tɛkı mɔ Antyɔsyı
sɔkɔ. [23-24] Barnabasılɛ, nɛ́pépɛ̌y ye lésõ ǹnɛ.
Liyel Mirki sɔ̃̀ mɛ à tɔkɔ, ànɛ̂ Liyel yõ sɛ̃́nɔ́ mɛ ǹ
sɔkɔ kègbılɛ. Képah ye, wǎh kyı yĩni tɛ̃, tɛ́ Liyel
pèpɔrı pínɔ́ wɛ nɛ́npɔ́ Yesu yõ sɛ̃́pú tyí sɛ̃́, ǹ nı
vı. À mɛ sɔ̃́ré mɔ pé pól sɔkɔ nɛ, pè gbah tɛ̃ pé
wrɔ́ tel tɛ̃ Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃̌nɛ pé nnɔ póllɛ. Képah tɛ̃̌nɛ,
tɔ́wû ǹgbɛ̃ fɛ̃ syi sɛ̃ Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ Yesu yõ. [25] Képah
náh, Barnabası sɔkɔ Tarsı kwil, Sole yáhnkɔ̃-
ńsah. [26] Wǎh kyı à wɛ, à à tɛ̃ pɔ Antyɔsyı sɔkɔ. Pé

---

* **11:20** 11.20 Yah n tɛ Wɛlɔ yah yónɔ́ sɔkɔ, ńyãh-á Krɛkı tyílɛ n yo.

nímí tɛ̃ à yi vi pól pɩ nɛ́npɔ́ Yesu yõ sɛ̃pú tȋnkȉlɛ,
à névye náhnáh tɔ wɛ kwɔ Yesu wɛ̃kɩ̀lɛ. Nɛ́npɔ́
ǹgbò sɔkɔ ye pè Yesu tȍ sa̋hpú ye Kretyɛ̃bɩlɛ.
27 Tɛ́ kénɛ sèpȉn sɔkɔ, Liyel tɛ̃ntȍ syínyopu
yísyɔ́ wil Yerusalɛmɩ kwil, à pɔ Antyɔsyɩ sɔkɔ.
28 Pé sɔkɔ núkú yɔ́ sȍ mɛ pè n ye Akabusilɛ. Tɛ́
Liyel Mirki gbȍ yõ, ǹmɔ yuku kè yo nɛ ńkɛ̃́, dǒ
kwéy, kwɛ́npékè-á kɩ n de n pi kèkõyő pól sɔkɔ.
Képah pínɔ́ pɔ Klode wɛ, Wrome kwíltãm yȍtɛ̃nɛ.
29 Képah sɔkɔ, Yesu tȍ sa̋hpú kè yah tɔkɔ, à yĩnɛ
pé nɛ́núkù núkú pól gbȁn yȋ wɛ́nɔ́nɔlɛ nɛ, páh kɩ
pé gbȁn yȋ yísyɔ́ tuke mɔ, kɩ tɛkɩ mɔ Yesu yõ sɛ̃pú
kɔ̃ Nsyude gbɛ̃nyah sɔkɔ. 30 Păh kè yah tɔkɔ sɔ̃́,
pè kè pɩ sɛ̃́, tɛ́ mɛ yȋ nɔ́pilɛ Barnabasɩ ànɛ̂ Sole
gbȍ dahbɩ, pépi mɛ kyɩ sélɛ Yesu yõ sɛ̃pú yah tãm
kɔ̃.

12

Nsyakɩ kònmɔnɔ ànɛ̂ Pyɛrɩ dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ

1 Ké légbȋ́ mɛ̀ sɔkɔ, yȍtɛ̃ dȋ́ Yerɔdɩ tyah Yesu yõ
sɛ̃pú tȋnkȉ névye túkù fȍ́hnɔ́lɛ Yerusalɛmɩ kwil.
2 Ȁ Nsyɔ̃ nɛ́nkyí dȋ́ Nsyakɩ ko mɔ kèkírkȉlɛ. 3 Tɛ́
wăh kè wɛ yĩ mɛ̀ nɔ Nsyifunɔ tyí sɛ̃́, à tɔ̃ Pyɛrɩ
tɔ tɛ̃. Légbȋ́ pɔ yĩnɛ Nsyifunɔ búrn sɛ̃-ǹkɛ̃ syáh
syáhnɔ́lɛ. 4 Wăh Pyɛrɩ tɛ̃ sɛ̃́, à mɛ à dah mɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, tɛ́ sràsyíbí nɛ́pȋ ǹyɛ̂h tȋnkȉnɔ́
ńya̋h névye kɔ̃ pè wɛ̃nɛ n sah, à ǹnɛ n syɩkɩ. Ȁ
sȍ mɛ ké tyí nɛ, búrn sɛ̃-ǹkɛ̃ syáh-à kɩ sɔkɔ tɛ, pé

à tuke no pól yĩ́ yah. 5 Pyɛrɩ yah sȍ mɛ vɩ́kénɔ́lɛ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, ǹtɛ Yesu yõ sɛ̃́pú tȉnkȉ mó mɛ
Liyellɛ n gbah n ni ǹ tyɩ́.

Liyel-á gbȉl nɛ̂ pɩ, à Pyɛrɩ wilki wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ

6 Tɛ́ sõ nɛ̂ ďindal-á Yerɔdɩ kɩ Pyɛrɩ tuke n pi,
ké lékẫhnɛ, Pyɛrɩ sȍ mɛ púkúbínsàhnɔ́lɛ kɛ̃́lɔ́ plɔ́
nínɔ́lɛ, tɛ́ mɛ n dɔ sràsyíbi nɛ́pȋ nɩ́mɩ́ wrɔ́. Tɛ́
wɔ̀kɔ̀npèkè mɛ̀ syɩ́kɩ́pú sȍ mɛ ké yah, mɛ kélɛ
n syɩkɩ. 7 Ǹtɛ nɛ́npɔ́ swɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yȋnyõ tȍnpɩ
yɔ́ núkú wil mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè mɛ̀ sɔkɔ, ké sɔkɔ
pól piki pěrr. Yȋnyõ tȍnpɩ mɛ̀ mɛ Pyɛrɩ mɩ mɩ
ǹ gbɔ̀pɔ tyɩ́ à à yilki mɔ, tɛ́ yo ǹ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́, à
yuku súú. Képah sɔkɔ, kɛ̃́lɔ́ nɔ́pi núkú kɔ̃lɩ to
Pyɛrɩ gbȁn tyɩ́, à kwɛ sétáh. 8 Képah tɛ̃nɛ, yȋnyõ
tȍnpɩ tõ yo ǹ tyɩ́ nɛ, à ǹ kõ dyɩ ànɛ̂ ǹ lékyêhlɛ.
Ȁ mɛ kè pɩ sɛ̃́. Yȋnyõ tȍnpɩ mɛ̀ tõ yo ǹ tyɩ́ nɛ,
à ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ mɔ, à mó pé sȍ tɛ̃. 9 Pyɛrɩ mɛ
ǹ sȍ tɛ̃, à wil. Tɛ́ yȋnyõ tȍnpɩ-á tyi nónónɛ n pɩ,
Pyɛrɩ náh sȍ mɛ sɛ̃ sé yõ nɛ gblɔ-á sélɛ. Ȁ sȍ wɛ
nɛ dɛ́kɩ́-á pé n dɔ. 10 Pè wɔ̀kɔ̀npèkè syɩ́kɩ́-ńsah
gben kal sɔkɔ, tɛ́ ké ní-ò tɔ kal sɔkɔ, tɛ́ kyɩ syɩ
vyɔrɩ wùkah gbȋ́ní tyɩ́. Képah yah sȍ mɛ mɔ́nɔ́lɛ
kwil nɩyő̃ tȉnnɛ. Ké tɔ núkú yɩkɩ mɔ ké gblɔ̌y. Pè
mɛ wil à wɛ̃̀kɩ̀ tɛ̃ n yuku. Dǒ, Pyɛrɩ núkú yȋnyõ
tȍnpɩ mɛ̀ yah kwlɔ. 11 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ yah pyě
pɩ kyòo yĩ mɛ̀nɛ. Ȁ mɛ nɛ núkúnúkú, páh pyě
kè pĩ yĩ́ĩ nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃-á tõ ǹ yȋnyõ tȍnpɩlɛ à pɔ pé
pwah mɔ wilki Yerɔdɩ gbȍ ànɛ̂ Nsyifunɔ-á sȍ mɛ

pèl nónónɛ n syɩkɩ nɛ, sè péwɔ nɔ. 12 Tɛ́ Nsyɔ̃ nɛ̂-
á pè n ye Markɩlɛ, Pyɛrɩ-á ǹ fɔkɔ sõ yah, à sɔkɔ
ǹmɔ yṹ Mari gbô. Níríí pípú náhnáh sɔ̃̀ mɛ tuke
mɔ tɛ̃̆ nɛ́npɔ́, mɛ Liyellɛ n ni. 13 Tɛ́ Pyɛrɩ-á pɔ
gbô yah mɩ, tɔ̃̀npɩ pípír yɔ́ mɛ pè n ye Wrodelɛ,
ǹmɔ mɛ nɔ de kélɛ, tɛ́ píkínyahnɔ pɩ nɛ, nɛ̂ se
nɩ? 14 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ-á yo mɔ, à ǹ yɩ̃́ pɩ̃. Ké
nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tɛ̃̆ tyí, à pyě gbô yah sah yíkínmɔ-ńkɛ̃̆nɛ
tɛ́ ǹ syɩ to kyɩ kè yo no tɛ́lɔ́ tyí nɛ ńkɛ̃̆, Pyɛrɩ-á
mɛ yɩ̃́nntɛ̃̆nɔ́lɛ gbô yah. 15 Ǹtɛ pè pyě nɛ, pípír
yɔ̃̀gbèkè-á yuku. Tɛ́ wǎh mɛ kélɛ n gbah n yo nɛ
gbɩ-á pé n yo, pè tɔ̃ nɛ ńkɛ̃̆, Pyɛrɩ mírkí-á kɩ nɛ̂ à
wɛ. 16 Ǹtɛ Pyɛrɩ wɔ mó mɛ wùkahlɛ n tɔ̃ n mɩ sɛ̃̆.
Képah sɔkɔ, pǎh pópó pɔ wùkah yɩkɩ mɔ, pè kè
wɛ kè pɩ ǹmɔlɛ ńtyɩ̃́nɔ. Kè pɩ pé tyí gbɛ̃̆ndùnìnɛ.
17 Pyɛrɩ mɛ ǹ gbɔ̃̀ pɩ mɔ pé tyí nɛ, pè pé vyɛ̃y
vike. Tɛ́ Liyel-á à yohnɩ mɔ dùkù nɛ̂nɛ à kɔ̃ à wil
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, à de ké sɔkɔ à kè yãh pé tyí.
Tɛ́ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃̆, pè kyɩ kè yãh Nsyakɩ ànɛ̂ pé
yṹnpyé Yesu yõ sɛ̃̆pú tɛ́lɔ́ tyí. Képah náh, à pyě
wil sɔkɔ fɩ̃́ yɔ́.

18 Ǹtɛ tyah-á pɔ dal, sràsyíbí fɔkɔ fil Pyɛrɩ tyílɛ.
Képah sɔkɔ, pè wɛ̃nɛ n piki n yah nɛ, ǹ tyí se pɩ
sɔ̃ nɩ? 19 Képah tɛ̃̆nɛ, Yerɔdɩ pè kɔ̃ pè mɩ de Pyɛrɩ
sóhnkɔ̃nɔ sɔkɔ. Ǹtɛ pè náh à wɛ. Kǎh pɩ sɛ̃̆, à mɛ
wɔ̀kɔ̀npèkè syíkípú ye pɔ piki yah, tɛ́ nɛ, pè pè
ko mɔ. Képah náh, Yerɔdɩ wil Nsyude gbɛ̃̆nyah
sɔkɔ à kyɩ sèpɩ̃̀n yísyɔ́ pɩ Sesarɩ kwil.

Yɔ̃̀tɛ̃̆ dɩ̃́ Yerɔdɩ kúnɔ́lɛ

20 Tiri kwil ànɛ̂ Sidõ kwil tãn-á sɔ̃̀ mɛ gbɛ̃̆nyah
nɛ̂ sɔkɔ, ké yõke lésõ mɛ n wil yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Yerɔdɩ
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Tɛ́ yékẫb-á pɔ wɛ pé wrɔ́ ànɛ̂
Yerɔdɩlɛ, Yerɔdɩ fɔkɔ kah vyãh pélɛ. Kăh pɩ
sɛ̃́, pépi mɛ yo sah núkú yõ nɛ, páh kɩ kyɩ wil
Yerɔdɩ tyí. Képah yĩnnɛ, pè kyɩ pé sõnɔ pɩ núkúlɛ
ànɛ̂ Yerɔdɩ sɛ̃́-ńsah wɔ̀kɔ̀ yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ, nɛ̂-á pè n ye
Blasɩtusilɛ, nɛ pé kyɩ yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ yah
kɔ̃ Yerɔdɩ tyí. 21 Păh gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀ nɛ̂ yah tɔkɔ, ké lésõ-
á nɔ, Yerɔdɩ ǹ yɔ̃̀tɔ̃rí flɔ mɔ pɔ kɔ̃ tɛ̃ ǹ yɔ̃̀tɔ̃rí
kǒ yõ, à tyah wɛy yɔ́lɛ n yo tɔ́wû tyí. 22 Képah
tɛ̃̆nɛ, névye tyah n gbo mɔ nɛ, névi tɛ̃̆ wɔ náh n
wɛkɩ yɔ̀ dɛ́, Liyel-á! 23 Képah sɔkɔ, Yerɔdɩ-á sɔ̃́npí
gbílkínɔ́ mɛ̀ fɛ̃ syi, nɛ̂-á sɔ̃̀ yĩnɛ sàhnɔ́lɛ Liyel yõ,
Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ yĩ̂nyõ tɔ̃̀npɩ yɔ́ núkú à mɩ, kèfyɔ̃ mɛ gbɔ
ǹ sɔkɔ, à à yõ ko.

24 Ǹtɛ Liyel wɛy sɔ̃̀ mɛ n gbah n tɔ̃ mɔ n yuku
ólɛ. 25 Tɛ́ Barnabasɩ ànɛ̂ Sole wɔ-á pé tɔ̃̀ pɩ tɛ
Yerusalɛmɩ kwil,* pè Nsyɔ̃-Markɩ tɛ̃ pé syɩ sɔkɔ
Antyɔsyɩ kwil.

13

Barnabasɩ ànɛ̂ Sole tɛ́kínmɔnɔlɛ Liyel tɔ̃̀ sɔkɔ

1 Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyopu ànɛ̂ névye kwɔ́pú sɔ̃̀ mɛ
Antyɔsyɩ kwil Yesu yõ sɛ̃́pú tɩ̃̀nkɩ̃̀ sɔkɔ: Barnabasɩ
sɔ̃̀ mɛ, ànɛ̂ Solelɛ, ànɛ̂ Simeyõlɛ, nɛ̂-á pè n ye
Dɩ̃́syíkèynɛ, ànɛ̂ Sirɛnɩ kwil Lusiyusilɛ, à tahlɩ
Manayɛ̃ tyí, ǹmɔ nɛ̂-á sɔ̃̀ kɔ̃rɩ pɩ wɛ̃ tyí Kalile

* **12:25** 12.25 - Yah n tɛ 11.27-30.

gbɛ̃̆nyah yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Yerɔdɩlɛ.
2 Sõ yɔ́lɛ, pǎh mɛ níkì
tɛ̃, tɛ́ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyellɛ n ni gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, ǹ Mirki yo
pé tyɩ́ nɛ: «Yé Barnabasɩ ànɛ̂ Sole wilki pé tyɩ́lɛ.
Pè kɩ tɔ̃̀ pɩ, nɛ̂ yĩn-á mé n ye pélɛ.»
3 Képah sɔkɔ,
pè níkì tɛ̃,* à nírí pɩ pé tyɩ́ à pé gbɛ̃̀n sah pé yõ,
tɛ́ pyě pè fin mɔ pè sɔkɔ.

Barnabasɩ ànɛ̂ Sole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Syipri sɔkɔ

4 Liyel Mirki-á Barnabasɩ ànɛ̂ Sole tɛkɩ mɔ tɔ̃̀
sɔkɔ sɛ̃́, pè mɛ tiki yuku à kyɩ de Selesi kwil. Tɛ́
de krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ nɛ́npɔ́, nɛ pááh n yuku
gbɛ̃̆nyah yɔ́ sɔkɔ pè n ye Syiprilɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́.
5 Pǎh yĩni tɛ̃ ké kwil yɔ́ sɔkɔ pè n ye Salamininɛ,
pè tyah Liyel wɛynɛ n yo Nsyifunɔ Liyel ní-ńtɛ̃̂n
vɩ̀ sɔkɔ. Tɛ́ Nsyɔ̃-Markɩ tɔ sɔ̃̀ mɛ pélɛ, pé yohnɩ
n mɔ yĩnnɛ.

6 Pè mɛ Syipri mɛ̀ kan kɔ kah, à kyɩ de ké kwil
yɔ́ sɔkɔ pè n ye Pafɔsɩlɛ. Pè kyɩ Nsyifunɔ sènpɩ dɩ̃́
yɔ́ yohnɩ, nɛ̂-á pè n ye Bar-Yesulɛ. Ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ ǹ
gblɔ̃̌ynɛ n pɩ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-òlɛ.
7 Tɛ́ à sɔ̃̀ mɛ
wɛ̃ tyɩ́ ànɛ̂ Syipri yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ Sɛrɩsyusi Polusilɛ,
ǹmɔ nɛ̂-á lésõ lékã́m névilɛ. Tɛ́ Liyel wɛy noh
dékè sɔ̃̀ mɛ Sɛrɩsyusi Polusi tɛ̃. Képah ye, à pè kɔ̃
pè kyɩ Barnabasɩ ànɛ̂ Sole ye.
8 Ǹtɛ sènpɩ dɩ̃́ Bar-
Yesulɛ, pè tɔ̃ sɔ̃̀ ǹnɛ n ye Yelimasɩlɛ Krɛkɩ wɛy
sɔkɔ. Ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ Barnabasɩ ànɛ̂ Solelɛ n fwo.

* **13:3** 13.3 - Níkì tɛ̃nɔ́ duke mɛ dò. Tɛ́ Nsyifunɔ tɛ̃ wɔ tyɩ́, pàh níkì tɛ̃, ké kannɛ, pě ninɛ n wɔ, tɛ́ pé náh yɔ̃kelɛ n yõ.

Ȁ sȍ mɛ n yah n kɔ̃ Syipri yah tɛ̃́-ò dı̋ yı̋nı́nmɔ-
ńsahlɛ, nɛ à káh sɛ̃ Yesu yõ. 9 Képah sɔkɔ, Sole
nɛ̂-á tɔ̃ pè n ye Polelɛ,† Liyel Mirki à tɔkɔ, à mɛ
sènpı dı̋ yah dı́kı́dı́kı́, 10 tɛ́ yo ǹ tyı́ nɛ: «Áwɔ nɛ̂-á
lékȁmkãm ànɛ̂ yı̋nvı̌ ó á tɔ̂ɔ́, sétȁn yȍtɛ̃ névi mɛ̀;
gblɔ wȁl pól sépɛlɛ áwɔlɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wȁl tómtóm
fɛ̃̋kı̀nɔ́ yal mɔ dɛ́! 11 Núkúnúkú tɛ̃̌nɛ, Liyel gbȍ
kı sah á wil. Á kı pı yı̋tȗ̃nɛ wrɔ́ yɔ́ sɔkɔ, á náh
tɔ̃ gbı̃ kyòo wɛ n pi.» Képah yóntɛnɔ ǹsɔ̃, ǹ yı̋
núkú wɔ, à ǹ gblɔ̌y wɛ fɛ̃̋ntȗ̃ sɔkɔ, tɛ́ tyah n kɔ n
kore n vi n kɔ̃, à nɛynɛ n yah n kɔ̃ ǹ gbȍ sɔkɔ tɛ̃
tɛ̃ tɛ̃̌nɛ. 12 Képah sɔkɔ, Syipri yah tɛ̃́-ò dı̋-á Liyel
tyı́-ǹgbnɔ pı́nɔ́ wɛ, tɛ́ kwɔ́nɔ́ nɛ̂ noh, sè ǹ nı tɛ̃.
Kǎh pı sɛ̃́, à sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yõ.

Pole ànɛ̂ Barnabası-á kwɔ́nɔ́ nɛ̂ pı Antyɔsyı kwil, Pisidi gbɛ̃̌nyah sɔkɔ

13 Képah náh, Pole ànɛ̂ ǹ kɔ́mû de krótókè
ǹgbɛ̃ sɔkɔ, à yal Pafɔsı kwil, tɛ́ yuku Pɛrsyı kwil,
Pãnfili gbɛ̃̌nyah sɔkɔ. Pǎh mɛ nɛ́npɔ́, Nsyɔ̃ ǹ
gbɛ wil pé sɔkɔ, à ǹ syı yuku Yerusalɛmı kwil.
14 Ǹtɛ Polepi tɛ̃ wɔ mó yal Pɛrsyı kwil, à yɔ̃ sɔkɔ
pé kɔ́lɔ́lɛ, pópó à kyı de Antyɔsyı kwil, Pisidi
gbɛ̃̌nyah sɔkɔ.‡ Tɛ́ Nsyifunɔ mı mı yòh sõ-á pɔ
nɔ, pè kyı de kɔ̃ tɛ̃ pélɛ pé Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀
sɔkɔ. 15 Képah tɛ̃̌nɛ, ǹnı̂ yɔ́ mɛ tyi kȍnsàhnɔ́

---

† **13:9** 13.9 - Solelɛ, Nsyifunɔ ye n ye ǹnɛ sɛ̃́, tɛ́ Wrome tãn mɛ ǹnɛ n ye Polelɛ. ‡ **13:14** 11.19 - Antyɔsyınɔ sȍ mɛ nı́nɔ́. Núkú sȍ mɛ Pisidi gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, ní-ò mɛ Siri gbɛ̃̌nyah sɔkɔ. Ǹtɛ Siri gbɛ̃̌nyah Antyɔsyı sɔkɔ ye sȍ pé kɔ́lɔ́ mɛ̀ tyah. Yah n tɛ Tyı́pı́nı̀ 13.1-4.

ànɛ̂ Liyel tɛ̃ntɔ̏ syínyopu sɛ́bɛ́ynɔ́ tɑ̏ntɑ̏nnɔ́ yísyɔ́
kar. Wǎh kar tɛ, Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ yah tɑ̃m
mɛ pè kɔ̃ pè yo Polepi tyí nɛ, pé no, wɛlɔ yísyɔ́-
à kɩ mɛ pé tyí sɔ̋ré mɔ mɔ tɛ̃nɛ tɔ́wû sɔkɔ, ké
wɛ̃kì-á mɛ pé tyí. 16 Képah sɔkɔ, Pole mɛ yuku
yĩn, tɛ́ ǹ gbɔ̏ pɩ mɔ no tyí nɛ, pè noh pé tyí yɔ̀.
Tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Yisrayel tɑ̃n, à tahlɩ nónó-á
Nsyifunɔ náh pélɛ, tɛ́ mɛ Liyel yah tíkílɛ n pɩ,
yé nóhnɔ́ pɩ ń tyí. 17 Ápi Yisrayel tɑ̃n Liyellɛ, à
ápi náh tɑ̃n yah wilki. À tɔ̃ Yisrayel tɑ̃n pɩ dò,
gbĩ́ nɛ̂-á sɔ̏ pè mɛ Yesyipti gbɛ̃nyah sɔkɔ; tɛ́ tɔ̃
ǹ tɛ̃́nwɛnɔlɛ pè wilki ké sɔkɔ. 18 Tɛ́ à pè pu§
gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ pópó ye tikininí kénkɔ̃lɛ. 19 Képah
náh, à yìkìnìnɔ́ kwǎrninɔ névye ko mɔ, à pé duku
to Kanah gbɛ̃nyah sɔkɔ, tɛ́ pé sétáhlɛ Yisrayel
tɑ̃n kɔ̃ gbɛ̃kɩlɛ. 20 Tyi nɔ́pi pól-á pópó n pɩ n tɛ,
kè nɔ ye kyɛyɛ̋h tikininí pɔ́ gbɑ̃m (450) kénkɔ̃lɛ.
Képah náh, á náh tɑ̃n sɔkɔ ye Liyel n wilki á
vyɑ̃h syípúlɛ, pópó à pɔ nɔ Liyel tɛ̃ntɔ̏ syínyo-
ò Samuyɛlɩ gbĩ tyí. 21 Tɛ́ sɔ̃ yɔ́lɛ, pè mɛ kè yah
kɔ̃ Liyel tyí nɛ, páh mɛ yɔ̏tɛ̃ yɔ́ tyí. Képah sɔkɔ,
Liyel mɛ Kisi pídĩ́ Sawuli pɩ pé yɔ̏tɛ̃nɛ, pópó ye
tikininí. Tɛ́ Sawulilɛ, Bɛ̃nsyamɛ yìkì nɛy ye sɔ̏
ǹnɛ. 22 Ǹtɛ Liyel-á pɔ ǹmɔ milki gbĩ́ nɛ̂nɛ, à mɛ
Davidi pɩ pé yɔ̏tɛ̃nɛ. Davidi tyí sɔkɔ ye lésɔ̃ Liyel
yo nɛ ńkɛ̃: ‹Mé wil mɔ ń dyɔ yĩ́ nɛy yɔ̃, ǹmɔ nɛ̂-á
Nsyese pídĩ́ Davidilɛ. À kɩ ń dyɔ yĩ́ tyi pól pɩ dal

§ **13:18** 13.18 - Púnɔ́ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, yɔ̃ke ó náh sɔ̏ Liyel pélɛ n kɔ̃. À sɔ̏ mɛ pé nɩlɛ n gbɛ, à n tɔ̃ n sah n pɩ pé tyí.

mɔ pallɛ.› 23 Liyel ye lésõ ǹ vyãhlɛ Davidi kɔ̃ nɛ,
Yisrayel pwáhnmɔ-ò-á kı dubi ǹmɔ pétóbé sɔkɔ.
Kénɛ pwáhnmɔ-ò ye pɔ pı Yesulɛ. 24 Tɛ́ Yesu-á
pópó n pi, wèlnwı̀lkı̀-ò Nsyɔ̃ ye yo Yisrayel tãn pól
tyí nɛ, pè pé nnɔ vi mɔ, pè mó wèlnwı̀lkı̀nɔ́ wɛ.
25 N̄tɛ Nsyɔ̃ tɔ̃̀-á pópó pɔ n tyɛ, à mɛ n yo névye tyí
nɛ ńkɛ̃́: ‹Yépi tɛ̃ sɔ̃nɔ sɔkɔ, nɛ̂ mɛ ńmɔlɛ? Yé káh
wɛ nɛ, pwáhnmɔ-ò nɛ̂ pɔ́nɔ́-á yé syıkı tɛ̃, ǹmɔ-á
ńmɔlɛ dɛ́! N̄tɛ yé yah, à mɛ n knɛ pɔ́-ńsah. Tɛ́
ńmɔ ńtɛ̃ fɔ̃́rɔɔ kah ǹ lékyêh fyé dɛ́nɔ́lɛ ǹ gbyɛ̂̃h
sɔkɔ.›»
26 Képah náh, Pole tɔ̃ nɛ: «Á no, yépi nónó-
á Abrahmı pétóbélɛ, à tahlı Liyel yah tíkí pípú
pól tyí, pwáhnmɔnɔ wɛy mɛ̀ ye tɛkı mɔ ápi pól
yĩnnɛ. 27 N̄tɛ Yerusalɛmı tãn ànɛ̂ pé yɔ̃̀tãm náh
lésõ pĩ nɛ, Yesu-á pwáhnmɔ-òlɛ. Tɛ́ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syínyopu wɛlɔ nónó-á n kar pé tyí Nsyifunɔ mı
mı yòh sɔ̃nɔ́ póllɛ, pè náh sé yõ pĩ. Kénɛ wɛlɔ
tyi yónɔ́ ye lésõ pè pı dal mɔ, pǎh lékàhlɛ Yesu
kɔ̃. 28 Pè náh Yesu tyípíní yɔ́ ńtɛ̃ wɛ, nɛ̂-á yĩnɛ
ǹ kònmɔnɔlɛ. N̄tɛ pè kè yah kɔ̃ Pilati tyí nɛ, à à
ko mɔ. 29 Tɛ́ Liyel wɛy-á tyi nónó pól yo Yesu tyí
sɔkɔ, pǎh pɔ sè pı dal mɔ tɛ gbĩ́ nɛ̂nɛ, pè ǹ lékó
tiki mɔ to dahnı yõ, tɛ́ kyı à yĩ diki yɔ́ sɔkɔ. 30 N̄tɛ
Liyel mɛ ǹ lékó yilki mɔ. 31 Képah náh, névye
nónó-á lésõ ǹ sɔ̃̀ tɛ̃ yal Kalile gbɛ̃̌nyah, à dɔkɔ
yuku ǹnɛ Yerusalɛmı kwil, à ǹ gblɔ̃̌ynɛ pépi wɛ̃kı
sèpı̃̀n náhnáh sɔkɔ. Kénɛ névye nɔ́pi ye mɛ ǹ tyi
yónwàhpu kègblɔlɛ Yisrayel tãn yah núkúnúkú
yɔ̀.
32 N̄tɛ ápilɛ, Nı̀vı̀nı̀ tir ye ápi tɔ n yo yé tyí yɔ̀

nɛ ńkɛ̃́: Liyel-á ǹ vyãhlɛ á náh tãn kɔ̃ nɛ̂ tyí yõ,
33 képah-á à pɩ dal mɔ ápi tyí, ápi nónó-á pɩ pé
wɛ̃́npı̀lɛ. Wăh Yesulɛ á kɔ̃, à yĩnɛ kăh wãrkɩ sah
sɔ̃ Gbálnɔ́ sɛ́bɛ́y yìkì ní-ò sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:

‹Ǹmɔ Pídĩ́ ye álɛ;
à tɔkɔ kwɛy tyí, ńmɔ ye á Súlɛ.›*

34 Liyel ye lésõ kwãh tɛ̃ kè yo sah nɛ ńkɛ̃́, Yesu-
à pɔ ku, à náh n pyãh n pi. Páh kɩ ǹ lékó yilki
mɔ. Á tɔ̃ lésõ kè yo dal mɔ nɛ ńkɛ̃́:
‹Máh lésõ ń vyãhlɛ Davidi kɔ̃ nɛ̂ tyí sɔkɔ,
mé kɩ kè pɩ yé tyí, kɩ sãm mɔ yé sɔkɔ,
tir yɔ́ náh ké dùkù ku n pi.›†

35 Képah ye Davidi yo fĩ́ yɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:

‹Á náh n yɛ á tɔ̃̀npɩ pèpɛy lékó kɔ̃
kè n pyãh n pi.›‡

36 Ǹtɛ Davidi tɛ̃̀ wɔ gbĩ sɔkɔ, à Liyel tɔ̃̀ pɩ ké
wɛ̃́kì yõ. Képah náh, à mɛ ku pè kɔ̃ pè yĩ ǹ
náh tãn lékyı̂ tnɔ̂, ǹ tɔ lékó mɛ pyãh. 37 Ǹtɛ
Liyel ye Yesu lékó yilki mɔ. Ǹmɔ lékó tɛ̃̀ wɔ náh
pyãh dɛ́! 38 Á no, yé pĩ nɛ, ǹmɔ Yesu gbɔ̃̀ yõ-
á tyípêl yɔ̃nmɔnɔ tyí wɛ yo yé tyí dɛ́! Moyisi tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́ náh tɛ̃ wɛ yé yõ wilki tyípêl nónó sɔkɔ,
39 névi nɛ̂-à sɛ̃ Yesu yõ, tɛ̃̀ yõ kɩ wil sé pól sɔkɔ, à
kɩ fɛ̃ nɔ de Liyellɛ.

40 Képah ye, yé kyɔ̀mìnɔ́ pɩ, yè káh pɔ Liyel
wɛy mɛ̀ yahle. Képah-à pí-ńkɛ̃́nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syínyopu-á tir nɛ̂ yo sah, kè kɩ pɔ yé yĩni tɛ̃. Pè
lésõ nɛ ńkɛ̃́:

---

* **13:33** 13.33 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 2.7. † **13:34** 13.34 - Yah n tɛ Yesayi 55.3. ‡ **13:35** 13.35 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 16.10.

41 ‹Yé yah, wɛ̀nyìkì wɛ́kípú nɔ́pi,
yé nɛ mɛ gbɛ̃̀ndùǹ sɔkɔ, yè mó ku tɛ̃ yõ!
Máh kı pɔ nɛ̂ pı n pi yé sɔkɔ, tɛ́ kı yé sah min
sɔkɔ;
névi-à sɔ̃́ sɔ̃̀ pɔ kélɛ n yãh yé tyí,
yé náh n sɛ̃ n pi ké yõ.›»§
42 Sépi yóntɛnɔ náh, Pole ànɛ̂ Barnabası-á n
wil Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, no tyah
pélɛ n ni nɛ, mı mı yòh kèyǎhlɛ, pè tɔ̃ pɔ pé syı
pé wɛy mɛ̀ ó yõ. 43 Képah náh, tɔ́wû-á pɔ karkı
gbĩ́ nɛ̂nɛ, névye náhnáh Pole ànɛ̂ Barnabası sɔ̃̀
tɛ̃. Nsyifunɔ ye sɔ̃̀, à tahlı névye tyí, nónó-á vi
mɔ de Nsyifunɔ Liyel nínɔ́ wɛ̃̀kì sɔkɔ. Tɛ́ Pole
ànɛ̂ Barnabası sɔ̃̀ mɛ n yãh pélɛ, à pé sõnɔlɛ n vi
n mɔ nɛ, Liyel-á pèpɔrı nɛ̂ pı pé tyí, pè ké tɛ̃̌nɔ́
plɛ.

Pole ànɛ̂ Barnabası Liyel wɛy yónɔ́lɛ névye tyí, nónó náh pı Nsyifunɔlɛ

44 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ mı mı yòh kèyǎh-á vi
pɔ, kwil névye kan pɔ tuke mɔ Liyel wɛy noh
yĩnnɛ. 45 Nsyifunɔ-á kénɛ tɔ́wû wɛ sɛ̃́, dyɔ́yɔ́kì
de pé sɔkɔ képékèyɔ̂. Pè tyah Pole wɛynɛ n kɔ̃lı,
à ké tyílɛ n yo n yıkı. 46 Képah sɔkɔ, Pole ànɛ̂
Barnabası kè yo nìsãhlɛ pé tyí nɛ: «Yépi ǹgbò tyí
ye Liyel wɛy sɔ̃̀ yĩnɛ kè yo. Ǹtɛ yáh fyɔ̀ kè yahle,
tɛ́ kè wɛ̃kı nɛ yé náh yĩnɛ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ́nɔ́lɛ,
kǎh pı sɛ̃́, ápi kı á yah mɔ névye tĩ̀nnɛ núkúnúkú,
nónó náh pı Nsyifunɔlɛ. 47 Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Liyel-á nɛ̂ yo,
képah ye á n pı dò. À kè yo nɛ ńkɛ̃́:

§ **13:41** 13.41 - Yah n tɛ Yabakuki 1.5.

‹Mé ye ǹ sah nɛ á pɩ kyòolɛ névye tyí, nónó náh
pɩ Nsyifunɔlɛ,
á mó kyɩ pwáhnmɔnɔ wɛy yo
kèkõyő pól sɔkɔ.›»*
48 Képah sɔkɔ, nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ, pǎh
wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃́, pé nɩ vɩ, pè tyah Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ Liyel
wɛynɛ n gbilki. Tɛ́ névye nónó pól-á sɔ̏ yĩnɛ tyɛ́-
ńkɛ̃̂ min wɛ́nɔ́lɛ, pé pól sɛ̃ Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ yõ.
49 Liyel wɛy núkú tɔ̃ mɔ kénɛ gbɛ̃̌nyah tɛ̃̏ntɛ̃̏n
pól sɔkɔ. 50 Tɛ́ syɔ́ nɛ́-ǹgbnɔ yísyɔ́ sɔ̏ mɛ, nónó-
á mɛ Nsyifunɔ Liyel wɛ̃̌kìlɛ n kɔ. Kǎh pɩ sɛ̃́,
Nsyifunɔ mɛ pépi ànɛ̂ kwil nɛ́-ǹgbnɔ yísyɔ́ kurki
mɔ Pole ànɛ̂ Barnabasɩ yõ. Pè mɛ tyah Polepilɛ
n fõh, tɛ́ pè yĩni yal pé sétáh yõ. 51 Pǎh mó n
wil kénɛ kwil, pè pé gbyɛ̂̃h nɛ̀ngbɔ̃ kwer kwɛ ké
sɔkɔ, tɛ́ sɔkɔ Yikonyumi kwil. 52 Ǹtɛ Antyɔsyɩ
kwil Yesu tɔ̏ sɛ̃̋hpú tɛ̃̌ wɔ sɔ̏ mɛ nìvìnì ǹgbɛ̃ sɔkɔ,
tɛ́ Liyel Mirki mɛ pè tɔkɔ.

14

Pole ànɛ̂ Barnabasɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ Yikonyumi kwil

1 Képah sɔkɔ, Pole ànɛ̂ Barnabasɩ-á yĩni tɛ̃
Yikonyumi kwil, pè tɔ̃ de yuku Nsyifunɔ Liyel
ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. Tɛ́ tyah Liyel wɛynɛ n yo,
fɔ́ɔ́ Nsyifunɔ ànɛ̂ nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ, pé
náhnáh vi mɔ pɩ Yesu yõ sɛ̃̌púlɛ. 2 Ǹtɛ Nsyifunɔ
sɔkɔ nónó-á sɔ̏ yahle sɛ̃̌nɔ́lɛ Yesu wɛy yõ, pépi
nɛ́káhbí kurki mɔ Yesu yõ sɛ̃̌pú yõ. 3 Ǹtɛ képah

* **13:47** 13.47 - Yah n tɛ Yesayi 49.6.

fyé yõ, Pole ànɛ̂ Barnabası tɔ̃ tɛ̃ à mo Yikonyumi
sɔkɔ. Pé gbɔ̏ sàhnyı̃nɔ sɔ̏ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yõ pè kɔ̃
pè n wɛkı nı̀sãhlɛ. Tɛ́ à sɔ̏ mɛ pé yah tɛ̃ pè kɔ̃
pè gbı̆l tyilɛ n pı, gbı̆l nónó-á n wɛ̃kı nɛ, pǎh
wɛlɔ nónónɛ n yo Liyel pèpɔrı pı́nɔ́ tyı́ sɔkɔ,
gblɔ-á sélɛ. 4 Ǹtɛ kwil névye gbɛkı. Pé túkù sɔ̏
mɛ mɔ Nsyifunɔlɛ, túkù mó mɛ mɔ Yesu tɛ̃ntɔ̏
névyelɛ. 5 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ ànɛ̂ nónó náh pı
Nsyifunɔlɛ, à tahlı pé yɔ̏tãmnɔ́ tyı́, pè wɛ̃ tyı́ mɔ
nɛ, pé Pole ànɛ̂ Barnabası fõh, pé mó pè minki
ko dyêhlɛ. 6 Ǹtɛ Pole ànɛ̂ Barnabası-á pɔ pı̃ ké
sɔkɔ, pè to sɔkɔ Lisitir kwil, ànɛ̂ Dɛrıbı kwil, ànɛ̂
sé gbɔ̀plɔ kwlo sɔkɔ, Likawoni gbɛ̆nyah. 7 Tɛ́ yɔ̃
sɔkɔ, à Nı̀vı̀nı̀ tirlɛ n yo n kɔ̃ nɛ́npɔ́.

Sèkùkù dı̃́ yɔ́ dɛ́nmɔnɔlɛ Lisitir kwil

8 Tɛ́ dı̃́ yɔ́ lésõ mɛ Lisitir kwil, gbyɛ̂̃hnɛ kúnɔ́lɛ.
À̃ sɔ̏ dubi sèkùkùlɛ, à náh tɛ̃ wɛ kɔ yah. 9 Tɛ́
sõ yɔ́lɛ, Pole-á n wɛkı, kénɛ dı̃́ sɔ̏ mɛ ǹ wɛynɛ n
nohnı. Képah tɛ̆nɛ, Pole tyah dı̃́nɛ n yah dı́kı́dı́kı́.
Tɛ́ wǎh kè wɛ nɛ Liyel yõ sɛ̃́nɔ́-á mɛ dı̃́ mè tyı́ kı fɛ̃
dɛ́nmɔnɔ wɛ Liyel tyı́, 10 à yo ǹ tyı́ yı̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ
nɛ: «Yuku n yı̃n tómm á gbyɛ̂̃h yõ!» Képah sɔkɔ,
dı̃́ núkú yɔkɔ syıkı ǹ gbyɛ̂̃h yõ, à tyah n kɔ.
11 Tɔ́wû-á képah tɛ̃ pı́nɔ́ wɛ sɛ̃ Pole tyı́, pè tyah
n yo wòhòh Likawoni tãn wɛy sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́, tɛ̏̃n-á
sé viri pı névyelɛ à tiki pɔ pé wrɔ́ dɛ́! 12 Képah
sɔkɔ, pè tɔ̏ nɛ̂-á pè n ye Nsewusilɛ, pè képah yı̃n
dyı Barnabası kɔ̃. Tɛ́ wɛy-á sɔ̏ mɛ Pole wɔ gbɔ̏

sɔkɔ sɛ̃́, pè kèyǎh yĩn dyɩ ǹmɔ kɔ̃, nɛ̂-á pè n ye
Yɛrɛmɛsɩlɛ. 13 Tɛ́ tɔ̃̀ nɛ̂-á pè n ye Nsewusilɛ, ké
wɔ̀kɔ̀ sɔ̃̀ mɛ kwil dé-ńsah yah sɔkɔ. Ké lékwén
nɛ́tɛ̃́ dɩ̃́ mɛ nyéhpyɛ́nɩ̀ tɛ̃ pɔ kénɛ tɔ̃̀ wɔ̀kɔ̀ yah
ànɛ̂ yɩ̂ finɛ.* Tɛ́ ǹmɔ ànɛ̂ tɔ́wû sɔ̃̀ mɛ ké tyí
nɛ, pé gbètòh mɔ Barnabasɩ ànɛ̂ Pole yɔ̃. 14 Ǹtɛ
Barnabasɩ ànɛ̂ Pole-á képah tɛ̃́ noh sɛ̃́, pépi nónó-
á Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névyelɛ, pè pé fwɔ̀mɔlɔ yɔrɩ tɔkɩ
yèkwɔrɩ tɛ̃ tyí, tɛ́ to de tɔ́wû nɩyɔ̃́ mɛ yo tũ yĩ́npɔ̃́
ǹgbɛ̃nɛ nɛ: 15 «Á no, sɔ̃́ mɛ tɛ́ yé képahlɛ n pɩ?
Névye ye ápi tɔlɛ, yépi tyí kɔ̃lɛ dò! Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tir
ye á pɔ yó-ńsah yé tyí nɛ, yé yɔ̃ kɛ̃́ fal fal tɛ̃̀n
nɔ́pi milki, yé mó vi mɔ Liyel wɛ̃kɩ̀ tɛ̃, ǹmɔ nɛ̂-á
min nɛ́tɛ̃́nɛ. Ǹmɔ ye mɔ yĩ̂nyɔ̃lɛ, ànɛ̂ sétáhlɛ, ànɛ̂
pnɛ yɔlɛ, à tahlɩ sé sɔkɔ yíyɩ̀n pól tyí. 16 Ǹgbòlɛ,
Liyel mɛ̀ ye sɔ̃̀ yɛ kwlo kwlo névye pól kɔ̃ pè n
kɔ pé dyɔ dyɔ wãl̀ yɔ̃. 17 Ǹtɛ à mɛ ǹ gblɔ̌y dùkùlɛ
n wɛ̃kɩ sɛ̃́ gbĩ́mɛgbĩ́ ǹ pèpɔrɩ pínɔ́ sɔkɔ. À mɛ
pũ̀nɛ n pɩ n mɔ yélɛ n kɔ̃ à n wil yĩ̂nyɔ̃, tɛ́ yé
sèmukɔ kɔ̃ sè n pɛkɩ, tɛ́ yɔ̃ke náhnáhlɛ yélɛ n kɔ̃
ànɛ̂ nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ.» 18 Ǹtɛ wɛlɔ nɔ́pi fyé yónɔ́ yɔ̃, Yesu
tɛ̃ntɔ̃̀ névye yah vyãh tɔ́wû yĩ́nínmɔ-ńsah nɛ, pè
káh gbètòh mɔ pé yɔ̃.

19 Ké légbĩ́ sɔkɔ, Nsyifunɔ yísyɔ́ wil Antyɔsyɩ
kwil, Pisidi gbɛ̃̆nyah, ànɛ̂ Yikonyumi kwil, à pɔ
nɛ́npɔ́. Pépi pɔ tɔ́wû vi tɛ̃ mɔ Polepi yɔ̃, pè kɔ̃
pè yuku Polelɛ n minki dyêhlɛ nɛ páh ǹnɛ n min

* **14:13** 14.13 - Névye náhnáh tɛ̃ sɔ̃nɔ sɔkɔ, nyéhpyɛ́nɩ̀ nɔ́pi sɔ̃̀ mɛ kóhnmɔnɔlɛ yɩ̂ fi nɔ́pilɛ.

n ko. Képah náh, pè à yɔrı wilki sah kwil náh
tı̃̀nnɛ, tɛ́ mɛ n sõ nɛ wǎh ku. [20] Ǹtɛ Yesu tɔ̃̀ sɛ̃́hpú-
á pɔ tuke mɔ ǹ tnɔ̂, à à mɔ gbı̃ gbı̃́ nɛ̂nɛ, à mɛ
yuku tɛ́ de kwil sɔkɔ. Tɛ́ ké dı̃̆ndallɛ, à sɔkɔ ànɛ̂
Barnabasılɛ Dɛrıbı kwil.

Pole ànɛ̂ Barnabası syínyukunɔlɛ Siri gbɛ̃̆nyah sɔkɔ

[21] Képah tɛ̃̆nɛ, pǎh kyı yı̃ni tɛ̃ Dɛrıbı kwil, pè
Nı̀vı̀nı̀ tir yo nɛ́npɔ́ tãn tyí. Pé náhnáh mɛ sɛ̃
Yesu yõ, à pı ǹ tɔ̃̀ sɛ̃́hpúlɛ. Képah náh, Polepi
pé syı syɔ̃ Lisitir kwillɛ, ànɛ̂ Yikonyumi kwillɛ, à
kyı de Antyɔsyı kwil, Pisidi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. [22] Tɛ́
nı̀sãh ànɛ̂ sɔ̃́ré ye sɔ̃̀ pè n mɔ n kɔ̃ Yesu tɔ̃̀ sɛ̃́hpú
sɔkɔ nɛ, pè gbah n tɛ̃ pé sõnɔ sah yı̃̋ Yesu yõ
gbı̃́mɛgbı̃́. Pè sɔ̃̀ mɛ n yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́, yèvyãhrı
náhnáh dénwı̃̀lnɔ́ sɔkɔ-á pé kı de Liyel tɔ̃́rí mɛ́-
ńsah sɔkɔ. [23] Tɛ́ Yesu yõ sɛ̃́pú tı̃̀nkı̃̀nɔ́ nónó-á sɔ̃̀
mɛ kwlo nɔ́pi pól sɔkɔ, Polepi sɔ̃̀ yah tãm yísyɔ́
yah wilki sé sɔkɔ, à sah sé yõ. Tɛ́ níkı̃̀ tɛ̃ à nírí pı
pé tyí, à pè dahbı Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Yesu gbɔ̃̀, pǎh sɛ̃ ǹmɔ
nɛ̂ yõ.

[24] Képah náh, pè Pisidi gbɛ̃̆nyah kɔ kah, à kyı
de Pãnfili gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. [25] Nɛ́npɔ́ sɔkɔ, pè Liyel
wɛy yo Pɛrsyı kwil tãn tyí, tɛ́ pyɛ̌ yuku Atali kwil.
[26] Pǎh n yal nɛ́npɔ́, pè de krótókè ǹgbɛ̃ sɔkɔ,
à yuku Antyɔsyı kwil, Siri gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Kénɛ
kwil sɔkɔ ye sɔ̃̀ pè pè dahbı Liyel gbɔ̃̀ sɔkɔ, tɔ̃̀ mɛ̀
pı yı̃nnɛ, nɛ̂-á pè pı tɛ yɔ̀. [27] Pǎh yı̃ni tɛ̃ Antyɔsyı
sɔkɔ, pè Yesu yõ sɛ̃́pú tı̃̀nkı̃̀ ye tuke. Tɛ́ Liyel-á pé
yah tɛ̃, à ǹ tɔ̃̀ pı dùkù nɛ̂nɛ, pè kè yãh pé tyí; à

tahlı wǎh ǹ yõ sɛ̃̌nɔ́ wɛ̃̌kì yıkı mɔ névye tɔ kɔ̃ sɔ̃̌,
nónó náh pı Nsyifunɔlɛ. 28 Képah náh, Polepi tɛ̃
pélɛ Antyɔsyı sɔkɔ, à mo.

15

Yékẫb dénɔ́lɛ

1 Képah tɛ̃̌nɛ, díbí yísyɔ́ wil Nsyude gbɛ̃̌nyah, à
pɔ Antyɔsyı kwil sɔkɔ. Tɛ́ pɔ tyah Yesu yõ sɛ̃́púlɛ
n kwɔ nɛ ńkɛ̃́, nɛ́ pè náh kɔ̃̀kè kõ sɔ̃́-á Moyisi tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́ kè yo sah, pè náh fɛ̃ pwáhnmɔnɔ wɛ n
pi. 2 Ǹtɛ Pole ànɛ̂ Barnabası náh fɛ̃ syi. Kǎh pı
sɛ̃́, yékẫb ǹgbɛ̃ de pépi ànɛ̂ díbí nɔ́pi wrɔ́. Képah
sɔkɔ, kè yah tɔkɔ nɛ Pole, ànɛ̂ Barnabası, ànɛ̂
pépi túkù-á kı dɔkɔ yuku Yerusalɛmı kwil. Pǎh
kı kyı wil Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃́pú yah
tãm tyí, pè yĩ mɛ̀ yah wah. 3 Tɛ́ mɛ yòhnìnmɔnɔ
pı Polepi tyí kénɛ kɔ́lɔ́ mɛ̀ yĩnnɛ. Polepi-á n sɔkɔ,
pè syɔ̃ sɔkɔ Fenisi gbɛ̃̌nyah ànɛ̂ Samari gbɛ̃̌nyah
sɔkɔ, mɛ névye tyílɛ n yãh pé tyí, nónó-á vi mɔ
Liyel wɛ̃̌kì tɛ̃, tɛ́ Nsyifunɔ náh pélɛ. Kè pı nìvìnì
ǹgbɛ̃̌nɛ Yesu yõ sɛ̃́pú pól tyí. 4 Pǎh kyı yĩni tɛ̃
Yerusalɛmı kwil, Yesu yõ sɛ̃́pú, ànɛ̂ pé yah tãm,
ànɛ̂ Yesu tɛ̃ntɔ̃̀ névye mɛ pè tɛ̃ pallɛ. Képah sɔkɔ,
Liyel-á Polepi yah tɛ̃ pè ǹ tɔ̃̀ pı dùkù nɛ̂nɛ, Polepi
kè yãh pé tyí.

5 Ǹtɛ Farisiyɛ̃ névye nónó-á vi mɔ pı Yesu yõ
sɛ̃́púlɛ, pépi túkù yuku tyah n yo nɛ ńkɛ̃́, nónó-
á sɛ̃ Yesu yõ, tɛ́ Nsyifunɔ náh pélɛ, pǎh yĩnɛ pè
kɔ̃̀kè kõ; ànɛ̂ pǎh yĩnɛ kyı̃̀nmɔnɔlɛ pè Moyisi tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ nɛ n pı. 6 Képah tɛ̃̌ sɔkɔ, Yesu tɛ̃ntɔ̃̀

névye ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃pú yah tãm wɛ̃ wɛ yĩ mè tyí
sɔkɔ, à kè yah wɛ̃ tyí.
7 Kè sȍ pı yɩ̃́ɩ̃ yékâb ǹgbɛ̃nɛ pé wrɔ́, fɔ́ɔ́ Pyɛrı
pɔ yuku yĩn, tɛ́ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́: «Ń yṹnpyé, yépi
ńtɛ̃ se kè pĩ nɛ Liyel-á ńmɔ yah wilki yé sɔkɔ di
mónɔ́lɛ tɛ́! À nɛ mé Nìvìnì tir yo névye tyí, nónó
náh pı Nsyifunɔlɛ, pè kɔ̃ pè kè wɛ noh, pè mó sɛ̃
Yesu yõ. 8 Ǹtɛ Liyel nɛ̂-á névye fɔkɔ sõnɔlɛ n pnɛ,
ǹmɔ ye ǹ Mirkilɛ pè kɔ̃, sɔ̃́-á lésõ à kélɛ ápi tɔ kɔ̃,
à kè wɛ̃kı nɛ páh pépi tɔ fɛ̃ syi. 9 À náh wǎhkì pı
ápi ànɛ̂ pépi wrɔ́. Pǎh sɛ̃ ǹ yõ, képah ye à pé nnɔ
tɔ̃ sah. 10 Tɛ́ núkúnúkú, sɔ̃́ pı tɛ́ yé Liyel vyãh sȍlɛ
n noh, à tɔ́kɔ́pêllɛ n sah Yesu yõ sɛ̃pú yõ, nónó-á
ápi náh tãn ànɛ̂ ápi ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ sè twah yah?
11 Ǹtɛ ápi sɛ̃ ké yõ nɛ áyáh pwáhnmɔnɔ wɛ Tɛ̃
ǹgbɛ̃ Yesu pèpɔrı gbȍ yõ, no nɔ́pi tyí kɔ̃lɛ.»
12 Kǎh pı sɛ̃́, no pól tɛ̃ syísyí, tɛ́ pé ní kwɔ Pole
ànɛ̂ Barnabası tyí. Képah sɔkɔ, Liyel-á syɔ̃ Polepi
tyí, à gbǐl tyi nónó pı névye tyí, nónó náh pı
Nsyifunɔlɛ, Polepi sè yãh pé tyí. 13 Pǎh sè yãh tɛ
gbĩ́ nɛ̂nɛ, Nsyakı wɛy tɔkɔ, tɛ́ nɛ ńkɛ̃́: «Ń yṹnpyé
Nsyifunɔ,* yé noh ń tyí yɔ̀. 14 Á pól yĩ́ yah ye
Simo-Pyɛrı kè yo nɛ ńkɛ̃́, ǹgbò dùkù-á Liyel kè
yah tɔkɔ, à nósyɔ́ yah wilki névye sɔkɔ, nónó náh
pı Nsyifunɔlɛ, à pı ǹ nolɛ. 15 Tɛ́ wɛy mè mó tɔ̃
mɛ yĩ́nénɔ́lɛ Liyel tɛ̃ntȍ syínyopu wɛlɔlɛ. Yé yah,
kè mɛ wǻrkínsàhnɔ́lɛ nɛ,
16 Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel-á nɛ ńkɛ̃́:

---

* **15:13** 15.13 - Yṹnpyé Nsyifunɔ nónó tyí-á n yo ásȏ sɔkɔ yɔ̀, pépi pı Nsyifunɔlɛ nónó-á sɛ̃ Yesu yõ.

‹Képah náh, mé kɩ ń syɩ pɔ Davidi kéte sɔ́nɔ́ tɔ̃ mɔ.
Mé kɩ ǹ kéntíkínì tɔ̃ mɔ kɩ kè yilki pallɛ.
17 Képah sɔkɔ, kèkõyɔ̋ névye tɛ́lɔ́ pól kɩ yuku ńnɛ n yah n kɔ̃.
Gbɩ yõ, kwlo kwlo névye pól ye kɩ n yah n kɔ̃ n pi ńnɛ,
máh pépi nónó ye nɛ pè pɩ ń tyílɛ.›
Sɛ̃́ ye Tɛ̃́ ǹgbɛ̃ Liyel yo, ǹmɔ nɛ̂-á tyi nɔ́pi wɛ̃kɩ
18 di mónɔ́lɛ.†
19 Képah yĩnnɛ, ńmɔ Nsyakɩ tɛ̃́ sõnɔ sɔkɔ,
névye nónó-á vi mɔ Liyel tyí yõ, tɛ́ Nsyifunɔ náh
pélɛ, á náh yĩnɛ à tyilɛ n tɛ̃ n tah pé tyí. 20 Ǹtɛ
á ye sɛ́bɛ́y wãrkɩ n tɛkɩ n mɔ pé tyí nɛ, pè pé
gblɔ̌ynɛ n tɛ̃ sãh fálnó yîlɛ, ànɛ̂ fɔ̀fíkìlɛ, ànɛ̂ tɔ̋
kwɛ́-ńkɛ̃́ kwáhkókè kɔ̀lɛ, ànɛ̂ tɔ̋nɛ, sè kɔ̃ sè káh
pɔ pè silki. 21 Yé yah kɛ̀, à tɔkɔ ǹgbò dùkù tyí,
kénɛ tyi ye ńkɛ̃́nɛ Moyisi tyi kɔ̏nsàhnɔ́ sɔkɔ, pě
névyelɛ n kwɔ mɩ mɩ yòh sõnɔ́ póllɛ kwlo kwlo
pól Nsyifunɔ Liyel ní-ńtẫn vì sɔkɔ.»

Sɛ́bɛ́y tɔ̋nɔ́lɛ Yesu yõ sɛ̃́pú tyí, nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ

22 Képah sɔkɔ, Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye, ànɛ̂ Yesu yõ
sɛ̃́pú yah tãm, ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃́pú tı̏nkı̏ pól yo sah
núkú yõ nɛ, páh kɩ nósyɔ́ yah wilki pé wrɔ́, tɛ́ kɩ
pépi tɛkɩ mɔ Pole ànɛ̂ Barnabasɩlɛ Antyɔsyɩ kwil.
Képah tɛ̃́nɛ, Nsyudasɩ, nɛ̂-á pè n ye Barsabasɩlɛ,
pè mɛ ǹmɔ ànɛ̂ Silasɩ yah wilki. Pé nímí póllɛ,
névye sɔ̏ mɛ yɔ̏yénnɛ n sah pé yõ. 23 Pè mɛ

† **15:18** 15.16-18 - Yah n tɛ Amɔsɩ 9.11-12.

tɛ̃ntɔ̏ sɛ́bɛ́y yɔ́ wãrkɩ à dahbɩ pé gbɔ̏, nɛ̂ sɔkɔ-
á kè mɛ yónɔ́lɛ nɛ ńkɛ̃́: «Á yɯ̋npyé yépi nónó-á
Nsyifunɔ náh yélɛ, tɛ́ mɛ Antyɔsyɩ, Siri gbɛ̆̃nyah
sɔkɔ, à tahlɩ Siri gbɛ̆̃nyah kwlo tɛ́lɔ́ tyí, ànɛ̂ Silisi
gbɛ̆̃nyahlɛ; ápi Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye ànɛ̂ yé yɯ̋npyé
Yesu yõ sɛ̃́pú yah tãm ye n wɛkɩ yé tyí. 24 Á kè
noh nɛ, nósyɔ́-á wil ápi sɔkɔ, à kyɩ pé wɛlɔlɛ yé
lékɑ̃́m vye fɛ̃kɩ, à yé mɔ sah fɔ́kɔ́sõnɔ sɔkɔ. Tɛ́
ápi náh se mó tɔ̃ tõ pélɛ. 25 Képah ye, á kè yah
tɔkɔ wɛ̃ tyí nɛ, áyáh kɩ névye wilki tɛkɩ mɔ yé
tyí. Pè kɩ n pɔ n pi wɛ̃ tyí ànɛ̂ á nìgbɛ̀kì névye
Barnabasɩ ànɛ̂ Polelɛ, 26 pépi nónó-á pé min mɔ
kũ kɔ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu Krista tɔ̏ yĩnnɛ. 27 Nsyudasɩ
ànɛ̂ Silasɩ ye á n tɛkɩ n mɔ yé tyí. Tyi nónó-á
á wãrkɩ tɛkɩ mɔ yé tyí, pè kɩ pɔ sè tɔ̃ yo yé tyí
vyãhlɛ. 28 Liyel Mirki ànɛ̂ ápi ye yah tɔkɔ kélɛ nɛ,
á káh tɔ̃ tyi yísyɔ́ kõ sah yé kɔ̃, à wil tyi nɔ́pi tyí
sɔkɔ yɔ̀, sépi nónó-á yĩnɛ pínɔ́lɛ káhkáh: 29 Yé
yé gblɔ̆̃ynɛ n tɛ̃ sãh fálnɔ́ kɔ̀lɛ, ànɛ̂ tɔ̋nɛ, ànɛ̂ tɔ̋
kwɛ́-ńkɛ̃̂ kwáhkókè kɔ̀lɛ, ànɛ̂ fɔ̀fíkì pínɔ́lɛ. Yâh
yé gblɔ̆̃ynɛ n tɛ̃ n yɩ̃̋ sépi pól pínɔ́lɛ, yé mɛ n pɩ
plɛ. Yé tɛ̆̃nɔ!»

30 Képah náh, pè wɛ̆̃kìlɛ tɛ̃ntɔ̏ névye kɔ̃ pè sɔkɔ
à kyɩ de Antyɔsyɩ kwil. Pè kyɩ Yesu yõ sɛ̃́pú tɔ́wû
tuke mɔ, tɛ́ tɛ̃ntɔ̏ sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ pè kɔ̃. 31 Pǎh kè kar,
ké sɔkɔ tyíyónɔ́ sɔ̋ré mɔ pé sɔkɔ, kè pɩ nìvìnìnɛ
pé tyí. 32 Képah sɔkɔ, Nsyudasɩ ànɛ̂ Silasɩpi tɔ-á
sɔ̏ pɩ Liyel tɛ̃ntɔ̏ syínyopulɛ sɛ̃́, pépi tyah nolɛ n
vi n mɔ, mɛ tyi náhnáhlɛ n yo pé tyí, à sɔ̋rélɛ n
mɔ pé sɔkɔ. 33 Pǎh sèpɩ̏n yísyɔ́ pɩ nɛ́npɔ́, képah

náh, no pè fìn mɔ, tɛ́ wɛkɩ pé tyí nɛ, pè de lènɔlɛ
pé tőpú tȉnnɛ. [34 Tɛ́ Silasɩ wɔ mɛ nɛ, péwɔ-á
kɩ wũ nɛ́npɔ́.] 35 Ǹtɛ Pole ànɛ̂ Barnabasɩ tɛ̃ wɔ
sȍ mɛ tɛ̃ Antyɔsyɩ sɔkɔ. Pépi ànɛ̂ névye náhnáh
yɩ́syɔ́ sȍ mɛ nolɛ n kwɔ, tɛ́ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Nìvìnì
tirlɛ n yo.

Pole ànɛ̂ Barnabasɩ gbɛ́kínɔ́lɛ

36 Sèpȉn yɩ́syɔ́-á sɔkɔ sɛ̃́, Pole yo Barnabasɩ
tyí nɛ, páh Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛy yo kɔ̃ kwlo nónó pól
sɔkɔ, à yɛ pé pé syɩ kyɩ yah pé yű̃npyé Yesu yɔ̃
sɛ̃́pú tyí kénɛ kwlo sɔkɔ, pé tyí-à kɩ mɛ dùkù
nɛ̂nɛ. 37 Képah sɔkɔ, Nsyɔ̃ nɛ̂-á pè n ye Markɩlɛ,
Barnabasɩ sȍ mɛ ké tyí nɛ, pé ǹ tɔ tɛ̃ pé sɔkɔ.
38 Ǹtɛ Pole wɔ náh sȍ mɛ ké tyí nɛ pé sɔkɔ ǹnɛ;
ǹmɔ nɛ̂-á lésõ ǹ gbɛ wil pé sɔkɔ Pãnfili gbɛ̃̆nyah
dùkù sɔkɔ, tɛ́ à náh tɔ̃ sȍ mɛ n kyɩ n pɔ pélɛ
pé tȍ sɔkɔ. 39 Kăh pɩ sɛ̃́, yékẫb ǹgbɛ̃ de Pole
ànɛ̂ Barnabasɩ wrɔ́, pè mɛ gbɛkɩ. Barnabasɩ mɛ
Nsyɔ̃-Markɩ tɛ̃ tahlɩ ǹ gblɔ̆y tyí, pè de krótókè
ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ à sɔkɔ Syipri gbɛ̃̆nyah. 40 Ǹtɛ Pole
wɔ mó Silasɩ yah wilki. Tɛ́ Yesu yɔ̃ sɛ̃́pú-á nírí pɩ
pé tyí, à pè dahbɩ tɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ gbȍ sɔkɔ gbȋ́ nɛ̂nɛ,
pè mɛ sɔkɔ wɛ̃ tyí. 41 Pè Siri gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ Silisi
gbɛ̃̆nyah pól kɔ kɔ̃, à Liyel yɔ̃ sɛ̃́nɔ́ sɔ̃́rélɛ n mɔ n
yuku Yesu yɔ̃ sɛ̃́pú tȉnkȉnɔ́ sɔkɔ.

16

Timote tàhlìnɔ́lɛ Pole ànɛ̂ Silasɩ tyí pé kɔ́lɔ́ sɔkɔ

1 Képah náh, Polepi-á wil Siri ànɛ̂ Silisi gbɛ̆nyah
sɔkɔ, pè yɔ̃ sɔkɔ Dɛrıbı kwil. Păh wil nɛ́npɔ́, pè
yuku Lisitir kwil. Pè kyı Yesu tɔ̏ sɑ̃́h-ò yɔ́ wɛ
nɛ́npɔ́ pè n ye Timotelɛ. Ǹ yɯ̃́nɛ, Nsyifu nɛy ye
sɔ̏ ǹnɛ, nɛ̂-á mɛ Yesu wɛ̃̆kı̀lɛ n kɔ, tɛ́ ǹ sú mɛ
Krɛkı nɛynɛ. 2 Tɛ́ Yesu yõ sɛ̃pú nónó-á sɔ̏ mɛ
Lisitir sɔkɔ ànɛ̂ Yikonyumi kwil, pè sɔ̏ mɛ Timote
yɯ̃́ngbílɛ n yo. 3 Képah sɔkɔ, Pole sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ
pé à tɛ̃ sɔkɔ pé kɔ́lɔ́ sɔkɔ. Tɛ́ Nsyifunɔ nónó-á
sɔ̏ mɛ kénɛ kwlo sɔkɔ, pè sɔ̏ pĩ nɛ, Krɛkı nɛy-
á Timote súlɛ.* Pépi yĩnnɛ, Pole mɛ Timote kõ.
4 Képah sɔkɔ, Polepi-à fyɔ̀ n sɔkɔ kwlo nónó sɔkɔ,
Yesu tɛ̃ntɔ̏ névye ànɛ̂ Yerusalɛmı kwil Yesu yõ
sɛ̃pú yah tãm-á tyi nónó yah tɔkɔ, pĕ sélɛ n yɑ̃h
kénɛ kwlo Yesu yõ sɛ̃pú tyí nɛ, pè nɛ n kɔ sé wɑ̃̏l
yõ. 5 Kăh pı sɛ̃́, Yesu yõ sɛ̃pú tı̃̏nkı̏nɔ́ sɔ̏ mɛ n
gbah n sɛ̃ Liyel yõ, tɛ́ wɑ̃n tɔ̃ mɛ n mɔ pé nɛ́dán
tɔ yõ sõmɛsɔ̃́.

Pole wɛ̃́kínɔ́ yɔ́ wɛ Turası kwil

6 Képah náh, Polepi sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ pé kyı
Liyel wɛy yo Asi gbɛ̆nyah sɔkɔ, ǹtɛ Liyel Mirki
kè yahle pé tyí. Kăh pı sɛ̃́, pè mɛ kah syɔ̃ Frisyi
gbɛ̆nyah ànɛ̂ Kalasi gbɛ̆nyahlɛ. 7 Păh kyı yĩni
tɛ̃ n tɛ Misi gbɛ̆nyahlɛ, pè tɔ̃ kè yah tɔkɔ nɛ,
páh kı yuku Bitini gbɛ̆nyah. Ǹtɛ Yesu Mirki† kè

* 16:3 16.3 - Krɛkı névye náh sɔ̏ kɔ̏kèlɛ n kõ. Képah ye, Timote sú kɔ̃ à náh sɔ̏ à kõ. Ǹtɛ kɔ̏kè kɔ̏-ǹkɛ̃ névye tyí náh sɔ̏ nɔ Nsyifunɔ tyí. † 16:7 16.7 - Yesu Mirki nɛ̂ tyí-á yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel Mirki ye kélɛ, nɛ̂ tyí-á yónɔ́lɛ 16.6.

yahle pé tyí. 8 Kăh pı sɛ̃́, pè Misi kɔ kah, à tiki
yuku Turası kwil. 9 Tɛ́ lékẫhnɛ, Pole wɛ̃́kínɔ́ yɔ́
wɛ. Wɛ̃́kínɔ́ mɛ̀ sɔkɔ, à Masedonı gbɛ̃̆nyah dĩ́ yɔ́
wɛ yĩ́nntɛ̃̆nɔ́lɛ, tɛ́ tɛ̃̆ mɛ ǹnɛ n ni nɛ ńkɛ̃́, à pɔ
Masedonı sɔkɔ, à pɔ pépi yohnı n mɔ. 10 Pole-á
fyɔ̀ wɛ̃́kínɔ́ mɛ̀ wɛ sɛ̃́, á mɛ kè pĩ yĩ́ĩ́ nɛ, Liyel-á
ye álɛ nɛ, á kyı pé Nìvìnì tir yo Masedonı tãn tyí.
Kăh pı sɛ̃́, á núkú á vi nɛ áyáh kı sɔkɔ nɛ́npɔ́.

Lidi-á pı Yesu yõ sɛ̃́-òlɛ dùkù nɛ̂nɛ Filipi kwil

11 Képah sɔkɔ, á de krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ Turası
kwil, à yɔ̃ sɔkɔ gbɛ̃̆nyah yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂-á mɛ pnɛ yɔ
nıyɔ̃́ pè n ye Samotrasılɛ, á náh kwɔ dah fĩ́ yɔ́
ńtɛ̃ sɔkɔ. Tɛ́ ké dĩndallɛ, á yuku Neyapolisi kwil.
12 Áyáh yal nɛ́npɔ́, á yuku kwíl-ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ pè
n ye Filipilɛ, Masedonı gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Kénɛ kwil
yɔ̃̀tɔ̃rí sɔ̃̀ mɛ Wrome tãn gbɔ̃̀. Á mɛ tɛ̃ nɛ́npɔ́, à
sèpĩ̀n yísyɔ́ pı. 13 Nsyifunɔ mı mı yòh sõ-á pɔ
nɔ, á kè sõ nɛ, pé Liyel ní-ńsah-á kı wɛ yɔ́ngbalı
sɔkɔ. Kăh pı sɛ̃́, á wil kwil nıyɔ̃́, à nɛ́npɔ́ nyáh
sõ. Á kyı syɔ́ yísyɔ́ wɛ tùkènmɔntɛ̃̆nɔ́lɛ nɛ́npɔ́.
Á mɛ kɔ̃ tɛ̃ pé tnɔ̂, à yã́hkì yãh pélɛ Liyel wɛy
tyí yõ. 14 Tɛ́ pi yɔ́ sɔ̃̀ mɛ syɔ́ nɔ́pi sɔkɔ pè n ye
Lidilɛ. Fwɔ̀sãhlɔ dɛ́nkɔ́kɔ́nì gbɔ̀ yĩ́-ò ye sɔ̃̀ ǹnɛ.
À n wil Tyatiri kwil, tɛ́ à sɔ̃̀ mɛ Nsyifunɔ Liyel
wɛ̃̆kìlɛ n kɔ. Tɛ́ Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ mɛ wɛkı pi mɛ̀ nı sɔkɔ
à kɔ̃ à ǹ níkí kwɔ, à Pole wɛlɔ noh pallɛ. 15 Kăh
pı sɛ̃́, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ kéte tãn pól mɛ wèlnwĩ̀lkĩ̀nɔ́ wɛ
ni sɔkɔ. Képah sɔkɔ, pi mɛ kè yah kɔ̃ ápi tyí nɛ,
áyâh kı mɛ sɛ̃ ké yõ nɛ péwɔ-á pı Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Yesu

yõ sɛ̃́-òlɛ, á pɔ n kyı n twah pé tyí pé gbô. Tɛ́ á
gbah tɛ̃ pópó, á pɔ sah ǹ tyí yõ.

Pole ànɛ̂ Silası dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ Filipi kwil

16 Képah sɔkɔ, sõ yɔ́lɛ á mɛ n yuku nírí pı-ńsah,
tɛ́ tɔ̃̀npı pípír yɔ́ pɔ á yohnı. Sétõ sɔ̃̀ mɛ kénɛ
pípír gbil à kõ à tyísnɔ́lɛ n wɛ n yo. À sɔ̃̀ mɛ
pɔ́ náhnáhlɛ n wɛ ǹ yɔ̃̀tãmnɛ n kõ kénɛ tyísnɔ́
wɛ́nyonɔ sɔkɔ. 17 Kénɛ pípír mɛ yuku, à ápi ànɛ̂
Pole sɔ̃̀ tɛ̃, tɛ́ mɛ yo tũ léyy no tyí nɛ ńkɛ̃́, díbí
nɔ́pilɛ, yɔ̃̀tah Liyel tɔ̃̀npıbı-á pélɛ. Pwáhnmɔnɔ
wɛ̃̀kı̀ tyí-á pè pɔ n yo pé tyí. 18 À sɔ̃̀ mɛ képah
tɛ̃̀nɛ n pı sɛ̃́, sèpı̃̀n náhnáh sɔkɔ. Kăh pɔ Pole
gblɔ́lɛ n vyãh, à ǹ yah vi yo sétõ mɛ̀ tyí nɛ ńkɛ̃́,
Yesu Krista yı̃n yõ, à pípír mɛ̀ fin mɔ. Wăh yo
sɛ̃́, nɛ́npɔ́ swɔ sétõ núkú pípír fin mɔ. 19 Képah
sɔkɔ, pípír yɔ̃̀tãm-á kè wɛ nɛ, pé sõnɔ-á sɔ̃̀ mɛ
pɔ́ nɛ̂ wɛ́nɔ́ yõ ǹmɔ gbɔ̃̀ yõ kăh kı yı̃n mɔ, pè
Pole ànɛ̂ Silası tɛ̃, tɛ́ yuku pélɛ yɔ̃̀tãm tyí, tɔ́wû
tùkè-ǹsah sɔkɔ. 20 Képah náh, pè mɛ kyı pélɛ
Wrome tãn yísyɔ́ tyí nónó-á pé yɔ̃̀tãmnɛ, tɛ́ kyı
tyah n yo nɛ ńkɛ̃́, díbí nɔ́pi-á mɛ fɛ̃̀kı̀nɔ́lɛ n pı
pépi kwil. Nsyifunɔ-á pélɛ, 21 tɛ́ păh mɛ pɔ wɑ̃̀l
yísyɔ́lɛ névyelɛ n kwɔ nónó-á sé wɑ̃̀l náh mɛ pépi
Wrome tãn ńtɛ̃ tyí kı sè fɛ̃ syi, képah náh pı, kı
sè pı n pi. 22 Képah tɛ̃̀nɛ, tɔ́wû tɔ núkú yuku
Polepi yõ. Yɔ̃̀tãm nɔ́pi mɛ pè kõ pè Polepi flɔ dɛ,
tɛ́ nɛ pè pè ko yèfõhlɛ. 23 Képah sɔkɔ, păh yèfõh
yı̃́ náhnáhlɛ pè ko tɛ, pè pè dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè

sɔkɔ, tɛ́ yo ké syíkí-ò dı̃́ tyí nɛ, à pélɛ n kyɔmı
pallɛ. 24 Dı̃́-á fyɔ̀ képah noh sɛ̃́, à mó pè tɛ̃ dah
mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè nıyɔ̃́ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ sésár kârn mɔ
pé gbyɛ̂̃h tyí.
25 Ǹtɛ lénı mɔ́nɔ́ wrɔ́ sɔkɔ, Pole ànɛ̂ Silası sɔ̃̀
mɛ nírílɛ n pı, tɛ́ mɛ yìlɛ n gbı à Liyel yı̃nnɛ n
gbilki, tɛ́ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ névye tɛ́lɔ́ mó mɛ n
nohnı pé tyí. 26 Képah tɛ̃̀nɛ, sétáh syahrı ǹgbɛ̃
núkú pı nɛ́npɔ́ swɔ, à wɔ̀kɔ̀npèkè sètyah yike. Ké
vì yey pól núkú yıkı mɔ, ké sɔkɔ névye pól gbyɛ̂̃h
sɔkɔ kârnnɔ́ pól kɔ̃lı kwɛ. 27 Wɔ̀kɔ̀npèkè syíkí-ò
dı̃́-á pópó dɔ yuku, tɛ́ ké vì yey wɛ yíkínmɔnɔlɛ
sɛ̃́, à wɛ nɛ ké sɔkɔ névye-á to wil. Képah tɛ̃̀nɛ,
à núkú ǹ kèkírkì yɔrı dɛ nɛ, pé pé gblɔ̃̌y ko mɔ.
28 Ǹtɛ Pole mɛ yo mɔ ǹ tyí yı̃́npɔ̃ ǹgbɛ̃nɛ nɛ, à
káh dlo yɔ́ ńtɛ̃nɛ ǹ gblɔ̃̌y nɔ, pé pól-á mɛ ásɔ̂̃.
29 Képah sɔkɔ, wɔ̀kɔ̀npèkè syíkí-ò dı̃́ pè kɔ̃ pè
pɔ fɔ̀tnɔ̀lɛ à kɔ̃, à de yuku súú wɔ̀kɔ̀npèkè nıyɔ̃́
wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ ǹ gbètukunɔ di Pole ànɛ̂ Silası yah
wílsyahrı sɔkɔ. 30 Tɛ́ mɛ pè tɛ̃ wil kégbɔ́, tɛ́ pè
piki yah nɛ, pé nɛ́nkyíbí, sɔ̃́ se pé yı̃nɛ pé pı pé
mó pwáhnmɔnɔ wɛ nı? 31 Pè mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Sɛ̃
Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yɔ̃, á kı pwáhnmɔnɔ wɛ, áwɔ ànɛ̂ á
nolɛ.» 32 Képah sɔkɔ, Polepi Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛy yo
ǹmɔ ànɛ̂ ǹ gbô tãn pól tyí. 33 Dı̃́ mɛ Polepi tɛ̃ légbı̃́
mɛ̀ ó sɔkɔ lékẫhnɛ, à kyı pé níy wu; tɛ́ nɛ́npɔ́
swɔ, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ gbô tãn pól mɛ wèlnwìlkìnɔ́ wɛ
ni sɔkɔ. 34 Képah náh, à Pole ànɛ̂ Silası tɛ̃ yuku
ǹ gbô sɔkɔ, à kyı yɔ̃kelɛ pè kɔ̃ pè yɔ̃. Tɛ́ ǹmɔ ànɛ̂
ǹ no pól nı sɔ̃̀ mɛ vı yı̃́ı̃ pé wɛ́nsɛ̃nɔ yı̃nnɛ Liyel

yõ sɔkɔ.
35 Képah sɔkɔ, tyah-á pɔ dal, yȍtãm nɔ́pi tɛ̃ntȍ
névye tɛkɩ mɔ nɛ, pè kyɩ yo wɔ̀kɔ̀npèkè syíkí-
ò dí̃ tyí nɛ, à díbí nɔ́pi fin mɔ. 36 Dí̃ mɛ kyɩ kè
yo Pole tyí nɛ ńkɛ̃́, yȍtãm-á tɛ̃ntȍ mɔ pé tyí nɛ,
pé pè fin mɔ. Kăh pɩ sɛ̃́, núkúnúkú păh kɩ fɛ̃
wil kɩ n yuku yèvɩnɩ sɔkɔ. 37 Ǹtɛ Pole mɛ pè
syah nɛ, pépi nónó-á gbȍ mɔ yõ Wrome tãn tyí,
pépi kó pè tɛ̃ ko tɔ́wû yí̃ yah pé tùkè-ǹkɛ̃́nɛ; té pé
dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ nɩ? Tɛ́ núkúnúkú, pè tɔ̃
mɛ n yah n kɔ̃ pé wȉlkȉnfinnmɔ-ńsahlɛ sètȉn sȍ
sɔkɔ nɩ? Képah náh fɛ̃ n pɩ n pi dɛ́! Ńkɛ̃́, fɔ́ɔ́ pé
dáhnmɔpu-á kɩ pɔ pé fin mɔ pé gblɔ̌y. 38 Képah
tɛ̃́nɛ, tɛ̃ntȍ névye nɔ́pi mɛ pé syɩ kyɩ wɛlɔ nɔ́pi yo
yȍtãm nɔ́pi tyí. Pépi-á képah tɛ̃̀ noh sɛ̃́ nɛ, Pole
ànɛ̂ Silasɩlɛ, Wrome tãn gbȍnmɔ̀nyõbe-á pélɛ,
tíkí pè tɛ̃. 39 Pè pɔ gblɔ̌y yɛ yah kɔ̃ Polepi tyí, té pè
fin mɔ, tɛ́ mɛ pè ni nɛ pè wil kwil sɔkɔ. 40 Polepi-
á wil wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, pè yuku Lidi tȉnnɛ. Păh
kyɩ Yesu yõ sɛ̃́pú wɛ, pè sɔ̋ré mɔ pé sɔkɔ tɛ́ sɔkɔ.

17

Pole ànɛ̂ Silasɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ Tesaloniki kwil

1 Képah náh, Polepi syɔ̃ Anfipolisi kwil ànɛ̂
Apɔlɔnɩ kwil, à kyɩ de Tesaloniki kwil sɔkɔ.
Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ yɔ́ sȍ mɛ nɛ́npɔ́.
2 Képah sɔkɔ, Pole-á sȍ ńkɛ̃́nɛ kélɛ n pɩ sɔ̃, à tɔ̃
kyɩ yấhkì yãh Nsyifunɔlɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ

tyi yõ pé Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. À képah tɛ̃ pɩ syɩ sɛ̃́ wɛ̃ tyí kɛ tɔ̃́nɔ́, pé mɩ mɩ yòh sɔ̃nɔ́lɛ.
3 À sɔ̃̀ mɛ ké yahlɛ n yo pé tyí, à pélɛ n wɛ̃kɩ nɛ ńkɛ̃́: «Pwáhnmɔ-ò sɔ̃̀ yĩnɛ à pɔ yèvyãhrɩ pɩ ku sɛ̃́, Liyel mó à yilki mɔ. Yesu nɛ̂ tyí-á mé n yo yé tyí yɔ̀, ǹmɔ ye kénɛ pwáhnmɔ-òlɛ.» 4 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ túkù sah ǹ tyí yõ, ànɛ̂ Krɛkɩ névye nɛ́kwĩ́nkílɛ, nónó-á sɔ̃̀ mɛ Nsyifunɔ Liyel wɛ̃̀kìlɛ n kɔ, à tahlɩ syɔ́ nɛ́-ǹgbnɔ náhnáh tyí. Pé pól mɛ mɔ Pole ànɛ̂ Silasɩlɛ.
5 Ǹtɛ Nsyifunɔ yísyɔ́ sɔ̃̀ mɛ Polepi dyɔlɛ n yɔ, tɛ́ sɔkɔ à kyɩ nɛ́túkúnì ǹkɔ̌nkɔ̌nì yísyɔ́ tɛ̃ wã̀l yey sɔkɔ, à pɔ tɔ́wûlɛ n kurki n mɔ, tɛ́ fɛ̃̀kìnɔ́lɛ n pɩ kwil sɔkɔ. Képah sɔkɔ, pè kyɩ kwɔ de Nsyasõ gbô, à Pole ànɛ̂ Silasɩlɛ n yah n kɔ̃ nɛ, pé pè tɛ̃ pɔ tɔ́wû tyí. 6 Păh kyɩ pè yah kwlɔ sɛ̃́, pè Nsyasõ ànɛ̂ Yesu yõ sɛ̃́pú yísyɔ́ tɛ̃ à yuku pélɛ pé kwil yɔ̃̀tãm tyí. Tɛ́ kyɩ tyah n yo wòhòh nɛ, nónó-á fɛ̃kɩ kèkõyɔ̃́ póllɛ, pépi-á pɔ de ásɔ̃̂ tɔ sɔkɔ yɔ̀. 7 Tɛ́ Nsyasõ mɛ fɛ̃ syi pè kɔ̃ pè twah ǹ tyí. Ǹtɛ Wrome kwíltãm yɔ̃̀tɛ̃̀ Sesar-á nɛ tyi nónó káh nɛ n pɩ, sépi-á no nɔ́pi pól mɛ n pɩ. Păh mɛ n yo ńtɛ̃nɛ nɛ, yɔ̃̀tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ yɔ́-á tõ mɛ, nɛ̂-á pè n ye Yesulɛ. 8 Képah sɔkɔ, wɛlɔ nɔ́pi nóhnɔ́ tɔ́wû ànɛ̂ kwil yɔ̃̀tãm fɔkɔ fil. 9 Kăh pɩ sɛ̃́, kwil yɔ̃̀tãm mɛ Nsyasõpi kɔ̃ pè pɔ́ ǹgbɛ̃ yɔ́ kɔ̃, tɛ́ pyě pè fin mɔ.

Pole ànɛ̂ Silasɩ Liyel wɛy yónɔ́lɛ Bere kwil

10 Képah sɔkɔ, lékɑ̃̂h-á fyɔ̀ mɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú mɛ Pole ànɛ̂ Silasɩ kɔ̃ pè sɔkɔ Bere kwil. Păh

yĩni tɛ̃ nɛ́npɔ́, pè kyɩ Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀
sɔkɔ. 11 Nɛ́npɔ́ tãn sɔ̃̀ nɛ́gblɔ́lɛ kal Tesaloniki kwil
tãnnɛ. Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tir nɛ̂-á sɔ̃̀ Pole n yo Yesu tyɩ́ sɔkɔ,
pè mɛ kè fɛ̃ syi pallɛ dékè sɔkɔ. Tɛ́ mɛ Liyel
wɛynɛ n kar, à ké sɔkɔ tyilɛ n sohlɩ n yah sõmɛsɔ̃́
nɛ, pé pĩ gblɔ-à kɩ nɛ̂ Polepi wɛlɔlɛ. 12 Kăh pɩ sɛ̃́,
Nsyifunɔ náhnáh, ànɛ̂ Krɛkɩ syɔ́ nɛ́-ǹgbnɔ yɩ́syɔ́,
ànɛ̂ díbí nɛ́kwĩ́nkí pɩ Yesu yõ sɛ̃́púlɛ.

13 Ǹtɛ Tesaloniki kwil Nsyifunɔ-á fyɔ̀ noh nɛ,
Pole-á mɛ Liyel wɛynɛ n yo Bere kwil tɔ sɔkɔ, pè
tɔ̃ pɔ nɛ́npɔ́ tɔ sɔkɔ, à pɔ tɔ́wû kurki mɔ, pè kɔ̃
pè fɛ̃̆kɩ̀nɔ́ pɩ. 14 Képah sɔkɔ, Yesu yõ sɛ̃́pú núkú
Pole tɛkɩ mɔ pnɛ yɔ tĩ̀nnɛ. Tɛ́ Silasɩ ànɛ̂ Timote
wɔ mɛ wũ nɛ́npɔ́. 15 Nónó-á kyɩ tɛkɩ mɔ Polelɛ,
pè kyɩ de ǹnɛ, fɔ́ɔ́ Atɛnɩ kwil. Tɛ́ păh pé syɩ n pi,
Pole mɛ pè tõ nɛ, pàh kɩ kyɩ, pè kyɩ yo Silasɩ ànɛ̂
Timote tyɩ́, pè pɔ péwɔ tnɔ̂ súú.

Pole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Atɛnɩ kwil

16 Tɛ́ Pole-á sɔ̃̀ mɛ Silasɩ ànɛ̂ Timote syɩ́kɩ́ntɛ̃̀nɔ́
sɔkɔ sɛ̃́ Atɛnɩ kwil, à fal fal tɑ̃̀n kyɔmɩ wɛ dò kénɛ
kwil sɔkɔ. Kăh pɩ sɛ̃́, ǹ yah kah kwɔ. 17 Képah
sɔkɔ, à kyɩ yɑ̃́hkɩ̀ yãh Nsyifunɔlɛ, pé Liyel ní-
ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, à tahlɩ nónó tɔ-á sɔ̃̀ mɛ Nsyifunɔ
Liyel wɛ̃̆kɩ̀lɛ n kɔ. Tɛ́ sõmɛsɔ̃́, wàh kyɩ tɔ́wû tùkè-
ǹsah, tɛ́ névye nónó wɛ nɛ́npɔ́, ǎ yɑ̃́hkɩ̀ yãh pé
tɔlɛ. 18 Tɛ́ lékɑ̃́m ǹgbnɔ névye yɩ́syɔ́ tɔ sɔ̃̀ mɛ. Pè
túkù sɔ̃̀ mɛ Yepikur wɛ̃̆kɩ̀ kwɔ́púlɛ, tɛ́ túkù mó mɛ
Setoyiki wɛ̃̆kɩ̀ kwɔ́púlɛ. Pépi mɛ yékɑ̂̃b mɔ Polelɛ.
Pé túkù sɔ̃̀ mɛ yo tũ nɛ, wɛ̀nkwĩnki nɛy mɛ̀ tɔ se

nɛ sɔ̃́-á nı? Túkù mó nɛ, kăh pı tɛ̃ nɛ fal fal tɛ̏n
káhkí yísyɔ́ tyí sɔ̃́ à n yo, nónó-á pépi náh sélɛ n
pnɛ. Tɛ́ Nìvìnì tir ye sɔ̏ Pole n yo pé tyí Yesu tyí
yõ, ànɛ̂ lékyî yílkínmɔnɔ tyílɛ. 19 Képah tɛ̃̏nɛ, pè
à tɛ̃ sɔkɔ pé kwil fĩ́ yɔ́ sɔkɔ pè n ye Arewopasılɛ.*
Păh kyı de, pè mɛ à piki yah nɛ, wăh pɔ kwɔ́nɔ́
késɛ̃́n nɛ̂nɛ névyelɛ n kwɔ, à se kı fɛ̃ ké yah yo
pé syah nı? 20 Ńkɛ̃́, gbɛ̃̆ndùnı̏ tyi ó-á à n yo pé n
nohnı yɔ̀. Képah-á, à sé yah yo n wah pé syah.
21 Ǹtɛ gbı yõ, Atɛnı kwil tãn pól ànɛ̂ nɛ́pɑ̂n nónó-
á sɔ̏ mɛ twáhntɛ̃̏nɔ́lɛ ké sɔkɔ, pé pól ńkɛ̃̏nɛ pé
wrɔ́ kan tɔkɔ n pı tyísnɔ́ yɑ̃́hnɔ́lɛ, képah náh pı,
sé nóhnɔ́lɛ.

22 Képah sɔkɔ, Pole mɛ yuku yĩn pé nıyɔ̃́, tɛ́
yo pé tyí nɛ: «Atɛnı tãn, mé pĩ nɛ ńkɛ̃́, Liyel
yáhnkɔ̃pu yèsyìkìnì-á yélɛ. 23 Máh yé kwil kɔ
kɔ̃, mé kè kyɔmı wɛ, líyelnɔ́ náhnáh mɛ ké sɔkɔ.
Tɛ́ mé tyah yɔ́ ńtɛ̃ wɛ, kè mɛ wɑ̃́rkínmɔnɔlɛ ké
yõ nɛ: ‹Dùkù pĩ́-ńkɛ̃̏ líyel tyí ye.› Tɛ́ ǹmɔ nɛ̂-
á yé n gbilki ǹ dùkù pĩ́-ńkɛ̃̏nɛ, ǹmɔ tyí ye mé
pɔ yónwàh-ǹsah yé tyí. 24 Ǹmɔ Liyel ye mɔ
kèkɔ̃yɔ̃́lɛ, ànɛ̂ ké sɔkɔ yíyı̏n póllɛ. Ǹmɔ ye tɔ̃
yı̃̂nyõ ànɛ̂ sétáh nɛ́tɛ̃̏nɛ. Ȁ náh n tɛ̃ névi gbɔ̏
wɔ̀kɔ̀nmɔnı sɔkɔ. 25 Ǹmɔ ye mɔ minnɛ névi
sɔkɔ, ànɛ̂ mìnìnɛ à kɔ̃ à n mı, à tahlı yíyı̏n pól tyí.
Képah ye, à náh mɛ névi gbɛ̃̆npını yɔ́ ńtɛ̃nɛ n yah
n kɔ̃, ǹ gblɔ̆y yohnı n mɔ yĩnnɛ. 26 Yah, nɛ́núkù
ó sɔkɔ ye kèkɔ̃yɔ̃́ yı̏kı̏nı̏ pól wil Liyel-á nónó mɔ,

* **17:19** 17.19 - Arewopasılɛ, kènpĩn yɔ́ ye sɔ̏ kélɛ, nɛ̂ yõ-á sɔ̏ nɛ́-ǹgbnɔ wɛ̃nɛ n wɛ n pɔ, ǹ tyi yahlɛ n wah.

tɛ́ pè kɔ̃ pè tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃ kèkɔ̃yɔ̃́ tɛ̃̀ntɛ̃̀n pól sɔkɔ. Tɛ́
ki ànɛ̂ kɔ̀kɩ̀ gbɩ̃́nɛ pè kɔ̃, tɛ́ tɔ̃ gbàhnɩ̀ gboke pé
tɛ̃-ǹtɛ̃̀n tyɩ́. 27 Liyel sépi pól pɩ nɛ, nɛ́núkù núkú
pól fɛ̃ pé yah n kɔ̃. Gbɔ̀kénpɩ, păh kɩ wnɛ yah kɔ̃
pɔ pé wɛ. Ǹtɛ gbɩ yɔ̃, à náh mó tɔ̃ mɛ fɩ́ɩ́ á sɔkɔ
yɔ́ ńtɛ̃nɛ.

28 Ǹmɔ gbɔ̃̀ yɔ̃ sɔkɔ ye ápilɛ min sɔkɔ, tɛ́ mɛ n
werke. Képah ye tɔ̃ yé yɩ̀ gbɩ́pú yɩ́syɔ́ yo nɛ ńkɛ̃́,
Liyel wɛ̃́npɩ̃̀-á ápilɛ.

29 Ǹtɛ Liyel wɛ̃́npɩ̃̀-á ápilɛ sɛ̃́, á se tɔ̃ yɩ̃nɛ à
nɛ n sɔ̃ nɛ, Liyel-á mɛ á kɩ nɛ tɛ̃̀n nɔ́pi sɔ̃́; sépi
nónó-á névye sè mɔ sɛ̃́nnɛ, képah náh pɩ wárn
vyɔrɩlɛ, képah náh pɩ dyêhlɛ, à yɩ̃nɛ pé yɛ̃́ngbɛ̃́
lékɛ̃́mnɛ? 30 Tɛ́ yé yah, névye-á tyi nónó pɩ sɔkɔ
ǹpɩ̃̀-ǹkɛ̃́ sɔkɔ ǹgbòlɛ, Liyel náh tɔ̃ mɛ sépilɛ n mɔ
n kɔ̃. Ǹtɛ núkúnúkú, à mɛ kélɛ n yo no pól tyɩ́
tɛ̃̀ntɛ̃̀n pól sɔkɔ nɛ, pè pé nnɔ vi mɔ. 31 Wáh wɛ
à képahlɛ n yo, à mɛ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀ yɔ́ yah wilki sah, sɔ̃
nɛ̂-á tukey kɩ n tuke n pi kèkɔ̃yɔ̃́ névye pól yɔ̃, à
yɩ̃nɛ gbɩ wɛ̃kɩ̀lɛ. À mɛ dɩ̃́ yɔ́ yah wilki sah, nɛ̂-á
kɩ pɔ tukey mɛ̀ tuke n pi, tɛ́ păh pɔ tɛ̃ ko mɔ, à ǹ
lékó yilki mɔ, à kélɛ á wɛ̃kɩ nɛ, wăh kɩ fɛ̃ tɛ̃.»

32 Képah tɛ̃̀nɛ, păh fyɔ̀ lékó yɩ́lkɩ́nmɔnɔ tyɩ́ noh,
pé túkù tyah kɔ̃́lɛ Polelɛ n ko. Túkù mó mɛ n yo
ǹ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́, sɔ̃ yɔ́lɛ, à tɔ̃ pɔ ǹ syɩ ǹ wɛy mɛ̀ yɔ̃
pé tyɩ́. 33 Kăh pɩ sɛ̃́, Pole mɛ yal pé tnɔ̂. 34 Ǹtɛ ǹ
wɛy nóhpú túkù kyɩ kwrɔ mɔ ǹnɛ, à pɩ Yesu yɔ̃
sɛ̃́púlɛ. Nɛ́-ǹgbnɔ nónó-á ńkɛ̃́nɛ wɛ̃nɛ n tuke n
mɔ, ǹ tyi yahlɛ n wah, pépi nɛy yɔ́ tɔ sɔ̃̀ mɛ pélɛ

pè n ye Denisilɛ, ànɛ̂ sê yɔ́ tɔlɛ pè n ye Damarisilɛ,
à tahlı nósyɔ́ tyí.

18

Pole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Korɛ̃nti kwil

1 Képah náh, Pole yal Atɛnı kwil, à yuku
Korɛ̃nti kwil. 2 Légbɩ̃́ pɔ yĩnɛ Wrome kwíltãm
yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Klode mɛ Nsyifunɔ pól yal Wrome kwil.
Kăh pı sɛ̃́, Nsyifu dɩ̃́ yɔ́ lésõ mɛ nɛ́npɔ́ pè n ye
Akilasılɛ. À dubi Pɔ̃te kwil. Ǹmɔ ànɛ̂ ǹ kyı
Prisili mɛ yal Wrome kwil, Yitalı sétáh yõ, à sɔkɔ
Korɛ̃nti kwil. Pole mɛ kyı yĩnɛ pé pɔ́ntwahnɔ
késɑ̃́nnɛ nɛ́npɔ́, tɛ́ kwrɔ mɔ pé sɔkɔ. 3 Tɛ́ pé pól
sɔ̃̀ mɛ tɔ̃̀ núkúlɛ n pı, nɛ̂-á pı yèpye flɔ kóhnɔ́lɛ.
Kăh pı sɛ̃́, Pole mɛ tɛ̃ pé tyí pè tɔ̃̀lɛ n pı wɛ̃ tyí.
4 Tɛ́ mı mı yòh sõnɔ́ póllɛ, Pole sɔ̃̀ mɛ yɑ̃́hkı̀lɛ n
yãh n pɔ Nsyifunɔlɛ pé Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ,
mɛ n yah n kɔ̃ nɛ pé pépi ànɛ̂ Krɛkı névye sõnɔ
vi mɔ.
5 Képah sɔkɔ, Silası ànɛ̂ Timote wil Masedonı
gbɛ̃̆nyah à pɔ. Păh fyɔ̀ pɔ de, Pole náh tõ mɛ tɔ̃̀
yɔ́ ńtɛ̃nɛ n pı nɛ́ Liyel wɛy yónkɔ̃nɔ ó náh. À sɔ̃̀
mɛ ké yahlɛ n yo Nsyifunɔ tyí nɛ, Yesu-á Liyel
yah tɔkɔ pı pwáhnmɔ-òlɛ. 6 Ǹtɛ Nsyifunɔ mɛ kè
yahle ǹ tyí, tɛ́ ǹnɛ n gbyɔ. Kăh pı sɛ̃́, à ǹ wil
flɔ kwer, tɛ́ yo pé tyí nɛ, pé mɔ́npunɔ kémû-á kı
pı pé yɛ̃́ngbɛ̃́ tyílɛ, péwɔ vyãh náh mɛ ké sɔkɔ.
À tɔkɔ núkúnúkú tyí, páh kı pé yah mɔ névye
tı̃̀nnɛ, nónó náh pı Nsyifunɔlɛ. 7 Képah sɔkɔ, tɛ́

yal nénpɔ́ à sɔkɔ dı̃́ yɔ́ tı̃̀nnɛ, nɛ̂-á pè n ye Tityusi-
Nsyusitusilɛ. Nsyifunɔ Liyel yõ sɛ̃́-ò ye sɔ̃̀ ǹnɛ. Ǹ
gbô sɔ̃̀ mɛ Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ gbɔ̀pɔ
sɔkɔ. 8 Ǹtɛ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́ Krisipusi
ànɛ̂ ǹ no pól sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yõ. Korɛ̃nti kwil tãn
nónó tɔ-á sɔ̃̀ mɛ Pole wɛynɛ n nohnı, pé náhnáh
sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yõ, tɛ́ wèlnwı̃̀lkı̃̀nɔ́ wɛ ni sɔkɔ.
9-10 Képah tɛ̃̀nɛ, sõ yɔ́ lékɑ̃̂hnɛ, Pole wɛ̃́kínɔ́
yɔ́ wɛ, nɛ̂ sɔkɔ-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yo ǹ tyí nɛ: «Névye
náhnáh kı n pı n pi ńmɔ tyílɛ kwil mɛ̀ sɔkɔ.
Képah ye, káh á vyãh vike n sah, yɔ̃ n sɔkɔ nɛ
n wɛkı, káh tíkí pı. Ǹmɔ mɛ álɛ, nɛy náh fɛ̃ ǹ tɛ̃
n tir n pi póllɛ.» 11 Képah tɛ̃̀nɛ, Pole tɛ̃, à yi núkú
ànɛ̂ ńwɔ̃́ló kénúkò pı Korɛ̃nti kwil, à nolɛ n kwɔ
Liyel wɛynɛ.
12 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ pɔ yuku wɛ̃ tyí mɔ, à
tyah Polelɛ n fwo. Tɛ́ légbı̃́nɛ, Kalyõ ye lésõ Akayi
gbɛ̃̀nyah yah tɛ̃́-òlɛ. Pè mɛ Pole tɛ̃ kyı ǹ tyí tukey
tùkè-ǹsah sɔkɔ, 13 tɛ́ nɛ dı̃́ mɛ̀-á mɛ névye yɔ̃lɛ n
yıkı, à pélɛ n mɔ Liyel nínɔ́ gbɛ̃̀ntɛ̃̀náh yɔ́ sɔkɔ,
nɛ̂ náh mɛ núkúlɛ pépi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ. 14 Képah
sɔkɔ, Pole-á mɛ nɛ pé wɛy tɔkɔ, Kalyõ mɛ yo
Nsyifunɔ tyí nɛ, kàh sɔ̃̀ mɛ pı tyíkɛ̃̀kì, képah náh
pı, tyípékè ǹgbɛ̃ yɔ́lɛ dı̃́ mɛ̀ pı, páh náhkı tɛ̃ noh
pé tyí pallɛ. 15 Ǹtɛ pǎh se mɛ yékɑ̃̂blɛ n pı wɛlɔ,
ànɛ̂ yni, ànɛ̂ pé yɛ̃́ngbɛ̃́ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ yõ tɛ́; képah-
á mɛ pépilɛ n yah kɛ̀. Péwɔ náh fɛ̃ sɛ̃́nkɔ̃ tukey
tuke n pi lɔ́! 16 Tɛ́ mɛ pè yal tukey tùkè-ǹsah sɔkɔ.
17 Képah sɔkɔ, Sositɛnı nɛ̂-á sɔ̃̀ Nsyifunɔ Liyel ní-
ńsah wɔ̀kɔ̀ yah yètɛ̃̀nɛ, pé pól tuke ǹmɔ yõ, à ǹnɛ

n ko tukey tùkè-ǹsah sɔkɔ. Ǹtɛ Kalyõ náh dahbɩ
wilki pé tyɩ́ ké sɔkɔ.

Pole syɩ́nyukunɔlɛ Antyɔsyɩ kwil, Siri gbɛ̃̌nyah sɔkɔ

18 Képah sɔkɔ, Pole tɔ̃ wũ à sèpɩ̃̀n náhnáh pɩ
Korɛ̃nti kwil. Képah náh, à wɛ̃̌kɩ̀ ni Yesu yõ sɛ̃́pú
tyɩ́ nɛ́npɔ́ nɛ, páh kɩ pé syɩ yuku Siri gbɛ̃̌nyah
sɔkɔ ànɛ̂ Prisili, ànɛ̂ Akilasɩlɛ. Tɛ́ à lésõ mɛ ǹ
vyãh tɔkɔ Liyel tyɩ́. Kǎh pɩ sɛ̃́, wǎh pópó n sɔkɔ,
à kyɩ Sãnkrɩ kwil, à kyɩ ǹ yõ kye vyãh tɔ́kɔ́nɔ́
mɛ̀ yĩnnɛ.* 19 Képah náh, ǹmɔ, ànɛ̂ Prisili, ànɛ̂
Akilasɩ kyɩ de krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ, à yal nɛ́npɔ́
à kyɩ de Yefɛsɩ kwil. Pole mɛ ǹ kɔ́mû sah nɛ́npɔ́,
tɛ́ mɛ sɔkɔ Nsyifunɔ Liyel nɩ́-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, à
kyɩ yã́hkɩ̀ yãh pélɛ. 20 Képah sɔkɔ, pè kè yah kɔ̃ ǹ
tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́, à tɔ̃ sèpɩ̃̀n yɩ́syɔ́ pɩ pépilɛ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ
Pole náh fɛ̃ syi. 21 Tɛ́ mɛ wɛ̃̌kɩ̀ ni pé tyɩ́, tɛ́ nɛ
ńkɛ̃́, Liyel-à kɩ fɛ̃ syi, sõ yɔ́lɛ, páh kɩ tɔ̃ pé syɩ pɔ
yah pé tyɩ́. Tɛ́ de krótókè ǹgbɛ̃ sɔkɔ Yefɛsɩ kwil,
à sɔkɔ.
22 Wǎh kyɩ tiki Sesarɩ kwil, à dɔkɔ yuku
Yerusalɛmɩ kwil, à kyɩ wɛkɩ Yesu yõ sɛ̃́pú tɩ̃̀nkɩ̀
tyɩ́. Wǎh wil nɛ́npɔ́, à ǹ syɩ tiki yuku Antyɔsyɩ
kwil, 23 à kyɩ tɛ̃ yah nɛ́npɔ́. Képah náh, à tɔ̃
yal à kyɩ Kalasi gbɛ̃̌nyah kwlo kɔ kɔ̃ ànɛ̂ Frisyi
gbɛ̃̌nyah kwlolɛ, à nɩ̀sãh mɔ kɔ̃ Yesu tɔ̃̀ sã́hpú
sɔkɔ.

Apɔlɔsɩlɛ Yefɛsɩ ànɛ̂ Korɛ̃nti kwil

---

* **18:18** 18.18 - Nsyifu nɛy-à sɔ̃̀ ǹ vyãh tɔkɔ Liyel tyɩ́, à náh tɔ̃ ǹ yõlɛ n kye, fɔ́ɔ́ n pɔ nɔ ké tyɛ́nɔ́ tyɩ́. Yah n tɛ Yã́hnɔ́ 6.1-21.

24 Légbĩ́nɛ, Nsyifu dĩ́ yɔ́ pɔ Yefɛsı kwil. Ǹ yĩn
ye sȍ Apɔlɔsılɛ, à dubi Alɛkisãdri kwil. Ȁ sȍ wɛy
tyí yah wɛ yĩ́í, tɛ́ à mó tõ Liyel wɛy sɛ́bɛ́ynɔ́ tyi
pĩ yĩ́í. 25 Ȁ lésõ kwɔ́nɔ́ wɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛ̃kì
tyí yõ, tɛ́ mɛ Yesu tyílɛ n yo, à kwɔ́nɔ́lɛ n pı ké
wɛ̃kì yõ, dékè sɔkɔ ǹ nı póllɛ. Ǹtɛ Nsyɔ̃ ni sɔkɔ
wèlnwȉlkȉnɔ́ ó ye sȍ à n pnɛ. 26 Tɛ́ sõ yɔ́lɛ, wǎh
tyah n wɛkı nìsãhlɛ Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀
sɔkɔ sɛ̃́, Prisili ànɛ̂ Akilası mɛ ǹ wɛy noh pɔ tyɛ.
Képah tɛ̃̆nɛ, tɛ́ à ye yah kyı Yesu wɛ̃kì tyi yo wah
yĩ́í à syah, wǎh sȍ mɛ nónó yĩ́tũri sɔkɔ. 27 Képah
náh, Akayi gbɛ̃̆nyah sɔ́kɔ́nɔ́ sõnɔ de Apɔlɔsı sɔkɔ.
Yesu yõ sɛ̃́pú nónó-á sȍ mɛ nɛ́npɔ́, pépi mɛ ké
sɔ̃́ré gbah mɔ ǹ sɔkɔ, tɛ́ sɛ́bɛ́y wãrkı tɛkı mɔ Yesu
yõ sɛ̃́pú tyí Akayi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ nɛ, Apɔlɔsı-à kı
yĩni tɛ̃ pé tyí, pè à tɛ̃ plɛ. Wǎh kyı yĩni tɛ̃, Liyel
gbȍ yõ, ǹ kyínɔ́ sȍ pı yĩ́í yõre ǹgbɛ̃nɛ Yesu yõ
sɛ̃́pú tyí Akayi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. 28 Ȁ sȍ mɛ Liyel
wɛynɛ n kar, à kélɛ n wɛ̃kı nɛ, Yesu-á Liyel yah
tɔkɔ pı pwáhnmɔ-òlɛ. Tɔ́wû pól yĩ yah, ǹ wɛy sȍ
mɛ gbılɛ kal Nsyifunɔ tyílɛ.

19

Pole yĩ́nîntɛ̃nɔlɛ Yefɛsı kwil

1 Gbĩ́ nɛ̂-á sȍ Apɔlɔsı mɛ Korɛ̃nti kwil, Pole
sȍ mɛ Asi gbɛ̃̆nyah tlɛy tȁntȁn kɔ kah, à kyı de
Yefɛsı kwil sɔkɔ. Ȁ kyı Yesu tȍ sɑ̃́hpú yísyɔ́ wɛ
nɛ́npɔ́, 2 tɛ́ pè piki yah nɛ ńkɛ̃́, pǎh sɛ̃ Tɛ̃ ǹgbɛ̃
Yesu yõ gbĩ́ nɛ̂nɛ, pè se Liyel Mirki wɛ nı? Pè mɛ

yo ǹ tyí nɛ, pé náh Liyel Mirki yɔ́ ńtɛ̃ tyí yónɔ́
noh yah póllɛ. 3 Képah sɔkɔ, Pole mɛ pè piki yah
nɛ, ǹtɛ ni sɔkɔ wèlnwȉlkȉnɔ́ dùkù nɛ̂ se pè wɛ
nɩ? Pè mɛ à syah nɛ, Nsyɔ̃ tyí-á. 4 Képah sɔkɔ,
Pole tɔ̃ ǹ syɩ yo pé tyí nɛ, névye nónó-á fɛ̃ syi pé
nnɔ vi mɔ, pépi-á sȍ Nsyɔ̃ n wel n wilki ni sɔkɔ.
Ǹtɛ wăh sȍ mɛ n yo névye tyí nɛ, nɛ̂-á kɩ n pɔ n
pi péwɔ náhlɛ, pè sɛ̃ ǹmɔ yõ; ǹmɔ nɛ̂-á Yesulɛ.
5 No-á wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃́, pè mɛ wèlnwȉlkȉnɔ́ wɛ
ni sɔkɔ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yĩn yõ. 6 Pole mɛ ǹ gbȁn sah
pé yõ tɛ́ nírí pɩ pé tyí, Liyel Mirki mɛ tiki pé yõ.
Képah tɛ̃́nɛ, pè tyah wɛ́nkáhkínɔ́lɛ n wɛkɩ nónó-
á pè náh sè sãh,* tɛ́ mɛ Liyel tɛ̃ntõnènɛ n wɛ n
syi n yo névye tyí. 7 Pé pól sȍ mɛ nɛ́pȋ gbɔ̃nimí
kénkɔ̃lɛ.
8 Képah sɔkɔ, Pole sȍ mɛ n de n pɔ Nsyifunɔ
Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. À sȍ mɛ n yãh n pɔ
névyelɛ nìsãh sɔkɔ Liyel tɔ̃́rí tyí yõ, pópó ńwɔ̃́lɔ́
tɔ̃́nɔ́. À sȍ mɛ ǹ tah sah nɛ, pé pé wɛy nóhpú
sõnɔ vi mɔ. 9 Ǹtɛ túkù sȍ mɛ pɔ nikisekɔ́kɔ́lɛ n
pɩ, à yahle sɛ̃́nɔ́lɛ ké yõ, tɛ́ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛ̃̀kì tyílɛ
n yo n ko tɔ́wû yĩ́ yah. Kăh pɩ sɛ̃́, Pole mɛ pè sah,
tɛ́ Yesu tȍ sã́hpú tɛ̃ sɔkɔ pé yahlɛ, à kyɩ yã́hkìlɛ
n yãh pélɛ sõmɛsṍ kărn pí-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, nɛ̂-á
Tiranusi tyílɛ. 10 À képah tɛ̃ pɩ sɛ̃ ye nínɔ́, fɔ́ɔ́
Nsyifunɔ ànɛ̂ nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ, tɛ́ mɛ Asi
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, pé pól Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛy wɛ noh.

Seva dĩ́npì tyȋpínìnɛ

* **19:6** 19.6 - Yah n tɛ 2.4.

11 Liyel sɔ̏ mɛ Pole tɔkɔ à gbı̌l tyísnɔ́lɛ n pı,
12 fɔ́ɔ́ névye pɔ tyah Pole flɔ ànɛ̂ ǹ myèhtùkènènɛ
n tɔkɔ n tũ n pɔ pé yámpú tyí, pè kɔ̃ pè n dɛ; ànɛ̂
sétɛ̏n-à mɛ nónó sɔkɔ, sè n wil pé sɔkɔ.

13 Tɛ́ Nsyifunɔ yísyɔ́ sɔ̏ mɛ nónó tɔ̏-á sɔ̏ sétɛ̏n
yı̃́nínwı̏lkı̏nkɔ̃nɔlɛ névye sɔkɔ. Pépi tɔ mɛ kè yah
tɔkɔ nɛ, pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yı̃n tɔkɔ kélɛ n pı. Pè
sɔ̏ mɛ n yo sétɛ̏n tyí nɛ, Yesu nɛ̂ tyí-á Pole n nɛ
n yo, ǹmɔ yı̃n yɔ̃, ńkɛ̃́ sè wil. 14 Nsyifunɔ sɔkɔ,
sárká syínwı̏lkı̏pu yɔ̏tɛ̃ nɛ̂-á pè n ye Sevalɛ, ǹmɔ
dı̃́npı̏ nɛ́pı̃̂ kwǎrnimi ye sɔ̏ n pı képahlɛ. 15 Ǹtɛ
pǎh képah yo sɛ̃́, sétɔ̃ pè syah nɛ, páh Yesulɛ n
pnɛ, tɛ́ tɔ̃ pı̃ névi dùkù nɛ̂-á Polelɛ. Ǹtɛ pépi-á dò,
nónó se pépilɛ nı? 16 Képah tɛ̃nɛ, sétɔ̃-á sɔ̏ dı̃́ nɛ̂
sɔkɔ, à yuku mı pé sɔkɔ, tɛ́ tɛ̃ wɛ pé tyí képékèyɔ̂.
À pè pı yɔ, fɔ́ɔ́ pè to wil wɔ̀kɔ̀ mɛ̀ sɔkɔ à sɔkɔ wil
tı̏tílɛ. 17 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ nónó pól-á sɔ̏ mɛ
Yefɛsı kwil, à tahlı nónó náh pı Nsyifunɔlɛ, pǎh
yı̃ mɛ̀ noh, kè pı tíkílɛ pé pól tyí. Pè mɛ tyah
Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yı̃nnɛ n gbilki. 18 Tɛ́ nónó-á sɔ̏ pı
Yesu yɔ̃ sɛ̃púlɛ, pé náhnáh pé tyítúkúnı̏ pínɔ́lɛ n
yo n dal n mɔ n pɔ tɔ́wû yı̃́ yah. 19 Képah sɔkɔ,
nónó-á sɔ̏ mɛ snɛ̀ynɛ n pı, pé náhnáh mɛ pé snɛ̀y
pı pı sɛ́bɛ́ynɔ́ tɔkɔ pɔ tuke mɔ, à sukɛ no pól yı̃́
yah. Pǎh sɛ́bɛ́y nɔ́pi drɔ kɔ̃ yah, sè pı pɔ́ plɔ́
kèyɔ̃ túkúrí pɔ́ kwlɔ́lɛ.† 20 Sɛ̃ ye sɔ̏ Liyel wɛy mɛ
tǎhkı̀lɛ n wɛ, à n tɔ̃ n mɔ n yuku yahlɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃

† **19:19** 19.19 - Légbı̃́nɛ, pɔ́ plɔ́ kèyɔ̃ túkúrí pɔ́ kwlɔ́ (50 000) kı
sɔ̏ fɛ̃ nɛ́pı̃̂ gbɔ̃nkenúkò kénkɔ̃ tɔ̏ pínɔ́ pɔ́ dyah ye gbãm sɔkɔ.

gbȍ yõ.

Fɛ̃̆kìnɔ́ ǹgbɛ̃ nɛ̂-á pı Yefɛsı kwil

21 Tyi nɔ́pi pínsɔkɔntɛnɔ náh, Pole kè yah tɔkɔ
nɛ, páh kı kyı Masedonı gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ Akayi
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, tɛ́ kı pyě yuku Yerusalɛmı kwil. Ȁ
sȍ mɛ kélɛ n yo tɔlɛ nɛ ńkɛ̃́, páh kı yĩni tɛ̃ nɛ́npɔ́,
páh yĩnɛ pé kyı Wrome kwil tɔ sɔkɔ. 22 Kăh pı
sɛ̃́, à mɛ Timote ànɛ̂ Yerasıtı tɛkı mɔ Masedonı
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, pépi nónó-á sȍ ǹ yòhnìnmɔpulɛ.
Tɛ́ ǹmɔ wɔ wũ à sèpȉn yísyɔ́ pı Asi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
23 Légbȉ́nɛ, fɛ̃̆kìnɔ́ ǹgbɛ̃ yɔ́ pı Yefɛsı kwil, Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃ wɛ̃̆kì tyí sɔkɔ. 24 Sȁ́n ywɔ́-ò kètɔ̃ndȉ́ yɔ́ lésõ
mɛ pè n ye Demetriyusilɛ. Kénɛ dȉ́ ńkɛ̃̆nɛ tȁn
vì yȁ́ryȁ́r yísyɔ́lɛ nɛ n ywɔ wárn vyɔrı pérpérlɛ.
Yefɛsı tãn tȍ yȕ̃kȉ nɛ̂-á pè n ye Artemisilɛ, képah
wɔ̀kɔ̀ kètɔ̀nɔ́ ye ńkɛ̃̆nɛ à n nɛ n ywɔ. Tɛ́ ǹ tȍnpıbı
sȍ mɛ pɔ́lɛ n wɛ yȉ̃́ ǹ tyí, tȍ mɛ̀ pínɔ́ sɔkɔ. 25 Sõ
yɔ́lɛ, à ǹ tȍnpıbı pól ye tuke, à tahlı ǹ tȍ dùkù
pípú pól tyí. Képah tɛ̃̆nɛ, tɛ́ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́,
pé kódíbí, pé pól-á kè pĩ yȉ̃́ nɛ páh mɛ yõrelɛ
n wɛ n yȉ̃́ pé tȍ mɛ̀ pínɔ́ sɔkɔ. 26 Ǹtɛ dȉ́ nɛ̂-á
pè n ye Polelɛ, wăh mɛ pɔ tir nɛ̂nɛ n pı, păh
se mɛ kélɛ n nohnı, tɛ́ mɛ kélɛ n yah tɛ́. Kénɛ
Pole-á mɛ névyelɛ n kwɔ nɛ ńkɛ̃́, fal fal tȁnnɛ,
névye gbɛ̃̆npınɔ yĩ-á sélɛ, yõ náh mɛ sé tyí. Kénɛ
wɛy mɛ̀ ńtɛ̃-á mɛ névye náhnáh yõ yıkı Yefɛsı
kwil. Tɛ́ kè náh se tɔ̃ mɛ yĩn képah ó tyí, ńkɛ̃ kăh
mɛ Asi gbɛ̃̆nyah kwlo kan pól névye yõlɛ n yıkı.
27 Kàh yɔ̃ sɔkɔ sɛ̃́, yĩ mɛ̀-á kı n syah pépi pı pı

tɔ̃̀lɛ n yɩkɩ dɛ́! Kè náh se tɔ̃ n yĩn n pi képah ó tyí, pé fal fal tɔ̃̀ yũ̌kì Artemisi wɔ̀kɔ̀ náh tɔ̃ n mɔ n kõ n pi póllɛ. Gbílkínɔ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ n sah tɔ̃̀ mɛ̀ yõ, kǎh kɩ yĩn mɔ. Tɛ́ képah-á mó tɔ̃ Asi gbɛ̃̌nyah névye pól ànɛ̂ kèkõyɔ̃́ névye pól mɛ n gbilki.

28 Demetriyusi-á fyɔ̀ kénɛ wɛlɔ yo névye noh
sɛ̃́, pé fɔkɔ kah vyãh. Pè mɛ tyah yo tũ wòhòh nɛ
ńkɛ̃́, pépi Yefɛsɩ tãn Artemisi tɛ̃̀ wɔ kénkɔ̃ náh mɛ.
29 Píntũnɔ mɛ̀ yĩ́npɔ̃́ kwil pól tɔ̃. Tɛ́ Masedonɩ
gbɛ̃̌nyah tãn nɛ́pĩ̂ nímí yísyɔ́ tɔ sɔ̃̀ yuku Polelɛ
ǹ kɔ́lɔ́ sɔkɔ Yefɛsɩ kwil. Pé sɔkɔ núkú yĩn ye
Kayusilɛ, ní-ò yĩn mɛ Arisitarkɩlɛ. Képah tɛ̃̌nɛ, no
núkú wɛ̃ tyí mɔ, à to tuke nɛ́pĩ̂ nímí nɔ́pi yõ, à
pè tɛ̃ yɔrɩ sɔkɔ pé tɔ́wû tùkè-ǹsah sɔkɔ. 30 Képah
sɔkɔ, Pole sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, pé kyɩ pé yõ wilki mɔ
tɔ́wû tyí. Ǹtɛ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú mɛ kè yahle ǹ tyí.
31 Asi gbɛ̃̌nyah nɛ́-ǹgbnɔ yísyɔ́ tɔ sɔ̃̀ mɛ, nónó-á
sɔ̃̀ Pole kódíbílɛ. Pépi tɔ mɛ tɛ̃ntɔ̃̀ mɔ ǹ tyí, à à
vi mɔ nɛ, à káh n kyɩ tɔ́wû tùkè-ǹsah mɛ̀ sɔkɔ.

32 Tɛ́ légbĩ́nɛ, tɔ́wû mɛ̀ névye pól sɔ̃̀ mɛ wɛkɩ
fɛ̃kɩ tũ wòhòh, tɛ́ pé pól tyíyónɔ́nɔ mó tɔ̃ mɛ sé
tyí tyílɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, kè pɩ fɛ̃kìnɔ́lɛ. Névye kan
ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ mɛ pé pɔ́nɔ́ yõ pĩ. 33 Nsyifu dĩ́ yɔ́ tɔ
sɔ̃̀ mɛ pè n ye Alɛkisãdrelɛ. Pé no Nsyifunɔ mɛ
ǹmɔ kurki mɔ kyɩ sah tɔ́wû yah tĩ̀nnɛ nɛ, à yo
ké sɔkɔ. Képah sɔkɔ, Alɛkisãdre mɛ ǹ gbɔ̃̀ pɩ mɔ
tɔ́wû tyí. À sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, pé pé no Nsyifunɔ
vyãh syi. 34 Ǹtɛ tɔ́wû-á fyɔ̀ pɔ n pĩ ké sɔkɔ nɛ
Nsyifu nɛy-á ǹnɛ, pé pól núkú tɔ̃ tyah yo mɔ tũ

wɛ̃ yõ wòhòh nɛ ńkɛ̃̄, pépi Yefɛsɩ tãn Artemisi tɛ̃
wɔ kénkɔ̃ náh mɛ! Pè képah tɛ̃ yo tũ sɛ̃̄, pópó kè
syi pɔ n nɔ lɛ́rínɔ́ nínɔ́ kénkɔ̃ tyí.
35 Ǹtɛ ké tyɛ́-ńsah, kwil sɛ́bɛ́y wấrkí-ò dɩ̃́‡ pɔ
tɛ̃ wɛ pè yĩn mɔ. Képah sɔkɔ, tɛ́ mɛ nɛ ńkɛ̃̄,
Yefɛsɩ tãn, névye pól-á pĩ nɛ, Yefɛsɩ kwil-á n syɩkɩ
pépi fal fal tȍ ǹgbɛ̃ Artemisi wɔ̀kɔ̀lɛ, ànɛ̂ ké tàhsè
nɛ̂-á wil yĩ̂nyõ à pɔ syɩkɩ. 36 Ké kɔ̃̀lì-ò náh mɛ
póllɛ. Képah-á, pè pé nnɔ vɩ. Pè káh tir yɔ́ ńtɛ̃
pɩ sȍnyah-ńkɛ̃̏nɛ. 37 Díbí nónó-á pè tɛ̃ pɔ ásȍ, pè
náh tir yɔ́ pɩ de pépi tȍ wɔ̀kɔ̀ tyí, pè náh se mó
tɔ̃ yo de pé fal fal tȍ yũ̌kì mè tyí. 38 Ǹtɛ kàh kɩ
mɛ pɩ ǹnî mɛ pɩ de Demetriyusi ànɛ̂ ǹ tȍ pímû
tyí, tukey tùkènɔ́ yòhnì-á mɛ, tukey tùkèpu mó
tɔ̃ mɛ. Pè kyɩ n tɔkɔ tɛ̃ kõ pépi tyí kɛ̀. 39 Tɛ́ tyi
yísyɔ́ tɔ-à kɩ se tɔ̃ mɛ pé tyí wah wah tɛ̃̏nɛ, pǎh kɩ
fɛ̃ pɔ sé yah yo kwil névye tuke mɔ sõlɛ. 40 Páh
yékẫb nɛ̂ sɔkɔ kwɛynɛ yɔ̀, tir yɔ́ ńtɛ̃ se mɛ pé tyí,
pé kɩ fɛ̃ wɛ yo yékẫb mè yõlɛ nɩ? Képah-á, páh
kɩ n to n kɔ̃ yɔ̀, pǎh kɩ pɔ n syah n tɔkɔ pélɛ n
kɔ̃ dɛ́!§ 41 Wɛlɔ nɔ́pi yóntɛnɔ náh, à névye kɔ̃ pè
karkɩ.

20

Pole yúkúnɔ́lɛ Masedonɩ ànɛ̂ Krɛsɩ gbɛ̃̏nyah sɔkɔ

‡ **19:35** 19.35 - Kwil sɛ́bɛ́y wấrkí-ò dɩ̃́ nɛ̂ tyí-á n yo ásȍ sɔkɔ yɔ̀, nɛ́-ǹgbɛ̃ ye sȍ ǹnɛ kwil mè sɔkɔ. § **19:40** 19.40 - Yȍtãm nónó-á Wrome tãnnɛ, pépi tyí ye pè n yo ásȍ sɔkɔ nɛ, páh kɩ n to n kɔ̃, pǎh kɩ pɔ n syah n tɔkɔ pélɛ n kɔ̃.

1 Té fɛ̃kìnɔ́ mɛ̀-á pɔ yĩn mɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, Pole mɛ
Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú ye tuke, à sɔ̃́ré mɔ pé sɔkɔ, tɛ́ wɛ̃kì
ni pé tyí, à sɔkɔ Masedonı gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. 2 À
kénɛ gbɛ̃̆nyah pól kɔ kɔ̃, à sɔ̃́ré yah mɔ kɔ̃ náhnáh
Yesu yõ sɛ̃́pú sɔkɔ. Wǎh yal nɛ́npɔ́, à sɔkɔ Krɛsı
gbɛ̃̆nyah,* 3 à kyı ńwɔ̃̀lɔ́ tɔ̃́nɔ́ pı nɛ́npɔ́. Képah
náh, wǎh pɔ ǹ vi nɛ, pé de krótókè ǹgbɛ̃ sɔkɔ,
pé yal n yuku Siri gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à kè wɛ noh
nɛ, Nsyifunɔ-á mɛ ǹnɛ n plɔ pèkè yɔ́lɛ. Kǎh pı
sɛ̃́, à kè yah tɔkɔ nɛ páh kı pé syı syɔ̃ Masedonı
gbɛ̃̆nyahlɛ. 4 Tɛ́ nónó-á sɔ̃̀ Pole wɛ̃kì kɔ́mûnɛ,
pépi wɛ yɔ̀: Sopatɛrı nɛ̂-á n wil Bere kwil, tɛ́ ǹ
sú yĩn mɛ Pirusilɛ, ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ, à tahlı Arisitarkı,
ànɛ̂ Sekũdusi tyí, pépi nónó-á n wil Tesaloniki
kwil, ànɛ̂ Kayusilɛ, nɛ̂-á n wil Dɛrıbı kwil, ànɛ̂
Tisyikilɛ, ànɛ̂ Torofiminɛ, pépi nónó-á n wil Asi
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à tahlı Timote tyí. 5 Pépi mɛ sɔkɔ
ápi yahlɛ, à kyı álɛ n syıkı Turası kwil. 6 Búrn
sɛ̃̆-ǹkɛ̃̂ syáh syáhnsɔkɔntɛnɔ náh, ápi wɔ mó kyı
de krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ Filipi kwil, à pé nyáh sõ.
Á sèpı̃̀n kwâl pı tɛ́ pyě de á no tnɔ̂ Turası kwil.
Képah tɛ̃̆nɛ, á tɛ̃ nɛ́npɔ́ à sèpı̃̀n kwǎrninɔ pı.

Pole-á Yetiki lékó yilki mɔ sɔ̃́ Liyel gbɔ̃̀ yõ, Turası kwil

7 Yòh wrɔ́ gbı̃̀yı̃̀kì gben sõlɛ,† á lésõ mɛ tuke
mɔ Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ yõke yõ yĩnnɛ, tɛ́ Pole mɛ yɑ̃́hkìlɛ

* **20:2** 20.2 - Krɛsı nɛ̂ tyí-á n yo yɔ̀, ké yĩn ye tɔ̃ Akayilɛ. Yah n tɛ 19.21. † **20:7** 20.7 - Yòh wrɔ́ gbı̃̀yı̃̀kì gben nɛ̂ tyí-á yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù mɛ n sõ nɛ samidi-á, túkù mó mɛ n sõ nɛ dimansyi-á.

n yãh tɔ́wûlɛ. À kı sɔ̃̀ n yal n pi d̃ĩndallɛ
Turası kwil. Kăh pı sɛ̃́, à Liyel wɛy yo mo pé
tyí, pópó à pɔ nɔ tyah tɔ́nɔ́ tyí. 8 Tɛ́ á pól sɔ̃̀
mɛ tùkènmɔnɔlɛ gbɛ̃́ntĩ̂n yõ wɔ̀kɔ̀ tɔ̃́-ò sɔkɔ, tɛ́
fɔ̀tnɔ̀nɔ́ mɛ tũ̀nsàhnɔ́lɛ pípí ké sɔkɔ. 9 Kètɛ̃̀npı̀kı̀
yɔ́ tɔ sɔ̃̀ mɛ álɛ pè n ye Yetikilɛ. Ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ kɔ̃
tɛ̃ fnɛ̀tír vyãh yõ. Dɔ̌, dɔy pɔ mı ǹ sɔkɔ. Ǹtɛ
Pole Liyel wɛy yõ-á sɔ̃̀ mɛ ko sɛ̃́, à pɔ dɔ, tɛ́ tɛ̃
syi yĩ̂nyõ wɔ̀kɔ̀ tɔ̃́-ò sɔkɔ, fɔ́ɔ́ à pɔ syıkı sétáh.
Păh pópó pɔ nɛ pé à yilki sah, pè à wɛ kúnɔ́lɛ.
10 Képah tɛ̃nɛ, Pole tɔ tiki pɔ, tɛ́ kɔ à yɔ̃ ǹ gbɛ̃̀n
sɔkɔ, tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Yé káh n yɛ yé yáh-ńsah
tyɛ; à mɛ min sɔkɔ.» 11 Képah náh, à ǹ syı dɔkɔ
yuku ńtɔ̃, pè kyı Tɛ̃ ǹgbɛ̃ yõke yõ wɛ̃ tyí, tɛ́ tɔ̃ yɔ̃
sɔkɔ Liyel wɛy yónɔ́lɛ, pópó à pɔ nɔ tyah dal gbĩ́
tyí, tɛ́ à pyě sɔkɔ. 12 Képah sɔkɔ, no mɛ Yetiki tɛ̃
sɔkɔ ǹ vilɛ krémkrém ǹ gbô. Yĩ mè pı yĩ́ĩ́ nı dénɔ́
ǹgbɛ̃nɛ no pól tyí.

Pole wı̀lnɔ́lɛ Turası kwil, à yuku Milɛti kwil sɔkɔ

13 Pole sɔ̃̀ kè yah tɔkɔ, à sɔkɔ Asɔsı kwil sɔkɔ,
gbáhkı̀ yõ. À sɔ̃ nɛ ápi pé yah yohnı nɛ́npɔ́, á pé
twah. Kăh pı sɛ̃́, ápi mɛ de krótókè ǹgbɛ̃ sɔkɔ,
à mɔ ǹ yahlɛ à kyı ǹnɛ n syıkı nɛ́npɔ́, ǹ twah
yĩnnɛ. 14 Wăh pɔ de, á pól de krótókè sɔkɔ, à yɔ̃
sɔkɔ à kyı yĩn Mitilɛnı kwil. 15 Képah náh, á tɔ̃
yɔ̃ sɔkɔ. Ké sèpĩ̀n ní-ò sõlɛ, á kyı yĩni tɛ̃ gbɛ̃̌nyah
yɔ́ yèsreynɛ pè n ye Kyolɛ, pnɛ yɔ nıyɔ̃́. Ké sèpĩ̀n
tɔ̃́-ò sõlɛ, á kyı sɔkɔ gbɛ̃̌nyah yɔ́ gbɔ̀pɔ pè n ye

Samoselɛ, pnɛ yɔ nıyő. Ké sèpȉn ńyấh-ò sõlɛ, á
pyě yĩni tɛ̃ Milɛti kwil. 16 Tɛ́ Pole sȍ mɛ sàlnɔ́
sɔkɔ nɛ kàh kı fɛ̃ n pı n pi, pé nɛ mɛ Yerusalɛmı
kwil Pãntekɔtı syáh syah sõlɛ. Képah ye à kɔ̃ à
yɔ̃ sɔkɔ, à náh syɔ̃ Yefɛsı kwillɛ. Ȁ sȍ pĩ nɛ páh kı
de nɛ́npɔ́, pé náh wɛ n wil n pi súú Asi gbɛ̃̆nyah
sɔkɔ.

Pole-á vȉnmɔnɔ nɛ̂nɛ Yesu yõ sɛ̃́pú yah tãm kɔ̃ Yefɛsı kwil

17 Képah sɔkɔ, Pole tɛ̃ Milɛti kwil, tɛ́ tɛ̃ntȍ mɔ
Yefɛsı kwil Yesu yõ sɛ̃́pú yah tãm tyı́ nɛ pè pɔ.
18 Pǎh pɔ yĩni tɛ̃ ǹ tnɔ̂, à yo pé tyı́ nɛ: «Ȁ tɔkɔ
ńmɔ pɔ sõ tyı́ Asi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, máh mɛ n pı sɔ̃
gbı̃́mɛgbı̃́ yé wrɔ́, yé se kélɛ n pnɛ tɛ́. 19 Mé tȍ
pı Tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyı́ gblɔ̃̆y tı́kı́nmɔnɔ kègbı sɔkɔ, à yétĩ
kwɛ. Tɛ́ Nsyifunɔ tɔ mɛ vi ń náh gbáhyı̃́ náhnáh
sɔkɔ, à yèvyãhrı náhnáhlɛ ń yĩni tɛ̃. 20 Ǹtɛ yé se
pĩ nɛ, mé náh tir yɔ́ ńtɛ̃ wɔ̃bı yélɛ nɛ̂-á kı fɛ̃ yé
tyı́ pɛkı n pi tɛ́. Mé sȍ mɛ sé póllɛ n yo yé tyı́, tɛ́
mɛ yélɛ n kwɔ tɔ́wû tùkè-ǹtȁn sɔkɔ ànɛ̂ yé gbên
tɔ sɔkɔ. 21 Mé kè yo kɔ̃ Nsyifunɔ ànɛ̂ Krɛkı névye
tɔ tyı́ nɛ, pè pé nnɔ vi mɔ, pè mɔ́ sɛ̃ ápi Tɛ̃ ǹgbɛ̃
Yesu yõ.
22 Ǹtɛ núkúnúkú, Liyel Mirki wɛ ń kyĩ mɔ mé
n sɔkɔ Yerusalɛmı kwil yɔ̀. Mé náh pĩ tir nɛ̂ tɛ̃
wɔ-á kı kyı ń yĩni n tɛ̃ n pi nɛ́npɔ́. 23 Máh nɛ̂
tɛ̃ wɔlɛ n pnɛ, mâh de kwil nɛ̂ sɔkɔ, Liyel Mirki
ńkɛ̃́nɛ kélɛ n wɛ̃kı nɛ, wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ dénɔ́ ànɛ̂
yèvyãhrı-á mɛ ń syıkı tɛ̃. 24 Ǹtɛ sépinɔ́ pól sɔkɔ,
ń gblɔ̃̆y min tɛ̃ tyı́ náh mɛ tah ń tyı́ póllɛ. Mé

náh mɛ kélɛ n mɔ n kõ kwáhtǎhlɛ. Tir nɛ̂ tyí-á
mɛ tah ń tyí, képah ye pı ń tȍ píntɛnɔlɛ; tȍ nɛ̂-á
Tɛ̃ ǹgbɛ̃ dahbı ń gbȍ sɔkɔ nɛ mé Nìvìnì tirlɛ n yo
n kõ Liyel pèpɔrı tyí sɔkɔ.
25 Ǹtɛ núkúnúkú, mé pĩ nɛ máh syɔ̃ yépi nónó
pól tyí à Liyel tɔ̃́rí tyí yo kõ, yé náh tõ ń wɛ n
yah n pi. 26-27 Ǹtɛ mé náh yé wɔ̃bı Liyel dyɔ yı̃́ı̃
tir yɔ́ ńtɛ̃nɛ, mé ye sé pól yo sɔkɔ yé tyí. Képah
ye, mé kélɛ n yo n dal n mɔ yé tyí kwɛynɛ nɛ, yé
sɔkɔ nɛy nɛ̂-à kı se tõ mɔ pu, ké kémû náh n pı
n pi ńmɔ tyílɛ.
28 Yé yé gblɔ̌y tɛ̃́nɔ́ plɛ, yè mó Liyel yípɛ̂y‡ tɛ̃́nɔ́
plɛ, Liyel Mirki-á yé sah sépi nónó yõ nɛ, yé sélɛ
n tɛ̃ plɛ. Sépi ye Yesu yõ sɛ̃́pú tı̏nkı̏lɛ, Liyel-á nónó
pı ǹ tyílɛ ǹ pídı̃́ tố kwɛ́nɔ́ gbȍ yõ.
29 Mé pĩ nɛ, ńmɔ sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, névye yísyɔ́-
á kı pɔ de yé wrɔ́ gbɛ̃́nképèl tyí kɔ̃lɛ, kı yényêh
pı yípɛ̂y sɔkɔ. 30 Tɛ́ yépi ńtɛ̃ sɔkɔ, névye túkù kı
pɔ yuku tyah mìnì wɛlɔlɛ n yo, kı Yesu tȍ sɑ̃́hpú
yõ yıkı, pè kõ pè kı pé sȍ tɛ̃. 31 Kǎh pı sɛ̃, yé yé
gblɔ̌ynɛ n kyɔmı, yè mó yé dyɔ sah nɛ n kwnɛ
nɛ, máh lésõ yé kwɔ ye tɔ̃́nɔ́, ké lékɑ̂h ké gbı̏ntɔ̃,
à vı̏nmɔnɔlɛ yé nɛ́núkù núkú pól kõ. Tɛ́ kèyǎhlɛ
ń yétı̃ ńtɛ̃ n kwɛ ké tyí sɔkɔ.
32 Tɛ́ núkúnúkú, mé yélɛ n dahbı Liyel ànɛ̂ ǹ
pèpɔrı wɛy gbȍ sɔkɔ. Tǎhkì mɛ ǹmɔ sɔkɔ kı fɛ̃
yé kõ yé kı yuku yahlɛ ǹmɔ yõ sɛ̃́nɔ́ sɔkɔ, tɛ́ wǎh
ǹ vyɑ̃hlɛ yé kõ ǹ pèpɔrı nɛ̂ tyí sɔkɔ, yé kı kè wɛ

‡ **20:28** 20.28 - Liyel yípɛ̂y nónó tyí-á n yo ásȍ sɔkɔ yɔ̀, Yesu yõ sɛ̃́pú ye pè n ye.

wɛ̃ tyí ànɛ̂ nónó pól-á mɛ Liyel tyí yõ ǹ yõ sɛ̋nɔ́ yĩnnɛ.
33 Mé náh pɔ́, ànɛ̂ sa̋n, ànɛ̂ flɔ yah kɔ̃ ǹnî yɔ́
ńtɛ̃ tyí. 34 Yé pól pĩ nɛ, máh tȍ pı ń gbȁnnɛ à yĩn
ń gblɔ̌y yı̋nnɔ́lɛ, ànɛ̂ ń kɔ́mû tɔ yı̋nnɔ́lɛ kɛ̀.
35 Mé kélɛ yé wɛ̃kı tyi pól sɔkɔ nɛ, sɛ̃́-á névi
yĩnɛ à tȍlɛ n pı, à kwâhlɛ n wɛ à yãm tãnnɛ n yohnı n mɔ, à mó ǹ dyɔ sah nɛ n kwnɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛy mɛ̀ tyílɛ wǎh nɛ̂ yo nɛ ńkɛ̋, sãm-á mɛ kɔ̋nɔ́ sɔkɔ, à kal wɛ́nsyinɔlɛ.»
36 Pole-á wɛlɔ nɔ́pi yo pɔ tyɛ, à kuku yĩn pélɛ
wɛ̃ tyí, pé pól Liyel ni. 37-38 Tɛ́ Pole sȍ yo pé tyí
nɛ, pè náh tõ pé yèpɔ wɛ n yah n pi póllɛ. Képah sɔkɔ, pé pól tyah ǹnɛ n pɔrı n tɛ̃ n pɔ à n wɛkı ǹ tyí, tɛ́ n gbo yèkwɔrı tɛ̃ tyí. Képah náh, pè kyı à tɛkı mɔ, fɔ́ɔ́ krótókè tɔ́kɔ́-ńsah sɔkɔ.

21

Pole dɔ́kɔ́nyukunɔlɛ Yerusalɛmı kwil

1 Képah sɔkɔ, áyáh pɔ wɛ yal pé tyí, á de
krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ, à yɔ̃ sɔkɔ gbɛ̆nyah yɔ́ sɔkɔ
pè n ye Koselɛ, pnɛ yɔ nıyő. Á náh kwɔ dah
fı̋ yɔ́ ńtɛ̃ sɔkɔ. Ké ďindallɛ, á yɔ̃ sɔkɔ gbɛ̆nyah
yɔ́ sɔkɔ pè n ye Wrodɛsılɛ, pnɛ yɔ nıyő. Áyáh
wil nɛ́npɔ́, á yuku Patara kwil sɔkɔ. 2 Á kyı yĩnɛ
krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́lɛ, kè mɛ n yuku Fenisi gbɛ̆nyah
sɔkɔ. Á mɛ de ké sɔkɔ, à sɔkɔ. 3 Á kyı syɔ̃ yúkɛy
gbɛ̆nyah yɔ́lɛ pè n ye Syiprilɛ, pnɛ yɔ nıyő, fɔ́ɔ́ á
ké yõ ńtɛ̃nɛ n yah. Ǹtɛ á mɛ kè mɔ á gbɛ̆yı̏nɛ̀
sȍlɛ, tɛ́ á yah mɔ Siri gbɛ̆nyahlɛ, à kyı tiki ké

kwil yɔ́ sɔkɔ pè n ye Tirilɛ. Krótókè mɛ̀ vyɔ́ kɩ
sɔ̃̀ n tiki n mɔ n pi nɛ́npɔ́. 4 Képah sɔkɔ, áyáh kyɩ
Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nónó wɛ nɛ́npɔ́, á tɛ̃ pélɛ à sèpɩ̃̀n
kwǎrninɔ pɩ. Tɛ́ kénɛ sèpɩ̃̀n sɔkɔ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú
kè yo Pole tyí Liyel Mirki gbɔ̃̀ yɔ̃ nɛ, à káh dɔkɔ
yuku Yerusalɛmɩ kwil.* 5 Ǹtɛ sèpɩ̃̀n kwǎrninɔ
nɔ́pi-á fyɔ̀ sɔkɔ, á tɔ̃ kyɩ yɔ̃ sɔkɔ á kɔ́lɔ́lɛ. Áyáh
n sɔkɔ, díbí, ànɛ̂ syɔ́, ànɛ̂ wɛ̃́npɩ̀ pól kyɩ á gbáhkɩ̀
wilki mɔ kwil náh tɩ̃̀nnɛ, yɔ́ngbalɩ sɔkɔ. Á pól
mɛ á gbètukunɔ di nɛ́npɔ́, à Liyel ni pélɛ wɛ̃ tyí.
6 Képah náh, á wɛkɩ wɛ̃ tyí, tɛ́ wɛ̃ fɩ̃n mɔ. Á
tɛ́kínmɔpu nɔ́pi mɛ pé syɩ sɔkɔ pé tɩ̃̀nnɛ. Ápi
mɛ tɔ̃ de krótókè mɛ̀ sɔkɔ 7 à yal Tiri kwil sɔkɔ,
pópó à kyɩ de kwil yɔ́ sɔkɔ pè n ye Pitolemayisilɛ.
Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye á krótókè sɔkɔ kɔ́lɔ́ yɩ̃n mɔ. Á mɛ
wil krótókè sɔkɔ, à kyɩ yah wɛkɩ kɔ̃ Yesu yɔ̃ sɛ̃́pú
tyí kwil nɩyɔ̃́, tɛ́ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̀ núkú pɩ pélɛ.
8 Ké dɩ̃ndallɛ, á pɔ yɔ̃ sɔkɔ á kɔ́lɔ́lɛ, à sɔkɔ
Sesarɩ kwil. Áyáh yɩ̃ni tɛ̃ nénpɔ́, á kyɩ twah Filipi
tyí, nɛ̂-á Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tir yó-òlɛ. Nɛ́pɩ̂ kwǎrnimi† nónó-
á lésɔ̃ pè yah wilki Yerusalɛmɩ sɔkɔ, à pɩ Yesu
tɛ̃ntɔ̃̀ névye yòhnɩ̀nmɔpulɛ, pépi sɔkɔ nɛy yɔ́ ye
sɔ̃̀ ǹnɛ. 9 Tɛ́ syɔ́npɩ̀ nɛ́pɩ̂ ǹyɛ̂h sɔ̃̀ mɛ ǹ tyí, pè
náh díbí tyí pɩ̃. Kénɛ syɔ́npɩ̀ sɔ̃̀ Liyel tɛ̃ntɔ̃nènɛ
n syi n yo. 10 Képah sɔkɔ, á mɛ sèpɩ̃̀n yísyɔ́ pɩ
nɛ́npɔ́. Á mɛ nɛ́npɔ́, tɛ́ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò yɔ́
tɔ wil Nsyude gbɛ̃̆nyah, à pɔ á wɛ. Pè ǹnɛ n ye
Akabusilɛ. 11 Wǎh pɔ á wɛ, à Pole kɔ̃ tɔkɔ, à ǹ

* 21:4 21.4 - Yah n tɛ 20.22-24. † 21:8 21.8 - Yah n tɛ 6.5 ; 8.5.

gblɔ̌y gbyȇh ànɛ̂ ǹ gbȁn pukubi kélɛ, tɛ́ nɛ, Liyel
Mirki-á yo nɛ ńkɛ̃́, sɔ̃́-á pé pukubi pé gblɔ̌ynɛ,
sɛ̃́ntɛ̃̆-á Nsyifunɔ kɩ n pukubi n pi kɔ̃ mɛ̀ nɛ́tɛ̃̂nɛ
Yerusalɛmɩ kwil, tɛ́ kɩ ǹ gbàh dɛ mɔ névye kɔ̃,
nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ. 12 Képah tɛ̃̂nɛ, áyáh
wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃́, à tahlɩ Yesu yõ sɛ̃́pú nónó-á
sɔ̏ mɛ Sesarɩ kwil, ápi pól Polelɛ n ni nɛ, à káh
dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ sɔkɔ. 13 Ǹtɛ Pole mɛ yo á
tyí nɛ, sɔ̃́ se pɩ, tɛ́ á n gbo, à n yah n kɔ̃ yèkwɔrɩ
mɔ́-ńsahlɛ pé sɔkɔ nɩ? Ńkɛ̃́, kàh kɩ sɔ̃́ yi̋n-ńkɛ̃̂nɛ
pé púkúbínɔ́ ó tyí, tɛ́ pé ku ńtɛ̃nɛ Yesu yĩnnɛ
Yerusalɛmɩ sɔkɔ, páh kè fɛ̃ syi. 14 Tɛ́ áyáh ǹ sõnɔ
vi mɔ kwlɔ sɛ̃́, á yal mɔ ǹ gbáhntɛ̃nɔlɛ, tɛ́ nɛ,
Liyel dyɔ dyɔ tɛ̃̆ ó pɩ!

15 Áyáh sèpȉn nɔ́pi pɩ pɔ n dal mɔ, á á vi, tɛ́
wɛ̃̂kì tɛ̃, à dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ sɔkɔ. 16 Tɛ́
Sesarɩ kwil Yesu tɔ̏ sɑ̃́hpú yísyɔ́ mɛ á sɔ̏ tɛ̃. Pépi
mɛ á tɛ̃ yuku dɩ̃́ yɔ́ tȉnnɛ pè n ye Mnasõnɛ. Á sɔ̏
n wil gbɛ̃̆nyah yɔ́ sɔkɔ pè n ye Syiprilɛ, pnɛ yɔ
nɩyɔ̋. Á sɔ̏ yĩnɛ à twah ǹmɔ tyí. Kénɛ dɩ̃́nɛ, Yesu
tɔ̏ sɑ̃́h-ò ye sɔ̏ ǹnɛ di mónɔ́lɛ.

Pole kyínyahnɔlɛ Nsyakɩ tyí

17 Képah sɔkɔ, áyáh kyɩ yĩni tɛ̃ Yerusalɛmɩ kwil,
Yesu yõ sɛ̃́pú mɛ á tɔ̃ sah tɛ̃ nìvìnì sɔkɔ. 18 Ké
dɩ̃ndallɛ, Pole sɔkɔ álɛ Nsyakɩ tȉnnɛ, ńyɑ̃h sɔkɔ-á
sɔ̏ Yesu yõ sɛ̃́pú tȉnkì yah tɑ̃m tɔ mɛ tùkènmɔnɔlɛ
pé tɔ̂ɔ́. 19 Wǎh kyɩ de, à wɛkɩ pé tyí, tɛ́ Liyel-
á à tɔkɔ à tyi nónó pɩ névye wrɔ́, nónó náh pɩ
Nsyifunɔlɛ, à mɛ sé pól yo wah pé tyí pnɛ́pné.
20 Pǎh képah noh sɛ̃́, pè Liyel gbilki, tɛ́ mɛ yo Pole

tyí nɛ, pé yṹnpi Pole, à kó mɛ n yah Nsyifunɔ
nɛ́kwĩ́nkí sɛ̃ Yesu yõ nı? Ǹkɛ̃́, pǎh mɛ Moyisi tyi
kȍnsàhnɔ́ wɛ̃̆kìlɛ n kɔ n yĩ́ĩ́ pé póllɛ dɛ́! 21 Ǹtɛ
à yah, no-á mɛ nɛ̂nɛ n yo ǹ tyí sɔkɔ; pǎh mɛ
n yo nɛ, Nsyifunɔ nónó pól-á mɛ karkı tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃
nɛ́káhbí wrɔ́, wǎh mɛ pélɛ n kwɔ nɛ ńkɛ̃́, pè pé
syı Moyisi tyi kȍnsàhnɔ́ náh. Wǎh mɛ n yo pé
tyí nɛ, pè káh tɔ̃ pé wɛ̃́npȉlɛ n kõ, ànɛ̂ pè káh tɔ̃
Nsyifunɔ wȁllɛ n kɔ. 22 Tɛ́ pǎh kı se mó tɔ̃ ǹ pɔ́nɔ́
noh n pi. Núkúnúkú, sɔ̃́ se pé kı pı nı? 23 Ǹkɛ̃́,
páh kı nɛ̂ yo n pi ǹ tyí, à képah pı. Díbí nɛ́pȉ̂
ǹyȇh-á mɛ ásȍ̂, nónó-á pé vyãhlɛ Liyel kõ, tɛ́ kı
ké tyi pı n pi. 24 Ǹkɛ̃́, à pè tɛ̃ sɔkɔ, ǹmɔ ànɛ̂ pépi
kyı ké tyi pı pé gblɔ̃̆y tɔ̃ sah Liyel yah, ǹmɔ mó
yĩn pé ywɔ̃ kyénɔ́ sárká gbȍ̃nwȉlkȉlɛ. Képah sɔkɔ,
no pól-á kı pĩ nɛ, páh tyi nónónɛ n nohnı ǹ tyí
sɔkɔ, gblɔ náh sélɛ, ǹmɔ ńtɛ̃ tɔ-á mɛ n kɔ Moyisi
tyi kȍnsàhnɔ́ wɛ̃̆kì yõ. 25 Ǹtɛ nónó tɛ̃̀ wɔ náh pı
Nsyifunɔlɛ, tɛ́ vi mɔ pı Yesu yõ sɛ̃́púlɛ, páh nɛ̂
yah tɔkɔ, páh kè wãrkı tɛkı mɔ tɛ pé tyí nɛ: Pè
pé gblɔ̃̆ynɛ n tɛ̃ sãh fálnɔ́ yȋlɛ, ànɛ̂ fɔ̀fíkìlɛ, ànɛ̂ tɔ̃́
kwɛ́-ńkɛ̃̂ kwáhkókè kɔ̀lɛ, ànɛ̂ tɔ̃́nɛ. 26 Képah sɔkɔ,
ďindallɛ Pole díbí nɔ́pi tɛ̃ pè sɔkɔ wɛ̃ tyí, à kyı pé
gblɔ̃̆y tɔ̃ sah. Képah náh, à de Liyel ní-ńsah gbô
sɔkɔ. Tɛ́ sõ nɛ̂-á pé gblɔ̃̆y tɔ̃nsàhnɔ́ sèpȉn kı tũ,
tɛ́ pè kı sárká wilki n pi pé nɛ́núkù núkú pól yĩn
yõ, à mɛ ké gbȉyȉkȉ yo nɛ́npɔ́.

Pole tɛ̃́nɔ́lɛ Liyel nî-ńsah gbô sɔkɔ

27 Tɛ́ sèpɩ̃̀n kwǎrninɔ nɔ́pi tyɛ́nɔ́ sɔkɔ, Nsyifunɔ
nónó-á n wil Asi gbɛ̃̌nyah sɔkɔ, pè Pole wɛ Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ. Pè mɛ tɔ́wû pól kurki mɔ ǹ yõ,
tɛ́ à tɛ̃. 28 Pè sɔ̃̀ mɛ gbo mɔ tũ nɛ ńkɛ̃́, Yisrayel tãn,
pè pé yohnɩ n mɔ oo! Pè yah dɩ̃́ mènɛ, ǹmɔ-á n yo
n yɩkɩ pépi Nsyifunɔ tyíɩ̀lɛ ywɔ̃ ywɔ̃ pól sɔkɔ, ànɛ̂
tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ tyíɩ̀lɛ, ànɛ̂ Liyel ní-ńsah gbô tyíɩ̀lɛ. Ȁ
wil képah sɔkɔ, névye nónó náh pɩ Nsyifunɔlɛ,
wǎh pè tɛ̃ de Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ. Liyel tyah
mɛ̀ ńtɛ̃ dêl kó à pɩ yɔ̀ nɩ? 29 Tɛ́ Torofimi nɛ̂-á n
wil Yefɛsɩ kwil, ǹmɔ ye léső pè wɛ ànɛ̂ Polelɛ wɛ̃
tyíɩ̀ kwil nɩyő sɔkɔ. Képah ye, pè núkú wɛ nɛ,
Pole-á à tɛ̃ de Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ. 30 Kǎh pɩ
sɛ̃́, kwil fɛ̃kɩ. Névye mɛ to wil ywɔ̃ ywɔ̃ póllɛ,
à pɔ. Pè mɛ Pole tɛ̃ yɔrɩ wil Liyel ní-ńsah gbô
náhlɛ, tɛ́ núkú ké yey vike. 31 Gbɩ̃́ nɛ̂-á sɔ̃̀ pè mɛ n
yah n kɔ̃ Pole kònmɔ-ńsahlɛ, Wrome tãn sràsyíɩ̀bí
yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ kè wɛ noh nɛ, Yerusalɛmɩ kwil pól-á
mɛ fɛ̃kɩ̀nɔ́lɛ. 32 Nɛ́npɔ́ swɔ, à núkú sràsyíɩ̀bí ye
tuke ànɛ̂ sràsyíɩ̀bí yɔ̃̀tãmnɛ, tɛ́ to sɔkɔ pélɛ tɔ́wû
mɛ̀ mɛ́-ńsah sɔkɔ. Tɛ́ tɔ́wû mɛ̀-á fyɔ̀ sràsyíɩ̀bí yɔ̃̀tɛ̃
ǹgbɛ̃ mɛ̀ wɛ à n pi ànɛ̂ sràsyíɩ̀bíɩ̀lɛ, pè núkú yal mɔ
Pole kònɔ́lɛ. 33 Képah sɔkɔ, sràsyíɩ̀bí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ
nɔ de Polelɛ, à à tɛ̃, tɛ́ nɛ, pè à pukubi kɛ̃̄lɔ́ plɔ́
nínɔ́lɛ. Tɛ́ piki yah nɛ, nɛ́dúkú nɛ̂ se ǹnɛ, ànɛ̂ tir
nɛ̂ se à pɩ nɩ? 34 Ǹtɛ tɔ́wû mɛ̀ névye pól yuku
yo mɔ tũ wɛ̃ yõ pé tyíɩ̀yónɔ́nɔlɛ sé tyíɩ̀ tyíɩ̀lɛ. Kǎh
pɩ sɛ̃́, sràsyíɩ̀bí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ̀ náh fɛ̃ tɛ̃ ké yõ pɩ̃.
Képah sɔkɔ, à nɛ sràsyíɩ̀bí Pole tɛ̃ kyɩ dah mɔ pé
wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ. 35-36 Pǎh kyɩ yĩni tɛ̃ wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃

mɛ̀ yah, tɛ́ Pole tyah n dɔkɔ ké súndɔkɔ-ńtẫn yõ, no pól ǹ sõ tɛ̃ mɛ gbo mɔ tũ nɛ, pè à ko mɔ oo, pè à ko mɔ! No-á Polelɛ n kah n yĩkɩ n kõ sɛ̃́, sràsyíbí kwlɔ pè à yɔ̃ sɔkɔ.

Pole-á ǹ vyãh kɔ̃lɩ sɔ̃́

37 Tɛ́ gbĩ́ nɛ̂-á pè n tyah dénɔ́lɛ wɔ̀kɔ̀ mɛ̀ sɔkɔ,
Pole mɛ yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ̀ syah nɛ, pé se kɩ fɛ̃ tir yɔ́
yo ǹ tyí nɩ? Yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ nɛ, è, tɛ́ wăh Krɛkɩ wɛynɛ n
nohnɩ kɛ̀! 38 Ńkɛ̃́, Yesyipti kwil dĩ́ nɛ̂-á fɛ̃kìnɔ́ pɩ
sɛ̃́ yɔ̀ sɛ̃́ yɔ̀, à tyínyêh pípú nɛ́pĩ̂ kèyõ nínɔ́ (4 000)
tɛ̃ sɔkɔ gbɛ̃̆nnɩ sɔkɔ, tɛ̃ náh ǹmɔlɛ kɛ̀. 39 Képah
sɔkɔ, Pole à syah nɛ, Nsyifu nɛy-á péwɔlɛ, pé
dúbí-ńsah tɔ́tɔ́-á Tarsɩ kwillɛ, Silisi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
Pé dúbí-ńsah kwil mɛ̀ yĩn-á mɛ wĩ̀lnɔ́lɛ. Ńkɛ̃́,
à ǹ gblɔ̃̆y yɛ, à mó yɛ pé kõ pé yo mɔ no tyí.
40 Sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ ké wɛ̃̆kìlɛ à kõ. Képah
tɛ̃̆nɛ, Pole yuku yĩn súndɔkɔ-ńtẫn yõ, tɛ́ ǹ gbɔ̃̀ pɩ
mɔ no tyí, pè mɛ yĩn sṹmm. À mɛ tyah n wɛkɩ
pé tyí Yebre wɛy‡ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:

22

1 «Ń súbí ànɛ̂ ń yṹnpyé, yé yé gblɔ̃̆y yɛ, yè mó
noh ń tyí, nɛ̂-á mé kɩ yo kɩ ń vyãh kɔ̃lɩ n pi yé
tyí.» 2 Képah sɔkɔ, păh Pole wɛ à n wɛkɩ pé tyí
Yebre wɛy sɔkɔ sɛ̃́, tyah tõ gbah pɩ sṹmm. 3 À
mɛ yo pé tyí nɛ: «Nsyifu nɛy ye ńmɔlɛ. Mé dubi
Tarsɩ kwil, Silisi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Ǹtɛ Yerusalɛmɩ
kwil mɛ̀ sɔkɔ ye mé kyãh yɔ̀. Tɛ́ Kamalyɛlɩ ye

‡ **21:40** 21.40 - Nsyifunɔ wɛy ye sɔ̃̀ Yebre wɛynɛ.

sɔ̏ kwɔ ńnɛ. À ń kwɔ yĩ̋ á náh tãn tyi kɔ̏nsàhnɔ́
wȁllɛ. Mé sɔ̏ mɛ gbah tɛ̃ yĩ̋ Liyel yõ sɛ̃́nɔ́ sɔkɔ,
sɔ̃́-á yélɛ ké sɔkɔ kwɛynɛ yɔ̀. 4 Mé Yesu yõ sɛ̃́pú
fõh, fɔ́ɔ́ à pé túkù ko mɔ. Mé pé díbí ànɛ̂ pé syɔ́
túkùlɛ n tɛ̃ n pukubi n dah n mɔ n pɔ wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ. 5 Sárká syínwȉlkȉpu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ ànɛ̂ Nsyifunɔ
yèwàhnì pól kɩ fɛ̃ pɩ ń tàrfyɔ̀lɛ ké sɔkɔ. Pépi ńtɛ̃
tyí ye lésõ mé wɛ syi sɛ́bɛ́ynɔ́lɛ nɛ mé kyɩ á no
Nsyifunɔ kõ Damasɩ kwil, mé mó Yesu yõ sɛ̃́pú
wɛ n tɛ̃ n pukubi nónó-á mɛ nɛ́npɔ́, mé pɔ pélɛ
Yerusalɛmɩ sɔkɔ, mé pɔ pè fõh.

6 Képah sɔkɔ, máh mɛ wɛ̃̀kì yõ, tɛ́ mɛ de n
tɛ Damasɩ kwillɛ, kyòo yɔ́ núkú wil yĩ̂nyõ sɔkɔ
gbȉntɔ̃̀lɛ, à pɔ kwɛ ń yõ pěrr à ń mɔ gbĩ. 7 Kăh
pɩ sɛ̃́, mé yɔ̃ syɩkɩ sétáh, tɛ́ yĩ́npɔ̃́ yɔ́ noh nɛ̂-á mɛ
n yo ń tyí nɛ: ‹Sole, Sole, kwâh nɛ̂ pɩ tɛ́ á ńnɛ n
fõh sɛ̃́?› 8 Mé mɛ piki yah nɛ, nɛ̂ se ǹmɔlɛ nɩ, Tɛ̃̀
ǹgbɛ̃? Kénɛ yĩ́npɔ̃́ tɔ̃ ké syɩ yo ń tyí nɛ: ‹Nasarɛtɩ
kwil Yesu ye ńmɔlɛ, nɛ̂-á á n fõh.› 9 Képah sɔkɔ,
máh sɔ̏ mɛ wɛ̃̀kì yõ ànɛ̂ nónónɛ, pépi tɔ sɔ̏ kyòo
mɛ̀ wɛ; tɛ́ nɛ̂-á n yo n mɔ ń tyí, pè náh tɛ̃ wɔ wɛy
noh. 10 Mé mɛ piki yah nɛ, tir nɛ̂ se mé yĩnɛ mé
pɩ nɩ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃? À mɛ yo ń tyí nɛ: ‹Yuku n de
Damasɩ kwil. Tɛ́ wáh yĩnɛ ǹ tyi nónó pól pɩ, pè
kɩ sè yo ǹ syah.› 11 Ǹtɛ kyòo mɛ̀ píkínɔ́ sɔ̏ mɛ ń
yĩ́ wɔ. Kăh pɩ sɛ̃́, áyáh mɛ wɛ̃̀kì yõ ànɛ̂ nónónɛ,
pépi mɛ ń gbɔ̏ sɔkɔ tɛ̃, à de Damasɩ kwil.

12 Tɛ́ dĩ́ yɔ́ lésõ mɛ nɛ́npɔ́ pè n ye Ananiyasilɛ.
Kénɛ dĩ́ sɔ̏ mɛ Liyel wɛ̃̀kì tɛ̃́nɔ́ plɛ, mɛ ǹ tyi

kɔ̏nsàhnɔ́lɛ n pɩ sé wȁl yõ. Nsyifunɔ nónó pól-
á sȍ mɛ nɛ́npɔ́, pé pól sȍ mɛ ǹ yı̋ngbílɛ n yo.
13 Ǹmɔ mɛ pɔ ńmɔ tnɔ̂, tɛ́ yo ń tyí nɛ: ‹Ń yű̃npi
Sole, fɛ̃ nɛ n yah ńtõ.› Wǎh yo sɛ̃, nɛ́npɔ́ swɔ ń
yı̋ yɩkɩ, mé mɛ à wɛ. 14 Képah sɔkɔ, à mɛ yo ń
tyí nɛ: ‹Liyel nɛ̂-á á náh tãn n gbilki, ǹmɔ ye ǹ
yah tɔkɔ nɛ á pé dyɔ yı̋̃nɛ n pnɛ, ànɛ̂ á pé tȍnpɩ
nɛ́gbí* wɛ yı̋nɛ, á mó ǹ vyãh wɛy noh. 15 Képah
ye, wáh tyi nónó wɛ, tɛ́ tyi nónó noh Liyel tȍnpɩ
nɛ́gbí tyí sɔkɔ, á kɩ n pɩ n pi sé yónwàh-òlɛ no
pól yı̋ yah. 16 Kǎh pɩ sɛ̃, núkúnúkú káh n tõ n
tɛ̃ n mo. Yuku, á yı̃nɛ wèlnwȉlkȉnɔ́lɛ ni sɔkɔ, á
tyípêl mó yɔ̃ mɔ ǹ kɔ̃, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yı̃n yéngbonɔ
sɔkɔ.›
17 Képah náh, mé ń syɩ sɔkɔ Yerusalɛmɩ kwil.
Tɛ́ sõ yɔ́lɛ, máh mɛ nírílɛ n pɩ Liyel ní-ńsah gbô
sɔkɔ, Liyel wɛ̃̋kínɔ́ yɔ́lɛ ń wɛ̃kɩ. 18 Mé Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛ
à mɛ n yo ń tyí nɛ ńkɛ̃́, Yerusalɛmɩ kwil tãn náh
ń tyíyónɔ́ fɛ̃ n syi n pi péwɔ tyí sɔkɔ. Képah-á,
mé sal n wil súú Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ. 19 Ǹtɛ mé
mɛ yo ǹ tyí nɛ, á no Nsyifunɔ-á kè pĩ yı̋̃ nɛ, máh
lésõ mɛ n kyɩ n pɔ á Liyel ní-ńtãn̂ vì sɔkɔ, à ǹmɔ
yõ sɛ̃́púlɛ n tɛ̃ n dah n mɔ n pɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ,
tɛ́ pélɛ n ko yèfõhlɛ; 20 à tahlɩ pǎh ǹ tyí yónwàh-ò
Yetyɛ̃nɩ ko mɔ gbı̋ nɛ̂nɛ, ńmɔ tɔ-á sȍ mɛ dò. Máh
sȍ mɛ mɔ ǹ kònmɔpulɛ, tɛ́ pɩ pé fwɔ̀mɔ̀-ǹgbnɔ
syíkí-òlɛ dò. 21 Képah sɔkɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ yo ń tyí
nɛ: ‹Fíí sɔkɔ ye mé n tɛkɩ n mɔ álɛ kwlókáhkí
névye tyí. Nɛ n yuku!›»

* **22:14** 22.14 - Liyel tȍnpɩ nɛ́gbí nɛ̂ tyí-á pè n yo yɔ̀, Yesu ye.

22 Tɔ́wû sȍ mɛ Pole wɛlɔlɛ n tɔ̃ n sah n nohnɩ,
ǹtɛ wǎh fyɔ̀ pɔ wɛlɔ nɔ́pi yo nɛ, kwlókáhkɩ́ névye
tyɩ́-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ n tɛkɩ n mɔ pélɛ, pè núkú gbo
mɔ wòhòh nɛ, ǹsɔ̃̀ntɛ̃́ névi-á yɩ̃nɛ kònmɔntonɔlɛ
sétáh yõ. Ȁ náh yɩ̃nɛ à tɛ̃ min sɔkɔ. 23 Pè sȍ mɛ
kah gbo mɔ tũ, mɛ pé flɔlɛ n dɛ n milki, tɛ́ mɛ
nɛ̀ngbɔ̃nɛ n yilki n mɔ. 24 Kǎh pɩ sɛ̃́, sràsyɩ́bɩ́ yȍtɛ̃
ǹgbɛ̃ nɛ, sràsyɩ́bɩ́ Pole tɛ̃ de pé wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ,
pè mó à ko yèfõhlɛ. Képah sɔkɔ, tir nɛ̂ yɩ̃n-á tɔ́wû
n gbo n mɔ ǹ yõ sɔkɔ, páh kɩ ké yõ pɩ̃. 25 Ǹtɛ pǎh
Pole pukubi mnɔlɛ nɛ páh ǹnɛ n ko gbɩ̃́ nɛ̂nɛ,
sràsyɩ́bɩ́ yȍtɛ̃ dɩ̃́ nɛ̂-á sȍ mɛ nɛ́npɔ́, à yo ǹmɔ tyɩ́
nɛ: «Ké wɛ̃̀kɩ̀ se mɛ yépi tyɩ́ kɩ fɛ̃ Wrome tãn gbȍ
mɔ yõ ko ǹ tùkè-ǹkɛ̃́ ńtɛ̃nɛ?» 26 Dɩ̃́-á képah noh
sɛ̃́, à kyɩ kè yo sràsyɩ́bɩ́ yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ tyɩ́ nɛ, tyɩ́túkù
nɛ̂ se à n tyah pɩ́nɔ́lɛ sɛ̃ nɩ? Ǹgbǒ Wrome tãn gbȍ
mɔ yõ-á dɩ̃́ mɛ̀nɛ dɛ́! 27 Képah sɔkɔ, sràsyɩ́bɩ́ yȍtɛ̃
ǹgbɛ̃ pɔ Pole piki yah nɛ, à yo pé syah, Wrome
tãn gbȍ mɔ yõ se ńtyɩ̃́nɔ ǹnɛ nɩ? Pole mɛ nɛ àwe-
á. 28 Pole-á yo sɛ̃́, dɩ̃́ à syah nɛ, tɛ́ pɔ́ ǹgbɛ̃-á péwɔ
tɛ̃̀ wɔ wilki, tɛ́ pɩ Wrome tãn gbȍ mɔ yõlɛ dɛ́!
Pole mɛ nɛ, ǹtɛ péwɔ tɛ̃̀ wɔ-á dubi kélɛ. 29 Képah
tɛ̃̀nɛ, nónó-á kɩ sȍ yɩ̃nɛ pè Pole ko n pi nɛ à wɛkɩ,
pè gbɛ mɔ ǹnɛ. Tɛ́ sràsyɩ́bɩ́ yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃-á kè wɛ pɩ̃
nɛ, Wrome tãn gbȍ mɔ yõ-á Polelɛ, tɛ́ pé mɛ pè
kɔ̃ pè à pukubi, ké tɩ́kɩ́ de ǹ sɔkɔ.

Pole tɛ̃́nkyɩnɔlɛ Nsyifunɔ tukey tùkèpu tɩ̃̀nkɩ̀ tyɩ́

30 Képah sɔkɔ, ké d̃indallɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ sɔ̃̀
mɛ ké tyí nɛ pé pĩ tɔ́tɔ́, tir nɛ̂ yɔ̃-á Nsyifunɔ tɔkɔ
Pole kɔ̃. Képah tɛ̃̀nɛ, à pè kɔ̃ pè kyı Pole wah mɔ,
tɛ́ mɛ tukey tùkèpu tı̃̀nkı̀ névye pól ye tuke, pépi
nónó sɔkɔ-á sárká syínwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tãmnɛ, tɛ́ pè kɔ̃
pè Pole tɛ̃ pɔ pé nıyɔ̃́.

23

1 Képah sɔkɔ, Pole tyah tukey tùkèpu tı̃̀nkı̀lɛ n
yah díkídíkí, tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Ń yṹnpyé, mé mɛ
ń fɔkɔ dal mɔ n kɔ Liyel wɛ̃̆kı̀ yɔ̃, pópó à pɔ nɔ
kwɛy tyí.» 2 Pole-á yo sɛ̃́, nónó-á sɔ̃̀ mɛ ǹ tnɔ̂,
sárká syínwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ Ananiyasi yo pé tyí
nɛ, pè ǹ vyãh mı. 3 Képah sɔkɔ, Pole mɛ yo ǹ tyí
nɛ, sékṹ sɔ̃̀ wahy nɛ̂-á ǹnɛ, Liyel-á kı mı ǹmɔlɛ.
Wăh mɛ kɔ̃ tɛ̃ ásɔ̃̂, à péwɔlɛ n tuke à yĩnɛ tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ à yo, tɛ́ mó tɔ̃ mɛ sé dêllɛ n pı nɛ pè
pé mı kè. 4 Képah tɛ̃̀nɛ, nónó-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, pè
à syah nɛ, Liyel sárká syínwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃̀nɛ
à n gbyɔ lɛ́? 5 À mɛ pè syah nɛ, pé náh sɔ̃̀ mɛ
pĩ nɛ sárká syínwı̀lkı̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃-á ǹnɛ lɔ́, pé
yṹnpyé. Ńkɛ̃́, kăh mɛ wã́rkínsàhnɔ́lɛ nɛ: «Káh á
kwil névye yɔ̃̀tɛ̃̀nɛ n gbyɔ.»

6 Képah sɔkɔ, Pole-á sɔ̃̀ mɛ kè pĩ sah nɛ, tukey
tùkèpu tı̃̀nkı̀ tɔ́ní núkúlɛ Sadusɛ̃ névye-á, tɛ́ pé
tɔ́ní mè mɛ Farisiyɛ̃ névyelɛ sɛ̃́, à tyah n kah n
wɛkı pé nıyɔ̃́ nɛ: «Ń yṹnpyé, Farisiyɛ̃ névye ye
ń dúbipúlɛ, ńmɔ tɔ mɛ Farisiyɛ̃ nɛynɛ. Tɛ́ ńmɔ
sɔ̃nɔ-á mɛ ké yɔ̃ nɛ, lékyı̂-á kı n yilki n mɔ n pi,

képah yĩn ye ńnɛ tukey sɔkɔ ásȍ yɔ̀.» 7 Pole-á fyɔ̀
képah yo n tɛ ǹsɔ̃, yékȃb ǹgbɛ̃ núkú de Farisiyɛ̃
névye ànɛ̂ Sadusɛ̃ névye wrɔ́, à pé tɔ́wû gbɛkɩ.
8 Sadusɛ̃ névye wɔ sȍ mɛ nɛ, lékó yílkínmɔnɔ
náh mɛ, yȉnyõ tȍnpɩ yɔ́ ńtɛ̃ náh mɛ, mírkí yɔ́ ńtɛ̃
náh mɛ. Ǹtɛ Farisiyɛ̃ névye wɔ mó nɛ, sé pól-á
mɛ. 9 Kǎh pɩ sɛ̃́, wãn tɔ̃ mɔ névye gbónmɔnɔ yõ.
Képah tɛ̃̀nɛ, Liyel tyi kȍnsàhnɔ́ kwɔ́pú nónó-á sȍ
n wil Farisiyɛ̃ névye tȉnkȉ sɔkɔ, pépi yísyɔ́ yuku
yahle képékèyɔ̂ nɛ, pépi náh mɛ tyítúkù yɔ́ ńtɛ̃
pínɔ́ wɛ dȉ mɛ̀ tyí póllɛ. Tɛ́nkàh mírkí yɔ́, képah
náh pɩ, Liyel yȉnyõ tȍnpɩ yɔ́-á kɩ nɛ̂ yo mɔ ǹ tyí
tɛ́? 10 Tɛ́ yékȃb-á pɔ kah pɩ sǒhsǒh sɛ̃́, tíkí mɛ
sràsyíbí yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ tɛ̃ nɛ, pǎh kɩ pɔ Pole yɔrɩ n
kɔ̃lɩ n pi. Képah sɔkɔ, à mɛ yo sràsyíbí tyí nɛ,
pè tiki kyɩ Pole tɛ̃ n yal pé wrɔ́, pè yuku ǹnɛ pé
wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ.

11 Ké lékȃh-á pɔ mɔ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wil Pole yah, tɛ́
yo ǹ tyí nɛ: «Sɔ̃́ré mɔ á gblȍy sɔkɔ. Ǹgbǒ, wáh ń
tyí yo sɔ̃́ Yerusalɛmɩ kwil, á yĩnɛ ǹ tɔ̃ ń tyí yo sɛ̃́
Wrome kwil tɔ sɔkɔ dɛ́!»

Nsyifunɔ-á yȉnvȉ nɛ̂ dahbɩ Pole gbáhkɩ̀ sȍ

12 Képah sɔkɔ, tyah-á pɔ dal Nsyifunɔ yísyɔ́
yuku Pole tyí yo syɩ wɛ̃ tyí, tɛ́ pé wo Liyellɛ nɛ,
pé náh tɔ̃̀nì yõ yõ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ yõ n pi, ànɛ̂ pé
náh wɔ wɔ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ wɔ n pi, Pole kònmɔ-
ńkɛ̃̀ sɔkɔ. 13 Tɛ́ nónó-á sȍ pɩ yȉnvȉ mɛ̀nɛ, pè kah
nɛ́pȋ tikinininɛ. 14 Képah tɛ̃̀ sɔkɔ, pè kyɩ wil sárká
syínwȉlkȉpu yȍtãm ànɛ̂ yèwàhnì tyí, tɛ́ yo pé tyí

nɛ, pépi-á pé wo Liyellɛ képékèyɔ̂ nɛ, pé náh tɔ̃̀nì
kwâh yɔ́ ńtɛ̃ dah n mɔ n pi pé vyɛ̃y sɔkɔ, Pole
kònmɔ-ńkɛ̃̂ sɔkɔ. 15 Képah-á, ńkɛ̃̂ pépi tɔ pé vyɛ̃y
pɩ núkúlɛ ànɛ̂ tukey tùkèpu tɩ̃̀nkɩ̀lɛ, pè mó kyɩ kè
yah kɔ̃ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí nɛ, à Pole tɛkɩ mɔ
pé kɔ̃. Ńkɛ̃̂, pè kè pɩ á kɩ nɛ, pè sɔ̃́ mɛ ké tyí nɛ,
pé ǹ tyi sohlɩ n yah pallɛ. Ǹtɛ pépi tɛ̃ wɔ-á kɩ pé
vi, kɩ kyɩ à syɩkɩ tɛ̃ wɛ̃kì yah sɔkɔ, kɩ à wɛ ko mɔ,
ǹ yɩ̃́níntɛ̃-ńkɛ̃̂ sɔkɔ.

16 Ǹtɛ Pole lèpi mɛ yɩ̃́nvǐ mɛ̀ tyí wɛ noh, tɛ́ Pole
nyáh sõ sràsyíbí wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ, à kyɩ kè yo à
syah. 17 Képah sɔkɔ, Pole mɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ yɔ́
ye, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, tir yɔ́-á mɛ dípír mɛ̀ tyí yo yo
tɛ̃̀nɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí. Ńkɛ̃̂, à kyɩ ǹnɛ ǹ tyí.
18 Wǎh yo sɛ̃́, dɩ̃́ mɛ kyɩ dípírlɛ, tɛ́ yo pé yɔ̃̀tɛ̃ tyí
nɛ, Pole nɛ̂ yah-á víkénɔ́lɛ wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ, ǹmɔ-
á ye yah pélɛ, tɛ́ kè yah kɔ̃ pé tyí nɛ, pé pɔ dípír
mɛ̀nɛ ǹ tyí. Wǎh mɛ ké tyí nɛ, pé tir yɔ́ yo à
syah. 19 Képah sɔkɔ, yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ dípír gbɔ̃̀ sɔkɔ
tɛ̃ pè kɛ̃kɩ gbɔ̀pɔlɛ, tɛ́ à piki yah nɛ, tir nɛ̂ se ǹ
tyí yo yo tɛ̃̀nɛ nɩ? 20 À mɛ yo ǹ tyí nɛ, Nsyifunɔ
yisyɔ́-á mɛ yo sah núkú yõ nɛ, páh kɩ pɔ à ni, à
Pole tɛkɩ mɔ pé kɔ̃ ńsɔ̃̂nɛ tukey tùkèpu tɩ̃̀nkɩ̀ tyí,
á kɩ nɛ pè sɔ̃́ mɛ ké tyí nɛ, pé ǹ tyi sohlɩ n yah
pallɛ. 21 Tɛ́ à yah, nɛ́pɩ̂ tikininí dòhnɔ̀-á mɛ pé vi
sah, mɛ Polelɛ n plɔ pèkè yɔ́lɛ. Pǎh kè yah tɔkɔ,
à pé wo nɛ, pé náh tɔ̃̀nì yõ yõ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ yõ
n pi, ànɛ̂ pé náh wɔ wɔ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ wɔ n pi, ǹ
kònmɔ-ńkɛ̃̂ sɔkɔ. Pǎh kè sah tɛ gbáhkì núkú yõ,
tɛ́ mɛ ǹmɔ ó fɛ̃̀nsyinɔ syɩkɩ tɛ̃. Ǹtɛ à káh n yɛ

pè à pilki. 22 Képah sɔkɔ, sràsyíbí yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ
dípír fin mɔ, tɛ́ kè gbah yo ǹ tyí nɛ, à káh kè yãh
ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ tyí nɛ, páh tyi nɔ́pi gbél kye péwɔ tyí
dɛ́!

Pole tɛ́kínmɔɔlɛ Sesarı kwil

23 Képah sɔkɔ, sràsyíbí yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ mɛ sràsyíbí
yȍtãm nɛ́pȋ nímí ye pɔ yo pé tyí nɛ, pè sràsyíbí
nɛ́pȋ lègbãm (200) wilki n sah, ànɛ̂ sèsèn nátãm
nɛ́pȋ tikitɔ̃ní pɔ́ gbãmnɛ, ànɛ̂ màmàl nátãm nɛ́pȋ
lègbãmnɛ (200). Pè mó pé vi sah Sesarı kwil sɔkɔ
sɔkɔ tɛ̃nɛ yɛ̃pní sȍ. 24 Pè mó tɔ̃ sèsèn yísyɔ́ wilki
n sah, sépi pɔ Pole twah yuku gbɛ̃nyah yah tɛ̃́-ò
dí̃ Felikisi tȉnnɛ, dlo yɔ́ ńtɛ̃ káh à wɛ nɔ. 25 Képah
tɛ̃nɛ, tɛ́ sɛ́bɛ́y wãrkı pè kɔ̃ nɛ, pè kyı Felikisi kɔ̃,
nɛ̂ sɔkɔ-á à yo nɛ ńkɛ̃: 26 «Ńmɔ Klode Lisyası ye
n tõ sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ á tyí, gbɛ̃nyah yah tɛ̃́-ò dí̃ pèpɛy
Felikisi. Ń wɛy mɛ á tyí. 27 Dí̃ nɛ̂-á mé n tɛkı mɔ
á tyí yɔ̀, Nsyifunɔ sȍ mɛ à tɛ̃, mɛ n yah n kɔ̃ ǹ
kònmɔ-ńsahlɛ. Ǹtɛ máh noh nɛ Wrome tãn gbȍ
mɔ yõ-á ǹnɛ, ńmɔ ànɛ̂ ń sràsyíbí mɛ kyı à tɛ̃ syi
pé tyí. 28 Ǹtɛ mé sȍ mɛ ké tyí nɛ, mé pĩ tir nɛ̂ yĩn-
á pè tɔkɔ à kɔ̃. Képah ye, mé à tɛ̃ kyı pé tukey
tùkèpu tȉnkì tyí. 29 Képah sɔkɔ ye mé pĩ nɛ, pǎh
mɛ yékȃblɛ n pı Polelɛ pé tyi kȍnsàhnɔ́ tyí yõ, tɛ́
képah tyí yõ-á pè tɔkɔ à kɔ̃. Tɛ́ sépi pól sɔkɔ, à
náh tir yɔ́ ńtɛ̃ pı nɛ̂-á yĩnɛ ǹ kònmɔɔlɛ, képah
náh pı, ǹ dáhnmɔɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. 30 Képah
náh, mé pɔ noh nɛ, pǎh mɛ yĩ́nvȉ yɔ́lɛ n dahbı ǹ
gbáhkì sȍ. Képah ye, mé núkú ǹnɛ n tɛkı n mɔ á

tyí yɔ̀. Tɛ́ nónó-á sɔ̏ mɛ tɔkɔ à kɔ̃, mé mɛ yo pé
tyí nɛ, pè kyı ké yah yo áwɔ tyí.»
31 Képah sɔkɔ, kǎh yo sɔ̃́ sràsyíbí tyí, pè mɛ kè
pı sɛ̃́. Pè kyı Pole tɛ̃ à sɔkɔ ǹnɛ lékɑ̂hnɛ, fɔ́ɔ́ à kyı
de Antipatrisi kwil. 32 Dĩndallɛ, pè sèsèn nátãm
kɔ̃ pè yɔ̃ sɔkɔ ǹnɛ, tɛ́ pé tɛ́lɔ́ mɛ pé syı sɔkɔ pé
sràsyíbí wɔ̀kɔ̀ ǹgbɛ̃ sɔkɔ. 33 Sèsèn nátãm nɔ́pi-
á fyɔ̀ kyı de Polelɛ Sesarı kwil, pè sɛ́bɛ́y mɛ̀nɛ
gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ kɔ̃, tɛ́ Polelɛ ǹ gbɔ̏ dahbı.
34 Gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ mɛ sɛ́bɛ́y mɛ̀ kar, tɛ́ Pole
piki yah nɛ, gbɛ̃̆nyah nɛ̂ nɛy se ǹnɛ nı? Wǎh noh
nɛ Silisi gbɛ̃̆nyah nɛy-á ǹnɛ, 35 à yo ǹ tyí nɛ, nónó-
á tɔkɔ à kɔ̃, pàh kı pɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, páh kı pyě nóhnɔ́
pı ǹ tyí. Tɛ́ mɛ yo pé tyí nɛ, pè à tɛ̃ ǹ yah vike n
sah Yerɔdı tɔ̃́rí kéte sɔkɔ.

24

Nsyifunɔ mɛ n yah n kɔ̃ Pole tùkè-ǹsahlɛ

1 Tɛ́ sèpɩ̏n kwâl sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, sárká
syínwɩ̏lkɩ̏pu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃ Ananiyasi tiki pɔ Sesarı
kwil, ànɛ̂ yèwàhnı̀ yísyɔ́lɛ, à tahlı wɛy pɩ̃́-ò ǹgbɛ̃
yɔ́ tyí, nɛ̂-á pè n ye Tɛrtulusilɛ. Pè sɔ̏ mɛ pɔ Pole
ye, gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ Felikisi tyí. 2 Képah sɔkɔ,
pè mɛ Pole ye yah, tɛ́ Tɛrtulusi mɛ de wɛy sɔkɔ,
à n tɔkɔ Polelɛ n kɔ̃ nɛ ńkɛ̃́, gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò
pèpɛy, yèvını ǹgbɛ̃ nɛ̂ sɔkɔ-á pélɛ kwɛynɛ yɔ̀,
ǹmɔ gbɔ̏ yɔ̃ sɔkɔ-á kè wɛ. Wǎh ǹ gbɛ̃̆nyah yah
tɛ̃ pallɛ sɔ̃́, képah-á vɩ̀nmɔnɔ náhnáh dahbı ké
sɔkɔ. 3 Wǎh n tɔ̃ n sah n pı pépi tyí sɔ̃ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́
tɑ̏ntɑ̏n pól sɔkɔ, páh n gbah n wɛkı ǹ tyí képah

yĩnnɛ. 4 Tɛ́ à ǹ kékwɛ, à mó ǹ níkí kwɔ noh pé
tyí kwéy. Pé náh pé wɛy yõ ko n pi, kè kɔ̃ kè
n pɩ n pi ǹ tyí gblɔ́vyẫhrílɛ. 5 Ńkɛ̃́, dĩ́ nɛ̂-á yɔ̀,
páh kè kyɔmɩ wɛ nɛ, wǎh mɛ pɩ tɛ̃ soh soh ńyân
tyí kɔ̃lɛ. Wǎh mɛ Nsyifunɔ yõlɛ n yɩkɩ kèkõyő
pól sɔkɔ. Ǹmɔ-á n tɛ̃ névye yahlɛ, nónó-á n kɔ
Nasarɛtɩ kwil Yesu wɛ̃̌kì yõ, nɛ̂-á gbɩ náh kélɛ.
6 Wǎh sɔ̃̀ mɛ n yah n kɔ̃ Liyel ní-ńsah gbô dêl
ńtɛ̃ pí-ńsahlɛ, képah-á pé kɔ̃ pé à tɛ̃. [Páh sɔ̃̀ nɛ
pé à tuke à yĩnɛ pépi Nsyifunɔ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ tyi
yónɔ́lɛ. 7 Ǹtɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ Lisyasɩ-á pɔ à
tɛ̃ syi pé tyí gbùgbù, 8 tɛ́ nɛ: «Nónó-á nɛ Pole
tyípínɔ́ náh mɛ plɛ, pè kyɩ tɔkɔ à kɔ̃ Felikisi
tyí.»] Képah náh, Tɛrtulusi tɔ̃ nɛ, núkúnúkú
ǹmɔ ńtɛ̃ Pole piki yah ǹ gblɔ̃̌y, képah sɔkɔ, wǎh
kɩ pĩ nɛ, tyi nónó yĩn-á pépi pɔ tɔkɔ à kɔ̃, gblɔ-á
sélɛ. 9 Képah tɛ̃̌nɛ, Nsyifunɔ mɛ dĩ́ wɛy sɔ̃̀ so mɔ
nɛ, sɛ̃́-á kè wɛ.

Pole-á ǹ vyãh kɔ̃lɩ sɔ̃́ tukey sɔkɔ

10 Képah náh, gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃́-ò dĩ́ mɛ ǹ gbɔ̃̀
pɩ mɔ Pole tyí, à wɛynɛ à kɔ̃. Képah sɔkɔ, Pole
mɛ nɛ: «Mé pĩ nɛ áwɔ-á ápi no tukey tùkè-òlɛ
ké ye náhnáh-á yɔ̀. Képah ye, ń nɩ mɛ yĩ́nnɔ́lɛ
kɩ ń vyãh kɔ̃lɩ á yah sɔkɔ. 11 Ńmɔ dɔ́kɔ́npɔnɔlɛ
Yerusalɛmɩ sɔkɔ, nɛ mé pɔ Liyel gbilki, kè náh
tɔ̃̌nì kah sèpı̀n gbɔ̃ninɔ́lɛ. Áwɔ ńtɛ̃ kɩ fɛ̃ ké níy
tɛ̃, kɩ ké gbɩ pĩ. 12 Pè náh ń wɛ mé mɛ yékẫblɛ
n pɩ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃̌nɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, képah
náh pɩ Liyel ní-ńtẫn vì sɔkɔ, képah náh pɩ kwil

fɩ̃́ yɔ́ ńtɛ̃ sɔkɔ. Mé náh se mó tɔ̃ tɔ́wû kurki mɔ
tir yɔ́ ńtɛ̃ sɔkɔ. [13] Tɛ́ pǎh pɔ tɔkɔ ńnɛ n kɔ̃ yɔ̀,
tir nɛ̂ mɛ pè kɩ fɛ̃ yo nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ gblɔ-á pé
tyíyónɔ́ nɔ́pilɛ? [14] Ǹtɛ nɛ̂ tɛ̃̀-á mé kɩ n yo n pi,
képah ye yɔ̀, mé mɛ tɔ̃̀lɛ n pɩ ń náh tãn Liyel tyí
wɛ̃̀kɩ̀ mè yõ, wɛ̃̀kɩ̀ nɛ̂-á pépi nɛ gbɩ náh kélɛ. Ǹtɛ
tyi nónó pól-á wãrkɩ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ ànɛ̂ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syínyopu sɛ́bɛ́ynɔ́ sɔkɔ, ńmɔ sɛ̃́nɔ́ mɛ sé pól yõ.
[15] Ńmɔ sõnɔ-á mɛ Liyel yõ nɛ̂ tyí sɔkɔ, pépi tɔ
sõnɔ mɛ képah ó yõ nɛ, nɛ́péplɔ ànɛ̂ nɛ́túkúnɩ̀
pól lékyɩ̂-á kɩ yilki mɔ. [16] Képah ye, mé mɛ gbah
tɛ̃ ń fɔkɔ dal mɔ n kɔ Liyel yah ànɛ̂ névye yah
sɔkɔ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́, wɛ́nyo-ńsah kɛ̃́nɛ. [17] Ń pɔ́nɔ́ nɛ̂
tyí-á mé yo yɔ̀, ye náhnáh sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh ye mé
pɔ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, à pɔ ń kwil névye yohnɩ mɔ
pɔ́lɛ, tɛ́ sárkánɔ́ wilki Liyel tyí. [18] Képah sɔkɔ ye
sɔ̃̀ pè pɔ wɛ ńnɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, máh ń
gblɔ̃̌y tɔ̃ sah gbɩ̃́ nɛ̂nɛ. Tɔ́wû náh sɔ̃̀ mɛ ńnɛ, ànɛ̂
gbrɔ̌gbrɔ̌ yɔ́ ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ mɛ n pɩ. [19] Tɛ́ Asi gbɛ̃̌nyah
Nsyifunɔ yísyɔ́ wɔ sɔ̃̀ mɛ. Mâh sɔ̃̀ mɛ tir yɔ́ pu pɩ
pè wɛ, pépi ye náhkɩ pɔ ásɔ̃̂, à pɔ tɔkɔ ń kɔ̃ áwɔ
tyí dò. [20] Képah náh pɩ, Nsyifunɔ nónó-á ásɔ̃̂ yɔ̀,
pǎh lésõ ń tɛ̃ kyɩ pé tukey tùkèpu tɩ̃̀nkɩ̀ tyí, lékàh-
à kɩ mɛ wɛ ń tyí, pè kè yo kɛ̀! [21] Tyínúkú yɔ́ ó ye
lésõ mé yo gbǎp pé tyí tukey tùkèpu yah sɔkɔ nɛ
ńkɛ̃́, máh sɛ̃ ké yõ nɛ lékyɩ̂-á kɩ n yilki n mɔ n pi,
képah yĩn-á ńnɛ tukey sɔkɔ kwɛynɛ yɔ̀ dɛ́!»

[22] Tɛ́ kwil yah tɛ̃́-ò dɩ̃́ Felikisi sɔ̃̀ mɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃
Yesu wɛ̃̀kɩ̀ dùkù pɩ̃ yɩ̃́ɩ̃́. Kǎh pɩ sɛ̃́, à tukey mè

kur mɔ sah náh tȉn yõ, tɛ́ nɛ sràsyíbí yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃
Lisyasɩ-à kɩ pɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, páh kɩ pé tir mɛ̀ yah
wah. [23] Tɛ́ mɛ nɛ, sràsyíbí yȍtɛ̃ dɩ̃́ ǹ syɩ n kyɩ
Pole dah mɔ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. À mó yɛ à kɔ̃ à nɛ
n mɛ ǹ gblɔ̌y yõ kwéy. À káh ǹ tyí névye yĩni mɔ
ǹ pɔ́nyòhnìnmɔnɔlɛ.

Pole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Felikisi ànɛ̂ Drusili tyí

[24] Sèpȉn yísyɔ́ sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, Felikisi pɔ de ànɛ̂
ǹ kyɩ Drusililɛ. Tɛ́ Drusililɛ, Nsyifu nɛy ye sȍ ǹnɛ.
Képah sɔkɔ, Felikisi pè kɔ̃ pè Pole ye yah, à pɔ
Yesu Krista yõ sɛ̃ dùkù tyílɛ n yãh ǹ tyí. [25] Ǹtɛ
Pole-á pɔ tyah n yãh gbɩ wɛ̃̆kì kɔ dùkù pèpɛy
tyí yõ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, ànɛ̂ gblɔ̌y tɛ̃́nɔ́ tyí yõ, ànɛ̂ Liyel
névye pɔ n tuke dùkù tyí yõ, képah sɔkɔ, tíkí
Felikisi tɛ̃, à mɛ yo Pole tyí nɛ, núkúnúkú tɛ̃nɛ,
wăh kɩ fɛ̃ n yuku, tɛ́ pâh pɔ wrɔ́ wɛ, páh kɩ tɔ̃ yo
mɔ ǹ tyí. [26] Tɛ́ ǹ sõnɔ sȍ mɛ ké yõ tɔlɛ nɛ, Pole-á
kɩ pé kɔ̃ n pi pɔ́lɛ; képah ye, à sȍ mɛ ǹnɛ n tɔ̃ n
ye fárfár pè yấhkìlɛ n yãh n pɔ ǹnɛ.
[27] Pè ye nínɔ́ pɩ képah tɛ̃ sɔkɔ sɛ̃́. Képah
náh, yȍtɛ̃ késấn yɔ́ pɔ Felikisi swɔ tɔkɔ pè n ye
Porsiyusi Fɛsitusilɛ. Tɛ́ Felikisi-á sȍ mɛ ké tyí nɛ
pé Nsyifunɔ dyɔ yĩ̃́ pɩ sɛ̃́, képah ye à Pole sah
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.

25

Pole ǹ gblɔ̌y tyí dahbɩ Wrome kwȋltãm yȍtɛ̃ Sesar gbȍ

1 Képah náh, gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò Fɛsitusi* pɔ́nɔ́
sèpı̃̀n tɔ̃́-ò sõlɛ Sesarı kwil sɔkɔ, à dɔkɔ yuku
Yerusalɛmı kwil. 2 Képah sɔkɔ, sárká syínwı̃̀lkı̃̀pu
yɔ̃̀tãm ànɛ̂ Nsyifunɔ nɛ́-ǹgbnɔ kyı ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́,
Pole-á tyítúkúnı̃̀ pı. 3 Tɛ́ tyah ǹnɛ n gbah n ni nɛ,
à ǹ gblɔ̃̆y yɛ pé tyí, à mó Pole kɔ̃ à pɔ Yerusalɛmı
kwil, pé ǹ tyi sohlı n yah pallɛ. Ǹtɛ kègbı tɛ̃̆
yõ, yı̃́nvı̃̆ ye sɔ̃̀ pè n pı nɛ, pé à wɛ ko mɔ wɛ̃̆kì
yah. 4 Ǹtɛ Fɛsitusi mɛ pè syah nɛ, Pole-á mɛ
dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ Sesarı kwil. Tɛ́
péwɔ ńtɛ̃ tɔ náh tɔ̃ n mo n pi pé syínsɔkɔ-ńsah
nɛ́npɔ́. 5 Ńkɛ̃́, pé yah tãm nónó-à kı fɛ̃ n tɛ̃ n pi,
pè péwɔ sɔ̃̀ tɛ̃ pé tiki yuku Sesarı kwil. Pole-à kı
se mɛ tyítúkù yɔ́ pı pè wɛ, páh kı kyı nɛ́npɔ́, pè
kı n tɔkɔ à kɔ̃.
6 Képah sɔkɔ, Fɛsitusi náh tɔ̃ tɛ̃ mo nɛ́npɔ́ à
kah sèpı̃̀n kwǎrtɔ̃nɔ, képah náh pı, gbãm yõ sɔkɔ,
tɛ́ ǹ syı sɔkɔ Sesarı kwil. Ké dı̃̆ndallɛ, à mɛ kɔ̃
tɛ̃ tukey tùkè-ǹsah sɔkɔ, tɛ́ tɛ̃ntɔ̃̀ mɔ nɛ pè pɔ
Polelɛ. 7 Pole-á pɔ gbı̃́ nɛ̂nɛ, Nsyifunɔ nónó-á
sɔ̃̀ wil Yerusalɛmı kwil, pè pɔ à mɔ gbı̃, tɛ́ tyah
lékàhlɛ ǹnɛ n kɔ̃ képékèyɔ̂ tyi náhnáh sɔkɔ. Tɛ́
tir yɔ́ ńtɛ̃ náh mɛ pé tyíyónɔ́ nɔ́pi sɔkɔ, nɛ̂-á wɛ̃kı
nɛ gblɔ-á sélɛ. 8 Képah sɔkɔ, Pole mɛ tyah ǹ gblɔ̃̆y
vyãhlɛ n kɔ̃lı nɛ, pé náh tyítúkù yɔ́ ńtɛ̃ pı à de
Nsyifunɔ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ tyí, képah náh pı Liyel
ní-ńsah gbô tyí, képah náh pı Wrome kwíltãm
yɔ̃̀tɛ̃ Sesar tyí. 9 Ǹtɛ Fɛsitusi wɔ sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ,

* **25:1** 25.1 - Fɛsitusilɛ, Wrome nɛy ye ǹnɛ. Ǹmɔ ye sɔ̃̀ Wrome kwíltãm yɔ̃̀tɛ̃ Sesar sah Nsyude gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-òlɛ.

Nsyifunɔ pé yı́ngbílɛ n yo. Kǎh pı sɛ̃́, à Pole syah
nɛ, à se kı fɛ̃ syi kyı Yerusalɛmı sɔkɔ, ǹ tukey kyı
n tuke péwɔ yı̃́ yah nı? [10] Wǎh yo sɛ̃́, Pole mɛ yo
ǹ tyí nɛ, Sesar tukey tùkè-ǹsah yɔ́ sɔkɔ-á pélɛ yɔ̀,
ǹmɔ tyí-á pé tukey yĩnɛ kè tuke. Nsyifunɔ-á yɔ̀,
pé náh tyı́túkù yɔ́ ńtɛ̃ pı pé tyí. Yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́, ǹmɔ ńtɛ̃
tɔ pı̃́nyĩnɔ-á mɛ ké sɔkɔ ó. [11] Ǹkɛ̃́, pé tyí-à kı mɛ
kah, ànɛ̂ pé mɛ tir yɔ́ pı nɛ̂-á yĩnɛ kũnɛ, pé náh
mɛ yahle pé kúnɔ́ yõ dò. Ǹtɛ pǎh tɔkɔ péwɔlɛ n
kɔ̃ tyi nónó sɔkɔ, gblɔ-à ńkɛ̃́nɛ sélɛ, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃
náh fɛ̃ pé gbàh dɛ mɔ pè kɔ̃ n pi. Páh mɛ ké
tyí nɛ, pé tyí tukey kyı n tuke Sesar tyí. [12] Képah
sɔkɔ, Fɛsitusi ànɛ̂ ǹ tukey tùkèpu tı̃̀nkı̀ mɛ wɛ̃ wɛ.
Pǎh tyɛ, à mɛ yo Pole tyí nɛ, wǎh fyɔ̀ Sesar yĩn
yo tɛ, wǎh kı kyı ǹmɔ tyí Wrome kwil sɔkɔ.

Akripa mɛ Polelɛ n piki n yah

[13] Sèpı̃̀n yísyɔ́ sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́ Akripa
ànɛ̂ ǹ dósê Berenisi pɔ yah gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dı̃́
Fɛsitusi tyí, Sesarı kwil. [14] Pè kı sɔ̃̀ sèpı̃̀n yísyɔ́
pı n pi nɛ́npɔ́. Kǎh pı sɛ̃́, Fɛsitusi mó núkú Pole
tyí wɛ kɔ̃ mɔ yãh Akripa tyí nɛ ńkɛ̃́, Felikisi-á dı̃́
yɔ́ dah mɔ sah wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ ásɔ̃̂. [15] Tɛ́ páh pɔ
yuku Yerusalɛmı kwil, sárká syínwı̃̀lkı̃̀pu yɔ̃̀tãm
ànɛ̂ Nsyifunɔ yèwàhnì-á mɛ pɔ n tɔkɔ ǹnɛ n kɔ̃
pé tyí, tɛ́ mɛ kélɛ n yah n kɔ̃ pé tyí nɛ, pé à mɔ
kũ kɔ̃. [16] Ǹtɛ páh kè yo pé tyí nɛ, kè náh n pı sɛ̃́
pépi Wrome tãn wɛ̃̆kì sɔkɔ. Pé náh wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ nɛynɛ n mɔ kũnɛ n kɔ̃, nɛ́ pé náh wɛ̃̆kìlɛ à
kɔ̃, à ǹ yo yo tɛ̃ yo névye yı̃̃́ yah, nónó-á tɔkɔ à

kɔ̃. 17 Képah sɔkɔ, kénɛ no mɛ pɔ ànɛ̂ péwɔlɛ ásɔ̂̃
sɔkɔ. Péwɔ náh sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ pé tir mɛ̀ sah mo.
Képah-á, ké ɗĩndal ńtɛ̃nɛ pé núkú yuku tukey
tùkè-ǹsah sɔkɔ, tɛ́ nɛ pè pɔ kénɛ ɗĩ́nɛ. 18 Péwɔ
tɛ̃̀-á sɔ̃̀ mɛ n sɔ̃ nɛ, névye nónó-á tɔkɔ à kɔ̃, păh
kɩ pɔ tyítúkúnì ǹgbnɔ duke duke kwãh n pi nɛ,
sépi-á à pɩ. Ǹtɛ păh pɔ, kè náh pɩ sɛ̃́. 19 Păh mɛ
pɔ yékẫb yísyɔ́ ólɛ n pɩ ǹnɛ pé yɛ̃́ngbɛ̃́ Liyel wɛ̃kì
tyí sɔkɔ ànɛ̂ Yesu yɔ́ tyí sɔkɔ nɛ̂-á lésɔ̃ ku, tɛ́ Pole
tɔ̃ mɛ n yo nɛ, wăh mɛ min sɔkɔ. 20 Kăh pɩ sɛ̃́,
péwɔ náh sɔ̃̀ pĩ, páh nɛ yĩ mɛ̀ dùkù wah n pi
sɔ̃́. Képah sɔkɔ, pé mɛ Pole piki yah nɛ, à se kɩ
kyɩ Yerusalɛmɩ kwil, ǹ tukey kyɩ tuke nɛ́npɔ́ nɩ?
21 Ǹtɛ Pole mɛ nɛ, páh mɛ ké tyí nɛ pé tɛ̃ ásɔ̂̃,
pé tyi yah mó pɔ kyɩ wah Wrome kwíltãm yɔ̃̀tɛ̃
Sesar tyí. Kăh pɩ sɛ̃́, pé mɛ nɛ pè à dah mɔ sah
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ, fɔ́ɔ́ kè pɔ nɔ ǹ tɛ́kínmɔnɔ tyí
Sesar tyí. 22 Képah sɔkɔ, Akripa mɛ yo Fɛsitusi
tyí nɛ, péwɔ tɔ-á mɛ ké tyí nɛ ɗĩ́ mɛ̀ pɔ ǹ tyi yãh
pé noh. Képah tɛ̃̀nɛ, Fɛsitusi mɛ nɛ ńkɛ̃́, ńsɔ̂̃ ńtɛ̃
ó sɔkɔ, wăh kɩ pɔ ǹ tyi yãh à kɩ noh.

23 Dĩndallɛ, Akripa ànɛ̂ Berenisi pé mɔ wil
yɔ̃̀tɔ̃rí flɔ sɔkɔ, tɛ́ sràsyíbí yɔ̃̀tãm ǹgbnɔ ànɛ̂ kwil
nɛ́-ǹgbnɔ mɛ pé sɔ̃̀ tɛ̃, pè yuku tukey tùkè-ǹsah
wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ. Képah sɔkɔ, Fɛsitusi pè kɔ̃ pè pɔ
Polelɛ. 24 Wăh pɔ, Fɛsitusi mɛ de wɛy sɔkɔ tɛ́ nɛ,
yɔ̃̀tɛ̃ ɗĩ́ Akripa, ǹmɔ ànɛ̂ nónó pól-á mɛ pélɛ ásɔ̂̃
sɔkɔ yɔ̀, pé pól-á mɛ ɗĩ́ mɛ̀nɛ n yah kɛ̀. Nsyifunɔ
tɔ́wû pól-á pɔ wil pé tyí ǹ tyí sɔkɔ Yerusalɛmɩ,

ànɛ̂ fɔ́ɔ́ ásɔ̂ tɔ sɔkɔ. Pǎh mɛ gbo mɔ tũ nɛ, à
náh yĩnɛ sàhnɔ́lɛ min sɔkɔ póllɛ. 25 Ǹtɛ péwɔ
tɛ̃ wɔ náh tir yɔ́ wɛ ǹ tyi̍pi̍nı̀ sɔkɔ, nɛ̂-á yĩnɛ ǹ
kònmɔnɔlɛ. Tɛ́ wǎh fyɔ̀ ǹ gblɔ̌y tyí dahbı Wrome
kwi̍ltãm yɔ̀tɛ̃ Sesar gbɔ̀, képah-á pé nɛ, páh kı à
tɛkı mɔ à kɔ̃. 26 Tɛ́ tir nɛ̂ tɛ̃ tɔ́tɔ́-á pé kı wãrkı, kı
à tɛkı mɔ n pi Wrome kwi̍ltãm yɔ̀tɛ̃ Sesar tyí, pé
náh mɛ képah pĩ. Képah-á pé pɔ ǹnɛ pé tyí ànɛ̂
ǹmɔ ńtɛ̃ tɔ tyí ǹ wahlɛ yɔ̀tɛ̃ dı́ Akripa. Páh nɛ,
pàh kı à piki yah tɛ, pé tɛ̃ wɛ tir yɔ́ wɛ n wãrkı
ǹ tyí sɔkɔ, pé à tɛkı n mɔ Sesar tyí. 27 Péwɔ tɛ̃
tyí ké yah náh, à wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ nɛy tɛkı mɔ
Wrome kwi̍ltãm yɔ̀tɛ̃ tyí, tɛ́ à náh mó tɔ̃ tɛ̃ tyi
yah wɛ yo tɛkı mɔ ǹ tyí, nónó yĩn-á pè tɔkɔ à kɔ̃.

26

Pole-á ǹ tyi̍pi̍nı̀ yãh sɔ̃ yɔ̀tɛ̃ dı́ Akripa tyí

1 Képah sɔkɔ, yɔ̀tɛ̃ dı́ Akripa yo Pole tyí nɛ,
wɛy-á mɛ ǹ tyí, wǎh kı fɛ̃ ǹ vyãh kɔ̃lı. Wǎh yo sɛ̃,
Pole mɛ ǹ gbɔ̀ yɔ̃, tɛ́ tyah ǹ vyãh kɔ̃lınɔ́lɛ pé tyí
nɛ ńkɛ̃, 2-3 yɔ̀tɛ̃ dı́ Akripa, ǹmɔ-á pépi Nsyifunɔ
tyi̍dı̀ póllɛ n pnɛ ànɛ̂ tyi nónó yɔ̃-á pě yékâblɛ n
pı. Képah-á, nıvını ǹgbɛ̃-á kélɛ péwɔ tyí kwɛynɛ,
kı pé vyãh kɔ̃lı tyi nɔ́pi pól sɔkɔ, Nsyifunɔ-á n
tɔkɔ pélɛ n kɔ̃ tyi nónó sɔkɔ. Páh ǹnɛ n ni, à ǹ
gblɔ̌y yɛ, à mó noh pé tyí.

4 À tɔkɔ pé kètɛ̃npi̍ki̍ gbı̃́ dùkù tyí, páh sɔ̀ mɛ
pé minnɛ n pı dùkù nɛ̂nɛ pé kwil tãn wrɔ́ ànɛ̂
Yerusalɛmı sɔkɔ, Nsyifunɔ pól-á képahlɛ n pnɛ.
5 Pǎh pélɛ n pnɛ di mónɔ́lɛ. Pàh kı mɛ ké tyí,

păh kɩ fɛ̃ pé kèdùkù yo ńtɛ̃nɛ nɛ, Farisiyɛ̃ névye
t̃ìnkì sɔkɔ nɛy-á pélɛ, t̃ìnkì nɛ̂ Liyel wɛ̃kì tyí-á kah
tah. 6 N̄tɛ Liyel-á ǹ vyãh tɔkɔ pé náh tãn tyí nɛ̂
tyí sɔkɔ, péwɔ gbɔ̃̀ sàhnɔ́-á mɛ ké yõ, képah yĩn-
á pélɛ tukey sɔkɔ núkúnúkú yɔ̀. 7 Tɛ́ pépi yìkìnì
gbɔ̃ninɔ́ gbɔ̃̀ sàhnɔ́-á mɛ ké yõ nɛ, kăh kɩ n pɩ n
dal n mɔ n pi, tɛ́ mɛ gbah tɛ̃ à Liyellɛ n gbilki
ké lékẫh, ké gbìntɔ̃. Képah yõ gbɔ̃̀ sàhnɔ́ yĩn-á
Nsyifunɔ tɔkɔ péwɔ kɔ̃ yɔ̀, yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Akripa. 8 N̄tɛ
kwâh nɛ̂ se pɩ, tɛ́ ké fɛ̃nsyinɔ tɔ̃ kah tah pé no
Nsyifunɔ tyí nɛ, Liyel-á lékyîlɛ n yilki n mɔ nɩ?

9 Péwɔ ńtɛ̃ tɔ-á sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ, páh yĩnɛ pé tyi
pól pɩ, pé Nasarɛtɩ kwil Yesu yĩn yõ sɛ̃́nɔ́ yah kõ.
10 Sárká syínwìlkìpu yɔ̃̀tãm-á ké wɛ̃kìlɛ pé kɔ̃ tɛ
gbĩ́ nɛ̂nɛ, páh Yesu yõ sɛ̃́pú náhnáh tɛ̃ dah mɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. Tɛ́ pàh sɔ̃ sɔ̃̀ pélɛ n ko n mɔ
fyélɛ, péwɔ kè fɛ̃ n syi. Képah-á pé pɩ Yerusalɛmɩ
kwil. 11 Páh sɔ̃̀ mɛ n de n kɔ̃ pépi Nsyifunɔ Liyel
ní-ńtẫn vì sɔkɔ, à Yesu yõ sɛ̃́púlɛ n tɛ̃ n fõh, tɛ́
mɛ ké tyí nɛ pé pè kyĩ mɔ, pè Yesu yõ sɛ̃́nɔ́ yal
mɔ. Tɛ́ pé fɔkɔ vyẫhnkàhnmɔnɔ tɛ̃ tyí pélɛ, páh
ńkɛ̃́nɛ pé nyáh sõ ǹ kyɩ pélɛ n fõh kwlókáhkínɔ
tɔ sɔkɔ.

12 Sɛ̃-á sõ yɔ́lɛ, sárká syínwìlkìpu yɔ̃̀tãm mɛ
tɛ̃́nwɛnɔ ànɛ̂ wɛ̃kìlɛ pé kɔ̃, pé yuku à n yuku
Damasɩ kwil. 13 N̄kɛ̃́, yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ Akripa, páh sɔ̃̀ mɛ
wɛ̃kì yõ gbìntɔ̃ pɔ̃́lɛ, tɛ́ mɛ kyòo yɔ́ wɛ kè wil
yî̃nyõ, nɛ̂-á piki kal gbĩnɛ, à pɔ kwɛ péwɔ ànɛ̂
pé wɛ̃kì kɔ́mû yõ pěrr, à pé mɔ gbĩ. 14 Képah

tɛ̃nɛ, pé pól syɩkɩlɩ sétáh tɛ́ péwɔ mɛ yĩ́npɔ̃ yɔ́
noh kè mɛ n yo pé tyí Yebre wɛy sɔkɔ nɛ ńkɛ̃:
«Sole, Sole, kwâh nɛ̂ pɩ tɛ́ á ńnɛ n fõh sɛ̃? Ǹgbǒ
gbȍ nɛ̂-à yahle náh vȉnɔ́lɛ, képah ye n kwɔ dɛ́!»
15 Kăh pɩ sɛ̃, pé mɛ piki yah nɛ, nɛ̂ se ǹmɔlɛ nɩ,
Tɛ̃ ǹgbɛ̃? Ȁ mɛ yo pé tyí nɛ: «Yesu ye ńmɔlɛ, nɛ̂-
á á n fõh. 16 Ǹtɛ yuku n yĩn á gbyɛ̂h yõ. Máh ń
gblɔ̌ynɛ ǹ wɛ̃kɩ tir nɛ̂ yĩnnɛ, képah wɛ yɔ̀: Mé nɛ
á pɩ ń tȍnpɩlɛ. Sɔ̃-á á wɛ ńnɛ yɔ̀, á kɩ kélɛ n yah
n yo n kɔ̃, à tahlɩ tyi nónó tɔ-á mé kɩ pɔ ǹ wɛ̃kɩ
n pi náhlɛ. 17 Mé kɩ ǹ pwah mɔ wilki Nsyifunɔ
ànɛ̂ kwlókáhkínɔ névye gbȍ, pépi nónó tyí-á mé
n tɛkɩ n mɔ álɛ. 18 Mé álɛ n tɛkɩ n mɔ pé tyí nɛ,
á kyɩ pé yĩ́ yɩkɩ, pè kɔ̃ pè wil fɛ̃ntȗ sɔkɔ pè pɔ
kyòo yah. Pè mó wil sétȁn yȍtɛ̃ yɔ̃rɩ sɔkɔ pè pɔ
Liyel tyí, pé tyípêl kɔ̃ sè yɔ̃ mɔ pè kɔ̃, pè mó kyɩ
tɛ̃-ǹsah wɛ Liyel wɛ̃npȉ wrɔ́, nónó-á mɛ Liyel tyí
yõ ńmɔ yõ sɛ̃nɔ́ yĩnnɛ.»

19 Pole-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛlɔ nɔ́pi yo tɛ, à ǹ
syɩ yo Akripa tyí nɛ ńkɛ̃, yȍtɛ̃ dĩ́, páh tyi nónó
noh, tɛ́ tyi nónó wɛ wɛ̃kínɔ́ mè sɔkɔ nɛ̂-á n wil
Liyel tyí, pé náh yahle sé pínɔ́lɛ. 20 Tɛ́ Damasɩ
tãn ǹgbò tyí-á pé yo sélɛ. Képah náh, pé mɛ sè
yo Yerusalɛmɩ tãn tyí, ànɛ̂ Nsyude gbɛ̆nyah tãn
póllɛ, à tahlɩ kwlo kwlo tɛ́lɔ́ tyí. Páh kè yo pé
pól tyí nɛ, pè pé nnɔ vi mɔ, pè mó Liyel wɛ̃kì tɛ̃.
Ǹkɛ̃, pè tyípéplɔlɛ n pɩ, nónó-á n wɛ̃kɩ nɛ gbɩ yõ,
pé nnɔ-á vi mɔ. 21 Tɛ́ képah yõ sɔkɔ-á Nsyifunɔ
tɛ̃ pélɛ, gbĩ́ nɛ̂-á sȍ pé mɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ.
Păh sȍ mɛ n yah n kɔ̃ pé kònmɔ-ńsahlɛ. 22 Ǹtɛ

Liyel yòhnìnmɔnɔ gbɔ̏ yõ, páh mɛ min sɔkɔ à pɔ
syɩ kwɛy tyí. Tɛ́ páh tõ ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, gblɔ yo yĩnnɛ
tahbɩ ànɛ̂ yãm tãn tyí. Liyel tɛ̃ntɔ̏ syínyopu ànɛ̂
Moyisi-á tyi nónó tyí yo nɛ, săh kɩ pɔ n pɩ n pi,
pé náh tir yɔ́ ńtɛ̃ yo kah mɔ sépi yõ, sépi nónɔ́-á
yo nɛ ńkɛ̃́: 23 Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-á kɩ yèvyãhrɩ
pɩ kɩ ku. Tɛ́ ǹmɔ-á kɩ n pɩ n pi nɛ́gbennɛ, kɩ yilki
mɔ lékyî sɔkɔ. Wăh kɩ pɔ pwáhnmɔnɔ tyí yo
wah kyòo pépi Nsyifunɔ tyí ànɛ̂ névye tɛ́lɔ́ tyí.
24 Tɛ́ Pole-á mɛ ǹ tyi yah yónɔ́ sɔkɔ sɛ̃́ mɛ
ǹ vyãhlɛ n kɔ̃lɩ, Fɛsitusi wɛkɩ páhpáh ǹ yõ nɛ
ńkɛ̃́, ǹ yɔ̏gbèkè náh mɛ, ǹ kărn pínɔ́ képékè-á ǹ
yɔ̏gbèkè yuku. 25 Ǹtɛ Pole mɛ yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́,
yɔ̏tɛ̃ pèpɛy, pé yɔ̏gbèkè náh yuku dɛ́! Gblɔ ànɛ̂
yèsrey wɛlɔ ó kɔ́kɔ́-á pé n wɛkɩ. 26 Ǹkɛ̃́, tyi nɔ́pi
sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh pɩ sètĩ̏n sɔ̏ sɔkɔ, pé sɛ̃́nɔ́-á mɛ ké
yõ nɛ, yɔ̏tɛ̃ dɩ̃́ Akripa ńtɛ̃ pɩ̃́nɔ́-á mɛ sé sɔkɔ dò.
Képah-á, pé kɔ̃ pé kélɛ n yo n dal n mɔ ǹ yah sɔkɔ
nìsãhlɛ. 27 Ǹtɛ yɔ̏tɛ̃ dɩ̃́ Akripa, à kó sɛ̃ Liyel tɛ̃ntɔ̏
syínyopu wɛlɔ yõ nɩ? Péwɔ tɛ̃-á pĩ nɛ wăh sɛ̃ sé
yõ. 28 Képah sɔkɔ, Akripa mɛ yo Pole tyí nɛ, kàh
náh kɩ nɛ pé mo kwéy, wăh náhkɩ núkú péwɔ vi
mɔ pɩ Yesu yõ sɛ̃-òlɛ.* 29 Pole mɛ yo ǹ tyí nɛ, kàh
kɩ se pɩ núkúnúkú ò, kàh kɩ se mo ò, péwɔ tɛ̃-á
mɛ Liyellɛ n ni nɛ, kè káh yĩn ǹmɔ ńtɛ̃ ó tyí, ńkɛ̃́
nónó pól tɔ-á mɛ pé wɛlɔlɛ n nohnɩ kwɛynɛ yɔ̀,
pé pól pɩ péwɔ tyí kɔ̃lɛ, Yesu yõ sɛ̃púlɛ, tɛ́ kârn
wɔ káh mɔ pépi tyí.

* **26:28** 26.28 - Wrɔ́ mɛ̀ sɔkɔ, névye sõnɔ mɛ sé tyí tyílɛ. Túkù sõnɔ sɔkɔ, kɔ̃́ ye Akripa Polelɛ n ko. Túkù sõnɔ sɔkɔ mó, Pole wɛy ǹ nɩ tɛ̃.

30 Képah náh, yȍtɛ̃ dɩ́ Akripa yuku, ànɛ̂
gbɛ̃̆nyah yah tɛ̃́-ò dɩ́ Fɛsitusilɛ, ànɛ̂ Berenisilɛ, à
tahlɩ nónó pól-á sȍ mɛ kɔ̃́ntɛ̃̆nɔ́lɛ pélɛ. 31 Ǹtɛ
păh wil, pè tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ, dɩ́ mɛ̀ náh tir
yɔ́ ńtɛ̃ pɩ, nɛ̂-á yĩnɛ ǹ kònmɔnɔlɛ, képah náh
pɩ, ǹ dáhnmɔnɔlɛ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ. 32 Képah
sɔkɔ, Akripa mɛ yo Fɛsitusi tyí nɛ, dɩ́ mɛ̀ à sȍ
mɛ ǹ tukey tyí dáhbí-ńkɛ̃̂nɛ Wrome kwíltãm yȍtɛ̃
Sesar gbȍ sɔkɔ, wăh yĩnɛ fɩ́nmɔnɔlɛ.

27

Fɛsitusi nɛ pè sɔkɔ Polelɛ Wrome kwil

1 Képah sɔkɔ, kăh pɔ sah núkú yõ nɛ, áyáh kɩ
yuku n pi Wrome kwíltãm yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ Sesar tyí
Yitalɩ gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, pè mɛ Pole ànɛ̂ wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ névye yísyɔ́ dahbɩ sràsyíbí yȍtɛ̃ yɔ́ gbȍ, nɛ
à sɔkɔ álɛ. Dɩ́ mɛ̀ yĩn ye sȍ Nsyulyusilɛ. Ǹmɔ
ye sȍ Wrome tãn sràsyíbi tȉnkȉ yɔ́ yȍtɛ̃̆nɛ nɛ̂-á
pè n ye Wokustilɛ. 2 Képah tɛ̃̆nɛ, á de Adramiti
kwil krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ, à sɔkɔ. Krótókè mɛ̀
kɩ sȍ n syɔ̃ n pi Asi gbɛ̃̆nyah krótónè yɩ́n-ńtɑ̂n
sɔkɔ. Arisitarkɩ sȍ mɛ álɛ, nɛ̂-á n wil Masedonɩ
gbɛ̃̆nyah kwil yɔ́ sɔkɔ pè n ye Tesalonikilɛ. 3 Ké
dĩndallɛ, á kyɩ de Sidõ kwil. Ǹtɛ Nsyulyusi sȍ mɛ
Pole tɛ̃́nɔ́ plɛ. Kăh pɩ sɛ̃́, à wɛ̃̆kìlɛ Pole kɔ̃ nɛ, à
kyɩ yah ǹ kódíbí tyí, pè kɔ̃ pè à wɛ n yohnɩ n
mɔ. 4 Képah náh, áyáh yal nɛ́npɔ́, yɑ̃́hkí sȍ mɛ
álɛ n fwo. Kăh pɩ sɛ̃́, á syɔ̃ gbɛ̃̆nyah yɔ́ gbɔ̀pɔ pè
n ye Syiprilɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́. Képah sȍ mɛ yɑ̃́hkí

yah kõ sah á tyí kwéy. 5 Tɛ́ yɔ̃ sɔkɔ pnɛ yɔ sɔkɔ,
à syɔ̃ Silisi gbɛ̃̆nyah ànɛ̂ Pãnfili gbɛ̃̆nyah gbɔ̀pɔ, à
kyı tiki Mira kwil, Lisi gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. 6 Áyáh mɛ
nɛ́npɔ́, Wrome tãn sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ mɛ Alɛkisãdri
kwil krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ wɛ, nɛ̂-á kı sɔ̃̀ n yuku n pi
Yitalı* gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. À mɛ á dah mɔ képah sɔkɔ.
7 Á sèpı̃̀n náhnáh pı, tɛ́ á náh sɔ̃̀ mɛ fɛ̃ n to súú.
Á yèvyãhrı kah pı, tɛ́ pyě yı̃ni tɛ̃ Knidi kwil dé-
ńsahlɛ yúkɛy. Ǹtɛ yɑ̃́hkí-á sɔ̃̀ mɛ álɛ n fwo nɛ́npɔ́
tı̃̀n yúkúnɔ́lɛ sɛ̃́, gbɛ̃̆nyah nɛ̂-á pè n ye Krɛtılɛ pnɛ
yɔ nıyɔ̃́, á syɔ̃ képah dónmɔ-ńsah yɔ́ gbɔ̀pɔ pè n
ye Salmonenɛ. Nɛ́npɔ́ sɔ̃̀ mɛ yɑ̃́hkí yah kõ sah á
tyí kwéy. 8 Á yèvyãhrı pı nɛ́npɔ́ sɔ́kɔ́-ńsah sɔkɔ,
à kyı yı̃ni tɛ̃ Krɛtı fı̃́ yɔ́ sɔkɔ pè n ye Krótónè yı̃́n-
ńsah pèpɛynɛ. Lası kwil mɛ nɛ́npɔ́ tnɔ̂.

9 Légbı̃́nɛ, wrɔ́ náhnáh sɔ̃̀ mɛ sɔkɔ tɛ. Tɛ́
Nsyifunɔ fílsɑ̃̀hkì sɔ̃̀ níkì tɛ̃ gbı̃́-á sɔ̃̀ mɛ sɔkɔ tɛ sɛ̃́,
yɑ̃́hkí sɔ̃̀ mɛ kõ. Kǎh pı sɛ̃́, krótókè tónɔ́ sɔ̃̀ mɛ
pı dlolɛ. Képah ye, Pole mɛ ké gbáhdyâh di pé
tyí nɛ, 10 pé kódíbí, péwɔ-á kè wɛ tɛ nɛ, krótókè
tónɔ́ náh tɔ̃ fɛ̃ n yɔ̃ n sɔkɔ n pi, nɛ́ dlo náh wɛ
ké sɔkɔ. Tɛ́ kè náh n yı̃n n pi krótókè ànɛ̂ ké
sɔkɔ vyɔ́ yíkínɔ́ képékè ó tyí dɛ́, pépi tɔ min-á kı
n syah n wũ ké sɔkɔ. 11 Ǹtɛ sràsyíbí yɔ̃̀tɛ̃ dı̃́ sɔ̃̀
mɛ sɛ̃ krótókè tó-ò dı̃́ ànɛ̂ ké yɔ̃̀tɛ̃ wɛy yɔ̃ sɔkɔ, à
kal Pole tyílɛ. 12 Tɛ́ Krɛtı gbɛ̃̆nyah krótónè yı̃́n-
ńsah mè náh sɔ̃̀ mɛ plɛ kwɔ̀vırı gbı̃́nɛ. Képah ye,

* **27:6** 27.6 - Yitalı gbɛ̃̆nyah sɔkɔ ye Wrome kwillɛ.

névye kan sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, kàh kı fɛ̃ n pı n pi, pé yĩni tɛ̃ ké krótónè yĩ́n-ńsah yɔ́ sɔkɔ pè n ye Fenikisilɛ, pé kyı kwɔ̀vırı gbĩ́ pı nɛ́npɔ́. Nɛ́npɔ́ sɔ̃̀ mɛ Krɛtı gbĩ̀yiki tĩ̀nnɛ.

Yɑ̃́hpékè yɔ́ kɔ̃̀nɔ́lɛ pnɛ yɔ sɔkɔ

13 Képah sɔkɔ, yɑ̃́hkí yɔ́ tyah n kõ n wil fálfál yɔ
nıyɔ̃́ tĩ̀nnɛ. Képah tɛ̃̀nɛ, pè sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ páh nɛ̂
yah tɔkɔ, kăh kı fɛ̃ pı, tɛ́ mɛ krótókè yĩn mɔ mɔ
vyɔ́ngbílkı̀ dɔkɔ mɔ, krótókè kɔ̃ kè tyah n sɔkɔ, à
kyı tɔrı sɔkɔ Krɛtı gbɛ̃̀nyah gbɔ̀pɔlɛ. 14 Dŏ kwéy,
yɑ̃́hpékè yɔ́ kõ wil ymɔ yõ à tiki pɔ mı á sɔkɔ.
Yɑ̃́hkí mɛ̀ yĩn ye sɔ̃̀ Yerakilõnɛ. 15 Kè pɔ á krótókè
tɔkɔ n yuku gbɛ̃̀ntɛ̃̀náhlɛ, á náh tɛ̃ wɛ ké yah kõ.
Á mɛ á gblɔ̌y fin mɔ kè kɔ̃. 16 Kè kyı sɔkɔ álɛ
gbɛ̃̀nyahpír yɔ́ tnɔ̂ pè n ye Kodalɛ, pnɛ yɔ nıyɔ̃́.
Kénɛ gbɛ̃̀nyah sɔ̃̀ mɛ yɑ̃́hkí yah kõ sah á tyí kwéy.
Kăh pı sɛ̃́, krótópír nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ tóhnmɔnsàhnɔ́lɛ
krótókè ǹgbɛ̃ tyí, á gbah tɛ̃, à képah wɛ yɔrı dah
mɔ ké sɔkɔ yèvyɑ̃hrılɛ. 17 Ké dáhnmɔntɛnɔ náh,
á mnɔlɛ krótókè ǹgbɛ̃ pukubi kore vi nɛ kè káh
kwɔkı. Tɛ́ tíkí-á sɔ̃̀ mɛ á tɛ̃ nɛ á káh kyı n nir Libi
gbɛ̃̀nyah sèmĩ̀yɑ̃́hrí sɔkɔ sɛ̃́, képah ye á krótókè
yɔ̃̀tah flɔ kũ, sépi nónó gbɔ̃̀ yõ-á ńkɛ̃́nɛ yɑ̃́hkí kélɛ
n tu n mɔ súú, tɛ́ mɛ á gblɔ̌y fin mɔ yɑ̃́hkí kɔ̃ kè
n yuku álɛ. 18 Dĩndallɛ, yɑ̃́hkí sɔ̃̀ mɛ yɔ̃ sɔkɔ álɛ n
kah fwo sɛ̃́, kăh pı sɛ̃́, pè krótókè tɔ́kɔ́bí wilki min
dah mɔ pnɛ yɔ sɔkɔ. 19 Sèpĩ̀n tɔ̃́-ò sõlɛ, krótókè
tópú tɔ mɛ ké tɔ̃̀npìvyɔ́ túkù wilki ké sɔkɔ, à min

dah mɔ pnɛ yɔ sɔkɔ pé gblɔ̌y. [20] Kè sɔ̏ mɛ pɩ sèpɩ̏n
náhnáhlɛ, tɛ́ á náh gbĩ wɛ yah yɩ̃́nɛ, képah náh
pɩ, ńwɔ̃ kèpyelɛ. Yɑ̃́hkí sɔ̏ mɛ peke tɛ̃ sɛ̃́, fɔ́ɔ́ á
náh tɔ̃ mɛ pɔ n sõ nɛ, áyáh kɩ pwah.

[21] Kǎh pɩ sɛ̃́, á sɔ̏ mɛ sèpɩ̏n náhnáh pɩ yõke
yɔ̃́-ńkɛ̃̏nɛ. Képah sɔkɔ, Pole mɛ yuku yĩn no pól
nɩyɔ̃́, tɛ́ nɛ ńkɛ̃́, pé kódíbí, pǎh sɔ̏ yĩnɛ pè sah
péwɔ yóré yõ, pé mó wũ Krɛtɩ gbɛ̃̏nyah. Képah-à
sɔ̏ mɛ pɩ, páh dlo nónó gbal, ànɛ̂ yíkínɔ́ nónó-á
pɩ pé tyí yɔ̀, sè náh náhkɩ pé yĩni n tɛ̃ n pi dò!
[22] Ǹtɛ núkúnúkú, páh kélɛ n yah n kɔ̃ pé tyí nɛ,
pè pé nɩ syɑ̃h, ńkɛ̃́ ǹnî yó ńtɛ̃ yõ náh yĩ n pi à
wil krótókè tyí sɔkɔ. [23] Ńkɛ̃́, Liyel nɛ̂ tyí yõ-á
péwɔlɛ pé tɔ̏lɛ n pɩ ǹ tyí, ǹmɔ yɩ̃̂nyõ tɔ̏npɩ yɔ́-á
wil pé yah lékɑ̃̂h mè sɔkɔ, [24] tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Káh
tíkí pɩ, Pole! Á kɩ n yĩn n pi Wrome kwíltãm yɔ̏tɛ̃
Sesar yah sɔkɔ, kɩ á yɔ̃́tyí yo ǹ tyí. Tɛ́ névye nónó
pól-á mɛ n yuku álɛ krótókè sɔkɔ, áwɔ gbɔ̏ yõ, pé
sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ yõ náh n yĩ n pi.» [25] Képah-á, péwɔ
Pole sɛ̃̏nɔ́-á mɛ Liyel yõ nɛ, kǎh kɩ n pɩ n pi sɔ̃-á
ǹ yɩ̃̂nyõ tɔ̏npɩ yo kélɛ pé tyí. Képah-á, pè pé nɩ
syɑ̃h pé kódíbí. [26] Ǹtɛ krótókè tɛ̃̏ wɔ-á kɩ kyɩ n
yɩkɩ n pi pé tyí yɔ nɩyɔ̃́ kwil yɔ́ sɔkɔ dɛ́!

[27] Légbɩ̃́nɛ, yɑ̃́hkí sɔ̏ mɛ yɔ̃ sɔkɔ álɛ n fwo n
yuku sɛ̃̏ pnɛ yɔ yõ, nɛ̂-á pè n ye Mediteranɩnɛ,
fɔ́ɔ́ à pɔ syɩ ké sèpɩ̏n gbɔ̃nyɑ̃́h-ò sõ lékɑ̃̂h tyí. Tɛ́
lénɩ mɔ́nɔ́ wrɔ́ sɔkɔ, krótókè tópú sɔ̏ kè sõ nɛ,
áyáh mɛ de n tɛ kènkwɑ̃̏h yõlɛ, [28] tɛ́ yɔ́ntî sɑ̃h sɑ̃h
kwâh min dah mɔ yɔ sɔkɔ, tɛ́ kè wɛ ké súkúlínɔ́

mɛ mɛ́tɛ́rnɔ́ yõgbãm pɔ́ kwǎrninɔlɛ. Áyáh yuku
yahlɛ kwéy, pè tɔ̃ kè min dah mɔ, tɛ́ kè wɛ ké
súkúlínɔ́ mɛ mɛ́tɛ́rnɔ́ túkúrí pɔ́ kwǎrtɔ̃nɔlɛ. 29 Pè
sɔ̃̀ mɛ tíkílɛ n pɩ nɛ, krótókè káh pɔ kyɩ syɩ dyêh
yísyɔ́ tyɩ́, kè yɩkɩ. Képah ye, pè krótókè yĩn mɔ
mɔ vyɔ́ngbîl ǹyẽ̂h dah mɔ krótókè náh tĩ̀nnɛ, tɛ́
mɛ tyah dálnɔ́ ólɛ n dɛkɩ. 30 Ǹtɛ krótókè tópú sɔ̃̀
mɛ n yah n kɔ̃ tó-ńsahlɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, pè krótópír
tiki mɔ yɔ yõ, tɛ́ nɛ páh nɛ pé krótókè yĩn mɔ
mɔ vyɔ́ngbîl dah mɔ krótókè yah tĩ̀nnɛ. 31 Képah
sɔkɔ, Pole mɛ yo sràsyíbí ànɛ̂ pé yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ tyɩ́ nɛ
ńkɛ̃́, díbí nɔ́pi-à kɩ wṹ-ńkɛ̃́nɛ krótókè sɔkɔ, pépi
náh tɛ̃ wɛ n pwah n pi dɛ́! 32 Képah sɔkɔ, mnɔ
nónó-á sɔ̃̀ tɛ̃ sah krótópírlɛ, sràsyíbí núkú sépi
kɔ̃lɩ mɔ kè kɔ̃ kè sɔkɔ.

33 Képah náh, tyah-á pópó n dal, Pole kè yah
kɔ̃ no pól tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́, pè yõke yõ. À nɛ ńkɛ̃́, ké
sèpĩ̀n gbɔ̃nyã́h-ò-á kwɛynɛ yɔ̀, pé yáh-ńsah mɛ
tyɛ tɛ̃ pópó, pè náh mɛ fɛ̃ yõkelɛ n yõ. 34 Ǹtɛ
yõke vyãh-á mó tɔ̃ mɛ pé min pwáhnɔ́ tyɩ́ sɔkɔ.
Képah-á, páh kélɛ n yah n kɔ̃ pé tyɩ́ nɛ, pè yõke
yõ. Ńkɛ̃́, pé sɔkɔ nɛy yɔ́ ńtɛ̃ yɔ̃̀yén pɔ́ núkú fyé
náh n mɔ n pu n pi. 35 Képah yɔ́ntɛnɔ náh, Pole
búrn tɔkɔ, tɛ́ wɛkɩ Liyel tyɩ́ no pól yĩ́ yah, tɛ́ kè
kwɔ à tyah n tah. 36 Képah sɔkɔ, no pól nɩ sũ, pé
tɔ mɛ yõke yõ. 37 Névye nónó-á sɔ̃̀ mɛ krótókè mè
sɔkɔ, á pól sɔ̃̀ mɛ nɛ́pĩ̂ lègbãm tikitɔ̃ní pɔ́ gbãm
pɔ́ kénúkòlɛ (276). 38 Á pól-á yõ tɔ̃ tɛ gbĩ́ nɛ̂nɛ, á
sèmukɔ wilki min dah mɔ yɔ sɔkɔ krótókè kɔ̃ kè
pɩ fáhfáh.

Krótókè tyí yíkínɔ́lɛ pnɛ yɔ sɔkɔ

39 Képah tɛ̃̆nɛ, tyah-á pɔ dal krótókè tópú náh
sȍ mɛ kènkwȁh yõ yah pĩ. Pǎh pɔ yɔ kéngbárkì
yɔ́ kyɔmɩ wɛ, nɛ́npɔ́ mɛ wɛ́nyı̃́n-ńsahlɛ, pè nɛ
páh kɩ yuku yah nɛ́npɔ́ krótókèlɛ, kàh kɩ fɛ̃ n
pɩ n pi. 40 Képah sɔkɔ, pè krótókè yĩn mɔ mɔ
vyɔ́ngbîl dɛ mɔ sè kɔ̃ sè wũ pnɛ yɔ sɔkɔ. Tɛ́
núkú yɔ̃ sɔkɔ krótókè yah tɛ̃ tɛ̃ yı̂ tɔ wah mɔ,
ké yah tɛ̃ yĩnnɛ. Tɛ́ mɛ fwɔ toh yı̂̃nyõ, krótókè
yah tı̏̃nnɛ, yȃ́hkí kɔ̃ kè kélɛ n tu n mɔ, tɛ́ pé yah
mɔ à yɔ kéngbárkì mènɛ n yĩkɩ. 41 Ǹtɛ pè kyɩ
yĩni tɛ̃ yɔ́ntáh sèm̀iyȃ́hrí fı̏̃ yɔ́ tyí, à nir ké sɔkɔ.
Krótókè yah tı̏̃n sȍ mɛ kyɩ di sèm̀iyȃ́hrí sɔkɔ, fɔ́ɔ́
kè náh mɛ fɛ̃ n yike, tɛ́ níkwı̂l mɛ ké náh tı̏̃nnɛ n
mɩ n kwɔkɩ n pɔ. 42 Képah sɔkɔ, sràsyíbí sȍ mɛ n
yah n kɔ̃ wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ névye kònmɔ-ńsahlɛ.
Tíkí sȍ mɛ pè tɛ̃ nɛ, pè káh pɔ n yɔ̃ n wil n to n
pwah. 43 Ǹtɛ sràsyíbí yȍtɛ̃̆ dı̃́-á sȍ mɛ ké tyí nɛ,
pé Pole pwah mɔ sɛ̃́, à pè yĩni mɔ képah pínɔ́lɛ.
Tɛ́ nɛ, yɔ yɔ̃́npnɛ̀pu ǹgbò yɔkɔ de yɔ sɔkɔ, pè
kènkwȁh yõlɛ n yĩkɩ. 44 Tɛ́ mɛ nɛ, no tɛ́lɔ́ sésárnɔ
tɔkɔ, képah náh pɩ, krótókè kwɔ́kínɔ́lɛ, pè dɔkɔ
sépi yõ, pè nɛ n yɔ̃ n yuku. Sɛ̃́ ye kè pɩ, tɛ́ no pól
yĩni tɛ̃ kènkwȁh yõ sɔkɔ krómkróm pé vyelɛ.

28

Pole-á nɛ̂ pɩ gbɛ̃̆nyah yɔ́ sɔkɔ pè n ye Maltɩlɛ, pnɛ yɔ nɩyɔ̃́

1 Képah sɔkɔ, áyáh pwah sɛ̃́, á kè noh nɛ pnɛ
yɔ nɩyɔ̃́ gbɛ̃̆nyah mɛ̀ yĩn-á Maltɩlɛ. 2 Kénɛ kwil
tãn mɛ á tɔ̃ sah tɛ̃ yĩ́í pallɛ. Tɛ́ pũ̏-á sɔ̃̀ mɛ n pɩ, tɛ́
vɩrɩ mɛ n pɩ sɛ̃́, pè mɛ nyàh mɔ tĩ̀í á pól kɔ̃ á mɛ
tuke mɔ tɛ̃ n wnɛ. 3 Képah sɔkɔ, Pole-á kyɩ lésɔ́pî
kwel nɛ pé pɔ mɔ nyàh sɔkɔ, nyàh swɔ̀ɔ̀-á kyɩ sé
tyí, wáhnpo yɔ́ wil sé sɔkɔ à Pole kõ, fɔ́ɔ́ à toh mɔ
ǹ gbɔ̃̀ tyí. 4 Kwil mɛ̀ tãn-á wahy wɛ tóhnmɔnɔlɛ
ǹ gbɔ̃̀ tyí sɛ̃́, pè tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ, tɔ̀tɔ̀ náh
mɛ ké sɔkɔ póllɛ, dĩ́ mɛ̀-á nɛ́kókè mɔ yah. Wăh
sénsɔ̃ pwah pnɛ yɔ gbɔ̃̀ sɔkɔ ó, ǹtɛ pépi sétõ nɛ̂-
á gbɩlɛ n wah, képah tɛ̃ wɔ náh à sah n pi min
sɔkɔ dɛ́! 5 Képah sɔkɔ, Pole wahy mɛ̀ mir dah mɔ
nyàh sɔkɔ. Tɛ́ syɛ̃́hɛ̃́h kwéy ńtɛ̃ náh kyɩ Pole wil
tyí. 6 Tɛ́ kwil tãn sɔ̃̀ mɛ syíkíntɛ̃̆nɔ́lɛ n pɩ nɛ, dǒ
páh kɩ à wɛ à kɩ mɛ tyah n sɛ̃, képah náh pɩ, kɩ
syɩkɩ n ku n pi nɛ́npɔ́ swɔ. Ǹtɛ păh képah syɩkɩ
tɛ̃ wrɛ́tɛ́tɛ́, pè pɔ pĩ nɛ, pèkè yɔ́ ńtɛ̃ náh à nɔ n pi.
Kăh pɩ sɛ̃́, pè pé vyɛ̃y vi à tyah n yo nɛ, tɔ̃̀ yɔ́-á
ǹnɛ.

7 Tɛ́ ńyãh sɔkɔ-á sɔ̃̀ álɛ, fĩ́ yɔ́ sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́ tnɔ̂,
nɛ̂-á pnɛ yɔ nɩyɔ̃́ gbɛ̃̆nyah mɛ̀ yɔ̃̀tɛ̃ dĩ́ tyílɛ. Kénɛ
dĩ́ yĩn ye sɔ̃̀ Publiyusilɛ. Ǹmɔ mɛ á tɔ̃ sah tɛ̃ pallɛ
ǹ kódíbí sɔ̃́, tɛ́ á kɔ̃ á twah ǹ tyí à sèpĩ̀n tɔ̃́nì pɩ.
8 Tɛ́ kénɛ dĩ́ sú sɔ̃̀ mɛ yam pɛ̀kì yõ. Ǹ wil sɔ̃̀ mɛ
vyãh, tɛ́ ǹ fɔkɔ tɔ mɛ kye. Képah tɛ̃̆nɛ, Pole mɛ
kyɩ yah ǹ tyí, tɛ́ ǹ gbã̏n sah ǹ yõ à Liyel ni ǹ tyí,
à à dɛ mɔ. 9 Képah náh, kénɛ kwil yámpú tɛ́lɔ́ tɔ
mɛ pɔ Pole tyí, tɛ́ pɔ dɛ́nmɔnɔ wɛ. 10 Kăh pɩ sɛ̃́,

á yõ yɔ̃ nɛ́npɔ́ sɔkɔ kègbılɛ. Tɛ́ áyáh pɔ n tyah sɔ́kɔ́nɔ́lɛ, yî nóno yétȍ-á sȍ mɛ á tɛ̃, pè sé póllɛ á kɔ̃.

Pole yı̃́nîntɛ̃nɔlɛ Wrome kwil

11 Képah náh, ńwɔ̃́lɔ́ tɔ̃́nɔ́ sɔ́kɔ́ntɛnɔ sɔkɔ, á mɛ de sɔkɔ Alɛkisãdri kwil krótókè ǹgbɛ̃ yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂ yı̃n-á kèǹìǹìnɛ. Képah sȍ mɛ kwɔ̀vırı gbı̃́ tyɛ́nɔ́ syıkı tɛ̃ Maltı gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. 12 Áyáh kyı yı̃ni tɛ̃
Sirakusi kwil, á tɛ̃ nɛ́npɔ́ à sèpı̏n tɔ̃́nì pı. 13 Áyáh
yal nɛ́npɔ́, à tyah n tɔrı n yuku krótókèlɛ yɔ vyãh tyí, pópó à kyı de Wregbyo kwil. Ké dı̃ndallɛ, yấhkí kõ wil á náh tı̏nnɛ à pɔ. Kăh pı sɛ̃, sèpı̏n nínı̀ wrɔ́, á yı̃ni tɛ̃ Pusɔlı kwil, tɛ́ wil krótókè sɔkɔ.
14 Áyáh kyı nɛ́npɔ́, á kyı Yesu yõ sɛ̃́pú yísyɔ́ wɛ. Pépi mɛ á ni, á kɔ̃ á wũ à sèpı̏n kwărninɔ pı pé tyí. Képah náh, á sɔkɔ Wrome kwil. 15 Tɛ́ Wrome
kwil Yesu yõ sɛ̃́pú-á fyɔ̀ á pı̀nɔ́ noh, pé túkù pɔ á yohnı, fɔ́ɔ́ Apyusi yòhntàhkì sɔkɔ; pé túkù mó pɔ á yohnı fı̃́ yɔ́ sɔkɔ pè n ye Nɛ́pân twáh-ńtȃn tɔ̃́nìnɛ. Pole-á fyɔ̀ pè wɛ sɛ̃́, à wɛkı Liyel tyí, ànɛ̂ ǹ nı sũ.

16 Képah tɛ̃̆nɛ, áyáh yı̃ni tɛ̃ Wrome kwil, pè ké wɛ̃̆kìlɛ Pole kɔ̃ à kyı tɛ̃ ǹ tyí wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ sràsyí yɔ́ kɔ̃ à ǹnɛ n kyɔmı.

Pole Liyel wɛy yónɔ́lɛ Wrome kwil

17 Képah sɔkɔ, sèpı̏n tɔ̃́nì-á sɔkɔ, Pole Nsyifunɔ yah tãm ye ǹ tı̏nnɛ. Păh pɔ tuke mɔ, à yo pé tyí nɛ, pé no, pé náh sénsɔ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pı de pé no Nsyifunɔ tyí, pé náh pé náh tãn wȁl dêl pı,

ǹtɛ pè pé tɛ̃ Yerusalɛmı sɔkɔ, tɛ́ pé dahbı Wrome
tãn gbɔ̏ sɔkɔ. [18] N̏tɛ Wrome tãn-á pé piki yah tɛ
gbı̋ nɛ̂nɛ, pè náh pé tyípíní yɔ́ ńtɛ̃ wɛ, nɛ̂ yı̃n-
á pé yı̃nɛ pé ko mɔ. Kǎh pı sɛ̃́, pè mɛ nɛ páh
pélɛ n fin n mɔ. [19] Tɛ́ Nsyifunɔ mɛ képah yahle.
Képah-á, pé gbɔ̏ yı̃̋ náh, pé mɛ pé gblɔ̌y tyí dahbı
Wrome kwíltãm yɔ̏tɛ̃ Sesar gbɔ̏. Ńkɛ̃, tɔ́kɔ́nkɔ̃nɔ
tɛ̃ wɔ náh pé nɛ pé tɔkɔ pé no Nsyifunɔ kɔ̃ dɛ́!
[20] Képah yı̃n-á pé kɔ̃ pé kè yah kɔ̃ nɛ, pé pè wɛ, pé
mó yã̋hkì yãh pélɛ. Yisrayel tãn gbɔ̏ sàhnɔ́-á mɛ
pwáhnmɔ-ò nɛ̂ yõ, ǹmɔ yı̃n-á kârn nɔ́pilɛ mɔ́nɔ́lɛ
péwɔ gbã̏n sɔkɔ yɔ̀. [21] Képah sɔkɔ, pè mɛ yo Pole
tyí nɛ, sɛ́bɛ́y yɔ́ ńtɛ̃ náh wil Nsyude gbɛ̃̌nyah, à
pɔ pépi tyí ǹmɔ Pole tyí sɔkɔ. Pé no Nsyifunɔ
sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh mó tɔ̃ wil nɛ́npɔ́, à pɔ tir yɔ́ yo
pé tyí ǹ tyí sɔkɔ, képah náh pı, à ǹ yı́po yo pépi
tyí. [22] N̏tɛ pépi-á pı̃ nɛ, wɛ̃̌kì nɛ̂ sɔkɔ-á ǹnɛ, pǎh
mɛ kélɛ n fwo ywɔ̃ ywɔ̃ pól sɔkɔ. Képah-á, ǹmɔ
sõnɔ-á nɛ̂nɛ, páh mɛ ké tyí nɛ pé kè noh ǹ vyãh
sɔkɔ. [23] Képah tɛ̃̌nɛ, pè mɛ wɛ̃ wɛ́nɔ́ yòh mɔ wɛ̃
tyí Polelɛ.

Lésõ-á pɔ nɔ, wãn tɔ̃ mɔ pé wı̏lnɔ́ yõ, à pɔ Pole
tyí ǹ twáhntɛ̃-ǹsah sɔkɔ. Ȁ mɛ tyah à Liyel tɔ̃́rí
tyílɛ n yo n wah pé tyí, à tɔkɔ séngbɔ̃́ tyí, pópó
à pɔ nɔ ńvı̃́ tyí. Ȁ sɔ̏ mɛ de Moyisi tyi kɔ̃̏nsàhnɔ́
ànɛ̂ Liyel tɛ̃ntɔ̏ syínyopu wɛlɔ sɔkɔ, à Yesu tyílɛ
n yo pé tyí nɛ, pè kè fɛ̃ syi. [24] Képah sɔkɔ, túkù ǹ
tyi yɔ́nɔ́ fɛ̃ syi, ǹtɛ túkù mó sè yahle. [25] N̏tɛ pǎh
tɛ̃ wɛkı sah kwlɔ núkú yõ, tɛ́ n karkı gbı̋ nɛ̂nɛ,
Pole tɔ̃ tyínúkú yɔ́ yo pé tyí nɛ, gbı-á Liyel Mirki

wɛy mɛ̀nɛ, nɛ̂-á lésõ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò Yesayi
yo pé náh tãn tyí nɛ ńkɛ̃́:
26-27 «Kùkùtǎhkì mɛ de no nɔ́pi nnɔ sɔkɔ.
Pè mɛ pé níkílɔ́ tah tũ,
tɛ́ pé yĩ́ vike sah;
nɛ ńkɛ̃́ pé yĩ́ káh kwâh yɔ́ ńtɛ̃ wɛ,
pé níkílɔ́ káh tir yɔ́ ńtɛ̃ noh,
pé nnɔ kɔ̃ sè pɔ n yɛ kùkùtǎhkì pínɔ́lɛ,
pé mɔ́ vi mɔ ńmɔ Liyel wɛ̃̌kì tɛ̃,
ń kɔ̃ mé pè wɛ pwah mɔ.
Képah ye, kyı n yo pé tyí nɛ,
pǎh kı n nohnı tɛ̃ wɔlɛ, tɛ́ pè náh ké tyí yah wɛ
n pi.
Pǎh kı n yah dyěh sɛ̃́ yɔ̀, tɛ́ pè náh kwâh yɔ́ ńtɛ̃
wɛ n pi.»*
28 Képah yóntɛnɔ náh, Pole tɔ̃ yɔ̃ sɔkɔ yo pé tyí
nɛ: «Yé pĩ nɛ, Liyel-á pwáhnmɔnɔ wɛy tɛkı mɔ
névye tɔ tyí, nónó náh pı Nsyifunɔlɛ. Pépi tɛ̃ wɔ
kı kè noh n pi.» [29 Wǎh képah yo sɛ̃́, Nsyifunɔ
yuku sɔkɔ, tɛ́ mɛ yékâ̂blɛ n pı n yuku képékèyɔ̂
pé wɛ̃ wrɔ́.]
30 Képah náh, Pole ye nínɔ́ tũ ǹ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, wǎh
sɔ̃̀ nɛ̂ tɔkɔ de tɛ̃. Nónó pól-á sɔ̃̀ n wil n pɔ ǹ tyí,
à sɔ̃̀ mɛ pé póllɛ n tɛ̃ pallɛ. 31 À sɔ̃̀ mɛ Liyel tɔ̃́rí
tyílɛ n yo névye tyí, tɛ́ mɛ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu Krista
tyilɛ nolɛ n kwɔ nìsãh sɔkɔ. Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh sɔ̃̀
mɛ ǹ yahlɛ n kɔ̃ ké pínɔ́lɛ.

* **28:26-27** 28.26-27 - Yah n tɛ Yesayi 6.9-10.

wĩn nìvìnì tirlɛ
toussian du sud: wĩn nìvìnì tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Toussian, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7